

SEK

Starptautiskā
funkcionēšanas,
nespējas
un
veselības
klasifikācija

Pasaules Veselības Organizācija
Ženēva

Rīga
2003

PVO bibliotēkas katalogā ierakstāms publicēšanas datumā

Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija: SFK

1. Cilvēka attīstība 2. Ķermeņa uzbūve 3. Veselības stāvoklis 4. Nespējas novērtēšana
5. Sociālekonomiskie faktori 6. Cēlonība 7. Klasifikācija 8. Rokasgrāmata

I. Nosaukums: SFK

(ISBN 92 4 154542 9)

(NML klasifikācija: W 15)

©Pasaules Veselības organizācija, 2001

Atbilstoši Universālās Autortiesību Konvencijas Protokola Nr. 2 noteikumiem Pasaules Veselības Organizācijas publikācijām ir autortiesību aizsardzība. Visas tiesības aizsargātas.

Šajā publikācijā izmantotie apzīmējumi un izklāstītais materiāls nenozīmē, ka ticis pausts Pasaules Veselības Organizācijas Sekretariāta viedoklis par kādas valsts, teritorijas, pilsētas, apvidus vai to varas iestāžu juridisko statusu vai par robežu noteikšanu.

Noteiktu kompāniju vai kāda ražotāja izstrādājumu pieminēšana nenozīmē, ka tie ir Pasaules Veselības Organizācijas apstiprināti vai rekomendēti, dodot tiem priekšroku salīdzinājumā ar citiem līdzīgiem, kas te nav pieminēti. Izņemot iespiedkļūdas un paviršības gadījumus, patentēto produktu nosaukums ir izcelts ar lielo sākumburtu.

Redakcijas kolēģija:

Māris Baltiņš (literārais un zinātniskais redaktors)

Valda Biedriņa

Baiba Buša

Lolita Cibule

Jautrīte Karaškēvica (redakcijas kolēģijas vadītāja)

Jānis Misiņš (tulkotājs un galvenais redaktors)

Māra Ozola

Par "Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas" tulkojumu latviešu valodā

Pasaules Veselības organizācija jau kopš "Starptautiskās slimību klasifikācijas" 9. redakcijas 1975. gadā konceptuāli uzlūko SSK nevis par izolētu parādību, bet gan par centrālo elementu veselai klasifikāciju kopai. Tikai visas kopumā tās spēj atainot dažādus cilvēka veselības un tās aprūpes aspektus, neaprobežojoties vienīgi ar diagnožu statistisko uzskaiti.

Pēc SSK-10 latviskā tulkojuma pabeigšanas pagājuši jau vairāki gadi, un nu pienācis laiks nodot Latvijas lietpratēju vērtējumam un ieviešanai savā ikdienas darbā "Starptautisko funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikāciju" (SFK). Kaut gan iepriekšējā darba laikā uzkrāta bagātīga klasifikāciju tulkošanas pieredze, tomēr šis dokuments izrādījās par visai grūtu pārbaudījumu teksta tulkotājiem, tā rediģētājiem.

Tam var rast izskaidrojumu apstākļi, ka SFK pēc savas uzbūves ir būtiski atšķirīga no SSK-10, jo tajā viss materiāls sakārtots dažādos līmeņos atkarā no materiāla detalizācijas pakāpes (vienlīmeņa, divlīmeņu un detalizēta klasifikācija), turklāt vēl paredzot iespēju raksturot katru stāvokli no konceptuāli visai atšķirīga skatījuma (struktūra, funkcijas, aktivitātes un dalība, vides faktori). Par šāda iedalījuma teorētiskajām grūtībām un klasifikācijas lietojuma tīri praktiskajām grūtībām liecina fakts, ka 1980. gadā pirmo reizi publicētās "Starptautiskās neveselības, nespējas un nevarības klasifikācijas" (SNNK) otrās redakcijas sagatavošanas process aizņēma piecus gadus. Pēc daudzās valstīs veiktās SFK projekta aprobācijas starptautiskā redakcijas kolēģija bija spiesta tajā veikt būtiskus grozījumus, galvenokārt, lai mazinātu negatīvo redzējumu, bet uzsvērtu pacienta funkcionālo spēju saglabāšanu un kontekstuālos faktorus.

Kopumā no 1980. gada klasifikācijas sākotnējā varianta vienīgi neveselības (*impairment*) jēdziens palicis gandrīz bez grozījumiem. Toties ar lielām grūtībām medicīnas praksē un normatīvajos dokumentos piedāvātie latviskie ekvivalenti vārdiem *disability* (nespēja) un *handicap* (nevarība) SFK tikpat kā netiek lietoti, jo pret tiem aktīvi iebildušas daudzas sabiedriskas un profesionālās organizācijas. Savukārt daudzos starptautiskajos dokumentos tie tiek lietoti joprojām, tādēļ arī pagaidām to lietošana arī latviešu valodā būtu jāturpina.

Ieilgusī SFK galīgās redakcijas apstiprināšana PVO būtiski aizkavēja arī tā latviskā varianta tapšanu, jo jau 2001. gadā tika veikts tulkojums no "Bēta-2" varianta, kas tomēr tik būtiski atšķīrās no tās gala varianta, ka nācās visu tekstu tulkot vēlreiz. Par atšķirību nozīmību liecināja arī klasifikācijas nosaukuma maiņa, jo vēl 2000. gadā bija iecerēts saglabāt iepriekšējo nosaukumu (SNNNK-2), toties jau 2001. gadā tā tika pārdēvēta par SFK. Ar šo visai nepateicīgo un sarežģīto uzdevumu godam tika galā Jānis Misiņš, kurš vairākkārt kā Latvijas pārstāvis piedalījās starptautiskajās SFK sagatavošanas konferencēs.

Lielākās pūles pirms visa teksta tulkojuma secīgas rediģēšanas sagādāja vairāku bieži lietotu terminu atveide latviešu valodā, jo no veiksmīga risinājuma lielā mērā bija atkarīga visa teksta saprotamība. Turklāt šai gadījumā svarīgi ne vien atrast veiksmīgu ekvivalentu vienam atsevišķam terminam, bet gan niansētai to sistēmai, kas saprotama tikai visi kopējā kontekstā. Pie šādiem terminiem pirmām kārtām pieder **dotumi** (*capacity*) un **veiktspēja** (*performance*). Šai gadījumā nebija iespējams burtiski pārceļt katru no šiem vārdiem latviski un izmantot vārdnīcās piedāvātos variantus, bet nācās meklēt aptuvenu analogu.

Šādu risinājumu lielā mērā noteica nepieciešamība terminoloģiskā nozīmē lietot vārdus, kuriem nebūtu citu blakus nozīmju (piemēram,

Tildes datorvārdnīca par *capacity* ekvivalentiem piedāvā 1. tilpums, 2. ietilpība, 3. dotības, spējas, 4. ražīgums, produktivitāte, no kuriem neviens neatspoguļo tieši to, kas SFK domāts). Turklāt šai gadījumā visai būtiski bija vārda emocionālā neitralitāte, lai tuvākajā nākotnē tam neizbēgami nepastiprinātos negatīva vai nievīga izteiksmes nianse.

Atbilstoši modernajām terminoloģijas izveides tendencēm bieži vien tika izmantoti vārdu strupinājumi, lai vairītos no smagnējības klasifikācijā, kurā daudzus terminus nākas bieži atkārtot. Tā, piemēram, tika lemts, ka labāk būtu runāt par **dalību** (nevis līdzdalību) oriģināla termina *performance* nozīmē.

Tulkojuma rediģēšanas gaitā dažās vietās tekstam pievienotas parindes piezīmes, lai argumentētu dažu terminu izvēli. Visos šajos gadījumos piezīmes, ko pievienoja tulkojuma redakcijas kolēģija, tekstā atzīmētas ar zvaigznīti ^{*)}, lai tās būtu nepārprotami šķiramas no jau angļiskajā oriģinālā esošajām, kas numurētas ar arābu cipariem.

Nobeigumā vēl jāpiebilst, ka SFK klasifikācijas ieviešana dzīvē būs visai grūts process, kas prasīs būtiskas pārmaiņas gan ārstu, rehabilitācijas speciālistu un sociālo darbinieku attieksmē pret aplūkojamām problēmām, gan pierašanu pie jauniem ekspertīzes principiem un svešādiem terminiem. Nav domājams, ka vairāku pašlaik ieteikto terminu vietā ar laiku netiks atrasti veiksmīgāki, kurus tad tulkojuma redakcijas kolēģija labprāt uz klausīs un ņems vērā turpmākajos darba izdevumos.

2003. gada 16. jūnijā

profesors *Māris Baltiņš*,

SFK tulkojuma zinātniskais redaktors

Saturs

A. Ievads	1
1. Pamatojums	3
2. SFK mērķi	5
3. SFK īpašības	7
4. SFK komponentu pārskats	10
5. Funkcionēšanas un nespējas modelis	18
6. SFK lietošana	21
B. Vienlīmeņa klasifikācija	27
C. Divlīmeņu klasifikācija	31
D. Detalizēta klasifikācija ar definīcijām	45
Ķermeņa funkcijas	47
Ķermeņa struktūras	105
Aktivitātes un dalība	123
Vides faktori	171
E. Pielikumi	209
1. Taksonomiskie un terminoloģiskie jautājumi	211
2. SFK kodēšanas vadlīnijas	219
3. Aktivitātes un dalības saraksta iespējamā pielietošana	234
4. Gadījumu piemēri	238
5. SFK un cilvēki ar nespēju	242
6. SFK lietošanas ētikas vadlīnijas	244
7. Pārskatīšanas procesa rezultāti	246
8. SFK turpmākā virzība	250
9. Paredzamās SFK datu prasības ideālai un minimālai veselības informācijas sistēmai vai pētījumam	253
10. Pateicības	254
F. Alfabētiskais rādītājs	267

SFK

Ievads

1. Pamatojums

Šis sējums satur Starptautisko funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikāciju, kas pazīstama ar saīsinājumu SFK¹. Galvenais SFK mērķis ir nodrošināt vienotu un standartizētu valodu un pamatnostādnes veselības un ar veselību saistītu stāvokļu aprakstīšanai. Tā raksturo veselības komponentes un dažas ar veselību saistītas labklājības komponentes (tādas kā izglītība un darbs). Tāpēc SFK ietvertie domēni var tikt uzskatīti par **veselības domēniem** un **ar veselību saistītiem domēniem**. Šie domēni ir aprakstīti divos pamatsarakstos, izejot no ķermeņa, indivīda un sabiedrības perspektīvas: (1) Ķermeņa funkcijas un struktūras, un (2) Aktivitātes un dalība². Kā, klasifikācija, SFK sistemātiski grupē dažādus domēnus³ indivīdam ar noteiktu veselības stāvokli (piemēram, ko persona, kurai ir slimība vai traucējums, dara vai spēj darīt). **Funkcionēšana** ir visaptverošs termins, kas ietver ķermeņa funkcijas, aktivitātes un dalību; līdzīgi, **nespēja** kalpo kā visaptverošs termins nevarības, aktivitātes un dalības ierobežojumu apzīmēšanai. SFK satur arī vides faktoru uzskaitījumu, kas mijiedarbojas ar visām šīm kategorijām. Tādejādi tā dod iespēju lietotājam fiksēt noderīgus indivīda funkcionēšanas, nespējas un veselības profilus dažādos domēnos.

SFK pieder PVO izstrādāto starptautisko klasifikāciju kopai, ko paredzēts lietot dažādu veselības aspektu raksturošanai. PVO starptautisko klasifikāciju kopa nodrošina ietvaru plaša apjoma veselības informācijas kodēšanai (piemēram, diagnoze, funkcionēšana un nespēja; veselības aprūpes dienesta apmeklējuma iemesli) un kopējas standartizētas valodas lietošanu, kas ļauj visā pasaulē sazināties, par veselību un veselības aprūpes jautājumiem dažādās disciplīnās un zinātnēs.

Starptautiskajās PVO klasifikācijās veselības stāvokļu (slimību, traucējumu, ievainojumu, utt.) grupējumu pamatā nodrošina SSK-10 (saīsināts Starptautiskās

¹ Šis teksts piedāvā pārstrādātu Starptautiskās nespējas, nevarības un neveselības klasifikāciju (SNNNK), kuru Pasaulē Veselības Organizācija pirmo reizi aprobācijai publicēja 1980. gadā. Pēc piecus gadus ilguša darba ar sistemātisku aprobāciju un starptautiskām konsultācijām, tā tika apstiprināta starptautiskai lietošanai PVO 54 Asamblejas sesijā (rezolūcija WHA54.21) 2001. gada 22. maijā.

² Šie termini, kas aizstāj iepriekš lietotos terminus “neveselība”, “nespēja” un “nevarība”, paplašina klasifikācijas lietošanas iespējas, ļaujot aprakstīt pozitīvo pieredzi. Jaunie termini ir definēti ievadā un sīkāk aplūkoti pašā klasifikācijā. Jāuzsver, ka šie termini tiek lietoti ar specifisku nozīmi, kas var atšķirties no to lietojuma ikdienā.

³ Domēns ir praktisks un jēgpilns savstarpēji saistītu fizioloģisko funkciju, anatomisko struktūru, darbību, uzdevumu vai dzīves sfēru kopums.

statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas, 10. redakcijas nosaukums)⁴, kas nodrošina etioloģisko konstrukciju. Funkcionēšana un nespēja saistībā ar veselības stāvokļiem ir klasificēta SFK. Tāpēc SSK-10 un SFK papildina⁵ viena otru, un to lietotāji tiek mudināti izmantot šīs divas PVO starptautisko klasifikāciju kopas locekles kopā. SSK-10 nodrošina slimības, traucējuma vai cita veselības stāvokļa “diagnozi”, un šī informācija tiek bagātināta ar papildu informāciju par funkcionēšanu⁶ no SFK. Kopā informācija par diagnozi un funkcionēšanu nodrošina plašāku un daudzpusīgāku skatījumu uz cilvēka vai populācijas veselību, kas var tikt lietota lēmumu pieņemšanas gaitā.

PVO starptautisko klasifikāciju kopa nodrošina vērtīgus instrumentus populācijas veselības aprakstīšanai un salīdzināšanai starptautiskā kontekstā. Informācija, par mirstību (ko nodrošina SSK-10) un veselības galarezultātiem (ko nodrošina SFK), var tikt kombinēta populācijas veselības apzināšanā, lai monitorētu veselības stāvokli un novērtētu tās sadalījumu, kā arī, lai novērtētu dažādu nāves un slimību cēloņu ietekmi.

SFK ir atkāpusies no “slimību seku” klasifikācijas (1980. gada versija), lai kļūtu par “veselības komponentu” klasifikāciju. “Veselības komponentes” norāda veselību noteicošās sastāvdaļas, kamēr “sekas” fokusējas uz slimības ietekmi vai citiem veselības stāvokļiem, kas varētu sekot tās rezultātā. Tāpēc SFK ieņem neitrālu stāvokli attiecībā uz etioloģiju, tāpēc pētnieki var veikt secinājumus par cēloņu – seku saistību, pielietojot atbilstošas zinātniskās metodes. Tāpat, šī pieeja ir arī atšķirīga no “veselības determinanšu” vai “risku faktoru” pieejas. Lai veicinātu determinanšu vai risku faktoru izpēti, SFK ir iekļauts vides faktoru saraksts, kas apraksta stāvokli, kādā indivīds dzīvo.

⁴ Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija, 1. – 3. sējums, Ženēva, Pasaules Veselības Organizācija, 1992. – 1994. g. (Latviskais tulkojums 1. – 3. sējums, Rīga, 1996. – 2000. g.)

⁵ Svarīgi ir arī atpazīt daļēju SSK-10 un SFK pārklāšanos. Abas klasifikācijas sākas ar ķermeņa sistēmām. Neveselība attiecas uz ķermeņa struktūrām un funkcijām, kas parasti ir “slimības procesa” daļas, un tāpēc tā tiek arī lietota SSK-10 ietvaros. Tomēr SSK-10 neveselību (kā pazīmi un simptomu) lieto kā vienu no sastāvdaļām, kas veido “slimību” vai, dažreiz, kļūst par iemeslu saskarei ar veselības aprūpes dienestiem. Savukārt SFK sistēma neveselību lieto ķermeņa funkciju un struktūru problēmu saistībā ar veselības stāvokļiem.

⁶ Divām personām ar vienādu slimību var būt dažādi funkcionēšanas līmeņi, un divām personām ar vienādu funkcionēšanas līmeni nav noteikti jābūt ar vienādu veselības stāvokli. Tādēļ, to kopēja lietošana vairo datu kvalitāti, kas nepieciešama medicīniskiem mērķiem. SFK lietošana neaizstāj parasto diagnostiskās procedūru. Citos gadījumos SFK var lietot atsevišķi.

2. SFK mērķi

SFK ir daudzpusīgi lietojama klasifikācija, kas izstrādāta, lai kalpotu dažādām nozarēm un sektoriem. Kopumā tās specifiskie mērķi ir šādi:

- nodrošināt zinātnisko bāzi, lai saprastu un pētītu veselību un ar veselību saistītus stāvokļus, galarezultātus un determinantes;
- ieviest kopīgu valodu veselības un ar veselību saistītu stāvokļu aprakstīšanai, lai uzlabotu saziņu starp dažādiem lietotājiem, tādiem kā veselības aprūpes darbinieki, pētnieki, politikas veidotāji un sabiedrība, ieskaitot pašus cilvēkus ar nespēju;
- ļaut salīdzināt dažādu valstu, dažādu veselības aprūpes nozaru un dienestu datus laika gaitā;
- nodrošināt veselības informācijas sistēmas ar sistemātisku kodēšanas shēmu

Šie mērķi ir savstarpēji saistīti, kopš vajadzība pēc SFK un tās lietošanas pieprasīja izveidot nozīmīgu un praktisku sistēmu, ko varētu izmantot dažādi patērētāji veselības politikas veidošanā, kvalitātes nodrošināšanā un galarezultātu novērtēšanā atšķirīgās kultūrās.

2.1 SFK lietošana

Kopš tās pirmās izmēģinājuma versijas publicēšanas 1980. gadā, SNNK tikusi lietota dažādiem mērķiem, piemēram:

- kā statistikas instruments - datu vākšanai un saglabāšanai (piemēram, populācijas pētījumos un apsekojumos vai pārvaldības informācijas sistēmās);
- kā pētniecības instruments - novērtējot galarezultātus, dzīves kvalitāti vai vides faktorus;
- kā klīniskais instruments – novērtējot vajadzības, saskaņojot ārstēšanu ar specifiskiem apstākļiem, veicot profesionālās darbības novērtējumu, rehabilitācijas un gala rezultātu novērtēšanu;
- kā sociālās politikas instruments – sociālās drošības plānošanā, kompensācijas sistēmas un politikas veidošanā un īstenošanā;
- kā izglītības instruments – studiju plānu veidošanā, un lai paaugstinātu izpratni un uzņemtos sabiedrisku darbību.

Kopš SFK ir kļuvusi veselības un ar veselību saistītu problēmu klasifikācija, to lieto arī citās nozarēs, tādās kā apdrošināšana, sociālā drošība, darbiekārtošana, izglītībā, ekonomikā, sociālā politika un vispārējā normatīvo aktu pilnīgošanā un vides pārveidošanā. Tā ir pieņemta kā viena no Apvienoto Nāciju Organizācijas sociālajām klasifikācijām. Uz to atsaucas, un tajā iekļaujas “Standartnoteikumi par iespēju

izlīdzināšanu personām ar nespēju⁷”. Tāpēc SFK ir piemērots instruments, lai ieviestu dzīvē pieņemtos starptautiskos cilvēktiesību dokumentus, un valsts likumus.

SFK ir noderīgs plašam lietotāju lokam dažādiem mērķiem, piemēram, sociālā drošībā, veiktās veselības aprūpes novērtēšanā, iedzīvotāju apsekojumos gan vietējā, gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Tā piedāvā konceptuālu pamatu informācijai, kas ir lietojams individuālai veselības aprūpei, iekļaujot profilaksi, veselības veicināšanu un dalības uzlabošanu, noņemot vai mīkstinot sociālos šķēršļus un veicinot sociālās palīdzības un atvieglojumu saņemšanu. Tā ir arī noderīga veselības aprūpes sistēmu pētīšanā, gan to novērtēšanas, gan politikas izstrādāšanas aspektos.

⁷ “Standartnoteikumi par iespēju izlīdzināšanu personām ar nespēju”. Pieņemti Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās Asamblejas 48. sesijā 1993. gada 20. decembrī (rezolūcija 48/96). Ņujorka, Apvienoto Nāciju Organizācijas Sabiedrības informācijas departaments, 1994. gads.

3. SFK īpašības

Klasifikācijā ir jābūt skaidri noteiktam, ko tā klasificē: tās kopumu, tās darbības lauku, tās klasificēšanas vienības, tās organizāciju, un to, kā visi šie elementi ir strukturēti savstarpējā saistībā. Turpmākās nodaļas izskaidros SFK pamatīpašības.

3.1 SFK kopums

SFK ietver visus cilvēka veselības un dažus ar veselību saistītu labklājības komponentu aspektus un apraksta tos ar terminiem **veselības domēns un ar veselību saistīts domēns**⁸. Klasifikācija saglabā savu būtību plašā kontekstā ar veselību, bet neietver gadījumus, kas nav ar veselību saistīti, piemēram, tos, ko nosaka sociālekonomiskie faktori. Tā, piemēram, cilvēkiem var būt ierobežojumi uzdevumu izpildē viņu tiešajā vidē viņu rases, dzimuma, reliģijas vai citu sociālekonomisku iemeslu dēļ, bet tie nav veselības radīti dalības ierobežojumi, kas tiek klasificēti SFK.

Ir plaši izplatīts pārpratums, ka SFK ir attiecināma tikai uz cilvēkiem ar nespēju; patiesībā tā ir attiecināma uz *visiem cilvēkiem*. Veselība un ar veselību saistītie stāvokļi var tikt aprakstīti, lietojot SFK, neatkarīgi no veselības stāvokļa. Citiem vārdiem sakot, SFK ir universāls lietojums⁹.

3.2 SFK darbības lauks

SFK nodrošina situācijas aprakstu par cilvēka funkcionēšanu un tā ierobežojumiem, un kalpo kā ietvars šīs informācijas apkopošanai. Tā strukturē informāciju pēc nozīmīguma, savstarpēji saistītā un viegli uztveramā veidā.

SFK sakārto informāciju divās daļās. 1. daļa nodarbojas ar Funkcionēšanu un Nespēju, kamēr, 2. daļa aptver Kontekstuālos faktoros. Katrai daļai ir divas komponentes.

1. Funkcionēšanas un nespējas komponentes

Komponente **Ķermenis** ietver divas klasifikācijas: vienu - par ķermeņa sistēmu funkcijām, un otru - par ķermeņa struktūrām. Abu klasifikāciju nodaļas ir veidotas atbilstoši ķermeņa sistēmām.

⁸ Veselības domēns ietver, piemēram, redzēšanu, dzirdēšanu, staigāšanu, mācīšanos un atcerēšanos, turpretim ar veselību saistīts domēns ietver, piemēram, pārvietošanos, izglītību un sociālo mijiedarbību.

⁹ Bickenbach JE, Chatterji S, Badley EM, Üstün TB. Models of disablement, universalism and the ICIDH, *Social Science and Medicine*, 1999, 48:1173-1187.

Komponentes **Aktivitāte** un **Dalība** aptver pilnu domēnu diapazonu, kuri apzīmē funkcionēšanas aspektus no individuālās un sabiedrības perspektīvas.

2. Kontekstuālo faktoru komponentes

Kontekstuālo faktoru pirmā komponente ir **Vides faktoru** saraksts. Vides faktoriem ir ietekme uz visām funkcionēšanas un nespējas komponentēm, un tie ir organizēti secībā no indivīdam vistuvākās vides uz vispārējo vidi.

Personālie faktori arī ir Kontekstuālo faktoru komponente, taču tie nav klasificēti SFK, jo ar tiem saistīta pārāk liela sociālā un kultūras daudzveidība.

SFK 1. daļā Funkcionēšanas un nespējas komponentes var tikt izteiktas divos veidos. No vienas puses, tās var lietot, lai norādītu uz problēmām (piemēram, neveselība, aktivitātes vai dalības ierobežojums, kas apvienots ar kopēju terminu **nespēja**); no otras, tie var apzīmēt neproblemātiskus (proti neitrālus) veselības un ar veselību saistītu stāvokļu aspektus, kas apvienoti ar kopēju terminu – **funkcionēšana**.

Šīs funkcionēšanas un nespējas komponentes ir izskaidrotas ar četrām atsevišķām, bet savstarpēji saistītām **sastāvdaļām** (*constructs*) palīdzību. Šīs sastāvdaļas tiek noteiktas, lietojot **apzīmētājus** (*qualifiers*). Ķermeņa funkcijas un struktūras var tikt izskaidrotas kā pārmaiņš fizioloģiskajās sistēmās vai anatomiskajās struktūrās. Aktivitātes un dalības komponentei ir pieejamas divas sastāvdaļas: **dotumi** un **veiktspēja** (skat. nodaļā 4.2).

Personas funkcionēšana un nespēja tiek uztverta kā dinamiska mijiedarbība¹⁰ starp veselības stāvokļiem (slimība, traucējums, ievainojums, trauma, utt.) un kontekstuāliem faktoriem. Kā iepriekš minēts, kontekstuālie faktori iekļauj sevī kā individuālos, tā arī Vides faktorus. SFK satur Vides faktoru vispusīgu sarakstu, kas ir būtiska klasifikācijas sastāvdaļa. Vides faktori mijiedarbojas ar visām funkcionēšanas un nespējas komponentēm. Vides faktoru komponentes pamatsastāvdaļa ir ietekme, ko nosaka veicinošas vai traucējošas fiziskās, sociālās vai attieksmju pasaules iezīmes.

3.3 Klasifikācijas vienība

SFK klasificē veselības stāvokļus un ar veselību saistītus stāvokļus. Tāpēc klasifikācijas vienības ir veselības domēnos un ar veselību saistītos domēnos ietilpstošās **kategorijas**. Ir svarīgi atzīmēt, ka indivīds SFK nav klasifikācijas vienība; proti, SFK neklasificē cilvēkus, bet gan ar veselības un ar veselību saistītu domēnu komplekta palīdzību apraksta personas stāvokli. Turklāt šis apraksts vienmēr tiek veidots vides faktoru un individuālo faktoru kontekstā.

¹⁰ Šī mijiedarbība atkarībā no lietotāja var tikt uzskatīta kā **process** vai kā **rezultāts**.

3.4 SFK izklāsts

Lai apmierinātu dažādu lietotāju vajadzības, SFK tiek izklāstīta divās versijās ar dažādu detalizācijas līmeni.

SFK **pilnā versija**, ko satur šis sējums, nodrošina klasifikāciju ar četriem detalizācijas līmeņiem. Šie versijas četri līmeņi var tikt apkopoti augstāka līmeņa klasifikācijas sistēmā, kas ietver sevī visus otrā līmeņa domēnus. Divlīmeņu sistēma ir pieejama kā SFK **īsā versija**.

4. SFK komponentu pārskats

DEFINĪCIJAS¹¹

Veselības stāvokļa kontekstā:

Ķermeņa funkcijas ir ķermeņa sistēmu fizioloģiskas funkcijas (iekļaujot psihiskās funkcijas).

Ķermeņa struktūras ir anatomiskas ķermeņa daļas – kā, piemēram, orgāni, locekļi un to komponenti.

Neveselība ir ķermeņa funkciju vai struktūras problēmas – kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

Aktivitāte ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums.

Dalība ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās.

Aktivitātes ierobežojumi ir grūtības, kas var būt indivīdam, izpildot aktivitāti.

Dalības ierobežojumi ir problēmas, ar ko indivīds var sastapties, iesaistoties dzīves situācijās.

Vides faktorus veido fizisko, sociālo un attieksmju vide, kurā cilvēki dzīvo un pavada savu mūžu.

Pārskats par šo koncepciju ir dots 1. tabulā; tālāk 5.1. apakšnodaļā tās ir plašāk izskaidrotas *operacionālos terminos**. Kā tabula norāda:

- SFK ir divas **daļas**, no kurām katrā ir divas **komponentes**:
 1. daļa Funkcionēšana un nespēja
 - (a) Ķermeņa funkcijas un struktūras
 - (b) Aktivitātes un dalība
 2. daļa Kontekstuālie faktori
 - (a) Vides faktori
 - (b) Personālie faktori
- Katru komponenti var raksturot kā **pozitīviem**, tā **negatīviem** terminiem.
- Katra komponente sastāv no dažādiem domēniem, un – katra domēna ietvaros – no kategorijām, kas ir klasifikācijas vienības. Indivīda veselības stāvokļu un ar veselību saistīto stāvokļu rādītāji var tikt fiksēti atlasot piemērotas kategorijas

¹¹ Skat. arī 1. pielikumā: Taksomiskie un terminoloģiskie jautājumi

* Par *operacionāliem terminiem* šai kontekstā uzskatāmi visi tie termini, kas paredzēti praktiskai lietošanai šīs klasifikācijas ietvaros, kā pretstats abstraktiem un pārlietu vispārinātiem vārdiem. (Latv. tulk. zin. red. piezīme).

kodu vai kodus, un tad pievienojot **apzīmētājus**. Tie ir cipariski kodi, kas norāda funkcionēšanas un nespējas pakāpi (apjomu) vai lielumu šajā kategorijā, kā arī pakāpi, ar kuru vides faktors darbojas kā veicinātājs vai šķērslis.

1. tabula. SFK pārskats

	1. daļa: Funkcionēšana un nespēja		2. daļa: Kontekstuālie faktori	
Komponentes	Ķermeņa funkcijas un struktūras	Aktivitātes un dalība	Vides faktori	Personālie faktori
Domēni	Ķermeņa funkcijas Ķermeņa struktūras	Dzīves jomas (uzdevumi, darbības)	Ārējās ietekmes uz funkcionēšanu un nespēju	Iekšējās ietekmes uz funkcionēšanu un nespēju
Sastāvdaļas	Ķermeņa funkcijas pārmaiņas (fizioloģiskas) Ķermeņa struktūras pārmaiņas (anatomiskas)	Dotumi Uzdevuma izpilde standartvidē Veiktspēja Uzdevuma izpilde esošā vidē	Fiziskās, sociālās un attieksmju pasaules veicinošā vai traucējošā ietekme	Personas īpašību ietekme
Poziitīvais aspekts	Funkcionālā un strukturālā integritāte	Aktivitātes Dalība	Veicinātāji	nav piemērojams
	Funkcionēšana			
Negatīvais aspekts	Neveselība	Aktivitātes ierobežojums Dalības ierobežojums	Šķēršļi / traucēkļi	nav piemērojams
	Nespēja			

4.1 Ķermeņa funkcijas un struktūras un neveselība

Definīcijas: **Ķermeņa funkcijas** ir ķermeņa sistēmu fizioloģiskas funkcijas (iekļaujot psihiskas funkcijas).

Ķermeņa struktūras ir anatomiskas ķermeņa daļas kā, piemēram, orgāni, locekļi un to komponenti.

Neveselība ir ķermeņa funkciju vai struktūras problēmas kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

- (1) Ķermeņa funkcijas un ķermeņa struktūras tiek klasificētas divās dažādās nodaļās. Šīs divas klasifikācijas ir veidotas to paralēlai lietošanai. Piemēram, ķermeņa funkcijas iekļauj cilvēka pamatmaņas kā “redzes funkcijas”, un to strukturālā korelācija atrodama kā “acs un ar to saistītās struktūras”.
- (2) “Ķermenis” attiecināts uz cilvēka organismu kopumā; tādēļ tas iekļauj arī smadzenes un to funkcijas, tas ir saprātu. Tāpēc garīgās (vai psihiskās) funkcijas ir apkopotas pie ķermeņa funkcijām.
- (3) Ķermeņa funkcijas un struktūras ir klasificētas atbilstoši ķermeņa sistēmām; tātad ķermeņa struktūras netiek uzlūktas kā orgāni¹².
- (4) Strukturāla neveselība var iekļaut sevī anomāliju, defektu, zudumu vai citu nozīmīgu novirzi ķermeņa struktūrās. Neveselība konceptuāli atbilst bioloģiskām zināšanām audu vai šūnu un subcelulārā vai molekulārā līmenī. Tomēr praktisku iemeslu dēļ šie līmeņi nav iekļauti sarakstā¹³. Neveselības bioloģiskais pamats ir vadošais klasifikācijā, un ir iespējas klasifikācijas izvēršanai līdz celulāram vai molekulāram līmenim. Mediķiem būtu jāatceras, ka neveselība nav tas pats, kas tās pamatā esošā patoloģija, bet gan šīs patoloģijas izpausme.
- (5) Neveselība atspoguļo novirzi no noteiktiem vispārpieņemtiem populācijas standartiem, kas raksturo ķermeņa un tā funkciju biomedicīnisko stāvokli, un to veidojošo sastāvdaļu noteikšana noris pēc salīdzināšanas ar šiem fiziskās un garīgās funkcionēšanas standartiem.
- (6) Neveselība var būt pārejoša vai pastāvīga, progresējoša, regresējoša vai statiska; periodiska vai nepārtraukta. Novirze no populācijas normas var būt neliela vai izteikta, un tā var svārstīties laika gaitā. Šie raksturlielumi ir ietverti turpmākajā aprakstā, galvenokārt pie kodiem, paredzot apzīmētāju aiz punkta.

¹² Lai gan orgāna līmenis tika minēts SNNNK 1980. gada versijā, “orgāna” definīcija nav skaidra. Acs un auss tradicionāli tiek uzskatīti par orgāniem; tomēr ir sarežģīti noteikt un definēt to robežas, un tas pats patiesībā ir arī par ekstremitātēm un iekšējiem orgāniem. “Orgānu” pieejas vietā, kas prasa nošķirtu daļu vai vienību esamību ķermenī, SFK to aizvieto ar terminu “ķermeņa struktūras”.

¹³ Tāpēc neveselība, kas tiek kodēta, izmantojot SFK pilno versiju, ir jābūt atklājamai vai viegli pamanāmai citiem cilvēkiem vai personai, tiešās novērošanas rezultātā vai saistībā ar šo novērošanu.

- (7) Neveselība nav atkarīga no etioloģijas vai veida, kā šis stāvoklis veidojies; piemēram, redzes vai ekstremitātes zaudējums var rasties kā ģenētiskas anomālijas rezultātā, tā arī pēc ievainojuma. Neveselības esamība noteikti norāda uz cēloni; tomēr cēlonis var būt nepietiekams, lai ļautu izskaidrot izveidojušos neveselību. Tāpat, ja ir neveselība, tad ir arī ķermeņa funkciju un struktūru disfunkcija, bet tā var būt saistīta ar jebkuru no dažādām slimībām, traucējumiem vai fizioloģiskiem stāvokļiem.
- (8) Neveselība var būt veselības stāvokļa daļa vai izpausme, bet tā nenorāda, ka pašlaik noteikti ir jābūt slimībai vai ka indivīds uzskatāms par slimu.
- (9) Neveselība ir plašāks un aptverošāks jēdziens nekā traucējumi vai slimības; piemēram, kājas zaudējums ir ķermeņa struktūras neveselība, nevis traucējums vai slimība.
- (10) Neveselība var pāriet citā neveselībā; piemēram, muskuļa spēka trūkums var vājināt kustību funkcijas, sirds funkcijas var būt saistītas ar elpošanas funkciju mazspēju, un pasliktināta uztvere var būt saistīta ar domāšanas funkcijām.
- (11) Dažas Ķermeņa funkciju un struktūru komponentu kategorijas un SSK-10 kategorijas daļēji pārklājas, it īpaši attiecībā uz simptomiem un pazīmēm. Taču, abu klasifikāciju mērķi ir dažādi. SSK-10 klasificē simptomus speciālās nodaļās, lai varētu reģistrēt saslimstību vai aprūpes dienestu izmantošanu. Turpretim SFK parāda tos kā daļu no ķermeņa funkcijām, kas pielietoti profilaksei vai nosakot pacienta vajadzības. Vissvarīgākais ir tas, ka SFK Ķermeņa funkciju un struktūru klasifikāciju ir paredzēts lietot kopā ar Aktivitātes un Dalības kategorijām.
- (12) Neveselība tiek iedalīta atbilstošās kategorijās, lietojot noteiktus identifikācijas kritērijus (piemēram, kā esošu vai neesošu atbilstoši sliekšņa līmenim). Šie kritēriji ir vienādi ķermeņa funkciju un struktūru gadījumā. Tie ir: (a) zudums vai trūkums; (b) samazināšanās; (c) pieaugums vai pārmērība; un (d) novirze. Tiklīdz neveselība ir parādījusies, to var novērtēt pēc smaguma, lietojot vispārīgo SFK apzīmētāju.
- (13) Vides faktori mijiedarbojas ar ķermeņa funkcijām, līdzīgi tam, kā mijiedarbojas gaisa kvalitāte ar elpošanu, gaisma ar redzi, skaņa ar dzirdi, uzmanību novērsoši kairinātāji ar uzmanību, virsmas reljefs ar līdzsvara sajūtu vai apkārtējā temperatūra ar ķermeņa temperatūras regulāciju.

4.2 Aktivitāte un dalība / aktivitātes un dalības ierobežojums

Definīcijas: **Aktivitāte** ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums.

Dalība ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās.

Aktivitātes ierobežojumi ir grūtības, kas var būt indivīdam, izpildot aktivitāti.

Dalības ierobežojumi ir problēmas, ar ko indivīds var saskarties iesaistoties dzīves situācijās.

(1) Domēni Aktivitātes un Dalības komponentēm ir doti **vienotā sarakstā**, kas aptver visas dzīves sfēras (no pamatzināšanu apguves vai skatīšanās, līdz sarežģītām sfērām, tādām kā mijiedarbība starp personām vai nodarbinātība). Komponente var tikt lietota, lai norādītu aktivitāti (a), dalību (p), vai abas. Šīs komponentes domēni tiek kvalificēti ar diviem apzīmētājiem: **veiktspēja** un **dotumi**. Tāpēc informācija, ko iegūst no saraksta, nodrošina datu matrici, kurā nav ne datu pārklāšanās, ne dublēšanās (skat. 2. tabulu).

2. tabula. Aktivitāte un dalība: informācijas matrice

Domēni		Apzīmētāji	
		Veiktspēja	Dotumi
d1	Mācīšanās un zināšanu pielietošana		
d2	Vispārējie uzdevumi un prasības		
d3	Komunikācija		
d4	Mobilitāte		
d5	Pašaprūpe		
d6	Mājas solis		
d7	Mijiedarbība un attiecības starp personām		
d8	Galvenās dzīves jomas		
d9	Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve		

- (2) **Veiktspējas** apzīmētājs raksturo, ko indivīds dara savā esošajā vidē. Tā kā esošā vide ietver arī sociālu kontekstu, veiktspēja var tikt saprasta arī kā cilvēku “iesaistīšanās dzīves situācijās” vai “dzīves pieredze” reālos apstākļos, kuros viņi dzīvo¹⁴. Šis konteksts iekļauj vides faktoros – visus fiziskās, sociālās un attieksmju pasaules aspektus, ko var kodēt, lietojot Vides faktoru komponenti.
- (3) **Dotumu** apzīmētājs raksturo indivīda spēju veikt uzdevumu vai darbību. Šī sastāvdaļa paredzēta, lai norādītu augstāko iespējamo funkcionēšanas līmeni, ko persona var sasniegt šobrīd šajā domēnā. Lai novērtētu pilnu spēju, ko var veikt indivīds, ir nepieciešama “standartizēta” vide, lai neitralizētu dažādās vides mainīgo ietekmi uz indivīda spējām. Šāda standartizēta vide var būt: (a) esošā vide, kurā parasti notiek dotumu novērtēšanas pārbaude, vai (b) gadījumos, kad tas nav iespējams, nosacītā vide, kurā, domājams, var gūt vienādu ietekmi. Šādu vidi var saukt par “vienveidīgu” vai “standartizētu” vidi. Tāpēc dotumi atspoguļo videi pielāgotas indivīda spējas. Šādai standartizācijai ir jābūt vienādai visiem cilvēkiem visās valstīs, lai varētu veikt starptautiskus salīdzinājumus. Vienveidīgās vai standartizētās vides pazīmes var tikt kodētas, lietojot Vides faktoru klasifikāciju. Atšķirība starp dotumiem un veiktspēju atspoguļo atšķirību starp esošās un vienveidīgās vides ietekmi, un tādā veidā nodrošina ar noderīgu ieteikumu, kas būtu darāms ar indivīda vidi, lai uzlabotu veiktspēju.
- (4) **Abi** apzīmētāji – dotumi un veiktspēja – turpmāk var tikt lietoti, ņemot vai neņemot vērā palīgierīces vai citas personas palīdzību. Lai gan ne palīgierīces, ne citas personas palīdzība nelikvidē neveselību, tie var novākt funkcionēšanas ierobežojumus specifiskos domēnos. Šis kodēšanas veids ir sevišķi noderīgs, lai noteiktu, cik lielā mērā indivīda funkcionēšana būs ierobežota bez palīgierīces (skat. kodēšanas vadlīnijas 2. pielikumā).
- (5) **Grūtības** vai problēmas šajos domēnos var rasties gadījumos, kad ir kvalitatīvas vai kvantitatīvas pārmaiņas veidā, kā indivīds izpilda šī domēna funkcijas. **Ierobežojumi** tiek novērtēti, salīdzinot ar vispārpieņemtiem populācijas standartiem. Standarts vai norma, ar kuru tiek salīdzināti indivīda dotumi vai veiktspēja, ir indivīds bez līdzīga veselības stāvokļa (slimības, traucējuma vai ievainojuma, utt.). Ierobežojumi fiksē neatbilstības starp novēroto un sagaidāmo veiktspēju. Sagaidāmā veiktspēja ir populācijas norma, kas atspoguļo tādu cilvēku

¹⁴ “Dalības” definīcija iekļaujās iesaistīšanās koncepcijā. Dažas piedāvātās “iesaistīšanās” definīcijas ietver tādas jēdzienus kā ņemt dalību, būt iekļautam vai aizņemtam dzīves sfērās, būt pieņemtam vai pieejas esamība pie nepieciešamajiem resursiem. 2. tabulas informācijas matricē, vienīgais iespējamais dalības rādītājs tiek kodēts, izmantojot veiktspēju. Tas nenozīmē, ka dalība ir automātiski pielīdzināta veiktspējai. Iesaistīšanās koncepcijai jābūt norobežotai no subjektīvās iesaistīšanās pieredzes (“piederības” izjūtas). Lietotājiem, kas vēlas kodēt “iesaistīšanos” atsevišķi, vajag meklēt norādījumus kodēšanas vadlīnijās 2. pielikumā.

pieredzi, kam nav specifiska veselības stāvokļa. Šī pati norma tiek lietota arī dotumu apzīmētājā, tādēļ jebkurš var secināt, ko varētu darīt ar indivīda vidi, lai vairotu veikspēju.

- (6) Veiktspējas problēma var rasties tiešā veidā no sociālās vides, pat, ja indivīdam nav neveselības. Piemēram, HIV pozitīvam indivīdam bez jebkādiem simptomiem vai slimības vai kādam ar ģenētisku predispozīciju pret noteiktu slimību, var nebūt ne mazākā neveselība un var būt pietiekošas darbības, tomēr nevar to darīt sakarā ar noliegumu pakalpojumu pieejai, diskrimināciju vai stigmatu.
- (7) Ir grūti atšķirt “Aktivitātes” un “Dalību” uz Aktivitātes un Dalības komponentu domēnu bāzes. Diferenciācija starp “individuālo” un “sociālo” uz domēnu pamata tāpat izrādījās neiespējama atšķirīgas pieejas dēļ dažādās valstīs un uzskatu starpības dēļ starp teorētiķiem un praktiķiem. Tādēļ SFK nodrošina vienotu sarakstu, kas var tikt lietots, ja lietotājs to vēlas, lai diferencētu aktivitāti un dalību. Tas ir izskaidrots plašāk 3. pielikumā. Ir četri iespējamie veidi kā to darīt:
- (a) noteikt dažus domēnus kā aktivitātes, un citus kā dalību, nepieļaujot to pārklāšanos;
 - (b) tas pats, kas (a) punktā, bet pieļaujot daļēju pārklāšanos;
 - (c) noteikt visus detalizētos domēnus kā aktivitātes, un plašās kategorijas uzskatīt par dalību;
 - (d) lietot visus domēnus, gan kā aktivitātes, gan dalību.

4.3 Kontekstuālie faktori

Kontekstuālie faktori atspoguļo vispusīgu fonu, kurā dzīvo un eksistē indivīds. Tie iekļauj divas komponentes: Vides faktoros un Personālos faktoros, kas var ietekmēt indivīdu ar kādu veselības stāvokli un šī indivīda veselības stāvokļus un ar veselību saistītos stāvokļus.

Vides faktori veido fizisko, sociālo un attieksmju vidi, kurā dzīvo cilvēki un pavada savu mūžu. Pret indivīdu tie ir ārēji faktori, un tiem var būt pozitīva vai negatīva ietekme uz indivīda kā sabiedrības locekļa veikspēju, uz indivīda dotumiem veikt darbību vai uzdevumu vai uz indivīda ķermeņa funkciju vai struktūru.

- (1) Vides faktori ir grupēti klasifikācijā, piegriežot vērību diviem dažādiem līmeņiem:
- (a) **Individuālo** – tiešo indivīda vidi, kas iekļauj mājas, darba vietu un skolu. Šajā līmenī ir iekļautas arī vides fiziskās un materiālās pazīmes, ar kurām indivīds nonāk tiešā saskarsmē, kā arī tiešie kontakti ar citiem, piemēram, ģimeni, paziņām, vienaudžiem un svešiniekiem.

(b) **Sabiedrisko (sociālo)** – formālas un neformālas sociālās struktūras, dienesti un vispārēja pieeja vai sistēma kopienā vai sabiedrībā, kam ir ietekme uz indivīdu. Šis līmenis iekļauj organizācijas un dienestus, kas saistīti ar darba vidi, kopienas aktivitātēm, valsts institūcijām, komunikāciju un transporta dienestiem, un neformālām sociālām saiknēm, kā arī likumiem, noteikumiem, formāliem un neformāliem noteikumiem, attieksmi un ideoloģijām.

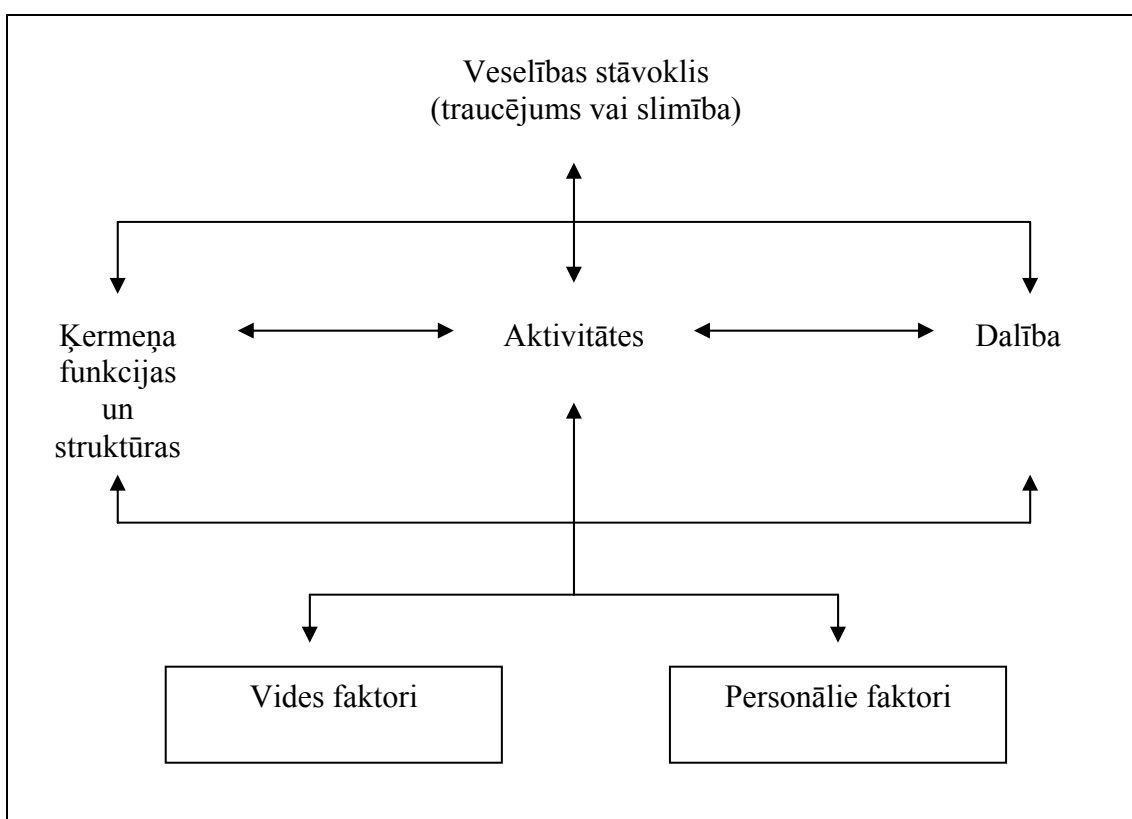
(2) Vides faktori mijiedarbojas ar Ķermeņa funkciju un struktūru un Aktivitātes un dalības komponentēm. Katras komponentes mijiedarbības būtība un apjoms var tikt rūpīgi izstrādāts tālākā zinātniskā darbā. Nespēja tiek raksturota, kā sarežģītu saistību iznākums vai rezultāts starp indivīda veselības stāvokli un personāliem faktoriem, un ārējiem faktoriem, kas ataino apstākļus, kuros indivīds dzīvo. Šo saistību dēļ, dažādām vidēm var būt ļoti atšķirīga ietekme uz vienu un to pašu indivīdu ar noteiktu veselības stāvokli. Vide ar šķēršļiem vai bez veicinošiem faktoriem ierobežo indivīda veikspēju; citas vides, kurās ir vairāk veicinošo faktoru, var uzlabot veikspēju. Sabiedrība var kavēt indivīda veikspēju, jo tā rada šķēršļus (piemēram, nepieejamas celtnes) vai nenodrošina veicinošos faktorus (piemēram, palīgierīču nepieejamība).

Personālie faktori ir indivīda dzīves un eksistences pamats, kas ietver indivīda pazīmes, kuras nav veselības apstākļu vai veselības stāvokļa daļa. Šie faktori var ietvert dzimumu, rasi, vecumu, citus veselības stāvokļus, fizisko sagatavotību, dzīvesveidu, ieradumus, audzināšanu, stila atdarināšanu, sociālo izcelsmi, izglītību, profesiju, agrāko un tagadējo pieredzi (pagājušie notikumi un pašreizējie notikumi), vispārējais uzvedības veids un rakstura īpašības, individuālais psiholoģiskais novērtējums un citi raksturojumi, no kuriem visi vai kāds var ietekmēt nespēju jebkurā tās līmenī. Personālie faktori nav klasificēti SFK. Tomēr tie ir iekļauti 1. zīmējumā, lai parādītu to ieguldījumu, kam var būt ietekme uz dažādas iejaukšanās galarezultātu.

5. Funkcionēšanas un nespējas modelis

5.1 Funkcionēšanas un nespējas process

Kā jau klasifikācija, SFK nemodelē funkcionēšanas un nespējas “procesu”. Tomēr, tā var tikt lietota, lai aprakstītu procesu, piedāvājot līdzekļus dažādu sastāvdaļu un domēnu attēlošanai. Tā nodrošina daudzpusīgu pieeju funkcionēšanas un nespējas klasifikācijai kā mijiedarbīgam un evolucionāram procesam. Tā nodrošina “ķieģeļus” lietotājiem, kuri vēlas radīt modeļus un pētīt dažādus šī procesa aspektus. Šādā nozīmē SFK var aplūkot kā valodu: teksti, kas var tikt radīti ar tās palīdzību ir atkarīgi no lietotājiem, viņu jaunrades un zinātniskās orientācijas. Lai uzskatāmi iztēlotos dažādo komponentu mijiedarbību, var palīdzēt 1. zīmējumā attēlotā diagramma¹⁵.

1. zīmējums. Mijiedarbība starp SFK komponentēm

¹⁵ SFK būtiski atšķiras no SNNK 1980. gada versijas, aprakstot mijiedarbību, starp funkcionēšanu un nespēju. Jāatzīmē, ka ikviena diagramma, iespējams, būs nepilnīga un ar tieksmi uz būtības sagrozījumu, sakarā ar mijiedarbību sarežģītību daudzdimensiju modelī. Modelis ir veidots, lai ilustrētu daudzējādās mijiedarbības. Citi attēlojumi, kas orientēti uz citiem nozīmīgiem procesiem, arī ir iespējami. Mijiedarbības interpretācija starp dažādām komponentēm un sastāvdaļām arī var mainīties (piemēram, vides faktoru ietekme uz ķermeņa funkcijām noteikti atšķiras no to ietekmes uz dalību).

Šajā diagrammā indivīda funkcionēšana specifiskā domēnā ir mijiedarbība vai sarežģītas saistības starp veselības stāvokli un kontekstuāliem faktoriem (tas ir, vides un personāliem faktoriem). Tā ir dinamiska mijiedarbība starp šīm vienībām: iejaukšanās vienā no tām var, iespējams, pārveidot vienu vai vairākas citas. Šīs mijiedarbības ir specifiskas un ne vienmēr iepriekš paredzamas attiecībā viens pret vienu. Mijiedarbība darbojas divos virzienos; nespējas esamība pat pati par sevi var pārveidot veselības stāvokli. Secinājums, ka dotumu ierobežojumu vai veikspējas ierobežojumu var izraisīt viena vai vairākas neveselības, bieži var būt pieņemams. Tomēr ir svarīgi savākt datus par šīm sastāvdaļām neatkarīgi vienu no otras, un pēc tam izpētīt saistības un cēloņsakarības starp tām. Lai veselības pieredze būtu aprakstīta pilnībā, visas komponentes ir noderīgas. Piemēram, indivīdam var:

- būt neveselība bez dotumu ierobežojuma (piemēram, lepras radīts izkropļojums var neietekmēt personas dotumus);
- būt veikspējas problēmas un dotumu ierobežojums bez acīm redzamas neveselības (piemēram, samazināta ikdienas aktivitāšu veikspēja saistībā ar daudzām slimībām);
- būt veikspējas problēmas bez neveselības vai spēju apjoma ierobežojuma (piemēram, HIV pozitīvs indivīds, vai no garīgas slimības atveseļojies indivīds saskaras ar stigmatizāciju vai diskrimināciju *interpersonālās attiecībās** vai darbā);
- būt dotumu ierobežojumi, ja nav atbalsta, un nebūt veikspējas problēmu esošā vidē (piemēram, indivīdu ar kustību ierobežojumiem sabiedrība var būt nodrošinājusi ar palīgtehnoloģijām, lai nodrošinātu pārvietošanos);
- nākties pieredzēt noteiktu ietekmi pretējā virzienā (piemēram, nespēja kustināt locekli var izraisīt muskuļa atrofiju; ievietošana slēgtā iestādē var novest pie sociālo iemaņu zuduma).

Gadījumu piemēri 4. pielikumā sīkāk paskaidro iespējamās mijiedarbības starp šīm sastāvdaļām.

1. zīmējumā parādītā shēma paskaidro lomu, ko šajā procesā spēlē kontekstuālie faktori (piemēram, vides un personālie faktori). Šie faktori mijiedarbojas ar indivīdu ar kādu veselības stāvokli un nosaka indivīda funkcionēšanas līmeni un apjomu. Vides faktori ir indivīdam ārēji (piemēram, sabiedrības nostāja, arhitektūras īpašības, tiesību sistēma) un tiek klasificēti Vides faktoru klasifikācijā. No otras puses, pašreizējā SFK versijā nav klasificēti personālie faktori. Tie iekļauj dzimumu, rasi, vecumu, fizisko sagatavotību, dzīvesveidu, ieradumus, sadzīvošanas veidu un citus tamlīdzīgus faktoros. To novērtēšana, ja nepieciešams, ir atstāta lietotāja ziņā.

* Par *interpersonālām attiecībām* uzskatāmas jebkuras attiecības starp atsevišķiem indivīdiem, neietverot attiecības starp atsevišķu indivīdu un sabiedrību kopumā (Latv. tulk. zin. red. piezīme).

5.2 Medicīniskie un sociālie modeļi

Tika piedāvāti daudzveidīgi konceptuālie modeļi¹⁶, lai varētu izprast un izskaidrot nespēju un funkcionēšanu. Tas var būt izteikts “medicīniskais modelis” pret “sociālo modeļi” dialektiskā pretstatā. *Medicīniskais modelis* aplūko nespēju kā personas problēmu, kas tieši radies slimības, traumas vai citu veselības stāvokļa maiņu rezultātā, kas prasa medicīnisko aprūpi, individuālas ārstēšanas veidā, ko veic profesionāļi. Nespējas vadīšana ir plānota ārstēšanas vai indivīda pielāgošanās un uzvedības maiņas ceļā. Medicīniskā aprūpe tiek uzskatīta par svarīgāko, un politiskajā līmenī galvenā reakcija ir pārmaiņas vai reformas veselības aprūpes politikā. No otras puses, nespējas *sociālais modelis* redz to kā sabiedrības radītu problēmu un, galvenokārt, kā indivīda pilnīgu integrāciju sabiedrībā. Nespēja nav indivīdam raksturīga īpašība, bet drīzāk stāvokļu komplekss, daudzus no kuriem ir radījusi sociālā vide. Tādēļ problēmas vadīšana prasa sociālu darbību, un tā lielā mērā ir sabiedrības kolektīvā atbildība, lai veiktu nepieciešamās pārmaiņas vidē, kas nepieciešamas, lai cilvēkiem ar nespēju, būtu iespējas pilnīgai dalībai visās sociālās dzīves jomās. Tāpēc rezultāts ir attieksmju vai ideoloģijas pieprasītas sociālas pārmaiņas, kuras politiskajā līmenī kļūst par cilvēktiesību jautājumu. Nespēja šim modelim ir politisks jautājums.

SFK ir bāzēts uz šo divu pretējo modeļu integrāciju. Lai saistītu funkcionēšanas dažādo perspektīvu integrāciju, tiek pielietota biopsihosociāla pieeja. Tāpēc SFK mēģina sasniegt sintēzi, lai nodrošinātu saskaņotu skatu uz dažādiem veselības aspektiem no bioloģiskās, individuālās un sociālās perspektīvas¹⁷.

¹⁶ Termins “modelis” šeit nozīmē konstruktīvu vai paradigmu, un tas atšķiras no termina lietojuma iepriekšējā nodaļā.

¹⁷ Aplūkot arī 5. pielikumu “SFK un cilvēki ar nespēju”.

6. SFK lietošana

SFK ir cilvēka funkcionēšanas un nespējas klasifikācija. Tā sistemātiski grupē veselības un ar veselību saistītus domēnus. Katras komponentes ietvaros domēni tālāk tiek grupēti atkarībā no to kopējām pazīmēm (tādām kā, to izcelsme, veids vai līdzība) un sakārtoti pēc nozīmīguma. Klasifikācija ir veidota saskaņā ar noteiktiem principiem (skat. 1. pielikumu). Šie principi attiecas uz līmeņu savstarpējo saistību un klasifikācijas hierarhiju (līmeņu uzbūvi). Tomēr dažas kategorijas SFK nav sakārtotas hierarhiskā veidā, bet gan kā līdzvērtīgi sazarojuma locekļi.

Tālāk aplūkotas klasifikācijas uzbūves iezīmes, kam ir nozīme tās lietošanā:

- (1) SFK sniedz veselības un ar veselību saistītu domēnu standarta operacionālas definīcijas, pretstatā “poētiskām” veselības definīcijām. Šīs definīcijas apraksta katra domēna būtiskākās pazīmes (piemēram, kvalitāti, īpašības un savstarpējās attiecības) un satur informāciju par to, kas ir iekļauts un nav iekļauts katrā domēnā. Definīcijas satur novērtēšanā biežāk lietotos pieturas punktus, tāpēc tās var tikt iekļautas anketās. No otras puses, esošo novērtēšanas metodiku rezultāti var tikt kodēti SFK terminos. Piemēram, “redzes funkcijas” ir definētas formas un kontūras izjūtu funkcijas terminos, no dažādiem attālumiem, ar vienu vai abām acīm, tā ka redzes grūtību smagums saistībā ar šiem parametriem var tikt kodēts kā viegls, mērens, smags vai absolūts.
- (2) SFK tiek lietota burtciparu sistēma, kurā burti b, s, d un e tiek lietoti, lai apzīmētu Ķermeņa funkcijas, Ķermeņa struktūras, Aktivitātes un Dalību, un Vides faktoros. Šiem burtiem seko ciparisks kods, kas sākas ar nodaļas numuru (viens cipars), tad seko otrais līmenis (divi cipari) un trešais un ceturtais līmenis (pa vienam ciparam katrs).
- (3) SFK kategorijas ir veidotas tā, ka plašākās kategorijas iekļauj sevī radniecīgu kategoriju detalizētākas apakškategorijas. (Piemēram, 4. nodaļas Aktivitātes un Dalības komponente sadaļā Mobilitāte iekļauj atsevišķas kategorijas: stāvēšana, sēdēšana, iešana, priekšmetu pārņemšana, utt.) Īsā (koncentrētā) versija aptver divus līmeņus, turpretim pilnā (detalizētā) versija ir paplašināta līdz četriem līmeņiem. Īsās versijas un pilnās versijas kodi ir atbilstoši, un īsā versija var tikt izveidota no pilnās versijas.
- (4) Katram indivīdam var būt vairāki kodi katrā līmenī. Tie var būt neatkarīgi vai savstarpēji saistīti.
- (5) SFK kods ir pabeigts tikai, pievienojot **apzīmētāju**, kas norāda veselības līmeni (piemēram, problēmas smagumu). Apzīmētājs tiek kodēts ar vienu, diviem vai vairākiem cipariem pēc punkta (vai **atdalītāja**). Jebkuram kodam jāpievieno vismaz viens apzīmētājs. Bez apzīmētāja kodam nav būtiskas jēgas.

- (6) Ķermeņa funkciju un struktūru pirmais apzīmētājs, aktivitātes un dalības veikspējas un dotumu apzīmētāji, vides faktoru pirmais apzīmētājs, visi tie apraksta problēmas plašumu attiecīgajā komponentē.
- (7) Visas trīs SFK klasificētās komponentes (Ķermeņa funkcijas un struktūras, Aktivitātes un dalība, Vides faktori) tiek mērītas, lietojot tās pašas ģenēriskās skalas. Atkarā no sastāvdaļas, problēmas esamība var nozīmēt neveselību, ierobežojumu, noliegumu vai šķērslī. Saskaņā ar attiecīgo klasifikācijas domēnu ir jāizvēlas atbilstoši apzīmētājvārdi, kas norādīti iekavās (zīme xxx atrodas domēna otrā līmeņa koda vietā). Šo kvantitatīvo vērtību novērtējumam ir jābūt universālam, tāpēc vērtējuma metodiku ir nepieciešams attīstīt pētījumu gaitā. Procentuālo vērtību plašais diapazons ir dots tiem gadījumiem, kad neveselības, dotumu ierobežojuma, veikspējas problēmu vai šķēršļu pakāpes skaitliskai mērīšanai pieejami kalibrēti novērtēšanas līdzekļi vai citi standarti. Piemēram, gadījumos, kad tiek noteikts “nav problēmu” vai “absolūta problēma” kodēšanas kļūda ir pieļaujama tikai 5% robežās. “Mērena problēma” veido pusi laika raksturojuma vai sasniedz absolūtās grūtību skalas vidu. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar piemērotu populācijas standartu ir jānorāda kā percentiles.

xxx.0 NAV problēmas	(nekāda, neesoša, vērā neņemama,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLA problēma	(niecīga, maza,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENA problēma	(vidēja, mēreni smaga,...)	25-49%
xxx.3 SMAGA problēma	(augsta, ārkārtīgi smaga,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTA problēma	(pilnīga,...)	96-100%
xxx.8 nav precizēta		
xxx.9 nav piemērojama		

- (8) Vides faktoru gadījumā šis pirmais apzīmētājs var būt izmantots, lai apzīmētu, vai nu vides pozitīvo efektu apjomu, proti, veicinātājus, vai arī negatīvo efektu apjomu, proti, šķēršļus. Abos gadījumos tiek lietota viena skala 0-4, bet, lai apzīmētu veicinātājus, punkts ir aizvietots ar plus (+) zīmi: piemēram, e110+2. Vides faktori var tikt kodēti (a) atsevišķi saistībā ar katru sastāvdaļu vai (b) kopumā, bez norādes uz katru individuālo sastāvdaļu. Pirmā izvēle ir vēlamāka, jo tā daudz skaidrāk identificē iedarbību un raksturīgās pazīmes.
- (9) Dažādiem lietotājiem varētu būt piemēroti un noderīgi pievienot citu informāciju katrai kodēšanas vienībai. Ir daudzi papildu apzīmētāji, kas varētu būt noderīgi. 3. tabulā atspoguļotas katras komponentes apzīmētāja detaļas, kā arī norādījumi kā veidot papildu apzīmētājus.
- (10) Veselības un ar veselību saistīto domēnu apraksts attiecas uz doto momentu (kā momentuzņēmums). Tomēr to daudzkārtēja izmantošana laikā, dod iespēju aprakstīt procesu un tā attīstības trajektoriju laikā.
- (11) Personas veselības un ar veselību saistīti stāvokļi SFK tiek doti sakārtotu kodu veidā, kas iekļaujas divās klasifikācijas daļās. Tādā veidā pirmajā līmenī

katram indivīdam maksimālais kodu skaits var sasniegt 34 (8 kodi- Ķermeņa funkcijām, 8- Ķermeņa struktūrām, 9- Veiktspējai, 9- Dotumiem). Līdzīgi, divlīmeņu gadījumā kopējais kodu skaits ir 362. Detalizētākā līmenī šo kodu skaits pieaug līdz 1424. Reālā dzīvē, pielietojot SFK, lai adekvāti aprakstītu gadījumu līdz 2 līmeņiem (3 cipari kodā), var būt nepieciešami no 3 līdz 18 kodiem. Parasti daudz detalizētākā četrlīmeņu versija tiek lietota speciālistu aprūpes gadījumos (piemēram, rehabilitācijas galarezultātu noteikšanā, geriatrijā), turpretim divlīmeņu klasifikācija var tikt lietota apsekojumos un klīnisko galarezultātu novērtēšanā.

Tālākās kodēšanas vadlīnijas ir izklāstītas 2. pielikumā. Lietotājiem ļoti ieteicams apgūt klasifikācijas lietošanu PVO un tā sadarbības centru tīkla ietvaros.

3. tabula. Apzīmētāji

Komponente	Pirmais apzīmētājs	Otrais apzīmētājs
Ķermeņa funkcijas (b)	<p>Vispārējs apzīmētājs ar negatīvo skalu bojājuma pakāpes vai apjoma norādīšanai</p> <p>Piemērs: b167.3 norāda smagu ar valodu saistītas specifiskās garīgās funkcijas neveselību</p>	Nav
Ķermeņa struktūras (s)	<p>Vispārējs apzīmētājs ar negatīvo skalu bojājuma pakāpes vai apjoma norādīšanai</p> <p>Piemērs: s730.3 norāda smagu augšējās ekstremitātes neveselību</p>	<p>Tiek lietots, lai norādītu atbilstošās ķermeņa struktūras pārmaiņas dabu:</p> <p>0 nav strukturālu pārmaiņu 1 trūkst pilnībā 2 trūkst daļēji 3 papildu daļa 4 nepareizi izmēri 5 veseluma pārrāvums 6 novietojuma maiņa 7 kvalitatīvas pārmaiņas struktūrā, iekļaujot šķidruma aizturi 8 nav precizēts 9 nav piemērojams</p> <p>Piemērs: s730.32 norāda daļēju augšējās ekstremitātes trūkumu</p>
Aktivitātes un dalība (d)	<p>Veiktspēja</p> <p>Vispārējs apzīmētājs</p> <p>Problēmas, kas saistītas ar personas esošo vidi</p> <p>Piemērs: d5101.1 norāda uz vieglām grūtībām, mazgājot visu ķermeni, izmantojot palīg līdzekļus, kas pieejami personai tās esošajā vidē</p>	<p>Dotumi</p> <p>Vispārējs apzīmētājs</p> <p>Ierobežojumi, ja nav palīdzības</p> <p>Piemērs: d5101.2 norāda uz mērenām grūtībām, mazgājot visu ķermeni; tas nozīmē, ka mērenas grūtības rodas, ja nav palīgierīces vai citas personas palīdzības</p>
Vides faktori (e)	<p>Vispārējs apzīmētājs ar negatīvo un pozitīvo skalu, kas norāda attiecīgi uz šķēršļu vai veicinātāju apjomu</p> <p>Piemērs: e130.2 norāda, ka mācību līdzekļi ir mērens šķērslis. Pretēji e130+2 norādīs, ka mācību līdzekļi ir mēreni veicinātāji</p>	Nav

54. Pasaules Veselības asamblejas apstiprinājums SFK starptautiskai lietošanai

WHA54.21 rezolūcija skan šādi:

Piecdesmit ceturtnā Pasaules Veselības asambleja,

1. APSTIPRINA otro Starptautiskās neveselības, nespējas un nevarības klasifikācijas (SNNNK) izdevumu ar nosaukumu Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija, turpmāk saīsināti SFK;
2. AICINA dalībvalstis lietot SFK piemērotos pētījumos, pārraudzībā un pārskatos atbilstoši konkrētai situācijai dalībvalstīs, sevišķi paredzot iespējamās redakcijas nākotnē;
3. PIEPRASA Ģenerāldirektoram, pēc to lūguma, sniegt atbalstu dalībvalstīm SFK lietošanā.

SFK

Vienlīmeņa klasifikācija

Klasifikācijas nodaļu virsrakstu saraksts

Ķermeņa funkcijas

1. nodaļa Garīgās funkcijas
2. nodaļa Maņu funkcijas un sāpes
3. nodaļa Balss un runas funkcijas
4. nodaļa Asinsrites sistēmas, asinsrades sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas
5. nodaļa Gremošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas
6. nodaļa Uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas
7. nodaļa Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas
8. nodaļa Ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas

Ķermeņa struktūras

1. nodaļa Nervu sistēmas struktūras
2. nodaļa Acs, auss un ar tām saistītās struktūras
3. nodaļa Balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras
4. nodaļa Asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras
5. nodaļa Ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras
6. nodaļa Ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras
7. nodaļa Ar kustībām saistītās struktūras
8. nodaļa Āda un ar to saistītās struktūras

Aktivitātes un dalība

1. nodaļa Mācīšanās un zināšanu lietojums
2. nodaļa Vispārējie uzdevumi un vajadzības
3. nodaļa Komunikācija
4. nodaļa Mobilitāte
5. nodaļa Pašaprūpe
6. Nodaļa Mājas dzīve
7. nodaļa Interpersonāla mijiedarbība un attiecības
8. nodaļa Galvenās dzīves jomas
9. nodaļa Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

Vides faktori

1. nodaļa Lietas un tehnoloģijas
2. nodaļa Dabiskā vide un cilvēka veiktās izmaiņas vidē
3. nodaļa Atbalsts un savstarpējās attiecības
4. nodaļa Attieksmes
5. nodaļa Dienesti, sistēmas un politika

SFK

Divlīmeņu klasifikācija

Nodaļu virsrakstu un klasifikācijas pirmā
iedalījuma līmeņa saraksts

Kermeņa funkcijas

1. nodaļa *Garīgās funkcijas*

Vispārīgās garīgās funkcijas (b110-b139)

- b110 Apziņas funkcijas
- b114 Orientēšanās funkcijas
- b117 Intelektuālās funkcijas
- b122 Vispārīgās psihosociālās funkcijas
- b126 Temperaments un personības funkcijas
- b130 Enerģijas un dziņu funkcijas
- b134 Miega funkcijas
- b139 Citas precizētas un neprecizētas vispārīgās garīgās funkcijas

Specifiskās garīgās funkcijas (b140-b189)

- b140 Uzmanības funkcijas
- b144 Atmiņas funkcijas
- b147 Psihomotoriskās funkcijas
- b152 Emocionālās funkcijas
- b156 Uztveres funkcijas
- b160 Domāšanas funkcijas
- b164 Augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas
- b167 Ar valodu saistītās garīgās funkcijas
- b172 Rēķināšanas funkcijas
- b176 Garīgās funkcijas secīgu sarežģītu kustību veikšanai
- b180 Pašapziņas un laika izjūtas funkcijas
- b189 Citas precizētas un neprecizētas specifiskas garīgās funkcijas
- b198 Citas precizētas garīgās funkcijas
- b199 Neprecizētas garīgās funkcijas

2. nodaļa *Maņu funkcijas un sāpes*

Redze un ar to saistītās funkcijas (b210-b229)

- b210 Redzes funkcijas
- b215 Acij pieguļošo struktūru funkcijas
- b220 Ar aci un tai pieguļošajām struktūrām saistītās sajūtas
- b229 Citas precizētas un neprecizētas redzes un ar to saistītās funkcijas

Dzirde un vestibulārā aparāta funkcijas (b230-b249)

- b230 Dzirdes funkcijas
- b235 Vestibulārā aparāta funkcijas
- b240 Ar dzirdi un vestibulārā aparāta funkcijām saistītās sajūtas
- b249 Citas precizētas un neprecizētas dzirdes un vestibulārā aparāta funkcijas

Papildu maņu funkcijas (b250-b279)

- b250 Garšas funkcija
- b255 Ožas funkcija
- b260 Proprioceptīvās funkcijas
- b265 Taustes funkcija
- b270 Temperatūras un citu kairinātāju izsaukto maņu funkcijas

b279 Citas precizētas un neprecizētas papildu maņu funkcijas

Sāpes (b280-b289)

b280 Sāpju sajūta

b289 Cita precizēta un neprecizēta sāpju sajūta

b298 Citas precizētas maņu funkcijas un sāpes

b299 Neprecizētas maņu funkcijas un sāpes

3. nodaļa Balss un runas funkcijas

b310 Balss funkcijas

b320 Artikulācijas funkcijas

b330 Runas plūduma un ritma funkcijas

b340 Alternatīvas balss veidošanas funkcijas

b398 Citas precizētas balss un runas funkcijas

b399 Neprecizētas balss un runas funkcijas

4. nodaļa Asinsrites sistēmas, asinsrades sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas

Asinsrites sistēmas funkcijas (b410-b429)

b410 Sirds funkcijas

b415 Asinsvadu funkcijas

b420 Asinsspiediena funkcijas

b429 Citas precizētas un neprecizētas asinsrites sistēmas funkcijas

Asins sistēmas un imūnsistēmas funkcijas (b430-b439)

b430 Asins sistēmas funkcijas

b435 Imūnsistēmas funkcijas

b439 Citas precizētas un neprecizētas asins un imūnsistēmas funkcijas

Elpošanas sistēmas funkcijas (b440-b449)

b440 Elpošanas funkcijas

b445 Elpošanas muskuļu funkcijas

b449 Citas precizētas un neprecizētas elpošanas sistēmas funkcijas

Asinsrites un elpošanas sistēmas papildu funkcijas un sajūtas (b450-b469)

b450 Papildu elpošanas funkcijas

b455 Slodzes tolerances funkcijas

b460 Ar asinsrites un elpošanas funkcijām saistītās sajūtas

b469 Citas precizētas un neprecizētas asinsrites un elpošanas sistēmas papildu funkcijas un sajūtas

b498 Citas precizētas asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas

b499 Neprecizētas asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas

5. nodaļa Greimošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas

Ar greimošanas sistēmu saistītās funkcijas (b510-b539)

- b510 Barības uzņemšanas funkcijas
- b515 Barības sagreimošanas funkcijas
- b520 Asimilācijas funkcijas
- b525 Defekācijas funkcijas
- b530 Ķermeņa masas uzturēšanas funkcijas
- b535 Ar greimošanas sistēmu saistītās sajūtas
- b539 Citas precizētas un neprecizētas ar greimošanas sistēmu saistītās funkcijas

Ar vielmaiņu un endokrīno sistēmu saistītās funkcijas (b540-b559)

- b540 Vispārīgās metaboliskās funkcijas
- b545 Ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas
- b550 Termoregulācijas funkcijas
- b555 Endokrīno dziedzeru funkcijas
- b559 Citas precizētas un neprecizētas funkcijas, kas saistītas ar vielmaiņu un endokrīno sistēmu
- b598 Citas precizētas greimošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas
- b599 Neprecizētas greimošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas

6. nodaļa Uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas

Urīna izvadsistēmas funkcijas (b610-b639)

- b610 Urīna ekskrecijas funkcijas
- b620 Urinācijas funkcijas
- b630 Sajūtas, kas saistītas ar urīna izvadsistēmas funkcijām
- b639 Citas precizētas un neprecizētas urīna izvadsistēmas funkcijas

Dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas (b640-b679)

- b640 Dzimumfunkcijas
- b650 Menstruālās funkcijas
- b660 Reproduktīvās funkcijas
- b670 Sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām
- b679 Citas precizētas un neprecizētas dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas
- b698 Citas precizētas uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas
- b699 Neprecizētas uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas

7. nodaļa Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas

Kaulu un locītavu funkcijas (b710-b729)

- b710 Locītavu kustību funkcijas
- b715 Locītavu stabilitātes funkcijas
- b720 Kaulu kustību funkcijas
- b729 Citas precizētas un neprecizētas kaulu un locītavu funkcijas

Muskuļu funkcijas (b730-b749)

- b730 Muskuļu spēka funkcijas
- b735 Muskuļu tonusa funkcijas
- b740 Muskuļu izturības funkcijas
- b749 Citas precizētas un neprecizētas muskuļu funkcijas

Kustību funkcijas (b750-b789)

- b750 Motorisko refleksu funkcijas
- b755 Nepatvaļīgo kustību reakciju funkcijas
- b760 Patvaļīgo kustību kontroles funkcijas
- b765 Nepatvaļīgo kustību funkcijas
- b770 Gaitas modeļa funkcijas
- b780 Sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām
- b789 Citas precizētas un neprecizētas kustību funkcijas
- b798 Citas precizētas nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas
- b799 Neprecizētas nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas

8. nodaļa Ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas**Ādas funkcijas (b810-b849)**

- b810 Ādas aizsargfunkcijas
- b820 Ādas atjaunošanās funkcijas
- b830 Citas ādas funkcijas
- b840 Ar ādu saistītās sajūtas
- b849 Citas precizētas un neprecizētas ādas funkcijas

Matu un nagu funkcijas (b850-b869)

- b850 Matu funkcijas
- b860 Nagu funkcijas
- b869 Citas precizētas un neprecizētas matu un nagu funkcijas
- b898 Citas precizētas ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas
- b899 Neprecizētas ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas

Ķermeņa struktūras

1. nodaļa *Nervu sistēmas struktūras*

- s110 Galvas smadzeņu struktūra
- s120 Muguras smadzenes un ar to saistītās struktūras
- s130 Smadzeņu apvalku struktūra
- s140 Simpātiskās nervu sistēmas struktūra
- s150 Parasimpātiskās nervu sistēmas struktūra
- s198 Cita precizēta nervu sistēmas struktūra
- s199 Neprecizēta nervu sistēmas struktūra

2. nodaļa *Acs, auss un ar tām saistītās struktūras*

- s210 Acs dobuma struktūra
- s220 Acsābola struktūra
- s230 Aci aptverošas struktūras
- s240 Ārējās auss struktūra
- s250 Vidusauss struktūra
- s260 Iekšējās auss struktūra
- s298 Citas precizētas acs, auss un ar tām saistītās struktūras
- s299 Neprecizētas acs, auss un ar tām saistītās struktūras

3. nodaļa *Balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras*

- s310 Deguna struktūra
- s320 Mutes struktūra
- s330 Rīkles struktūra
- s340 Balsenes struktūra
- s398 Citas precizētas balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras
- s399 Neprecizētas balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras

4. nodaļa *Asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras*

- s410 Asinsrites sistēmas struktūra
- s420 Imūnsistēmas struktūra
- s430 Elpošanas sistēmas struktūra
- s498 Citas precizētas asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras
- s499 Neprecizētas asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras

5. nodaļa *Ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras*

- s510 Siekalu dziedzeru struktūra
- s520 Barības vada struktūra
- s530 Kuņģa struktūra
- s540 Zarnu struktūra
- s550 Aizkuņģa dziedzera struktūra
- s560 Aknu struktūra

- s570 Žultspūšļa un žultsvadu struktūra
- s580 Endokrīno dziedzeru struktūra
- s598 Citas precizētas ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras
- s599 Neprecizētas ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras

6. nodaļa Ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras

- s610 Urīnizvadsistēmas struktūra
- s620 Iegurņa pamatnes struktūra
- s630 Reproductīvās sistēmas struktūra
- s698 Citas precizētas ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras
- s699 Neprecizētas ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras

7. nodaļa Ar kustībām saistītās struktūras

- s710 Galvas un kakla apvidus struktūras
- s720 Pleca apvidus struktūras
- s730 Augšējās ekstremitātes struktūras
- s740 Iegurņa apvidus struktūras
- s750 Apakšējās ekstremitātes struktūras
- s760 Rumpja struktūras
- s770 Ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras
- s798 Citas precizētas ar kustībām saistītās struktūras
- s799 Neprecizētas ar kustībām saistītās struktūras

8. nodaļa Āda un ar to saistītās struktūras

- s810 Ādas struktūra
- s820 Ādas dziedzeru struktūra
- s830 Nagu struktūra
- s840 Matu struktūra
- s898 Citas precizētas ādas un ar to saistītās struktūras
- s899 Neprecizētas ādas un ar to saistītās struktūras

Aktivitātes un dalība

1. nodaļa Mācīšanās un zināšanu lietojums

Mērķtiecīgs maņu funkciju lietojums (d110-d129)

d110 Skatīšanās

d115 Klausīšanās

d120 Citu sajūtu mērķtiecīgs lietojums

d129 Cits precizēts un neprecizēts mērķtiecīgu sensorisko funkciju lietojums

Pamatzināšanu apguve (d130-d159)

d130 Atdarināšana

d135 Atkārtošana

d140 Mācīšanās lasīt

d145 Mācīšanās rakstīt

d150 Mācīšanās rēķināt

d155 Prasmju apgūšana

d159 Citas precizētas un neprecizētas pamatmācības

Zināšanu lietojums (d160-d179)

d160 Uzmanības koncentrēšana

d163 Domāšana

d166 Lasīšana

d170 Rakstīšana

d172 Rēķināšana

d175 Problēmu risināšana

d177 Lēmumu pieņemšana

d179 Cits precizēts un neprecizēts zināšanu lietojums

d198 Cits precizēts mācību un zināšanu lietojums

d199 Neprecizēts mācību un zināšanu lietojums

2. nodaļa Vispārējie uzdevumi un vajadzības

d210 Atsevišķa uzdevuma izpilde

d220 Daudzējādu uzdevumu izpilde

d230 Ikdienas mājas soļa izpilde

d240 Stresa pārvarēšana un citas psiholoģiskas vajadzības

d298 Citi precizēti vispārējie uzdevumi un vajadzības

d299 Neprecizēti vispārējie uzdevumi un vajadzības

3. nodaļa Komunikācija

Informācijas uztvere komunikācijas laikā (d310-d329)

d310 Mutisku ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d315 Neverbālu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d320 Formālā zīmju valodā veiktu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d325 Rakstisku ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d329 Citas precizētas un neprecizētas informācijas uztvere komunikācijas laikā

Ziņojumu veidošana komunikācijā (d330-d349)

d330 Runāšana

d335 Neverbāla ziņojuma veidošana

d340 Ziņojuma veidošana formālu zīmju valodā

d345 Rakstīta ziņojuma veidošana

d349 Citu precizētu un neprecizētu ziņojumu veidošana komunikācijā

Saruna un sakaru līdzekļu un tehniku lietojums (d350-d369)

d350 Saruna

d355 Diskusija

d360 Sakaru līdzekļu un tehniku pielietojums

d369 Citas precizētas un neprecizētas sarunas un citu precizētu un neprecizētu sakaru līdzekļu un tehniku pielietojums

d398 Cita precizēta komunikācija

d399 Neprecizēta komunikācija

4. nodaļa Mobilitāte**Ķermeņa stāvokļa maiņa un saglabāšana (d410-d429)**

d410 Ķermeņa stāvokļa maiņa

d415 Ķermeņa stāvokļa saglabāšana

d420 Ševis pārvietošana

d429 Cita precizēta un neprecizēta ķermeņa stāvokļa maiņa un saglabāšana

Priekšmetu pārņemšana, pārvietošana un apiešanās ar tiem (d430-d449)

d430 Priekšmetu pacelšana un pārņemšana

d435 Priekšmetu pārvietošana ar kājām

d440 Precīzu plaukstas kustību izmantošana

d445 Plaukstas un rokas izmantošana

d449 Citu precizētu un neprecizētu priekšmetu pārņemšana, pārvietošana un apiešanās ar tiem

Staigāšana un pārvietošanās (d450-d469)

d450 Staigāšana

d455 Pārvietošanās

d460 Pārvietošanās dažādās vietās

d465 Pārvietošanās, izmantojot aprīkojumu

d469 Cita precizēta un neprecizēta staigāšana un pārvietošanās

Pārvietošanās, lietojot transportlīdzekli (d470-d479)

d470 Transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā

d475 Transportlīdzekļa vadīšana

d480 Jāšana uz dzīvnieka pārvietošanās nolūkā

d489 Citas precizētas un neprecizētas pārvietošanās, lietojot transportlīdzekli

d498 Cita precizēta mobilitāte

d499 Neprecizēta mobilitāte

5. nodaļa Pašaprūpe

- d510 Mazgāšanās
- d520 Ķermeņa daļu aprūpe
- d530 Tualetes izmantošana
- d540 Ģērbšanās
- d550 Ēšana
- d560 Dzeršana
- d570 Rūpes par savu veselību
- d598 Cita precizēta pašaprūpe
- d599 Neprecizēta pašaprūpe

6. nodaļa Mājas dzīve

Pirmās nepieciešamības priekšmetu iegāde (d610-d629)

- d610 Mājokļa iegāde
- d620 Preču un pakalpojumu iegāde
- d629 Citu precizētu un neprecizētu pirmās nepieciešamības priekšmetu iegāde

Darbi māsaimniecībā (d630-d649)

- d630 Ēdiena gatavošana
- d640 Mājas soļa veikšana
- d649 Citi precizēti un neprecizēti darbi māsaimniecībā

Rūpes par iedzīves priekšmetiem un palīdzība citiem (d650-d669)

- d650 Rūpes par iedzīves priekšmetiem
- d660 Palīdzība citiem
- d669 Citas precizētas un neprecizētas rūpes par iedzīves priekšmetiem un palīdzība citiem
- d698 Cita precizēta mājas dzīve
- d699 Neprecizēta mājas dzīve

7. nodaļa Interpersonāla mijiedarbība un attiecības

Vispārēja interpersonāla mijiedarbība (d710-d729)

- d710 Interpersonāla pamatmijiedarbība
- d720 Sarežģīta interpersonāla mijiedarbība
- d729 Cita precizēta un neprecizēta vispārēja interpersonāla mijiedarbība

Specifiskas interpersonālas attiecības (d730-d779)

- d730 Attiecības ar nepazīstamiem cilvēkiem
- d740 Formālas attiecības
- d750 Neformālas sociālas attiecības
- d760 Attiecības ģimenē
- d770 Intīmās attiecības
- d779 Citas precizētas un neprecizētas specifiskas interpersonālas attiecības
- d798 Cita precizēta interpersonāla mijiedarbība un attiecības
- d799 Neprecizēta interpersonāla mijiedarbība un attiecības

8. nodaļa Galvenās dzīves jomas

Izglītība (d810-d839)

- d810 Neformālā izglītība
- d815 Pirmsskolas izglītība
- d820 Skolas izglītība
- d825 Arodizglītība
- d830 Augstākā izglītība
- d839 Cita precizēta un neprecizēta izglītība

Darbs un nodarbinātība (d840-d859)

- d840 Mācekļa gadi (gatavošanās darbam)
- d845 Darba iegūšana, tā saglabāšana un darba attiecību pārtraukšana
- d850 Apmaksāts darbs
- d855 Neapmaksāts darbs
- d859 Cits precizēts un neprecizēts darbs un nodarbinātība

Ekonomiskā dzīve (d860-d879)

- d860 Ekonomiskās pamatdarbības
- d865 Sarežģītas ekonomiskās darbības
- d870 Ekonomiskā patstāvība
- d879 Cita precizēta un neprecizēta ekonomiskā dzīve
- d898 Citas precizētas galvenās dzīves jomas
- d899 Neprecizētas galvenās dzīves jomas

9. nodaļa Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

- d910 Dzīve kopienā
- d920 Atpūta un brīvais laiks
- d930 Reliģija un garīgā dzīve
- d940 Cilvēktiesības
- d950 Politiskā dzīve un pilsonība
- d998 Cita precizēta dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve
- d999 Neprecizēta dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

Vides faktori

1. nodaļa Lietas un tehnoloģijas

- e110 Personīgā patēriņa lietas vai vielas
- e115 Personīgi lietojamās lietas un tehnoloģijas ikdienas dzīvē
- e120 Lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām
- e125 Komunikācijas līdzekļi un tehnoloģijas
- e130 Izglītībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e135 Darbā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e140 Kultūrā, atpūtā un sportā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e145 Reliģijā un gara dzīvē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e150 Publiskai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e155 Privātai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e160 Zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e165 Ekonomiskie aktīvi
- e198 Citas precizētas lietas un tehnoloģijas
- e199 Neprecizētas lietas un tehnoloģijas

2. nodaļa Dabiskā vide un cilvēka veiktās pārmaiņas vidē

- e210 Fiziskā ģeogrāfija
- e215 Populācija
- e220 Flora un fauna
- e225 Klimats
- e230 Dabas katastrofas
- e235 Cilvēka izraisītas katastrofas
- e240 Gaisma
- e245 Ar laika ritmu saistītās pārmaiņas
- e250 Skaņa
- e255 Vibrācija
- e260 Gaisa kvalitāte
- e298 Cita precizēta dabiskā vide un citas precizētas cilvēka veiktās pārmaiņas vidē
- e299 Neprecizēta dabiskā vide un neprecizētas cilvēka veiktās pārmaiņas vidē

3. nodaļa Atbalsts un savstarpējās attiecības

- e310 Tiešā ģimene
- e315 Paplašināta ģimene
- e320 Draugi
- e325 Paziņas, līdzaudži, kolēģi, kaimiņi un kopienas locekļi
- e330 Priekšnieki
- e335 Padotie
- e340 Personiskās aprūpes nodrošinātāji un personālie palīgi
- e345 Svešinieki

- e350 Mājdzīvnieki
- e355 Veselības aprūpes profesionāļi
- e360 Ar veselības aprūpi saistītie profesionāļi
- e398 Cits precizēts atbalsts un citas precizētas savstarpējās attiecības
- e399 Neprecizēts atbalsts un neprecizētas savstarpējās attiecības

4. nodaļa Attieksmes

- e410 Tiešās ģimenes attieksmes
- e415 Paplašinātās ģimenes attieksmes
- e420 Draugu attieksmes
- e425 Paziņu, līdzaudžu, kolēģu, kaimiņu un kopienas locekļu attieksmes
- e430 Priekšniecības attieksmes
- e435 Padoto attieksmes
- e440 Personiskās aprūpes nodrošinātāju un personālo palīgu attieksmes
- e445 Svešinieku attieksmes
- e450 Veselības aprūpes profesionāļu attieksmes
- e455 Citu ar veselības aprūpi saistīto profesionāļu attieksmes
- e460 Sabiedrības attieksmes
- e465 Sabiedriskās normas, paradumi un ideoloģija
- e498 Citas precizētas attieksmes
- e499 Neprecizētas attieksmes

5. nodaļa Dienesti, sistēmas un politika

- e510 Dienesti, sistēmas un politika patēriņa preču ražošanā
- e515 Dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā
- e520 Dienesti, sistēmas un politika zemes lietošanas plānošanā
- e525 Dienesti, sistēmas un politika mājokļa apgādē
- e530 Dienesti, sistēmas un politika pakalpojumu sfērā
- e535 Dienesti, sistēmas un politika sakaru pakalpojumu sfērā
- e540 Dienesti, sistēmas un politika transporta sfērā
- e545 Dienesti, sistēmas un politika iedzīvotāju aizsardzībā
- e550 Dienesti, sistēmas un politika tiesiskajā sfērā
- e555 Dienesti, sistēmas un politika asociāciju un sabiedrisko organizāciju jautājumos
- e560 Dienesti, sistēmas un politika plašsaziņas līdzekļu darbībā
- e565 Dienesti, sistēmas un politika ekonomikā
- e570 Dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā
- e575 Dienesti, sistēmas un politika vispārējā sociālajā palīdzībā
- e580 Dienesti, sistēmas un politika veselības aprūpē
- e585 Dienesti, sistēmas un politika izglītībā un mācībās
- e590 Dienesti, sistēmas un politika darba un nodarbinātības jautājumos
- e595 Dienesti, sistēmas un politika politiskajā sfērā
- e598 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika
- e599 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika

SFK

Detalizēta klasifikācija ar definīcijām

Visu klasifikācijā esošo kategoriju
uzskaitījums ar to definīcijām, iekļaušanas un
izslēgšanas kritērijiem

Ķermeņa funkcijas

Definīcijas: **Ķermeņa funkcijas** ir ķermeņa sistēmu fizioloģiskas funkcijas (iekļaujot psihiskās funkcijas).

Neveselība ir ķermeņa funkciju vai struktūru problēmas, kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

Apzīmētājs

Vispārējs apzīmētājs ar negatīvo skalu bojājuma pakāpes vai apjoma norādīšanai

xxx.0 NAV neveselības	(nekāda, neesoša, vērā neņemama,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLA neveselība	(niecīga, maza,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENA neveselība	(vidēja, mēreni smaga,...)	25-49%
xxx.3 SMAGA neveselība	(augsta, ārkārtīgi smaga,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTA neveselība	(pilnīga,...)	96-100%
xxx.8 nav precizēta, bez precizējuma		
xxx.9 nav piemērojama		

Plašs procentu diapazons ir dots tajos gadījumos, kad ir pieejami kalibrēti novērtēšanas instrumenti vai citi standarti, lai varētu noteikt ķermeņa funkciju neveselības lielumu. Piemēram, ja ķermeņa funkcija tiek kodēta kā “nav neveselības” vai “absolūta neveselība”, kļūda var būt robežās līdz 5%. ”Mērena neveselība” parasti veido pusi no kopējās neveselības skalas. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar populācijas standartiem ir jānorāda kā percentiles. Lai šo novērtēšanu veiktu unificētā veidā, novērtēšanas procedūras jāpilnīgo pētījumu ceļā.

Turpmākus paskaidrojumus par kodēšanas metodiku SFK meklēt 2. pielikumā.

1. nodaļa Garīgās funkcijas

Šī nodaļa ir par smadzeņu funkcijām: gan par vispārīgām garīgām funkcijām kā apziņa, griba, dziņa, gan par specifiskām garīgām funkcijām kā atmiņa, valoda, rēķināšana.

Vispārīgās garīgās funkcijas (b110-b139)

b110 Apziņas funkcijas

Vispārīgās apziņas un modrības garīgās funkcijas, kas ietver nomoda stāvokļa skaidrību un nepārtrauktību.

Jāiekļauj: *apziņas stāvokļa nepārtrauktības un kvalitātes funkcijas; samaņas zudums, koma, veģetatīvs stāvoklis, fūga, transa stāvoklis, apsēstības stāvoklis, narkotiku izmainīta apziņa, delīrijs, stupors.*

Nav jāiekļauj: *orientēšanās funkcijas (b114), enerģijas un dziņu funkcijas (b130), miega funkcijas (b134).*

b1100 Apziņas stāvoklis

Garīgās funkcijas, kuru traucējuma gadījumā attīstās tādi stāvokļi kā apziņas aptumšošanās, stupors vai koma.

b1101 Apziņas nepārtrauktība

Garīgās funkcijas, kas uztur ilgstošu nomoda, modrības un apziņas stāvokli, un kuru traucējuma gadījumā var attīstīties fūga, transs vai citi līdzīgi stāvokļi.

b1102 Apziņas kvalitāte

Garīgās funkcijas, kuru traucējums izraisa pārmaiņas nomoda, modrības stāvokļos un kontroles zudumu, radot tādas kā narkotiku izmainītus stāvokļus vai delīriju.

b1108 Citas precizētas apziņas funkcijas

b1109 Neprecizētas apziņas funkcijas

b114 Orientēšanās funkcijas

Vispārīgās garīgās funkcijas, apzinoties un nosakot attiecības pret sevi, citiem, laiku un apkārtni.

Jāiekļauj: *orientēšanās funkcijas laikā, vietā un personā; orientēšanās attiecībā pret sevi un citiem; dezorientācija laikā, vietā un personā.*

Nav jāiekļauj: *apziņas funkcijas (b110); uzmanības funkcijas (b140); atmiņas funkcijas (b144).*

- b1140 Orientēšanās laikā
Garīgās funkcijas, kas nodrošina dienas, datuma, mēneša un gada apzināšanos.
- b1141 Orientēšanās vietā
Garīgās funkcijas, kas nodrošina paša atrašanās vietas apzināšanos, tādu kā tuvākajā apkārtnē, pilsētā vai valstī.
- b1142 Orientēšanās personā
Garīgās funkcijas, kas nodrošina paša identitātes un citu indivīdu apzināšanu tuvākajā apkārtnē.
- b11420 Orientēšanās sevī
Garīgās funkcijas, kas producē paša identitātes apzināšanos.
- b11421 Orientēšanās citos
Garīgās funkcijas, kas producē tuvākajā apkārtnē esošo citu indivīdu apzināšanos.
- b11428 Cita precizēta orientēšanās personā
- b11429 Neprecizēta orientēšanās personā
- b1148 Citas precizētas orientēšanās funkcijas
- b1149 Neprecizētas orientēšanās funkcijas

b117 Intelektuālās funkcijas

Vispārīgās garīgās funkcijas, kas nepieciešamas, lai saprastu un konstruktīvi apvienotu dažādas garīgās funkcijas, iekļaujot visas izziņas funkcijas un to attīstīšanu mūža laikā.

Jāiekļauj: intelektuālās izaugsmes funkcijas; intelektuāla un garīga atpalcība, demence

Nav jāiekļauj: atmiņas funkcijas (b144); domāšanas funkcijas (b160); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164)

b122 Vispārīgās psihosociālās funkcijas

Vispārīgās garīgās funkcijas, to attīstība mūža laikā, kas nepieciešamas garīgo funkciju saprašanai un konstruktīvai integrācijai, kas ved pie interpersonālo attiecību veidošanas prasmes, kas nepieciešamas noteiktas nozīmes un mērķim atbilstošu sociālu mijiedarbību izveidošanai.

Jāiekļauj: tāpat kā autisma gadījumā

b126 Temperaments un personības funkcijas

Vispārīgās garīgās funkcijas, kas ietver indivīdam tipiskas, konstitucionālās ievirzes rīcības specifiskā veidā reaģēt uz situāciju, iekļaujot virkni garīgu īpašību, kas padara indivīdu atšķirīgu no citiem.

***Jāiekļauj:** ekstraversijas, intraversijas, saprašanās, apzinības, psihiskās un emocionālās stabilitātes, atvērtības funkcijas; optimisms; jaunā meklējumi; pašātvība; uzticamība.*

***Nav jāiekļauj:** intelektuālās funkcijas (b117); enerģijas un dziņu funkcijas (b130); psihomotoriskās funkcijas (b147); emocionālās funkcijas (b152).*

b1260 Ekstraversija

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz atvērtību, sabiedriskumu un pielāgotībai pretstatā kautrīgumam, ierobežotai un apvaldītai uzvedībai.

b1261 Saprašanās

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz sadarbību, draudzību un piekāpību pretstatā nedraudzīgumam, pretnostatījuma un izaicinošai uzvedībai.

b1262 Apzinība

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz strādīgumu, metodiskumu un pedantiskumu pretstatā garīgām funkcijām, kas nosaka noslieci uz slinkumu, neuzticamību un bezatbildību.

b1263 Psihiska stabilitāte

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz nosvērtību, mierīgumu un savaldību pretstatā uzbudināmībai, nemierīgumam, ekscentriskumam un neapņēmīgībai.

b1264 Atvērtība

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz ziņkārību, iztēles bagātību, zinātkāri un tieksmi gūt pieredzi pretstatā inertumam, neuzmanīgumam un emocionālam neizteiksmīgumam.

b1265 Optimisms

Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz mundrumu, dzīvesprieku un cerībpilnu attieksmi pretstatā nomāktībai, drūmumam un bezcerībai.

- b1266 Pārlicība
Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz pašpārliecinātību, drošsirdību un uzstājību pretstatā bīklumam, nedrošībai un kautrīgumam.
- b1267 Ticamība
Garīgās funkcijas, kas liecina par personas noslieci uz uzticamību un principialitāti pretstatā melīgumam un antisocialitātei.
- b1268 Cits precizēts temperaments un personības funkcijas
- b1269 Neprecizēts temperaments un personības funkcijas

b130 Enerģijas un dziņu funkcijas

Vispārīgās fizioloģisku un psiholoģisku mehānismu garīgās funkcijas, kas liek indivīdam neatlaidīgi virzīties uz noteiktu vajadzību apmierināšanu un vispārīgiem mērķiem.

***Jāiekļauj:** enerģijas līmeņa, motivācijas, apetītes, kāres (iekļaujot kāri pēc vielām, kas var novest pie ļaunprātīgas lietošanas), impulsu kontroles funkcijas*

***Nav jāiekļauj:** apziņas funkcijas (b110); temperaments un personības funkcijas (b126); miega funkcijas (b134); psihomotoriskās funkcijas (b147); emocionālās funkcijas (b152)*

- b1300 Enerģijas līmenis
Garīgās funkcijas, kas atbild par spēku un izturību.
- b1301 Motivācija
Garīgās funkcijas, kas atbild par pamudinājumu darboties; apzināta vai neapzināta dziņa darboties.
- b1302 Apetīte
Garīgās funkcijas, kas atbild par dabīgām tieksmēm un vēlmēm, sevišķi par dabīgām un atkārtotām vēlmēm pēc ēdiena un dzēriena.
- b1303 Kāre
Garīgās funkcijas, kas mudina nekavējoties patērēt vielas, iekļaujot arī vielas, kam iespējama ļaunprātīga lietošana.
- b1304 Impulsu kontrole
Garīgās funkcijas, kas regulē un pretojas pēkšņām intensīvām vēlmēm kaut ko darīt.
- b1308 Citas precizētas enerģijas un dziņu funkcijas

b1309 Neprecizētas enerģijas un dziņu funkcijas

b134 Miega funkcijas

Vispārīgās garīgās funkcijas, kas atbild par periodisku, atgriezenisku un selektīvu fizisku vai garīgu atslēgšanos no indivīda tiešās vides, ko pavada raksturīgas fizioloģiskas pārmaiņas

***Jāiekļauj:** miega daudzuma, iemigšanas, miega uzturēšanas, miega kvalitātes funkcijas; miega ciklā iekļautās funkcijas, kā bezmiegs, hipersomnija un narkolepsija*

***Nav jāiekļauj:** apziņas funkcijas (b110); enerģijas un dziņu funkcijas (b130); uzmanības funkcijas (b140); psihomotoriskās funkcijas (b147)*

b1340 Miega daudzums

Garīgās funkcijas, kas nosaka laiku, kāds tiek pavadīts miegā dienas ciklā vai cirkadiēnā ritmā

b1341 Iemigšana

Garīgās funkcijas, kas nosaka pāreju starp nomoda stāvokli un miegu

b1342 Miega uzturēšana

Garīgās funkcijas, kas saglabā miega stāvokli

b1343 Miega kvalitāte

Garīgās funkcijas, kas nosaka dabisku miegu un noved pie optimālas fiziskas un garīgas atpūtas un atslābināšanās

b1344 Miega ciklā iekļautās funkcijas

Garīgās funkcijas, kas nosaka ātro acs kustību miega fāzi (REM, *rapid eye movement*) (saistībā ar sapņiem) un miega fāzi bez ātrām acskustībām (NREM, non-REM) (tradicionālais priekšstats par miegu, ko raksturo pazeminātas fizioloģiskas un psihiskas aktivitātes laiks)

b1348 Citas precizētas miega funkcijas

b1349 Neprecizētas miega funkcijas

b139 Citas precizētas un neprecizētas vispārīgās garīgās funkcijas

Specifiskās garīgās funkcijas (b140-b189)

b140 Uzmanības funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas koncentrēties uz ārējiem stimuliem vai iekšēju pieredzi noteiktā laika periodā

Jāiekļauj: uzmanības noturības, uzmanības maiņas, uzmanības sadalīšanas, uzmanības saskaņošanas funkcijas; koncentrēšanās; izklaidība

Nav jāiekļauj: apziņas funkcijas (b110); enerģijas un dziņu funkcijas (b130); miega funkcijas (b134); atmiņas funkcijas (b144); psihomotoriskās funkcijas (b147); uztveres funkcijas (b156)

b1400 Uzmanības noturība

Garīgās funkcijas, kas nodrošina uzmanības koncentrēšanu nepieciešamajā laika periodā.

b1401 Uzmanības maiņa

Garīgās funkcijas, kas nodrošina uzmanības koncentrēšanas maiņu no viena kairinātāja uz citu.

b1402 Uzmanības sadalīšana

Garīgās funkcijas, kas nodrošina uzmanības koncentrēšanu uz diviem un vairākiem kairinātājiem vienlaicīgi.

b1403 Uzmanības saskaņošana

Garīgās funkcijas, kas nodrošina divu un vairāk cilvēku uzmanības koncentrēšanu uz vienu un to pašu kairinātāju, piemēram, bērns un audzinātājs koncentrē uzmanību uz rotaļlietu.

b1408 Citas precizētas uzmanības funkcijas

b1409 Neprecizētas uzmanības funkcijas

b144 Atmiņas funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas reģistrēt un uzglabāt atmiņā informāciju un nepieciešamības gadījumā atsaukt to atmiņā.

Jāiekļauj: īslaicīgās atmiņas un ilglaicīgās atmiņas; tūlītēju, nesenu un attālu notikumu atmiņas; atmiņas ilguma; atmiņā esošā saukšanas; atcerēšanās funkcijas; atkārtotā un mācībās lietotās atmiņas funkcijas kā nominālā, selektīvā un disociatīvā amnēzija

Nav jāiekļauj: apziņas funkcijas (b110); orientēšanās funkcijas (b114); intelektuālās funkcijas (b117); uzmanības funkcijas (b140); uztveres funkcijas (b156); domāšanas funkcijas (b160); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); rēķināšanas funkcijas (b172)

- b1440 Īslaicīgā atmiņa
Garīgās funkcijas, kas veido pagaidu atmiņu, kas uzglabājas atmiņā ap 30 sekundes, pēc kurām šī informācija tiek zaudēta, ja tā netiek nostiprināta ilglaicīgajā atmiņā.
- b1441 Ilglaicīgā atmiņa
Garīgās funkcijas, kas veido atmiņas sistēmu informācijas ilgstošai uzglabāšanai, kas nonāk no īslaicīgās atmiņas, kā arī gan no pagājušo notikumu autobiogrāfiskās atmiņas, gan no valodas un faktu semantiskās atmiņas.
- b1442 Atmiņā esošā atsaukšana
Specifiskas garīgās funkcijas, kas atsauc atmiņā informāciju, kas glabājas ilglaicīgajā atmiņā un noved to līdz saprašanai.
- b1448 Citas precizētas atmiņas funkcijas
- b1449 Neprecizētas atmiņas funkcijas

b147 Psihomotoriskās funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas ķermeņa līmenī kontrolē kā motoriskās, tā psihiskās norises.

***Jāiekļauj:** psihomotorās kontroles funkcijas, kā psihomotoriskā kavēšana, psihomotoriskais uzbudinājums un ažitācija, poza, katatonija, negatīvisms, ambivalence, ehopraksija, eholalija; psihomotorisko funkciju kvalitāte.*

***Nav jāiekļauj:** apziņas funkcijas (b110); orientēšanās funkcijas (b114); intelektuālās funkcijas (b117); enerģijas un dziņu funkcijas (b130); uzmanības funkcijas (b140); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); garīgās funkcijas secīgu sarežģītu kustību veikšanai (b176).*

- b1470 Psihomotoriskā kontrole
Garīgās funkcijas, kas regulē uzvedības motoriskās un psihiskās komponentes uzvedības veidu un reakcijas laiku, un kontroles traucējumu gadījumā attīstās psihomotoriska kavēšana (palēninātas kustības un runa; samazinās žestikulācija un spontānas kustības) vai psihomotorisks uzbudinājums (pārmērīga uzvedības un kognitīva aktivitāte, kas parasti ir neproduktīva un bieži saistīta ar iekšēju spriedzi, kas izpaužas ar kājas īkšķa raustīšanos, roku laužīšanu, satraukumu vai nemieru).
- b1471 Psihomotorisko funkciju kvalitāte
Garīgās funkcijas, kas nodrošina noteiktu secību un īpašības neverbālai uzvedībai un tās subkomponentēm kā rokas un acs koordinācijai un gaitai.
- b1478 Citas precizētas psihomotoriskās funkcijas

b1479 Neprecizētas psihomotoriskās funkcijas

b152 Emocionālās funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas attiecas uz domāšanas procesu jūtu un afekta komponentēm.

***Jāiekļauj:** emociju atbilstības, emociju regulēšanas un emociju diapazona funkcijas; afekts; skumjas, prieks, mīlestība, bailes, dusmas, naidis, spriedze, nemiers, līksme, bēdas; emociju labilitāte; afekta nolīdzināšana.*

***Nav jāiekļauj:** temperaments un personības funkcijas (b126); enerģijas un dziņu funkcijas (b130);*

b1520 Emociju atbilstība

Garīgās funkcijas, kas nodrošina sajūtu vai afekta atbilstību situācijai, piemēram, prieks saņemot labas ziņas.

b1521 Emociju regulēšana

Garīgās funkcijas, kas kontrolē afekta pārdzīvošanu un izpausmes

b1522 Emociju diapazons

Garīgās funkcijas, kas producē visu radušos afekta pieredzi un jūtu tādu kā mīlestība, naidis, raizes, skumjas, prieks, bailes un dusmas spektru

b1528 Citas precizētas emocionālās funkcijas

b1529 Neprecizētas emocionālās funkcijas

b156 Uztveres funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar sensorisko stimulu atpazīšanu un interpretēšanu.

***Jāiekļauj:** dzirdes, redzes, ožas, garšas, taustes un vizuāli telpiskās uztveres funkcijas tādas kā halucinācijas vai ilūzijas.*

***Nav jāiekļauj:** apziņas funkcijas (b110); orientēšanās funkcijas (b114); uzmanības funkcijas (b140); atmiņas funkcijas (b144); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); redze un ar to saistītās funkcijas (b210-b229); dzirde un vestibulārā aparāta funkcijas (b230-b249); papildu maņu funkcijas (b250-b279).*

b1560 Dzirdes uztvere

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar skaņu, toņu, to augstuma un citu akustisko kairinātāju atšķiršanu.

- b1561 Redzes uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar formas, lieluma, krāsas un citu redzes kairinātāju atšķiršanu.
- b1562 Ožas uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar smaržu dažādības atšķiršanu.
- b1563 Garšas uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar garšas dažādības atšķiršanu un tādu kairinātāju kā salds, skābs, sāļš un rūgts atpazīšanu, uztverot to ar mēli.
- b1564 Taustes uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar struktūras dažādības un tādu kairinātāju kā nelīdzens vai gluds atšķiršanu, uztverot to ar pieskārienu.
- b1565 Vizuāli telpiskā uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar objektu relatīvā stāvokļa atšķiršanu vidē vai attiecībā pret sevi.
- b1568 Citas precizētas uztveres funkcijas
- b1569 Neprecizētas uztveres funkcijas

b160 Domāšanas funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar prāta domāšanas komponenti.

***Jāiekļauj:** tempa, veida, kontroles un satura domāšanas funkcijas; mērķtiecīgas domāšanas funkcijas, nemērķtiecīgas domāšanas funkcijas; loģiskās domāšanas funkcijas, tādas kā vadošā doma, ideju lidojums, domāšanas bloks, domu nesakarība, domu novirzīšanās, atkarība no apstākļiem, maldi, uzmācīgas idejas, spaidu domas.*

***Nav jāiekļauj:** intelektuālās funkcijas (b117); atmiņas funkcijas (b144); psihomotoriskās funkcijas (b147); uztveres funkcijas (b156); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); rēķināšanas funkcijas (b172).*

b1600 Domāšanas temps

Garīgās funkcijas, kas nosaka domāšanas procesa ātrumu.

b1601 Domāšanas veids

Garīgās funkcijas, kas organizē domāšanas procesu, tā saistību un loģiku.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā domāšanas perseverācija, saraustīta un patoloģiski pamatīga domāšana.

b1602 Domāšanas saturs

Garīgās funkcijas, kas sastāv no idejām, kuras ir klāt šajā domāšanas procesā un tiek apkopotas koncepcijā.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā murgi, pārvērtēšanas idejas un somatizācija.

b1603 Domāšanas kontrole

Garīgās funkcijas, kas nodrošina domāšanas gribas kontroli un ir pašas personas apzinātas.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā domu atgreimošana, uzmācīgas idejas, domu pārraidīšana un domu iedvešana.

b1608 Citas precizētas domāšanas funkcijas

b1609 Neprecizētas domāšanas funkcijas

b164 Augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas ir sevišķi atkarīgas no smadzeņu pieres daivas, iekļaujot sarežģītu mērķtiecīgu izturēšanos, tādu kā lēmumu pieņemšana, abstraktā domāšana, plānošana un plānu izpilde, garīgā elastība, un izšķiršanās, kāda uzvedība kādos apstākļos ir piemērota; bieži tā sauktās izpildes funkcijas.

Jāiekļauj: ideju abstrahēšanas un organizēšanas funkcijas; laika pārvaldīšana, izpratnes spēja un spriestspēja; priekšstata veidošanās, kategorizēšana un kognitīvā elastība.

Nav jāiekļauj: atmiņas funkcijas (b144); domāšanas funkcijas (b160); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); rēķināšanas funkcijas (b172).

b1640 Abstrahēšana

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar vispārējas idejas, īpašības vai raksturīgas pazīmes radīšanu, kas ir ārpus konkrētās realitātes vai atšķiras no tās, specifiskiem mērķiem vai aktuāliem gadījumiem.

b1641 Organizēšana un plānošana

Garīgās funkcijas, kas veic daļu koordinēšanu vienā veselumā, un kas veic sistematizēšanu; garīgā funkcija, kas iesaistīta rīcības un darbības metodes attīstībā.

b1642 Laika pārvaldīšana

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar notikumu sakārtošanu hronoloģiskā secībā, piešķirot notikumiem un darbībām atbilstošu laika daudzumu.

b1643 Kognitīvais elastīgums

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar stratēģiju maiņu vai garīgās ievirzes pārvietošanu, sevišķi problēmu risināšanā iesaistītiem.

b1644 Izpratnes spēja

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar sevis un savas uzvedības apzināšanu un saprašanu.

b1645 Spriestspēja

Garīgās funkcijas, kas iesaistītas dažādu iespēju novērtēšanā un atšķiršanā, tādu kā to, kas iesaistīti viedokļa veidošanā.

b1646 Problēmu risināšana

Garīgās funkcijas, kas identificē, analizē un integrē nepilnīgu vai pretrunīgu informāciju risinājumā.

b1648 Citas precizētas augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas

b1649 Neprecizētas augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas

b167 Ar valodu saistītās garīgās funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar zīmju, simbolu un citu valodas komponentu pazīšanu un lietošanu.

Jāiekļauj: runātas, rakstītas vai citu formu valodas, tādas kā zīmju valodas, atpazīšanas un atšifrēšanas funkcijas; izteikšanās funkcijas ar runātas, rakstītas vai citas formas valodas palīdzību; integratīvās valodas funkcijas, gan runātas, gan rakstītas, tādas kā iesaistītas receptīvā, ekspresīvā, Brokā (Broca), Vernikes (Wernicke) un konduktīvā afāzijā.

Nav jāiekļauj: uzmanības funkcijas (b140); atmiņas funkcijas (b144); uztveres funkcijas (b156); domāšanas funkcijas (b160); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164); rēķināšanas funkcijas (b172); garīgās funkcijas secīgu sarežģītu kustību veikšanai (b176); 2. nodaļa Maņu funkcijas un sāpes; 3. nodaļa Balss un runas funkcijas.

b1670 Valodas uztvere

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar runātas, rakstītas vai citas formas kā, piemēram, zīmju valodas ziņojumu dekodēšanu, lai izprastu to nozīmi.

- b16700 Runātas valodas uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar runātu ziņojumu dekodēšanu, lai izprastu to nozīmi.
- b16701 Rakstītas valodas uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar rakstītu ziņojumu dekodēšanu, lai izprastu to nozīmi.
- b16702 Zīmju valodas uztvere
Garīgās funkcijas, kas saistītas ar zīmju valodas, kuru veido rokām un citām kustībām veidotas zīmes, ziņojumu dekodēšanu, lai izprastu to nozīmi.
- b16708 Cita precizēta valodas uztvere
- b16709 Neprecizēta valodas uztvere
- b1671 Izteikšanās ar valodas palīdzību
Specifiskas garīgās funkcijas, kas nepieciešamas, lai producētu jēgpilnus ziņojumus runātas, rakstītas vai citas formas valodā.
- b16710 Izteikšanās ar runātas valodas palīdzību
Garīgās funkcijas, kas nepieciešamas, lai producētu jēgpilnus mutiskus ziņojumus.
- b16711 Izteikšanās ar rakstītas valodas palīdzību
Garīgās funkcijas, kas nepieciešamas, lai producētu jēgpilnus rakstiskus ziņojumus.
- b16712 Izteikšanās ar zīmju valodas palīdzību
Garīgās funkcijas, kas nepieciešamas, lai producētu jēgpilnus ziņojumus valodās, kuras veido roku un citu kustību veidotas zīmes.
- b16718 Cita precizēta izteikšanās ar valodas palīdzību
- b16719 Neprecizēta izteikšanās ar valodas palīdzību
- b1672 Integratīvās valodas funkcijas
Garīgās funkcijas, kas organizē semantisku un simbolisku nozīmi, gramatisku struktūru un domas, lai producētu ziņojumus runātā, rakstītā vai citās valodas formās.
- b1678 Citas precizētas ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas
- b1679 Neprecizētas ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas

b172 Rēķināšanas funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar matemātisko simbolu un procesu noteikšanu, aproksimāciju un darbībām ar tiem.

Jāiekļauj: *saskaitīšanas, atņemšanas un citu vienkāršu matemātisku aprēķinu funkcijas; sarežģītu matemātisku darbību funkcijas.*

Nav jāiekļauj: *uzmanības funkcijas (b140); atmiņas funkcijas (b144); domāšanas funkcijas (b160); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164); ar valodu saistītās garīgās funkcijas (b167).*

b1720 Vienkārši aprēķini

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar skaitļu aprēķiniem, tādiem kā saskaitīšana, atņemšana, reizināšana un dalīšana.

b1721 Sarežģīti aprēķini

Garīgās funkcijas, kas saistītas ar vārdisku problēmu pārvēršanu aritmētiskās darbībās, matemātisku formulu pārvēršanu aritmētiskās procedūrās, un citas sarežģītas manipulācijas ar skaitļiem.

b1728 Citas precizētas rēķināšanas funkcijas**b1729** Neprecizētas rēķināšanas funkcijas**b176** Garīgās funkcijas secīgu sarežģītu kustību veikšanai

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar secīgām un koordinētām sarežģītām, mērķtiecīgām kustībām.

Jāiekļauj: *tāda neveselība kā kustību ierosmes (ideācijas), ideomotoriska, ģērbšanās, okolomotoriska un runas apraksija.*

Nav jāiekļauj: *psihomotoriskās funkcijas (b147); augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas (b164); 7. nodaļa Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas.*

b180 Pašapziņas un laika izjūtas funkcijas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar paša identitātes, paša ķermeņa, paša stāvokli reālajā vidē un laikā apzināšanos.

Jāiekļauj: *pašapziņas, ķermeņa veidola un laika izjūtas funkcijas.*

b1800 Pašapziņa

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar paša personīgās identitātes un paša stāvokļa apzināšanos savā reālajā vidē.

Jāiekļauj: *tāda neveselība kā depersonalizācija un derealizācija.*

b1801 Ķermeņa veidols

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar priekšstatiem par paša ķermeņi un tā apzināšanos.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā fantomaloceklis un sajūta esam pārāk resnam vai pārāk tievam.

b1802 Laika izjūtas

Specifiskas garīgās funkcijas, kas saistītas ar subjektīvām izjūtām saistībā uz laika ilgumu un ritumu.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā jamais vu (nespēja pazīt to, kas agrāk pārdzīvots) un deja vu (sajūta, ka pārdzīvotais ir jau agrāk pārdzīvots).

b1808 Citas precizētas pašapziņas un laika izjūtas funkcijas

b1809 Neprecizētas pašapziņas un laika izjūtas funkcijas

b189 Citas precizētas un neprecizētas specifiskas garīgās funkcijas

b198 Citas precizētas garīgās funkcijas

b199 Neprecizētas garīgās funkcijas

2. nodaļa

Maņu funkcijas un sāpes

Šī nodaļa ir par sajūtu funkcijām kā redzes, dzirdes un garšas sajūtām, kā arī par sāpju sajūtu.

Redze un ar to saistītās funkcijas (b210-b229)

b210 Redzes funkcijas

Maņu funkcijas, kas saistītas ar gaismas esamības sajūšanu un redzes stimula formas, lieluma, kontūras un krāsas sajūšanu.

***Jāiekļauj:** redzes asuma funkcijas; redzes lauka funkcijas; redzes kvalitāte; gaismas un krāsu sajūtu funkcijas, tālās un tuvās redzes asuma funkcijas, monokulārās un binokulārās redzes funkcijas; redzes attēla kvalitātes funkcijas; tāda neveselība kā miopija, hipermetropija, astigmātisms, hemiopsija, krāsu aklums, perifēriskās redzes zudums, centrālas un perifēriskas skotomas, diplopija, krēslas aklums, traucēta gaismas adaptācija.*

***Nav jāiekļauj:** uztveres funkcijas (b156).*

b2100 Redzes asuma funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar formas un kontūras sajūšanu binokulārās un monokulārās redzes gadījumā kā tālumā, tā arī tuvumā.

b21000 Binokulārās redzes asums tālumā

Redzes funkcijas, kas saistītas ar tālu no acs esoša objekta lieluma, formas un kontūras sajūšanu, lietojot abas acis.

b21001 Monokulārās redzes asums tālumā

Redzes funkcijas, kas saistītas ar tālu no acs esoša objekta lieluma, formas un kontūras sajūšanu, lietojot tikai labo vai kreiso aci.

b21002 Binokulārās redzes asums tuvumā

Redzes funkcijas, kas saistītas ar tuvu acijesoša objekta lieluma, formas un kontūras sajūšanu, lietojot abas acis.

b21003 Monokulārās redzes asums tuvumā

Redzes funkcijas, kas saistītas ar tuvu acijesoša objekta lieluma, formas un kontūras sajūšanu, lietojot tikai labo vai kreiso aci.

b21008 Citas precizētas redzes asuma funkcijas**b21009** Neprecizētas redzes asuma funkcijas

b2101 Redzes lauka funkcijas

Redzes funkcijas, kas saistītas ar lauka lielumu, kādu var redzēt, fiksējot skatienu.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā skotoma, perifēriskās redzes zudums, anopsija.*

b2102 Redzes kvalitāte

Redzes funkcijas, kas saistītas ar gaismas jutību, krāsu redzi, kontrasta jutību un kopējā attēla kvalitāti.

b21020 Gaismas jutība

Redzes funkcijas, kas saistītas ar minimālā gaismas daudzuma sajūšanu (gaismas minimums) un mazāko gaismas intensitātes atšķirības uztveri (gaismas starpība).

***Jāiekļauj:** adaptācija tumsai; tāda neveselība kā krēslas aklums (pazemināta jutība pret gaismu), fotofobija (paaugstināta jutība pret gaismu).*

b21021 Krāsu redze

Redzes funkcijas, kas saistītas ar krāsu atšķiršanu un pieskaņošanu.

b21022 Kontrasta jutība

Redzes funkcijas, kas saistītas ar figūras atšķiršanu no fona, pie vismazākā nepieciešamā apgaismojuma.

b21023 Redzes attēla kvalitāte

Redzes funkcijas, kas saistītas ar attēla kvalitāti.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā toņu uztveres traucējumi, bojāta attēla kvalitāte (peldēšana, zirnekļa tīkls), attēla izkropļojumi un zvaigzniņu vai uzliesmojumu redzēšana.*

b21028 Cita precizēta redzes kvalitāte

b21029 Neprecizēta redzes kvalitāte

b2108 Citas precizētas redzes funkcijas

b2109 Neprecizētas redzes funkcijas

b215 Acij pieguļošo struktūru funkcijas

Acī un tai apkārt esošo struktūru funkcijas, kas veicina redzes funkcijas.

Jāiekļauj: *acs iekšējo muskuļu funkcijas, plakstiņa funkcijas, acs ārējo muskuļu funkcijas, iekļaujot apzinātas un nepatvaļīgas kustības un acs fiksācijas funkcijas, asaru dziedzeru funkcijas, akomodācija, zīlīšu reflekss; tāda neveselība kā nistagms, kseroftalmija un plakstiņa noslīdējums.*

Nav jāiekļauj: *redzes funkcijas (b210); 7. nodaļa Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas.*

b2150 Acs iekšējo muskuļu funkcijas

Acī iekšā esošo muskuļu, tādu kā varavīksnenes muskuļu, funkcijas, kas acī pielāgo zīlītes un lēcas formu un izmēru.

Jāiekļauj: *akomodācijas funkcijas; zīlīšu reflekss.*

b2151 Plakstiņa funkcijas

Plakstiņa funkcijas, tādas kā aizsargreflekss.

b2152 Acs ārējo muskuļu funkcijas

Muskuļu funkcijas, kas tiek lietotas, lai skatītos dažādos virzienos, lai sekotu objektam, kas kustās pāri redzes laukam, lai veiktu straujas kustības, lai panāktu kustīgu mērķi un lai fiksētu acis.

Jāiekļauj: *nistagms, abu acu sadarbība.*

b2153 Asaru dziedzeru funkcijas

Asaru dziedzeru un vadu (kanālu) funkcijas

b2158 Citas precizētas acij pieguļošo struktūru funkcijas**b2159** Neprecizētas acij pieguļošo struktūru funkcijas**b220** Ar aci un tai pieguļošajām struktūrām saistītās sajūtas

Nogurušas, sausas un kairinātas acs sajūtas un līdzīgas sajūtas.

Jāiekļauj: *spiediena sajūta aiz acsābola, svešķermeņa sajūta acī, acs sasprindzinājums, dedzināšana acī; acs kairinājums.*

Nav jāiekļauj: *sāpju sajūta (b280).*

b229 Citas precizētas un neprecizētas redzes un ar to saistītās funkcijas

Dzirde un vestibulārā aparāta funkcijas (b230-b249)

b230 Dzirdes funkcijas

Sensoriskas funkcijas, kas saistītas ar spēju noteikt skaņas esamību un tā avota atrašanos, skaņas augstumu, skaļumu un kvalitāti.

***Jāiekļauj:** dzirdes funkcijas, dzirdes izšķirtspēja, skaņa avota lokalizācija, skaņu lateralizācija, runas izšķirtspēja; tāda neveselība kā kurlums, dzirdes traucējumi un dzirdes zudums.*

***Nav jāiekļauj:** uztveres funkcijas (b156); ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167).*

b2300 Skaņas uztvere

Sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar spēju noteikt skaņas esamību.

b2301 Skaņas izšķirtspēja

Sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar spēju noteikt skaņas esamību, iekļaujot fona diferencēšanu un binaurālo sintēzi, atdalīšanu un saplūšanu.

b2302 Skaņas avota lokalizācija

Sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar skaņas avota lokalizācijas noteikšanu.

b2303 Skaņas lateralizācija

Sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar noteikšanu, vai skaņa nāk no labās vai kreisās puses.

b2304 Runas izšķirtspēja

Sensoriskās funkcijas, kas saistās ar runātas valodas noteikšanu un tās atšķiršanu no citām skaņām.

b2308 Citas precizētas dzirdes funkcijas

b2309 Neprecizētas dzirdes funkcijas

b235 Vestibulārā aparāta funkcijas

Iekšējās auss sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa stāvokli, līdzsvaru un kustībām.

***Jāiekļauj:** stāvokļa un ķermeņa stāvokļa izjušanas funkcijas; ķermeņa līdzsvara funkcijas un kustības.*

***Nav jāiekļauj:** ar dzirdi un vestibulārā aparāta funkcijām saistītās sajūtas (b240).*

b2350 Pozīcijas vestibulārās funkcijas
Iekšējās auss sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa stāvokļa noteikšanu.

b2351 Līdzsvara vestibulārās funkcijas
Iekšējās auss sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa līdzsvara noteikšanu.

b2352 Pārvietošanās vestibulārās funkcijas
Iekšējās auss sensoriskās funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa pārvietošanās noteikšanu, iekļaujot virzienu un ātrumu.

b2358 Citas precizētas vestibulārā aparāta funkcijas

b2359 Neprecizētas vestibulārā aparāta funkcijas

b240 Ar dzirdi un vestibulārā aparāta funkcijām saistītās sajūtas
Reiboņa un krišanas sajūtas, troksnis ausīs un bailes no augstuma.

Jāiekļauj: *zvanīšanas sajūta ausīs, kairinājuma sajūta ausīs, spiediena sajūta ausīs, šķebināšana, kas saistīta ar reiboni vai bailēm no augstuma.*

Nav jāiekļauj: *vestibulārā aparāta funkcijas (b235); sāpju sajūta (b280).*

b2400 Zvanīšana ausīs jeb *tinnitus*
Zemas intensitātes šalkoņas, svilpšanas vai zvanīšanas sajūta ausīs.

b2401 Reibonis
Sajūta, ka kustībā ir iesaistīts vai nu pats indivīds, vai paša vide; griešanās, šūpošanās vai sasvēršanās sajūta.

b2402 Krišanas sajūta
Kontroles zaudēšanas un krišanas sajūta.

b2403 Šķebināšana, kas saistīta ar reiboni vai bailēm no augstuma
Drīzas vemšanas sajūta, ko izraisa reibonis vai bailes no augstuma.

b2404 Auss kairinājums
Niezēšana vai līdzīga sajūta ausī.

b2405 Spiediens ausī
Spiediena sajūta ausī.

b2408 Citas precizētas ar dzirdi un vestibulārā aparāta funkcijām saistītās sajūtas

b2409 Neprecizētas ar dzirdi un vestibulārā aparāta funkcijām saistītās sajūtas

b249 Citas precizētas un neprecizētas dzirdes un vestibulārā aparāta funkcijas

Papildu maņu funkcijas (b250-b279)

b250 Garšas funkcija

Sensoriskas funkcijas spēt sajūst tādas kvalitātes kā rūgtumu, saldumu, skābumu un sāļumu.

***Jāiekļauj:** izgaršošanas sajūta; tāda neveselība kā garšas sajūtas zudums (ageusia), garšas sajūtas pazemināšanās (hypogeusia).*

b255 Ožas funkcija

Sensoriskas sajūtas sajūst smaržas un smakas

***Jāiekļauj:** ožas funkcijas; tāda neveselība kā anosmija vai hiposmija.*

b260 Proprioceptīvās funkcijas

Sensoriskās funkcijas sajūst ķermeņa daļu relatīvo stāvokli.

***Jāiekļauj:** stāvēšanas vai kinestēzijas funkcijas.*

***Nav jāiekļauj:** vestibulārā aparāta funkcijas (b235), sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām (b780).*

b265 Taustes funkcija

Sensoriskās funkcijas sajūst virsmu un tās struktūru vai kvalitāti.

***Jāiekļauj:** taustes funkcijas, pieskāriena sajūtas; tāda neveselība kā notirpums, anestēzija, tirpšana, parestēzija un hiperestēzija.*

***Nav jāiekļauj:** temperatūras un citu kairinātāju izsaukto maņu funkcijas (b270).*

b270 Temperatūras un citu kairinātāju izsauktas funkcijas

Sensoriskas funkcijas, kas saistītas ar spēju sajūst temperatūru, vibrāciju, spiedienu un kairinošus kairinātājus.

***Jāiekļauj:** jutīguma pret temperatūru, vibrāciju, kratīšanu vai svārstībām, virspusējo spiedienu, dziļo spiedienu, dedzināšanas sajūtu vai kairinošu kairinātāju funkcijas.*

***Nav jāiekļauj:** taustes funkcija (b265); sāpju sajūta (b280).*

b2700 Jutīgums pret temperatūru

Sensoriskas funkcijas sajūst aukstumu un karstumu.

b2701 Jutīgums pret vibrāciju
Sensoriskas funkcijas sajūst kratīšanu vai svārstības.

b2702 Jutīgums pret spiedienu
Sensoriskas funkcijas sajūst spiedienu pret kaut ko vai uz ādas.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā paaugstināts jutīgums uz pieskārienu, nejutīgums, hipestēzija, hiperestēzija, parestēzija un tirpšana.*

b2703 Jutīgums pret kairinošu kairinātāju
Sensoriskas funkcijas sajūst sāpīgas vai nepatīkamas sajūtas.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā hipalgēzija, hiperpātija, allodinija, analgēzija un anaesthesia dolorosa.*

b2708 Citas precizētas temperatūras un citu kairinātāju izsaukto maņu funkcijas

b2709 Neprecizētas temperatūras un citu kairinātāju izsaukto maņu funkcijas

b279 Citas precizētas un neprecizētas papildu maņu funkcijas

Sāpes (b280-b289)

b280 Sāpju sajūta
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu.

***Jāiekļauj:** vispārēja vai lokalizēta sāpju sajūta, sāpju sajūta vienā vai vairākās ķermeņa daļās, sāpes dermatomā, durošu sāpju sajūta, dedzinošu sāpju sajūta, trulu sāpju sajūta, smeldzošu sāpju sajūta; tāda neveselība kā mialģija, analgēzija un hiperalgēzija.*

b2800 Vispārējas sāpes
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama visā ķermenī vai viscaur ķermenim.

b2801 Sāpes ķermeņa daļā
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama noteiktā ķermeņa daļā vai daļās.

b28010 Sāpes galvā un kaklā
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama galvā un kaklā.

b28011 Sāpes krūškurvī
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama krūškurvī.

b28012 Sāpes kuņģī vai vēderā
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama kuņģī vai vēderā.

Jāiekļauj: sāpes iegurņa apvidū.

b28013 Sāpes mugurā
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama mugurā.

Jāiekļauj: sāpes rumpī; sāpes muguras lejas daļā.

b28014 Sāpes augšējās ekstremitātēs
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama vienā vai abās augšējās ekstremitātēs, ieskaitot plaukstas.

b28015 Sāpes apakšējās ekstremitātēs
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama vienā vai abās apakšējās ekstremitātēs, ieskaitot pēdas.

b28016 Sāpes locītavās
Nepatīkamu sajūtu uztvere, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas jūtama vienā vai vairākās locītavās, ieskaitot mazās un lielās locītavas.

Jāiekļauj: sāpes gūžas locītavā; sāpes pleca locītavā.

b28018 Citas precizētas sāpes ķermeņa daļā

b28019 Neprecizētas sāpes ķermeņa daļā

b2802 Sāpes daudzās ķermeņa daļās
Nepatīkamas sajūtas, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu un kas atrodas vairākās ķermeņa daļās.

b2803 Izstarojošas sāpes dermatomā

Nepatīkamas sajūtas, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu, kas atrodas ādas apvidū ko inervē viena un tā pati nervu saknīte.

b2804 Izstarojošas sāpes segmentā vai apvidū

Nepatīkamas sajūtas, kas norāda uz iespējamu vai faktisku kādas ķermeņa struktūras bojājumu, kas atrodas ādas apvidos dažādās ķermeņa daļās, un ko neinervē viena un tā pati nervu saknīte.

b289 Cita precizēta un neprecizēta sāpju sajūta

b298 Citas precizētas maņu funkcijas un sāpes

b299 Neprecizētas maņu funkcijas un sāpes

3. nodaļa Balss un runas funkcijas

Šī nodaļa ir par skaņas un runas veidošanas funkcijām.

b310 Balss funkcijas

Dažādas skaņas veidojošās funkcijas, kas rodas gaisam plūstot caur balseni.

Jāiekļauj: balss veidošanas un balss kvalitātes funkcijas; fonētiskās, balss tembra, skaļuma un citas balss īpašības funkcijas; tāda neveselība kā afonija, disfonija, aizsmakums, hipernazāla vai hiponazāla skaņa.

Nav jāiekļauj: ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); artikulācijas funkcijas (b320).

b3100 Balss veidošana

Skaņas veidošanas funkcijas, kas tiek veiktas, koordinējot balsenes un tai apkārtējo muskuļu kustību ar elpošanas sistēmu.

Jāiekļauj: fonētiskās un skaļuma funkcijas; tāda neveselība kā afonija.

b3101 Balss kvalitāte

Balss īpašības veidojošās funkcijas, kas iekļauj skaņas augstumu, rezonansi un citas īpašības.

Jāiekļauj: augstā un zemā toņa funkcijas; tāda neveselība kā hipernazāla skaņa un hiponazāla skaņa, disfonija, aizsmakums vai griezīgums.

b3108 Citas precizētas balss funkcijas

b3109 Neprecizētas balss funkcijas

b320 Artikulācijas funkcijas

Runas skaņu veidojošās funkcijas.

Jāiekļauj: izrunas, fonēmu artikulācijas funkcijas; spastiska, ataksiska, vāja dizartrijs; anartrijs.

Nav jāiekļauj: ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); balss funkcijas (b310).

b330 Runas plūduma un ritma funkcijas

Runas plūduma un ritma veidošanas funkcijas.

Jāiekļauj: runas plūduma, ritma, ātruma un melodiskuma funkcijas; uzsvars un intonācija; tāda neveselība kā stostīšanās saistībā ar uztraukumu, pastāvīga stostīšanās runas defekta rezultātā, runas juceklīgums, bradilalija un tahilalija.

Nav jāiekļauj: ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); balss funkcijas (b310); artikulācijas funkcijas (b320).

b3300 Runas plūdums

Tekošas, nepārtraukta plūduma runas veidošanas funkcijas.

Jāiekļauj: runas sakara viendabīguma funkcijas; tāda neveselība kā stostīšanās saistībā ar uztraukumu, pastāvīga stostīšanās runas defekta rezultātā, runas juceklīgums, neveikla runa, skaņu, vārdu vai vārdu daļu atkārtošana un neregulāras pauzes runā.

b3301 Runas ritms

Runas modulācijas, ritma un uzsvara parauga funkcijas.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā stereotipiskas vai atkārtojošas runas modulācija.

b3302 Runas ātrums

Runas tempa funkcijas.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā bradilalija un tahilalija.

b3303 Runas melodiskums

Runas toņa skanējuma modulācijas funkcijas.

Jāiekļauj: runas uzsvars (prosodija), intonācija, runas melodiskums; tāda neveselība kā monotona runa.

b3308 Citas precizētas runas plūduma un ritma funkcijas**b3309** Neprecizētas runas plūduma un ritma funkcijas**b340** Alternatīvas balss veidošanas funkcijas

Cita veida balss veidošanas funkcijas.

Jāiekļauj: skaņu atveidošanas un skaņu rindas veidošanas funkcijas, tādas kā, piemēram, dziedot, dziedot psalmus, vāvuļojot un dūņojot, funkcijas; skaļas kliegšanas un spieģšanas funkcijas.

Nav jāiekļauj: ar valodas uztveri saistītās garīgās funkcijas (b167); balss funkcijas (b310); artikulācijas funkcijas (b320); runas plūduma un ritma funkcijas (b330).

b3400 Skaņu atveidošana
Muzikālu vokālu skaņu atveidošanas funkcijas.

***Jāiekļauj:** atsevišķas vai saistītas vokalizācijas, ar toņa variācijām, kā, piemēram, dziedot, dūņojot un dziedot psalmus, uzturēšana, modulēšana un veidošanas beigšana.*

b3401 Skaņu rindas veidošana
Dažādu vokalizāciju veidošanas funkcijas.

***Jāiekļauj:** bērnu vāvuļošanas funkcijas.*

b3408 Citas precizētas alternatīvas balss veidošanas funkcijas

b3409 Neprecizētas alternatīvas balss veidošanas funkcijas

b398 Citas precizētas balss un runas funkcijas

b399 Neprecizētas balss un runas funkcijas

4. nodaļa

Asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas

Šī nodaļa ir par funkcijām, kas iekļautas asinsrites sistēmā (sirds un asinsvadu funkcijas), asins sistēmā un imūnsistēmā (asinsrades un imunitātes funkcijas) un elpošanas sistēmā (elpošanas un slodzes tolerances funkcijas).

Asinsrites sistēmas funkcijas (b410-b429)

b410 Sirds funkcijas

Asins sūknēšanas funkcijas caur ķermeni ar adekvātu vai nepieciešanu daudzumu un spiedienu

Jāiekļauj: sirdsdarbības frekvences, ritma un sistoles tilpuma funkcijas; sirds kambaru muskuļu kontrakcijas spēks; sirds vārstu funkcijas; asins sūknēšana caur mazo asinsrites loku; asinsrites dinamika uz sirdi; tāda neveselība kā tahikardija, bradikardija un neregulāra sirdsdarbība kā sirds mazspējas, kardiomiopātijas, miokardīta un koronārās mazspējas gadījumā.

Nav jāiekļauj: asinsvadu funkcijas (b415); asinsspiediena funkcijas (b420); slodzes tolerances funkcijas (b455).

b4100 Sirdsdarbības frekvence

Funkcijas, kas saistītas ar sirds kontrakciju skaitu minūtē.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā pārāk ātrs (tahikardija) vai pārāk lēns (bradikardija) ritms.

b4101 Sirdsdarbības ritms

Funkcijas, kas saistītas ar sirds kontrakciju regularitāti.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā aritmija.

b4102 Sirds kambaru kontrakciju spēks

Funkcijas, kas saistītas ar kambaru muskuļu izgrūsto asins tilpumu katras kontrakcijas laikā.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā samazināts sistoles tilpums.

b4103 Sirds asinsapgāde
Funkcijas, kas saistītas ar asins daudzumu, kas pieejams sirds muskulim.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā koronārā išēmija.

b4108 Citas precizētas sirds funkcijas

b4109 Neprecizētas sirds funkcijas

b415 Asinsvadu funkcijas

Asins transportēšanas funkcijas caur ķermeni.

Jāiekļauj: artēriju, kapilāru un vēnu funkcijas; vazomotoriskās funkcijas; plaušu artēriju, kapilāru un vēnu funkcijas; vēnu vārstuļu funkcijas; tāda neveselība kā artēriju nosprostojums vai sašaurināšanās; ateroskleroze, arterioskleroze, trombembolija, vēnu varikoze.

Nav jāiekļauj: sirds funkcijas (b410); asinsspiediena funkcijas (b420); hematoloģiskās sistēmas funkcijas (b430); slodzes tolerances funkcijas (b455).

b4150 Artēriju funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar asinsriti pa artēriņām.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā artēriju paplašināšanās; artēriju sašaurināšanās tāda kā mijklibošana (*claudicatio intermittens*).

b4151 Kapilāru funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar asinsriti pa kapilāriem.

b4152 Vēnu funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar asinsriti pa vēnām un vēnu vārstuļu funkcijas.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā vēnu paplašināšanās; vēnu sašaurināšanās; vārstuļu nepietiekama slēgšanās kā vēnu varikozes gadījumā.

b4158 Citas precizētas asinsvadu funkcijas

b4159 Neprecizētas asinsvadu funkcijas

b420 Asinsspiediena funkcijas

Funkcijas, kas nodrošina asinsspiediena uzturēšanu artērijās.

Jāiekļauj: asinsspiediena uzturēšanas funkcijas; paaugstināts un pazemināts asinsspiediens; tāda neveselība kā hipotensija, hipertensija un posturālā hipotensija.

Nav jāiekļauj: sirds funkcijas (b410); asinsvadu funkcijas (b415); slodzes tolerances funkcijas (b455).

b4200 Paaugstināts arteriālais asinsspiediens.

Funkcijas, kas saistītas ar sistoliskā vai diastoliskā asinsspiediena paaugstināšanos virs vecuma normas.

b4201 Pazemināts arteriālais asinsspiediens.

Funkcijas, kas saistītas ar sistoliskā vai diastoliskā asinsspiediena pazemināšanos zem vecuma normas.

b4202 Arteriālā asinsspiediena uzturēšana.

Funkcijas, kas saistītas ar nepieciešamā arteriālā spiediena uzturēšanu, atbildot uz pārmaiņām organismā.

b4208 Citas precizētas asinsspiediena funkcijas**b4209** Neprecizētas asinsspiediena funkcijas**b429** Citas precizētas un neprecizētas asinsrites sistēmas funkcijas

Asins sistēmas un imūnsistēmas funkcijas (b430-b439)

b430 Asins sistēmas funkcijas

Asinsrades, skābekļa un metabolītu traksporta un asins recēšanas funkcijas.

Jāiekļauj: asinsrades un kaulu smadzeņu funkcijas; asins skābekļa transporta funkcijas; ar asinīm saistītās liesas funkcijas; asins metabolītu transporta funkcijas; asins recēšana; tāda neveselība kā anēmija, hemofīlija un citas asins recēšanas disfunkcijas.

Nav jāiekļauj: asinsrites sistēmas funkcijas (b410-b429); imūnsistēmas funkcijas (b435); slodzes tolerances funkcijas (b455).

b4300 Asinsrade

Funkcijas, kas saistītas ar asins un visu asins sastāvdaļu veidošanos.

- b4301 Asins skābekļa transporta funkcijas
Funkcijas, kas saistītas ar asins spēju piegādāt skābekli visā ķermenī.
- b4302 Asins metabolītu transporta funkcijas
Funkcijas, kas saistītas ar asins spēju pārnest metabolītus visā ķermenī.
- b4303 Asins recēšanas funkcijas
Funkcijas, kas saistītas ar asins recēšanu, piemēram, ievainojuma vietā.
- b4308 Citas precizētas asins sistēmas funkcijas
- b4309 Neprecizētas asins sistēmas funkcijas

b435 Imūnsistēmas funkcijas

Ķermeņa funkcijas, kas ietver specifiskas un nespecifiskas imūnsistēmas atbildes reakcijas, lai aizsargātu pret svešām vielām, ieskaitot infekcijas ierosinātājus.

***Jāiekļauj:** imūnsistēmas atbildes reakcijas (specifiskas un nespecifiskas); paaugstinātas jutības reakcijas; limfvadu un limfmezglu funkcijas; celulārās imunitātes funkcijas, antivielu realizētās imunitātes funkcijas; atbilde pret imunizāciju; tāda neveselība kā autoimūnas reakcijas, alerģiskas reakcijas, limfadenīts un limfedēma.*

***Nav jāiekļauj:** asins sistēmas funkcijas (b430).*

- b4350 Imūnsistēmas atbildes reakcija
Funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa atbildes reakciju ar sensibilizāciju pret svešām vielām, ieskaitot infekcijas ierosinātājus.
- b43500 Specifiskā imūnsistēmas atbildes reakcija
Funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa atbildes reakciju ar sensibilizāciju pret noteiktām svešām vielām.
- b43501 Nespecifiskā imūnsistēmas atbildes reakcija
Funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa vispārēju atbildes reakciju ar sensibilizāciju pret svešām vielām, ieskaitot infekcijas ierosinātājus.
- b43508 Cita precizēta imūnsistēmas atbildes reakcija
- b43509 Neprecizēta imūnsistēmas atbildes reakcija

b4351 Paaugstinātas jutības reakcijas

Funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa atbildes reakciju ar paaugstinātu sensibilizāciju pret svešām vielām kā, piemēram jutību pret dažādiem antigēniem.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā hipersensitivitāte vai alerģija.

Nav jāiekļauj: uztura panesamība (b5153).

b4352 Limfvadu funkcijas

Funkcijas, kas saistītas vadiem, kas transportē limfu.

b4353 Limfmezglu funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar limfmezgliem pa limfvadu gaitu.

b4358 Citas precizētas imūnsistēmas funkcijas

b4359 Neprecizētas imūnsistēmas funkcijas

b439 Citas precizētas un neprecizētas asins sistēmas un imūnsistēmas funkcijas

Elpošanas sistēmas funkcijas (b440-b449)

b440 Elpošanas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar gaisa ieelpu plaušās, gāzu apmaiņu starp gaisu un asinīm un gaisa izelpu.

Jāiekļauj: elpošanas frekvences, ritma un dziļuma funkcijas; tāda neveselība kā apnoja, hiperventilācija, neregulāra elpošana, paradoksāla elpošana, bronhu spazmas un plaušu emfizēma.

Nav jāiekļauj: elpošanas muskuļu funkcijas (b445); papildus elpošanas funkcijas (b450); slodzes tolerances funkcijas (b455).

b4400 Elpošanas frekvence

Funkcijas, kas saistītas ar elpas vilcienu skaitu minūtē.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā pārāk ātrs (tahipnoja) vai pārāk lēns (bradipnoja) elpošanas ritms.

b4401 Elpošanas ritms

Funkcijas, kas saistītas ar elpošanas periodiskumu un regularitāti.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā neregulāra elpošana.

b4402 Elpošanas dziļums
Funkcijas, kas saistītas ar plaušu izplešanās tilpumu elpošanas laikā.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā virspusēja vai sekla elpošana.*

b4408 Citas precizētas elpošanas funkcijas

b4409 Neprecizētas elpošanas funkcijas

b445 Elpošanas muskuļu funkcijas
Elpošanā iesaistīto muskuļu funkcijas.

***Jāiekļauj:** krūškurvja elpošanas muskuļu funkcijas; diafragmas funkcijas; elpošanas papildmuskuļu funkcijas.*

***Nav jāiekļauj:** elpošanas funkcijas (b440); papildus elpošanas funkcijas (b450); slodzes tolerances funkcijas (b455).*

b4450 Krūškurvja elpošanas muskuļu funkcijas
Elpošanā iesaistīto krūškurvja muskuļu funkcijas.

b4451 Diafragmas funkcijas
Diafragmas funkcijas elpošanas akta laikā.

b4452 Elpošanas papildmuskuļu funkcijas
Elpošanā iesaistīto papildmuskuļu funkcijas.

b4458 Citas precizētas elpošanas muskuļu funkcijas

b4459 Neprecizētas elpošanas muskuļu funkcijas

b449 Citas precizētas un neprecizētas elpošanas sistēmas funkcijas

Asinsrites un elpošanas sistēmas papildu funkcijas un sajūtas (b450-b469)

b450 Papildu elpošanas funkcijas
Papildu funkcijas, kas saistītas ar elpošanu kā klepošana, šķaudīšana un žāvāšanās.

***Jāiekļauj:** pūšanas un svilpšanas funkcijas un elpošana caur muti.*

b455 Slodzes tolerances funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar elpošanas un asinsrites spējām vajadzīgas gadījumā izturēt fizisko slodzi.

***Jāiekļauj:** fiziskās izturības, aerobiskās spējas, izturības un nogurdināmības funkcijas.*

***Nav jāiekļauj:** asinsrites sistēmas funkcijas (b410-b429); asins sistēmas funkcijas (b430); elpošanas funkcijas (b440); elpošanas muskuļu funkcijas (b445); papildu elpošanas funkcijas (b450).*

b4550 Vispārēja fiziskā izturība

Funkcijas, kas saistītas ar fiziskās slodzes tolerances vai izturības vispārējo līmeni.

b4551 Aerobiskā spēja

Funkcijas, kas saistītas ar slodzes apjomu, kādu persona var veikt vingrinoties bez aizdusas.

b4552 Nogurdināmība

Funkcijas, kas saistītas ar uzņēmību pret nogurumu jebkurā piepūles līmenī.

b4558 Citas precizētas slodzes tolerances funkcijas**b4559** Neprecizētas slodzes tolerances funkcijas**b460** Ar asinsrites un elpošanas funkcijām saistītās sajūtas

Sajūtas kā sirds kontrakcijas izkrišana, sirdsklauves un elpastrūkums.

***Jāiekļauj:** spiediena sajūta krūtīs, neregulāras sirds darbības sajūta, dispnoja, gaisa bads, smakšana, rīstīšanās un čīkstēšana krūškurvī.*

***Nav jāiekļauj:** sāpju sajūta (b280).*

b469 Citas precizētas un neprecizētas asinsrites un elpošanas sistēmas papildu funkcijas un sajūtas**b498** Citas precizētas asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas**b499** Neprecizētas asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas

5. nodaļa

Gremošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas

Šī nodaļa ir par uztura uzņemšanas, sagremošanas un izvadīšanas funkcijām, kā arī par funkcijām, kas iesaistītas vielmaiņā un attiecas uz endokrīniem dziedzeriem.

Ar gremošanas sistēmu saistītās funkcijas (b510-b539)

b510 Barības uzņemšanas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar cietas vai šķidrās barības uzņemšanu caur muti.

***Jāiekļauj:** zīšanas, košļāšanas un košanas funkcijas, manipulācijas ar uzturu mutē, siekalu izdalīšanās, norīšana, atraugāšanās, atrīšanas, sļaušanas un vemšanas funkcijas; tāda neveselība kā disfāģija, barības aspirācija, aerofāģija, pārmērīga siekalu izdalīšanās, siekalu tecēšana un nepietiekama siekalu izdalīšanās.*

***Nav jāiekļauj:** ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas (b535).*

b5100 Zīšana

Funkcijas, kas saistītas ar uztura ievilkšanu mutē zīžot, veicot vaigu, lūpu un mēles kustības.

b5101 Nokošana

Funkcijas, kas saistītas ar uztura sagriešanu, caururbšanu vai izplēšanu ar priekšzobiem.

b5102 Košļāšana

Funkcijas, kas saistītas ar uztura sasmalcināšanu, drupināšanu un košļāšanu ar mugurējiem zobiem (piemēram, dzerokļiem).

b5103 Manipulācijas ar uztura mutē

Funkcijas, kas saistītas ar uztura pārvietošanu pa muti ar zobiem un mēli.

b5104 Siekalu izdalīšanās

Funkcijas, kas saistītas ar siekalu izdalīšanos mutē.

b5105 Norīšana

Funkcijas, kas saistītas ar uztura un dzēriena pārvietošanu caur muti, rīkli un barības vadu uz kuņģi atbilstošā daudzumā un ātrumā.

Jāiekļauj: *mutes, rīkles un barības vada disfāgija; tāda neveselība kā traucēta uztura virzība caur barības vadu.*

b51050 Norīšanas akts mutē

Funkcijas, kas saistītas ar uztura un dzēriena pārvietošanu caur muti atbilstošā daudzumā un ātrumā.

b51051 Norīšanas akts rīklē

Funkcijas, kas saistītas ar uztura un dzēriena pārvietošanu caur rīkli atbilstošā daudzumā un ātrumā.

b51052 Norīšanas akts barības vadā

Funkcijas, kas saistītas ar uztura un dzēriena pārvietošanu caur barības vadu atbilstošā daudzumā un ātrumā.

b51058 Cita precizēta norīšana

b51059 Neprecizēta norīšana

b5106 Atrišana un vemšana

Funkcijas, kas saistītas ar uztura vai dzēriena pārvietošanos pretējā virzienā no kuņģa uz barības vadu, tad uz muti un ārā.

b5108 Citas precizētas barības uzņemšanas funkcijas

b5109 Neprecizētas barības uzņemšanas funkcijas

b515 Barības sagremošanas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar uztura transportēšanu caur kuņģa un zarnu traktu, pārtikas sagremošanu un barības vielu uzsūkšanos.

Jāiekļauj: *uztura transporta caur kuņģi un zarnām funkcijas, peristaltikas funkcijas; barības sašķelšanas, fermentu izdalīšanās un to darbība kuņģa un zarnu traktā; barības vielu uzsūkšanas un uztura panesamības funkcijas; tāda neveselība kā kuņģa hiperaciditāte, malabsorbcija, uztura nepanesamība, pārmērīgi paaugstināta zarnu peristaltika, zarnu paralīze, zarnu nosprostošanās un samazināta žults veidošanās.*

Nav jāiekļauj: *uztura uzņemšanas funkcijas (b510); asimilācijas funkcijas (b520); defekācijas funkcijas (b525); ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas (b535).*

b5150 Barības transports caur kuņģi un zarnām
Peristaltika un tai radniecīgas funkcijas, kas mehāniski pārvieto pārtiku caur kuņģi un zarnām.

b5151 Barības sašķelšana
Funkcijas, kas saistītas ar pārtikas mehānisku sasmalcināšanu mazās daļiņās kuņģa un zarnu traktā.

b5152 Barības vielu uzsūkšanās
Funkcijas, kas saistītas ar uztura un dzērienu barības vielu pāreju asins straumē caur zarnām.

b5153 Uztura panesamība
Funkcijas, kas saistītas ar gremošanai piemērota uztura un dzērienu pieņemšanu, un nepiemērota uztura atgrūšanu.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā hipersensitivitāte, glutēna nepanesamība.

b5158 Citas precizētas barības sagremošanas funkcijas

b5159 Neprecizētas barības sagremošanas funkcijas

b520 Asimilācijas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar barības vielu pārvēršanu dzīva organisma komponentēs.

Jāiekļauj: barības vielu uzkrāšanas funkcijas ķermenī.

Nav jāiekļauj: barības sagremošanas funkcijas (b515); defekācijas funkcijas (b525); ķermeņa masas uzturēšanas funkcijas (b530); vispārīgās metaboliskās funkcijas (b540).

b525 Defekācijas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar palieku un nesagremotās barības izvadīšanu izkārnījumu veidā un tam radniecīgas funkcijas.

Jāiekļauj: izvadīšanas, izkārnījumu konsistences, defekācijas biežuma funkcijas; izkārnījumu saturēšana, meteorisma funkcijas; tāda neveselība kā aizcietējums, caureja, ūdeņaina vēdera izeja un anālā sfinktera mazspēja vai nesaturēšana.

Nav jāiekļauj: barības sagremošanas funkcijas (b515); asimilācijas funkcijas (b520); ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas (b535).

b5250 Izkārnījumu izvadīšana

Funkcijas, kas saistītas ar palieku izvadīšanu caur taisno zarnu, iekļaujot vēdera muskulatūras kontrakciju funkcijas tās laikā.

- b5251 Izkārnījumu konsistence
Izkārnījumu konsistence tāda kā cieta, blīva, mīksta un šķidra.
- b5252 Defekācijas biežums
Funkcijas, kas saistītas ar defekācijas biežumu.
- b5253 Izkārnījumu saturēšana
Funkcijas, kas saistītas ar izvadīšanas funkciju apzinātu kontroli.
- b5254 Meteorisms
Funkcijas, kas saistītas ar gaisa vai gāzu pārmērīga daudzuma izplūšanu no zarnām.
- b5258 Citas precizētas defekācijas funkcijas
- b5259 Neprecizētas defekācijas funkcijas

b530 Ķermeņa masas uzturēšanas funkcijas
Funkcijas, kas saistītas ar atbilstošas ķermeņa masas uzturēšanu, ietverot ķermeņa masas pieaugumu attīstības periodā.

***Jāiekļauj:** pieņemamas ķermeņa masas indeksa (KMI) saglabāšanas funkcijas; tāda neveselība kā pazemināts svars, kaheksija, svara zudums, palielināts svars, novājēšana, un primārā un sekundārā aptaukošanās.*

***Nav jāiekļauj:** asimilācijas funkcijas (b520); vispārīgās metaboliskās funkcijas (b540); endokrīno dziedzeru funkcijas (b555).*

b535 Ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas
Sajūtas, kas rodas ēšanas un dzeršanas laikā un saistībā ar gremošanas funkcijām.

***Jāiekļauj:** šķebbināšanas, uzpūšanās sajūta, vēdergraizes; pilnuma sajūta kuņģī, kamola sajūta, kuņģa spazmas, gāzu sajūtas vēderā un grēmas.*

***Nav jāiekļauj:** sāpju sajūta (b280); barības uzņemšanas funkcijas (b510); barības sagremošanas funkcijas (b515); defekācijas funkcijas (b525).*

b5350 Šķebbināšanas sajūta
Nepieciešamības sajūta pēc vemšanas.

b5351 Uzpūšanās sajūta
Spīlēšanas sajūta kuņģī vai vēderā.

b5352 Vēdergraižu sajūta

Kuņģa un zarnu trakta gludās muskulatūras spazmatiskas vai sāpīgas muskuļu kontrakciju sajūtas.

b5358 Citas precizētas ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas

b5359 Neprecizētas ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas

b539 Citas precizētas un neprecizētas ar gremošanas sistēmu saistītās funkcijas

Ar vielmaiņu un endokrīno sistēmu saistītās funkcijas (b540-b559)

b540 Vispārīgās metaboliskās funkcijas

Tādu organisma pamatkomponentu kā ogļhidrātu, olbaltumu un tauku regulācijas funkcijas, to pārvēršanās no viena otrā, un to noārdīšanās iegūstot enerģiju.

Jāiekļauj: vielmaiņas, pamatmaiņas līmeņa, ogļhidrātu, olbaltumu un tauku maiņas, katabolisma, anabolisma, organisma enerģijas veidošanās funkcijas; vielmaiņas ātruma paaugstināšanās vai samazināšanās.

Nav jāiekļauj: asimilācijas funkcijas (b520); ķermeņa masas uzturēšanas funkcijas (b530); ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas (b545); termoregulācijas funkcijas (b550); endokrīno dziedzeru funkcijas (b555).

b5400 Pamatmaiņas līmenis

Funkcijas, kas ir saistītas ar ķermeņa skābekļa patēriņu noteiktos miera un temperatūras apstākļos.

Jāiekļauj: pamatmaiņas ātruma paaugstināšanās vai samazināšanās; tāda neveselība kā hipertireoze vai hipotireoze.

b5401 Ogļhidrātu maiņa

Funkcijas, kas ir iesaistītas procesā, kurā uztura ogļhidrāti tiek uzkrāti un sašķelti līdz glikozei un pēc tam par oglekļa dioksīdu un ūdeni.

b5402 Olbaltumu maiņa

Funkcijas, kas ir iesaistītas procesā, kurā uztura olbaltumi tiek pārvērti par aminoskābēm un tālāk sašķelti ķermenī.

b5403 Tauku maiņa

Funkcijas, kas ir iesaistītas procesā, kurā uztura tauki tiek uzkrāti un sašķelti organismā.

b5408 Citas precizētas vispārīgās metaboliskās funkcijas

b5409 Neprecizētas vispārīgās metaboliskās funkcijas

b545 Ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas

Ūdens, minerālvielu un elektrolītu regulācijas funkcijas ķermenī.

Jāiekļauj: ūdens līdzsvara, minerālvielu tādu kā kalcijs, cinks un dzelzs, un elektrolītu tādu kā nātrijs un kālijs līdzsvara funkcijas; tāda neveselība kā ūdens aizture, dehidratācija, hiperkalcēmija, hipokalcēmija, dzelzs deficīts, hipernātrēmiju, hiponātrēmiju, hiperkalēmiju un hipokalēmiju.

Nav jāiekļauj: asins sistēmas funkcijas (b430); vispārīgās metaboliskās funkcijas (b540); endokrīno dziedzeru funkcijas (b555).

b5450 Ūdens līdzsvars

Funkcijas, kas saistītas ar ūdens daudzuma uzturēšanu ķermenī.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā dehidratācija un rehidratācija.

b54500 Ūdens aizture

Funkcijas, kas saistītas ar ūdens noturēšanu ķermenī.

b54501 Ūdens līdzsvara uzturēšana.

Funkcijas, kas saistītas ar optimālā ūdens daudzuma uzturēšanu ķermenī.

b54508 Citas precizētas ūdens līdzsvara funkcijas

b54509 Neprecizētas ūdens līdzsvara funkcijas

b5451 Minerālvielu līdzsvars

Funkcijas, kas saistītas ar minerālvielu līdzsvara uzturēšanu ķermenī starp to uzņemšanu, uzkrāšanu, patēriņu un izvadīšanu.

b5452 Elektrolītu līdzsvars

Funkcijas, kas saistītas ar elektrolītu līdzsvara uzturēšanu ķermenī starp uzņemšanu, uzkrāšanu, patēriņu un izvadīšanu.

b5458 Citas precizētas ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas

b5459 Neprecizētas ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas

b550 Termoregulācijas funkcijas

Ķermeņa temperatūras regulācijas funkcijas.

Jāiekļauj: ķermeņa temperatūras uzturēšanas funkcijas; tāda neveselība kā hipotermija, hipertermija.

Nav jāiekļauj: vispārīgās metaboliskās funkcijas (b540); endokrīno dziedzeru funkcijas (b555).

b5500 Ķermeņa temperatūra

Funkcijas, kas saistītas ar ķermeņa sirds temperatūras regulēšanu.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā hipertermija vai hipotermija.

b5501 Ķermeņa temperatūras uzturēšana

Funkcijas, kas saistītas ar optimālas ķermeņa temperatūras uzturēšanu, mainoties vides temperatūrai.

Jāiekļauj: tolerance pret karstumu vai aukstumu.

b5508 Citas precizētas termoregulācijas funkcijas

b5509 Neprecizētas termoregulācijas funkcijas

b555 Endokrīno dziedzeru funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar hormonu veidošanos un hormonu līmeņa regulāciju ķermenī, iekļaujot cikliskas pārmaiņas.

Jāiekļauj: hormonālā līdzsvara funkcijas; hiperpituitārisms, hipopituitārisms, hipertireoze, hipotireoze, hiperadrenalisms, hipoadrenalisms, hiperparatireoze, hipoparatireoze, hipergonādisms, hipogonādisms.

Nav jāiekļauj: vispārīgās metaboliskās funkcijas (b540); ūdens, minerālvielu un elektrolītu līdzsvara funkcijas (b545); termoregulācijas funkcijas (b550); dzimumfunkcijas (b640); menstruālās funkcijas (b650).

b559 Citas precizētas un neprecizētas funkcijas, kas saistītas ar vielmaiņu un endokrīno sistēmu

b598 Citas precizētas gremošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas

b599 Neprecizētas gremošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas

6. nodaļa Uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas

Šī nodaļa ir par urīna izvades funkcijām un reproduktīvajām funkcijām, kas iekļauj dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas

Urīna izvadsistēmas funkcijas (b610-b639)

b610 Urīna ekskrecijas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar urīna filtrāciju un uzkrāšanu

Jāiekļauj: urīna filtrācijas funkcijas, urīna savākšana; tāda neveselība kā nieru mazspēja, anūrija, oligūrija, hidronefroze, urīnpūšļa hipotonija un urīnvadu obstrukcija.

Nav jāiekļauj: urinācijas funkcijas (b620)

b6100 Urīna filtrācija

Urīna filtrācijas funkcijas nierēs.

b6101 Urīna savākšana

Funkcijas, kas saistītas ar urīna savākšanu un uzglabāšanu urīnvados un urīnpūslī.

b6108 Citas precizētas urīna ekskrecijas funkcijas

b6109 Neprecizētas urīna ekskrecijas funkcijas

b620 Urinācijas funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar urīna izvadīšanu no urīnpūšļa

Jāiekļauj: urinācijas funkcijas, urīna izvadīšanas biežums, urīna saturēšana; tāda neveselība kā spiedīga prasība nolaist urīnu, stresa un reflektoriska urinācija, urīnpūšļa pārpildīšanās, urīna nesaturēšana, pilienveida urinēšana, urīnpūšļa automātisms, poliūrija, urīna aizture un imperatīvā mikcija.

Nav jāiekļauj: urīna ekskrecijas funkcijas (b610); sajūtas, kas saistītas ar urīna izvades funkcijām (b630).

b6200 Urīna izvadīšana

Urīnpūšļa iztukšošanas funkcijas

Jāiekļauj: tāda nespēja kā urīna aizture.

b6201 Urīna izvadīšanas biežums

Funkcijas, kas saistītas ar urinācijas aktu skaitu

b6202 Urīna nesaturēšana
Funkcijas, kas saistītas ar urīna izvades kontroli

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā spiedīga prasība nolaist urīnu, stresa un reflektoriska, pastāvīga un jaukta urīna nesaturēšana.*

b6208 Citas precizētas urinācijas funkcijas

b6209 Neprecizētas urinācijas funkcijas

b630 Sajūtas, kas saistītas ar urīna izvadsistēmas funkcijām
Sajūtas, kas rodas iztukšojot urīnpūsli un ar urīna izvadīšanu saistītām funkcijām.

***Jāiekļauj:** nepilnīga urīnpūšļa iztukšošanās sajūta, urīnpūšļa pilnuma sajūta.*

***Nav jāiekļauj:** sāpju sajūta (b280), urīna izvades funkcijas (b620).*

b639 Citas precizētas un neprecizētas urīna izvadsistēmas funkcijas

Dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas (b640-b679)

b640 Dzimumfunkcijas
Garīgas un fiziskas funkcijas, kas saistītas ar dzimumaktu, ietverot uzbudinājuma, sagatavošanās, orgasma un atrisinājuma fāzi.

***Jāiekļauj:** seksuālās uzbudināšanās, sagatavošanās, orgasma un atrisinājuma fāzes funkcijas; funkcijas, kas attiecas uz dzimumtieksmi, priekšspēli, dzimumlocekļa erekciju, klitora erekciju, maksts lubrikāciju, ejakulāciju, orgasmu; tāda nespēja kā impotence, frigiditāte, vaginisms, priekšlaicīga ejakulācija, priapisms, aizkavēta ejakulācija.*

***Nav jāiekļauj:** reproduktīvās funkcijas (b660), sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām (b670).*

b6400 Seksuālās uzbudināšanās fāzes funkcijas
Seksuālās intereses un uzbudināšanās funkcijas.

b6401 Sagatavošanās seksuālās fāzes funkcijas
Dzimumsakaru uzsākšanas funkcijas.

b6402 Orgasma fāzes funkcijas
Orgasma sasniegšanas funkcijas.

b6403 Atrisinājuma seksuālās fāzes funkcijas
Pēcorgasma apmierinājuma un pavadošās relaksācijas funkcijas.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā neapmierinātība ar orgasmu.

b6408 Citas precizētas dzimumfunkcijas

b6409 Neprecizētas dzimumfunkcijas

b650 Menstruālās funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar menstruālo ciklu, iekļaujot menstruāciju regularitāti un menstruālo izdalījumu izvadīšanu.

Jāiekļauj: menstruāciju regularitātes un intervāla funkcijas, menstruālās asiņošanas apjoms, menarhe, menopauze; tāda neveselība kā primārā un sekundārā amenoreja, pastiprināta menstruālā asiņošana, polimenoreja, retrogrādā menstruācija, premenstruālā spriedze.

Nav jāiekļauj: dzimumfunkcijas (b640), reproduktīvās funkcijas (b660), sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām (b670); sāpju sajūta (b280).

b6500 Menstruālā cikla regularitāte

Funkcijas, kas iekļautas menstruālā cikla regularitātē

Jāiekļauj: pārāk biežas vai pārāk retas menstruācijas.

b6501 Intervāls starp menstruācijām

Funkcijas, kas saistītas ar laika perioda ilgumu starp diviem menstruāliem cikliem.

b6502 Menstruālās asiņošanas apjoms

Funkcijas, kas saistītas ar menstruālo izdalījumu daudzumu.

Jāiekļauj: pārāk mazs menstruālo izdalījumu daudzums (hipomenoreja); pārāk liels menstruālo izdalījumu daudzums (menorāģija, hipermenoreja).

b6508 Citas precizētas menstruālās funkcijas

b6509 Neprecizētas menstruālās funkcijas

b660 Reproductīvās funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar auglību (fertilitāti), grūtniecību, dzemdībām un laktāciju.

Jāiekļauj: vīrieša un sievietes auglības (fertilitātes) funkcijas, grūtniecība, dzemdības un laktācija; tāda neveselība kā azoospermija, oligospermija, galaktoreja, agalaktoreja, alaktācija un kā pazemināta auglība, neauglība, spontāns aborts, ārpusdzemdes grūtniecība, vēlīns spontāns aborts, mazs auglis, daudzūdeņainība, priekšlaicīgas dzemdības un aizkavētas dzemdības.

Nav jāiekļauj: dzimumfunkcijas (b640); menstruālās funkcijas (b650).

b6600 Funkcijas, kas saistītas ar auglību (fertilitāti)

Funkcijas, kas saistītas ar spēju producēt dzimumšūnas pēcnācēju radīšanai.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā pazemināta auglība, neauglība.

Nav jāiekļauj: dzimumfunkcijas (b640).

b6601 Funkcijas, kas saistītas ar grūtniecību

Funkcijas, kas iesaistītas apaugļošanās procesā un grūtniecības saglabāšanā.

b6602 Funkcijas, kas saistītas ar dzemdībām

Funkcijas, kas iesaistītas dzemdību procesā.

b6603 Laktācija

Funkcijas, kas iesaistītas piena veidošanā un tā tālākai pieejamībai bērnam.

b6608 Citas precizētas reproductīvās funkcijas**b6609** Neprecizētas reproductīvās funkcijas**b670** Sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproductīvām funkcijām

Sajūtas, kas rodas seksuālās uzbudināšanās, dzimumakta, menstruāciju un ar tām saistītu dzimumfunkciju un reproductīvo funkciju laikā.

Jāiekļauj: dispareinijas un dismenorejas sajūtas, karstuma viļņi un nakts svīšana menopauzes laikā.

Nav jāiekļauj: sāpju sajūta (b280); sajūtas, kas saistītas ar urīna izvadsistēmas funkcijām (b630); dzimumfunkcijas (b640); menstruālās funkcijas (b650); reproductīvās funkcijas (b660).

b6700 Diskomforts, kas saistīts ar dzimumaktu

Sajūtas, kas saistītas ar seksuālu uzbudinājumu, sagatavošanos, dzimumaktu, orgasmu, atrisinājuma fāzi.

b6701 Diskomforts, kas saistīts ar menstruālo ciklu
Sajūtas, kas saistītas ar menstruācijām, iekļaujot premenstruālo un postmenstruālo fāzi.

b6702 Diskomforts, kas saistīts ar menopauzi
Sajūtas, kas saistītas ar menstruālā cikla izbeigšanos.

***Jāiekļauj:** karstuma viļņi un nakts svīšana menopauzes laikā.*

b6708 Citas precizētas sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām

b6709 Neprecizētas sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām

b679 Citas precizētas un neprecizētas dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas

b698 Citas precizētas uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas

b699 Neprecizētas uroģenitālās un reproduktīvās funkcijas

7. nodaļa

Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas

Šī nodaļa ir par kustību un mobilitātes funkcijām, kas iekļauj locītavu, kaulu, refleksu un muskuļu funkcijas.

Kaulu un locītavu funkcijas (b710-b729)

b710 Locītavu kustību funkcijas

Locītavu kustību apjoma un viegluma funkcijas

Jāiekļauj: vienas vai vairāku locītavu, mugurkaulāja skriemeļu, pleca, elkoņa, plaukstu, gūžas, ceļa, pēdas, mazo plaukstu un pēdas kaulu locītavu kustīguma funkcijas; vispārējais locītavu kustīgums; tāda neveselība kā pārmērīgs locītavu kustīgums, locītavu stīvums, plecu stīvums, artrīts.

Nav jāiekļauj: locītavu stabilitātes funkcijas (b715); patvaļīgo kustību kontroles funkcijas (b760).

b7100 Vienas locītavas kustīgums

Vienas locītavas kustību apjoma un viegluma funkcijas

b7101 Vairāku locītavu kustīgums

Vairāk nekā vienas locītavas kustību apjoma un viegluma funkcijas

b7102 Vispārējs locītavu kustīgums

Visa ķermeņa locītavu kustību apjoma un viegluma funkcijas

b7108 Citas precizētas locītavu kustību funkcijas

b7109 Neprecizētas locītavu kustību funkcijas

b715 Locītavu stabilitātes funkcijas

Locītavu strukturālās viengabalainības uzturēšanas funkcijas

Jāiekļauj: vienas locītavas, vairāku locītavu un vispārējas locītavu stabilitātes funkcijas; tāda neveselība kā nestabila pleca locītava, locītavas izmežģījums, pleca un gūžas locītavu izmežģījums.

Nav jāiekļauj: locītavu kustību funkcijas (b710).

- b7150 Vienas locītavas stabilitāte
Vienas locītavas strukturālās viengabalainības uzturēšanas funkcijas
- b7151 Vairāku locītavu stabilitāte
Vairāk nekā vienas locītavas strukturālās viengabalainības uzturēšanas funkcijas
- b7152 Vispārējā locītavu stabilitāte
Visa ķermeņa locītavu strukturālās viengabalainības uzturēšanas funkcijas
- b7158 Citas precizētas locītavu stabilitātes funkcijas
- b7159 Neprecizētas locītavu stabilitātes funkcijas

b720 Kaulu kustību funkcijas

Lāpstiņas, iegurņa, plaukstpamata un pēdas pamatnes kaulu kustību apjoma un viegluma funkcijas

Jāiekļauj: tāda neveselība kā lāpstiņas vai iegurņa nekustīgums.

Nav jāiekļauj: locītavu kustību funkcijas (b710).

- b7200 Lāpstiņas kustīgums
Lāpstiņas kustību apjoma un viegluma funkcijas

Jāiekļauj: tāda neveselība kā lāpstiņas protrācija, retrācija, laterorotācija un medialā rotācija.

- b7201 Iegurņa kustīgums
Iegurņa kustību apjoma un viegluma funkcijas

Jāiekļauj: iegurņa rotācija.

- b7202 Plaukstpamata kaulu kustīgums
Plaukstpamata kaulu kustību apjoma un viegluma funkcijas

- b7203 Pēdas pamatnes kaulu kustīgums
Pēdas pamatnes kaulu kustību apjoma un viegluma funkcijas

- b7208 Citas precizētas kaulu kustību funkcijas

- b7209 Neprecizētas kaulu kustību funkcijas

b729 Citas precizētas un neprecizētas kaulu un locītavu funkcijas

Muskuļu funkcijas (b730-b749)

b730 Muskuļu spēka funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada viena muskuļa vai muskuļu grupas saraušanās

Jāiekļauj: funkcijas, kas saistītas ar noteiktu muskuļu un muskuļu grupu, viena locekļa muskuļu, vienas ķermeņa puses muskuļu, ķermeņa apakšējās daļas, visu locekļu muskuļu, rumpja muskuļu un visu ķermeņa muskuļu spēku; tāda neveselība kā mazo pēdas un plaukstas muskuļu vājums, muskuļu parēze, muskuļu paralīze, monoplēģija, hemiplēģija, paraplēģija, kvadriplēģija un akinētiskais mutisms.

Nav jāiekļauj: acij pieguļošo struktūru funkcijas (b215); muskuļu tonusa funkcijas (b735); muskuļu izturības funkcijas (b740).

b7300 Izolētu muskuļu un muskuļu grupu spēks

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada noteiktu un atsevišķu muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā mazo pēdas un plaukstas muskuļu vājums.

b7301 Viena locekļa muskuļu spēks

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada vienas rokas vai kājas muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā monoparēze un monoplēģija.

b7302 Vienas ķermeņa puses muskuļu spēks

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada ķermeņa labās vai kreisās puses muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā hemiparēze un hemiplēģija.

b7303 Ķermeņa apakšējās daļas muskuļu spēks

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada ķermeņa apakšējās daļas muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā paraparēze un paraplēģija.

b7304 Visu locekļu muskuļu spēks

Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada visu četru locekļu muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā tetraparēze un tetraplēģija.

b7305 Rumpja muskuļu spēks
Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada rumpja muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

b7306 Visu ķermeņa muskuļu spēks
Funkcijas, kas saistītas ar spēku, ko rada ķermeņa visu muskuļu un muskuļu grupu saraušanās.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā akinētiskais mutisms.

b7308 Citas precizētas muskuļu spēka funkcijas

b7309 Neprecizētas muskuļu spēka funkcijas

b735 Muskuļu tonusa funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu muskuļu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: funkcijas, kas saistītas ar atsevišķu muskuļu un muskuļu grupu, viena locekļa muskuļu, vienas ķermeņa puses un ķermeņa apakšējās daļas muskuļu, visu locekļu muskuļu, rumpja muskuļu un visu ķermeņa muskuļu spraigumu; tāda neveselība kā hipotonija, hipertoniya un muskuļu spasticitāte.

Nav jāiekļauj: muskuļu spēka funkcijas (b730); muskuļu izturības funkcijas (b740).

b7350 Izolētu muskuļu un muskuļu grupu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu atsevišķu muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: tāda neveselība kā fokālā distonija, piemēram, greizais kakls (torticollis).

b7351 Viena locekļa muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu vienas rokas vai kājas muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: neveselība, kas saistīta ar monoparēzi un monoplēģiju.

b7352 Vienas ķermeņa puses muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esoša ķermeņa labās vai kreisās puses muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: neveselība, kas saistīta ar hemiparēzi un hemiplēģiju.

b7353 Ķermeņa apakšējās daļas muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu ķermeņa apakšējās daļas muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: *neveselība, kas saistīta ar paraparēzi un paraplēģiju.*

b7354 Visu locekļu muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu visu četru locekļu muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: *neveselība, kas saistīta ar tetraparēzi un tetraplēģiju.*

b7355 Rumpja muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar miera stāvoklī esošu rumpja muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

b7356 Visu ķermeņa muskuļu tonuss

Funkcijas, kas saistītas ar visu miera stāvoklī esoša ķermeņa muskuļu un muskuļu grupu spraigumu un muskuļu pretestību, mēģinot veikt pasīvo kustību.

Jāiekļauj: *tāda neveselība kā vispārēja distonija un Parkinsona slimība vai vispārēja parēze un paralīze.*

b7358 Citas precizētas muskuļu tonusa funkcijas

b7359 Neprecizētas muskuļu tonusa funkcijas

b740 Muskuļu izturības funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar muskuļa kontrakcijas noturēšanu vajadzīgo laika periodu.

Jāiekļauj: *funkcijas, kas saistītas ar atsevišķu muskuļu un muskuļu grupu un visu ķermeņa muskuļu kontrakcijas noturēšanu; tāda neveselība kā myastenia gravis.*

Nav jāiekļauj: *slodzes tolerances funkcijas (b455); muskuļu spēka funkcijas (b730); muskuļu tonusa funkcijas (b735).*

b7400 Atsevišķu muskuļu izturība

Funkcijas, kas saistītas ar atsevišķu muskuļu kontrakcijas noturēšanu vajadzīgo laika periodu.

b7401 Muskuļu grupu izturība
Funkcijas, kas saistītas ar atsevišķu muskuļu grupu kontrakcijas noturēšanu vajadzīgo laika periodu.

Jāiekļauj: *neveselība, kas saistīta ar monoparēzi, monoplēģiju, hemiparēzi un hemiplēģiju, paraparēzi un paraplēģiju.*

b7402 Visu ķermeņa muskuļu izturība
Funkcijas, kas saistītas ar visu ķermeņa muskuļu kontrakcijas noturēšanu vajadzīgo laika periodu.

Jāiekļauj: *neveselība, kas saistīta ar tetraparēzi, tetraplēģiju, vispārēju parēzi un paralīzi.*

b7408 Citas precizētas muskuļu izturības funkcijas

b7409 Neprecizētas muskuļu izturības funkcijas

b749 Citas precizētas un neprecizētas muskuļu funkcijas

Kustību funkcijas (b750-b789)

b750 Motorisko refleksu funkcijas

Nepatvaļīgu automātisku muskuļu kontrakciju funkcijas, ko izraisa noteikts kairinātājs.

Jāiekļauj: *stiepes izraisīts motoriskais reflekss, automātiskie lokālie locītavu refleksi, kairinošu kairinātāju izraisīti refleksi un citu eksteroceptīvu kairinātāju izraisīti refleksi; atraušanas reflekss, divgalvainā muskuļa reflekss, spieķkaula reflekss, četrgalvainā muskuļa reflekss, ceļgala reflekss, potītes reflekss.*

b7500 Stiepes izraisīts motoriskais reflekss

Nepatvaļīgu automātisku muskuļu kontrakciju funkcijas, kas izraisītas muskuļa iestiepšanas iespaidā.

b7501 Kaitīgu kairinātāju izraisīti refleksi

Nepatvaļīgu automātisku muskuļu kontrakciju funkcijas, kas izraisītas sāpīga vai cita kairinoša kairinātāja iespaidā.

Jāiekļauj: *atraušanas reflekss.*

b7502 Citu eksteroceptīvu kairinātāju izraisīti refleksi

Nepatvaļīgu automātisku muskuļu kontrakciju funkcijas, kas izraisītas ārēja nekairinoša kairinātāja iespaidā.

b7508 Citas precizētas motorisko refleksu funkcijas

b7509 Neprecizētas motorisko refleksu funkcijas

b755 Nepatvaļīgo kustību reakciju funkcijas

Nepatvaļīgas lielo muskuļu vai visa ķermeņa kontrakcijas, ko izraisa ķermeņa stāvokļa, līdzsvara vai apdraudējuma kairinājums.

***Jāiekļauj:** stājas saglabāšanas reakcijas, iztaisnošanās reakcijas, ķermeņa pielāgošanās reakcijas, līdzsvara reakcijas, atbalsta reakcijas, aizsargreakcijas.*

***Nav jāiekļauj:** motorisko refleksu funkcijas (b750).*

b760 Patvaļīgo kustību kontroles funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar patvaļīgo kustību kontroli un koordināciju.

***Jāiekļauj:** vienkāršu patvaļīgo kustību kontroles funkcijas, sarežģītu patvaļīgo kustību kontroles funkcijas, patvaļīgo kustību koordinācija, roku vai kāju atbalsta funkcijas, labās – kreisās puses motoriska koordinācija, acs – rokas koordinācija, acs – kājas koordinācija; tāda neveselība kā kontroles un koordinācijas problēmas, piemēram, disdiadohokinēze.*

***Nav jāiekļauj:** muskuļu spēka funkcijas (b730); nepatvaļīgo kustību funkcijas (b765); gaitas modeļa funkcijas (b770).*

b7600 Vienkāršu patvaļīgo kustību kontrole

Funkcijas, kas saistītas ar vienkāršu vai atsevišķu patvaļīgo kustību kontroli un koordināciju.

b7601 Sarežģītu patvaļīgo kustību kontrole

Funkcijas, kas saistītas ar sarežģītu patvaļīgo kustību kontroli un koordināciju.

b7602 Patvaļīgo kustību koordinācija

Funkcijas, kas saistītas ar patvaļīgo kustību koordināciju, izpildot tās secīgā kombinācijā.

***Jāiekļauj:** labās – kreisās puses koordinācija, vizuāla tiešo kustību koordinācija kā acs – rokas koordinācija, acs – kājas koordinācija; tāda neveselība kā disdiadohokinēze.*

b7603 Roku vai kāju atbalsta funkcijas

Funkcijas, kas saistītas ar patvaļīgo kustību kontroli un koordināciju noturot svaru uz rokām (elkoņiem vai plaukstām) vai kājām (ceļiem vai pēdām).

b7608 Citu precizētu patvaļīgo kustību kontroles funkcijas

b7609 Neprecizētu patvaļīgo kustību kontroles funkcijas

b765 Nepatvaļīgo kustību funkcijas

Nepatvaļīgu nemērķtiecīgu vai pusmērķtiecīgu muskuļa vai muskuļu grupu kontrakciju funkcijas.

Jāiekļauj: *nepatvaļīgas muskuļu kontrakcijas; tāda neveselība kā trīce, rauste (tiks), manierīgums, stereotipiskās kustības, motoriskā perseverācija, horeja, atetoze, balss tiks, distoniskas kustības un diskinēze.*

Nav jāiekļauj: *patvaļīgo kustību kontroles funkcijas (b760), gaitas modeļa funkcijas (b770).*

b7650 Nepatvaļīgas muskuļu kontrakcijas

Nepatvaļīgu nemērķtiecīgu vai pusmērķtiecīgu muskuļa vai muskuļu grupu kontrakciju funkcijas, tādās kā tās, kas iekļautas kā daļa no psihiskās disfunkcijas.

Jāiekļauj: *tāda neveselība kā horeja, atetoze; ar miegu saistītie kustību traucējumi.*

b7651 Trīce

Ap locītavu esošās muskuļu grupas kontrakciju un relaksācijas pārmaiņu funkcijas, kas noved pie drebošām kustībām.

b7652 Rauste (tiks) un manierīgums

Funkcijas, kas saistītas ar atkārtotām, šķietami mērķtiecīgām, nepatvaļīgām muskuļu grupas kontrakcijām.

Jāiekļauj: *tāda neveselība kā balss tiks, koprolalija un zobu griešana.*

b7653 Stereotipiskās kustības un motoriskā perseverācija

Funkcijas, kas saistītas ar spontānām, bezmērķīgām kustībām, tādām kā šūpošanās uz priekšu un atpakaļ, māšana ar galvu vai grozīšanās.

b7658 Citas precizētas nepatvaļīgas kustību funkcijas

b7659 Neprecizētas nepatvaļīgas kustību funkcijas

b770 Gaitas modeļa funkcijas

Kustību modeļa funkcijas, kas saistītas ar iešanu, skriešanu vai citām visa ķermeņa kustībām.

***Jāiekļauj:** iešanas un skriešanas modelis; tāda neveselība kā spastiska gaita, paraplēģiska gaita, asimetriska gaita, klibošana un stīvas gaitas raksts.*

***Nav jāiekļauj:** muskuļu spēka funkcijas (b730); muskuļu tonusa funkcijas (b735); patvaļīgo kustību kontroles funkcijas (b760); nepatvaļīgo kustību funkcijas (b765).*

b780 Sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām

Sajūtas, kas saistītas ar ķermeņa muskuļiem vai muskuļu grupām un to kustību.

***Jāiekļauj:** muskuļa stīvuma vai muskuļu sasprindzinājuma sajūta, muskuļa spazmas vai savilkšanas sajūta un smaguma sajūta muskuļos.*

***Nav jāiekļauj:** sāpju sajūta (b280).*

b7800 Muskuļa stīvuma sajūta

Muskuļu sasprindzinājuma vai stīvuma sajūta.

b7801 Muskuļa spazmas sajūta

Netīšas muskuļa vai muskuļu grupas kontrakcijas sajūta.

b7808 Citas precizētas sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām

b7809 Neprecizētas sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām

b789 Citas precizētas un neprecizētas kustību funkcijas**b798** Citas precizētas nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas**b799** Neprecizētas nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas

8. nodaļa

Ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas

Šī nodaļa ir par ādas, nagu un matu funkcijām.

Ādas funkcijas (b810-b849)

b810 Ādas aizsargfunkcijas

Ādas funkcijas, lai aizsargātu ķermeni no fiziskiem, ķīmiskiem un bioloģiskiem draudiem.

***Jāiekļauj:** aizsargfunkcijas pret saules un citu starojumu, fotosensitivāte, pigmentācija, ādas kvalitāte; ādas izolējošās funkcijas, sarepējuma veidošanās, ādas cietēšana; tāda neveselība kā bojāta āda, čūlas, izgulējumi un ādas izdīšana.*

***Nav jāiekļauj:** ādas atjaunošanās funkcijas (b820); citas ādas funkcijas (b830).*

b820 Ādas atjaunošanās funkcijas

Ādas funkcijas, lai atjaunotu ādu pēc tās sagriešanas vai cita bojājuma.

***Jāiekļauj:** krevels veidošanās, dzīšanas un rētas veidošanās funkcija; ziluma un keloīdu veidošanās.*

***Nav jāiekļauj:** ādas aizsargfunkcijas funkcijas (b810); citas ādas funkcijas (b830).*

b830 Citas ādas funkcijas

Citas ādas funkcijas nekā tās aizsargfunkcijas vai atjaunošanās funkcijas kā siltumatdeve un sviedru izdalīšanās.

***Jāiekļauj:** svīšanas funkcijas, ādas dziedzeru funkcijas, ķermeņa smarža.*

***Nav jāiekļauj:** ādas aizsargfunkcijas funkcijas (b810); ādas atjaunošanās funkcijas (b820).*

b840 Ar ādu saistītās sajūtas

Ar ādu saistītās sajūtas kā niezēšana, dedzināšanas sajūta, tirpšana.

***Jāiekļauj:** tāda neveselība kā durstīšanas sajūta un kukaiņa rāpošanas sajūta.*

***Nav jāiekļauj:** sāpju sajūta (b280).*

b849 Citas precizētas un neprecizētas ādas funkcijas

Matu un nagu funkcijas (b850-b869)

b850 Matu funkcijas

Matu funkcijas kā aizsardzība, krāsa un ārējais izskats

***Jāiekļauj:** matu augšanas funkcijas, matu pigmentācija, apmatojuma novietojums, tāda neveselība kā matu izkrišana vai alopēcija.*

b860 Nagu funkcijas

Nagu funkcijas kā aizsardzība, kasīšana un ārējais izskats

***Jāiekļauj:** nagu augšana un pigmentācija, nagu kvalitāte.*

b869 Citas precizētas un neprecizētas matu un nagu funkcijas

b898 Citas precizētas ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas

b899 Neprecizētas ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas

Ķermeņa struktūras

Definīcijas: **Ķermeņa struktūras** ir anatomiskas ķermeņa daļas kā, piemēram, orgāni, locekļi un to komponenti.

Neveselība ir ķermeņa funkciju vai struktūras problēmas kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

1. apzīmētājs

Vispārējs apzīmētājs ar negatīvo skalu bojājuma pakāpes vai apjoma lieluma norādīšanai

xxx.0 NAV neveselības	(nekāda, neesoša, vērā neņemama,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLA neveselība	(niecīga, maza,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENA neveselība	(vidēja, mēreni smaga,...)	25-49%
xxx.3 SMAGA neveselība	(augsta, ārkārtīgi smaga,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTA neveselība	(pilnīga,...)	96-100%
xxx.8 nav precizēta, bez precizējuma		
xxx.9 nav piemērojama		

Plašs procentu diapazons ir dots tajos gadījumos, kad ir pieejami kalibrēti novērtēšanas instrumenti vai citi standarti, lai varētu noteikt ķermeņa struktūras neveselības lielumu. Piemēram, ja ķermeņa struktūra tiek kodēta kā “nav neveselības” vai “absolūta neveselība”, kļūda var būt robežās līdz 5%.”Mērena neveselība” parasti veido pusi no kopējās neveselības skalas. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar populācijas standartiem ir jānorāda kā percentiles. Lai šo novērtēšanu veiktu unificētā veidā, novērtēšanas procedūras jāpilnīgo pētījumu ceļā.

2. apzīmētājs

Tiek lietots, lai norādītu atbilstošās ķermeņa struktūras pārmaiņu dabu:

- 0 nav strukturālu pārmaiņu
- 1 trūkst pilnībā
- 2 trūkst daļēji
- 3 papildu daļa
- 4 nepareizi izmēri
- 5 veseluma pārrāvums
- 6 novietojuma maiņa
- 7 kvalitatīvas pārmaiņas struktūrā, iekļaujot šķidrums aizturi
- 8 nav precizēts
- 9 nav piemērojams

3. apzīmētājs (iecerēts)

Tas tiks izstrādāts, lai varētu norādīt lokalizāciju:

- 0 vairāk nekā viens apvidus
- 1 labā puse
- 2 kreisā puse
- 3 abas puses
- 4 priekšpuse
- 5 mugurpuse
- 6 proksimālā daļa
- 7 distālā daļa
- 8 nav precizēts
- 9 nav piemērojams

Turpmākos paskaidrojumus par kodēšanas metodiku SFK meklēt 2. pielikumā.

1. nodaļa Nervu sistēmas struktūras

s110 Galvas smadzeņu struktūra

s1100 Pusložu garozas struktūra

s11000 Pieres daiva

s11001 Deniņu daiva

s11002 Paura daiva

s11003 Pakauša daiva

s11008 Cita precizēta daivu garozas struktūra

s11009 Neprecizēta daivu garozas struktūra

s1101 Vidussmadzeņu struktūra

s1102 Starpsmadzeņu struktūra

s1103 Bazālie kodoli un ar tiem saistītās struktūras

s1104 Smadzeņu struktūra

s1105 Smadzeņu stumbra struktūra

s11050 Iegarenās smadzenes

s11051 Smadzeņu tilts

s11058 Cita precizēta smadzeņu stumbra struktūra

s11059 Neprecizēta smadzeņu stumbra struktūra

s1106 Kraniālo nervu struktūra

s1108 Cita precizēta galvas smadzeņu struktūra

s1109 Neprecizēta galvas smadzeņu struktūra

s120 Muguras smadzenes un ar tām saistītās struktūras

s1200 Muguras smadzeņu struktūra

s12000 Muguras smadzeņu kakla daļa

s12001 Muguras smadzeņu krūšu daļa

s12002 Muguras smadzeņu jostas un krustu daļa

s12003 Zirga aste (*Cauda equina*)

s12008 Cita precizēta muguras smadzeņu struktūra

s12009 Neprecizēta muguras smadzeņu struktūra

s1201 Spinālie nervi

s1208 Citas precizētas muguras smadzeņu un ar to saistītās struktūras

s1209 Neprecizētas muguras smadzeņu un ar to saistītās struktūras

s130 Smadzeņu apvalku struktūra

s140 Simpātiskās nervu sistēmas struktūra

s150 Parasimpātiskās nervu sistēmas struktūra

s198 Cita precizēta nervu sistēmas struktūra

s199 Neprecizēta nervu sistēmas struktūra

2. nodaļa

Acs, auss un ar tām saistītās struktūras

s210 Acs dobuma struktūra

s220 Acsābola struktūra

s2200 Konjunktīva, cīpslene, dzīslene

s2201 Radzene

s2202 Varavīksnene

s2203 Tīklene

s2204 Lēca

s2205 Stiklveida ķermenis

s2208 Cita precizēta acsābola struktūra

s2209 Neprecizēta acsābola struktūra

s230 Aci aptverošas struktūras

s2300 Asaru dziedzeris un ar to saistītās struktūras

s2301 Plakstiņš

s2302 Uzacs

s2303 Ārējie acs muskuļi

s2308 Citas precizētas ap aci esošās struktūras

s2309 Neprecizētas ap aci esošās struktūras

s240 Ārējās auss struktūra

s250 Vidusauss struktūra

s2500 Bungplēvīte

s2501 Eistāhija jeb dzirdes kanāls

s2502 Dzirdes kauliņi

s2508 Cita precizēta vidusauss struktūra

s2509 Neprecizēta vidusauss struktūra

s260 Iekšējās auss struktūra

s2600 Auss gliemezis

s2601 Vestibulārais labirints

s2602 Pusloka kanāli

s2603 Iekšējā auss eja

s2608 Cita precizēta iekšējās auss struktūra

s2609 Neprecizēta iekšējās auss struktūra

s298 Citas precizētas acs, auss un ar tām saistītās struktūras

s299 Neprecizētas acs, auss un ar tām saistītās struktūras

3. nodaļa

Balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras

s310 Deguna struktūra

s3100 Deguna ārējā daļa

s3101 Deguna starpsiena

s3102 Deguna priekštelpa (deguna dobuma priekšējā daļa)

s3108 Cita precizēta deguna struktūra

s3109 Neprecizēta deguna struktūra

s320 Mutes struktūra

s3200 Zobi

s3201 Smaganas

s3202 Aukslēju struktūra

s32020 Cietās aukslējas

s32021 Mīkstās aukslējas

s3203 Mēle

s3204 Lūpu struktūra

s32040 Augšlūpa

s32041 Apakšlūpa

s3208 Cita precizēta mutes struktūra

s3209 Neprecizēta mutes struktūra

s330 Rīkles struktūra

s3300 Aizdegune

s3301 Rīkles mutes daļa

s3308 Cita precizēta rīkles struktūra

s3309 Neprecizēta rīkles struktūra

s340 Balsenes struktūra

s3400 Balss saites

s3408 Cita precizēta balsenes struktūra

s3409 Neprecizēta balsenes struktūra

s398 Citas precizētas balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras

s399 Neprecizētas balss un runas veidošanā iesaistītās struktūras

4. nodaļa

Asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras

s410 Asinsrites sistēmas struktūra

s4100 Sirds

s41000 Priekškambari

s41001 Kambari

s41008 Cita precizēta sirds struktūra

s41009 Neprecizēta sirds struktūra

s4101 Artērijas

s4102 Vēnas

s4103 Kapilāri

s4108 Cita precizēta asinsrites sistēmas struktūra

s4109 Neprecizēta asinsrites sistēmas struktūra

s420 Imūnsistēmas struktūra

s4200 Limfvadi

s4201 Limfmezgli

s4202 Aizkrūtes dziedzeris

s4203 Liesa

s4204 Kaulu smadzenes

s4208 Cita precizēta imūnsistēmas struktūra

s4209 Neprecizēta imūnsistēmas struktūra

s430 Elpošanas sistēmas struktūra

s4300 Traheja

s4301 Plaušas

s43010 Bronhu koks

s43011 Alveolas

s43018 Cita precizēta plaušu struktūra

s43019 Neprecizēta plaušu struktūra

s4302 Krūškurvis

s4303 Elpošanas aktā iesaistītie muskuļi

s43030 Ribstarpu muskuļi

s43031 Diafragma

s43038 Citi precizēti elpošanas aktā iesaistītie muskuļi

s43039 Neprecizēti elpošanas aktā iesaistītie muskuļi

s4308 Cita precizēta elpošanas sistēmas struktūra

s4309 Neprecizēta elpošanas sistēmas struktūra

s498 Citas precizētas asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras

s499 Neprecizētas asinsrites, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras

5. nodaļa

Ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras

s510 Siekalu dziedzeru struktūra

s520 Barības vada struktūra

s530 Kuņģa struktūra

s540 Zarnu struktūra

s5400 Tievās zarnas

s5401 Resnās zarnas

s5408 Cita precizēta zarnu struktūra

s5409 Neprecizēta zarnu struktūra

s550 Aizkuņģa dziedzera struktūra

s560 Aknu struktūra

s570 Žultspūšļa un žultsvadu struktūra

s580 Endokrīno dziedzeru struktūra

s5800 Hipofīze

s5801 Vairogdziedzeris

s5802 Epitēlijķermenīši

s5803 Virsniere

s5808 Citu precizētu endokrīno dziedzeru struktūra

s5809 Neprecizētu endokrīno dziedzeru struktūra

s598 Citas precizētas ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras

s599 Neprecizētas ar gremošanas, vielmaiņas un endokrīno sistēmu saistītās struktūras

6. nodaļa

Ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras

s610 Urīnizvadsistēmas struktūra

s6100 Nieres

s6101 Urīnvadi

s6102 Urīnpūslis

s6103 Urīnizvadkanāls

s6108 Citas precizēta urīnizvadsistēmas struktūra

s6109 Neprecizēta urīnizvadsistēmas struktūra

s620 Iegurņa pamatnes struktūra

s630 Reproductīvās sistēmas struktūra

s6300 Olnīcas

s6301 Dzemdes struktūra

s63010 Dzemdes ķermenis

s63011 Dzemdes kakls

s63012 Falopija vads jeb olvads

s63018 Citas precizētas dzemdes struktūras

s63019 Neprecizētas dzemdes struktūras

s6302 Krūts un krūts gals

s6303 Maksts un ārējo dzimumorgānu struktūra

s63030 Klitors

s63031 Lielās kaunuma lūpas

s63032 Mazās kaunuma lūpas

s63033 Maksts

s6304 Sēklinieki

s6305 Dzimumlocekļa struktūra

s63050 Dzimumlocekļa galviņa

s63051 Dzimumlocekļa ķermenis

s63058 Cita precizēta dzimumlocekļa struktūra

s63059 Neprecizēta dzimumlocekļa struktūra

s6306 Prostata

s6308 Cita precizēta reproduktīvās sistēmas struktūra

s6309 Neprecizēta reproduktīvās sistēmas struktūra

s698 Citas precizētas ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras

s699 Neprecizētas ar uroģenitālo un reproduktīvo sistēmu saistītās struktūras

7. nodaļa Ar kustībām saistītās struktūras

s710 Galvas un kakla apvidus struktūras

- s7100 Galvaskausa kauli
- s7101 Sejas daļas kauli
- s7102 Kakla daļas kauli
- s7103 Galvas un kakla apvidus locītavas
- s7104 Galvas un kakla apvidus muskuļi
- s7105 Galvas un kakla apvidus saites un fascijas
- s7108 Citas precizētas galvas un kakla apvidus struktūras
- s7109 Neprecizētas galvas un kakla apvidus struktūras

s720 Pleca apvidus struktūras

- s7200 Pleca apvidus kauli
- s7201 Pleca apvidus locītavas
- s7202 Pleca apvidus muskuļi
- s7203 Pleca apvidus saites un fascijas
- s7208 Citas precizētas pleca apvidus struktūras
- s7209 Neprecizētas pleca apvidus struktūras

s730 Augšējās ekstremitātes struktūras

- s7300 Augšdelma struktūra
 - s73000 Augšdelma kauls
 - s73001 Elkoņa locītava
 - s73002 Augšdelma muskuļi
 - s73003 Augšdelma saites un fascijas
 - s73008 Cita precizēta augšdelma struktūra

s73009 Neprecizēta augšdelma struktūra

s7301 Apakšdelma struktūra

s73010 Apakšdelma kauli

s73011 Plaukstas locītava

s73012 Apakšdelma muskuļi

s73013 Apakšdelma saites un fascijas

s73018 Cita precizēta apakšdelma struktūra

s73019 Neprecizēta apakšdelma struktūra

s7302 Plaukstas struktūra

s73020 Plaukstas kauli

s73021 Plaukstpamatnes un pirkstu locītavas

s73022 Plaukstas muskuļi

s73023 Plaukstas saites un fascijas

s73028 Cita precizēta plaukstas struktūra

s73029 Neprecizēta plaukstas struktūra

s7308 Citas precizētas augšējās ekstremitātes struktūras

s7309 Neprecizētas augšējās ekstremitātes struktūras

s740 Iegurņa apvidus struktūras

s7400 Iegurņa apvidus kauli

s7401 Iegurņa apvidus locītavas

s7402 Iegurņa apvidus muskuļi

s7403 Iegurņa apvidus saites un fascijas

s7408 Citas precizētas iegurņa apvidus struktūras

s7409 Neprecizētas iegurņa apvidus struktūras

s750 Apakšējās ekstremitātes struktūras

s7500 Augšstilba struktūra

- s75000 Augšstilba kauls
- s75001 Gūžas locītava
- s75002 Augšstilba muskuļi
- s75003 Augšstilba saites un fascijas
- s75008 Cita precizēta augšstilba struktūra
- s75009 Neprecizēta augšstilba struktūra
- s7501 Apakšstilba struktūra
 - s75010 Apakšstilba kauli
 - s75011 Ceļa locītava
 - s75012 Apakšstilba muskuļi
 - s75013 Apakšstilba saites un fascijas
 - s75018 Cita precizēta apakšstilba struktūra
 - s75019 Neprecizēta apakšstilba struktūra
- s7502 Pēdas locītavas un pēdas struktūras
 - s75020 Pēdas locītavas un pēdas kauli
 - s75021 Pēdas locītava, pēdas un kāju pirkstu locītavas
 - s75022 Pēdas locītavas un pēdas muskuļi
 - s75023 Pēdas locītavas un pēdas saites un fascijas
 - s75028 Citas precizētas pēdas locītavas un pēdas struktūras
 - s75029 Neprecizētas pēdas locītavas un pēdas struktūras
- s7508 Citas precizētas apakšējās ekstremitātes struktūras
- s7509 Neprecizētas apakšējās ekstremitātes struktūras

s760 Rumpja struktūras

- s7600 Mugurkaulāja struktūra
 - s76000 Mugurkaulāja kakla daļa
 - s76001 Mugurkaulāja krūšu daļa

- s76002 Mugurkaulāja jostas daļa
- s76003 Mugurkaulāja krustu daļa
- s76004 Asteskauls
- s76008 Cita precizēta mugurkaulāja struktūra
- s76009 Neprecizēta mugurkaulāja struktūra

- s7601 Rumpja muskuļi
- s7602 Rumpja saites un fascijas
- s7608 Citas precizētas rumpja struktūras
- s7609 Neprecizētas rumpja struktūras

s770 Ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras

- s7700 Kauli
- s7701 Locītavas
- s7702 Muskuļi
- s7703 Ārējās locītavu saites, fascijas, ārējās muskuļu aponeirozes, tīklotais veidojums, starpsiena, somiņa, neprecizēti veidojumi
- s7708 Citas precizētas ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras
- s7709 Neprecizētas ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras

s798 Citas precizētas ar kustībām saistītās struktūras

s799 Neprecizētas ar kustībām saistītās struktūras

8. nodaļa

Āda un ar to saistītās struktūras

s810 Ādas struktūra

s8100 Galvas un kakla apvidus āda

s8101 Pleca apvidus āda

s8102 Augšējās ekstremitātes apvidus āda

s8103 Iegurņa apvidus āda

s8104 Apakšējās ekstremitātes apvidus āda

s8105 Rumpja un muguras āda

s8108 Cita precizēta ādas struktūra

s8109 Neprecizēta ādas struktūra

s820 Ādas dziedzeru struktūra

s8200 Sviedru dziedzeri

s8201 Tauku dziedzeri

s8208 Cita precizēta ādas dziedzeru struktūra

s8209 Neprecizēta ādas dziedzeru struktūra

s830 Nagu struktūra

s8300 Roku pirkstu nagi

s8301 Kāju pirkstu nagi

s8308 Cita precizēta nagu struktūra

s8309 Neprecizēta nagu struktūra

s840 Matu struktūra

s898 Citas precizētas ādas un ar to saistītās struktūras

s899 Neprecizētas ādas un ar to saistītās struktūras

AKTIVITĀTES UN DALĪBA

Definīcijas: **Aktivitāte** ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums.

Dalība ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās.

Aktivitātes ierobežojumi ir grūtības, kas var būt indivīdam, izpildot aktivitāti.

Dalības ierobežojumi ir problēmas, ar ko indivīds var saskarties iesaistoties dzīves situācijās.

Apzīmētāji

Domēni Aktivitātes un Dalības komponentēm ir doti vienotā sarakstā, kas aptver visas dzīves sfēras (no pamatzināšanu apguves un skatīšanās līdz jauktām sfērām kā sociālie uzdevumi). Šī komponente var tikt lietota, lai apzīmētu aktivitātes (a), dalību (p) vai abus.

Aktivitātes un Dalības komponentes divi apzīmētāji ir veikspējas apzīmētājs un dotumu apzīmētājs. Veikspējas apzīmētājs raksturo, ko indivīds dara savā esošajā vidē. Tā kā vide ietver arī sociālu kontekstu, veikspēja ar šo apzīmētāju var tikt saprasta kā cilvēku “iesaistīšanās dzīves situācijās” vai “dzīves pieredze” reālos apstākļos, kur viņi dzīvo. Šis konteksts iekļauj vides faktorus – visus fiziskās, sociālās un attieksmju pasaules aspektus, ko var kodēt, lietojot Vides faktoru komponenti.

Dotumu apzīmētājs raksturo indivīda spēju veikt uzdevumu vai darbību. Šis apzīmētājs nosaka augstāko iespējamo funkcionēšanas līmeni, ko persona var sasniegt šobrīd šajā domēnā. Dotumi tiek mērīti vienveidīgā standartizētā vidē, un tāpēc atspoguļo videi pielāgotu indivīda spēju. Vides faktoru komponentes var lietot, lai aprakstītu šīs vienveidīgās vai standartizētās vides pazīmes.

Dotumu un veikspējas apzīmētāji abi var tikt lietoti, ņemot vai neņemot vērā palīgierīces vai citas personas palīdzību, saskaņā ar šādu skalu:

xxx.0 NAV grūtību	(nekāda, neesoša, vērā neņemama,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLAS grūtības	(niecīga, maza,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENAS grūtības	(vidēja, mēreni smaga,...)	25-49%
xxx.3 SMAGAS grūtības	(augsta, ārkārtīgi smaga,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTAS grūtības	(pilnīga,...)	96-100%
xxx.8 nav precizēta, bez precizējuma		
xxx.9 nav piemērojama		

Plašs procentu diapazons ir dots tajos gadījumos, kad ir pieejami kalibrēti novērtēšanas instrumenti vai citi standarti, lai varētu noteikt veikspējas problēmas vai dotumu ierobežojumu. Piemēram, ja tiek kodēts “nav veikspējas problēmu” vai “absolūta veikspējas problēma”, kļūda var būt robežās līdz 5%. Mērena veikspējas problēma parasti ir noteikta kā puse no kopējās veikspējas problēmas skalas. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar populācijas standartiem ir jānorāda kā percentiles. Lai šo novērtēšanu veiktu unificētā veidā, novērtēšanas procedūras jāpilnīgo pētījumu ceļā.

Turpmākos paskaidrojumus par kodēšanas metodiku SFK meklēt 2. pielikumā.

1. nodaļa

Mācīšanās un zināšanu lietojums

Šī nodaļa ir par mācīšanos, iegūto zināšanu lietošanu, domāšanu, problēmu risināšanu un lēmumu pieņemšanu.

Mērķtiecīgs maņu funkciju lietojums (d110-d129)

d110 Skatīšanās

Redzes sajūtu izmantošana ar mērķi izprast vizuālo stimulus, piemēram, vērot sporta notikumus vai bērnu spēlēšanos.

d115 Klausīšanās

Dzirdes sajūtu izmantošana ar mērķi izprast dzirdes stimulus, piemēram, klausīties radio, mūziku vai lekciju.

d120 Citu sajūtu mērķtiecīgs pielietojums

Citu ķermeņa pamatmaņu izmantošana ar mērķi izprast stimulus, piemēram, taustot un izjūtot struktūras, nogaršojot saldumus vai smaržojot puķes.

d129 Cits precizēts un neprecizēts mērķtiecīgu maņu funkciju pielietojums

Pamatzināšanu apguve (d130-d159)

d130 Atdarināšana

Imitēšana vai atveidošana, kā zināšanu apguves pamatkomponente, piemēram, žestu, skaņu vai alfabēta burtu atdarināšana.

d135 Atkārtošana

Notikumu vai simbolu secīga atkārtošana kā mācīšanās pamatkomponente, piemēram, skaitīšana desmitos vai vingrināšanās dzejoļa deklamācijai.

d140 Mācīšanās lasīt

Spēju attīstība veikli un pareizi lasīt rakstītu materiālu (ieskaitot Braila rakstā rakstīto), piemēram, burtu un alfabētu pazīšana, vārdu izteikšana pareizā izrunā, vārdu un frāžu saprašana.

d145 Mācīšanās rakstīt

Spēju attīstība veidot simbolus, kas attēlo skaņas, vārdus vai teikumus, ar mērķi nodot to jēgu (ieskaitot Braila rakstā), piemēram, labā pareizrakstībā un lietojot pareizu gramatiku.

d150 Mācīšanās rēķināt

Spēju attīstība manipulēt ar skaitļiem un veikt vienkāršas vai sarežģītas matemātiskas darbības, piemēram, lietot matemātiskās zīmes saskaitīšanai un atņemšanai un pareizas matemātiskās darbības problēmas risinājumā.

d155 Prasmju apgūšana

Pamatprasmju un komplicētu iemaņu attīstīšana vienotā darbību un uzdevumu kopumā, kas saistīta ar darbības uzsākšanu un tālāku turpināšanu līdz ar prasmes iegūšanu, piemēram, prasmīgi apieties ar darba rīkiem vai spēlējot tādas spēles kā šahs.

***Jāiekļauj:** pamatprasmju un sarežģītu prasmju apgūšana.*

d1550 Pamatprasmju apgūšana

Elementāru, mērķtiecīgu darbību apgūšana, piemēram, mācīšanās manipulēt ar galda piederumiem, zīmuli vai vienkāršiem darba rīkiem.

d1551 Sarežģītu prasmju apgūšana

Apgūt integrētu darbību kopu, lai sekotu noteikumiem un paša kustību secībai un koordinācijai, piemēram, mācīties spēlēt tādas spēles kā futbolu vai lietot celtniecības darba rīkus.

d1558 Citu precizētu prasmju apgūšana

d1559 Neprecizētu prasmju apgūšana

d159 Cita precizēta un neprecizēta pamatzināšanu apguve

Zināšanu lietojums (d160-d179)

d160 Uzmanības koncentrēšana

Mērķtiecīga fokusēšanās uz specifiskiem stimuliem, piemēram, atsijājot uzmanību novērsošos trokšņus.

d163 Domāšana

Mērķtiecīga vai nemērķtiecīga, ideju, koncepciju un tēlu formulēšana un manipulēšana ar tiem, vienatnē vai kopā ar citiem, piemēram, daiļliteratūras radīšana, teorēmas pierādīšana, darbība ar idejām, ideju vētra, meditācija, apsvēršana, spekulatīva un atspoguļojoša domāšana.

***Nav jāiekļauj:** problēmu risināšana (d175); lēmumu pieņemšana (d177).*

d166 Lasīšana

Darbību veikšana, kas iesaistītas rakstītas valodas saprašanā un interpretācijā (piemēram, grāmatas, instrukcijas vai avīzes, kas rakstītas parastā tekstā vai Braila rakstā), ar mērķi iegūt vispārējas zināšanas vai specifisku informāciju.

Nav jāiekļauj: mācīšanās lasīt (d140).

d170 Rakstīšana

Valodas simbolu lietošana vai producēšana, lai nodotu informāciju, piemēram, rakstisku ziņojumu producēšana par notikumiem vai idejām vai vēstules sastādīšana.

Nav jāiekļauj: mācīšanās rakstīt (d145).

d172 Rēķināšana

Aprēķinu veikšana, lietojot matemātiskus principus problēmu risināšanā, kas aprakstīti vārdos, un rezultātu iegūšana vai pierādīšana, piemēram, trīs skaitļu summas aprēķināšana vai rezultāta iegūšana, dalot vienu skaitli ar otru.

Nav jāiekļauj: mācīšanās rēķināt (d150).

d175 Problēmu risināšana

Atbilžu atrašana uz jautājumiem vai risinājuma atrašana situācijās, tos identificējot un analizējot, izvēles un risinājumu izstrādāšana, potenciālā risinājuma efekta novērtēšana un izvēlēta risinājuma izpildīšana, piemēram, konflikta atrisināšana starp diviem cilvēkiem.

Jāiekļauj: vienkāršu un sarežģītu problēmu risināšana.

Nav jāiekļauj: domāšana (d163); lēmumu pieņemšana (d177).

d1750 Vienkāršu problēmu risināšana

Vienkāršas problēmas risinājuma atrašana, kurā iesaistīts viens strīda objekts vai jautājums, identificējot un analizējot strīda jautājumu, risinājuma izstrādāšana, potenciālā risinājuma efekta novērtēšana un izvēlēta risinājuma izpildīšana.

d1751 Sarežģītu problēmu risināšana

Sarežģītas problēmas risinājuma atrašana, kurā iesaistīti multipli un savstarpēji saistīti strīda jautājumi vai vairākas saistītas problēmas, identificējot un analizējot strīda jautājumu, risinājuma izstrādāšana, potenciālā risinājuma efekta novērtēšana un izvēlēta risinājuma izpildīšana.

d1758 Citu precizētu problēmu risināšana**d1759** Neprecizētu problēmu risināšana

d177 Lēmumu pieņemšana

Izvēles veikšana starp vairākām izvēlēm, izvēles īstenošana un izvēles efektu novērtēšana, piemēram, noteikta priekšmeta izvēlēšanās un nopirkšana vai nolemjot uzsākt un uzsākot vienu uzdevumu no vairākiem paveicamiem.

Nav jāiekļauj: domāšana (d163); problēmu risināšana (d175).

d179 Cits precizēts un neprecizēts zināšanu lietojums**d198** Cita precizēta mācīšanās un zināšanu lietojums**d199** Neprecizēta mācīšanās un zināšanu lietojums

2. nodaļa

Vispārējie uzdevumi un vajadzības

Šī nodaļa ir par vispārējiem atsevišķu vai daudzējādu uzdevumu veikšanas aspektiem, ierastās kārtības organizēšanu un stresa pārvarēšanu. Šie punkti var tikt lietoti kopā ar daudz specifiskākiem uzdevumiem vai darbībām, lai atpazītu dažādos apstākļos izpildīto uzdevumu būtiskās pazīmes.

d210 Atsevišķa uzdevuma izpilde

Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, kas saistīta ar garīgās un fiziskās atsevišķa uzdevuma komponentēm, piemēram, uzdevuma veikšanas uzsākšana, laika, telpas un materiālu organizēšana uzdevuma izpildei, uzdevuma izpildes temps, izpildes process, pabeigšana un neatkāpšanās no mērķa.

Jāiekļauj: *vienkāršu un sarežģītu uzdevumu izpildīšana; atsevišķa uzdevuma izpildīšana patstāvīgi vai grupā.*

Nav jāiekļauj: *prasmes apgūšana (d155); problēmu risināšana (d175); lēmumu pieņemšana (d177); daudzējādu uzdevumu izpildīšana (d220).*

d2100 Vienkārša uzdevuma izpilde

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana, kas nepieciešama vienkārša uzdevuma veikšanai; vienkārša uzdevuma (ar vienu galveno komponenti) izpilde, piemēram, grāmatas lasīšana, vēstules rakstīšana vai paša gultas klāšana.

d2101 Sarežģīta uzdevuma izpilde

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana, kas nepieciešama atsevišķa sarežģīta uzdevuma veikšanai; sarežģīta uzdevuma (ar vairāk kā vienu galveno komponenti) izpilde, kas var tikt veikts secīgi un vienlaikus, piemēram, mēbeļu izkārtošana mājās vai skolas mājas darbu pildīšana.

d2102 Atsevišķa uzdevuma izpilde patstāvīgi

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana vienkārša vai sarežģīta uzdevuma veikšanai; uzdevuma vadīšana un izpilde patstāvīgi un bez citu palīdzības.

d2103 Atsevišķa uzdevuma izpilde grupā

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana atsevišķa, vienkārša vai sarežģīta, uzdevuma veikšanai; uzdevuma vadīšana un izpilde kopā ar cilvēkiem, kas ir iesaistīti dažos vai visos uzdevuma izpildes posmos.

d2108 Cita precizēta atsevišķa uzdevuma izpildīšana**d2109** Neprecizēta atsevišķa uzdevuma izpildīšana

d220 Daudzējādu uzdevumu izpilde

Secīga un vienlaicīga, vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, kas ir multiplu, integrētu un sarežģītu uzdevumu komponente.

***Jāiekļauj:** daudzējādu uzdevumu izpilde; daudzējādu uzdevumu pabeigšana; daudzējādu uzdevumu izpilde patstāvīgi vai grupā.*

***Nav jāiekļauj:** prasmju apgūšana (d155); problēmu risināšana (d175); lēmumu pieņemšana (d177); atsevišķa uzdevuma izpilde (d210).*

d2200 Daudzējādu uzdevumu realizēšana

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana, kas nepieciešama vairāku uzdevuma veikšanai, un vairāku uzdevumu vadīšana un izpilde vienlaikus vai secīgi.

d2201 Daudzējādu uzdevumu pabeigšana

Vairāku uzdevumu pabeigšana vienlaikus vai secīgi.

d2202 Daudzējādu uzdevumu izpilde patstāvīgi

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana, kas nepieciešama daudzējādu uzdevumu veikšanai, un vairāku uzdevumu vadīšana un izpilde vienlaikus vai secīgi, patstāvīgi un bez citu palīdzības.

d2203 Daudzējādu uzdevumu izpilde grupā

Sagatavošanās, uzsākšana un laika un telpas sakārtošana, kas nepieciešama daudzējādu uzdevumu veikšanai, un vairāku uzdevumu vadīšana un izpilde vienlaikus vai secīgi, ar citiem, kas ir iesaistīti dažos vai visos daudzējādu uzdevumu izpildes posmos.

d2208 Citu precizētu daudzējādu uzdevumu izpilde**d2209** Neprecizētu daudzējādu uzdevumu izpilde**d230** Ikdienas mājas soļa izpilde

Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai plānotu, sakārtotu un pabeigtu ikdienas mājas soļa pienākumus, piemēram, plānojot laiku un taisot plānu atsevišķām aktivitātēm dienas laikā.

***Jāiekļauj:** ikdienas mājas soļa sakārtošana un izpilde; sava aktivitātes līmeņa pārvaldīšana.*

***Nav jāiekļauj:** daudzējādu uzdevumu izpilde (d220).*

d2301 Ikdienas mājas soļa vadīšana
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai plānotu un vadītu mājas soli vai pienākumus.

d2302 Ikdienas mājas soļa izpilde
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai pabeigtu mājas soli vai pienākumus.

d2303 Sava aktivitātes līmeņa vadīšana
Darbību un izturēšanās īstenošana, lai piemērotu nepieciešamo enerģiju un laiku mājas soļa vai pienākumu veikšanai.

d2308 Cita precizēta mājas soļa izpilde

d2309 Neprecizēta mājas soļa izpilde

d240 Stresa pārvarēšana un citas psiholoģiskas vajadzības
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai pārvaldītu un kontrolētu psiholoģiskās vajadzības, lai paveiktu uzdevumus, kas prasa būtisku atbildību un saistītas ar stresu, apjukumu vai krīzi, piemēram, vadot mašīnu dzīvā satiksmē vai pieskatot daudz bērnu.

Jāiekļauj: atbildība; stresa un krīzes pārvarēšana.

d2400 Atbildība
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai pārvaldītu uzdevumu pienācīgu izpildi un novērtētu šo pienākumu prasības.

d2401 Stresa pārvarēšana
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai tiktu galā ar spiedienu, neparedzētiem gadījumiem vai stresu, kas saistīts ar uzdevuma izpilde.

d2402 Krīzes pārvarēšana
Vienkāršu vai sarežģītu un koordinētu darbību izpilde, lai tiktu galā ar izšķirošiem pagrieziena punktiem pēkšņu īstu briesmu vai grūtību situācijās vai laikā.

d2408 Cita precizēta stresa pārvarēšana un citas psiholoģiskas vajadzības

d2409 Neprecizēta stresa pārvarēšana un citas psiholoģiskas vajadzības

d298 Citi precizēti vispārējie uzdevumi un vajadzības

d299 Neprecizēti vispārējie uzdevumi un vajadzības

3. nodaļa Komunikācija

Šī nodaļa ir par vispārējām un specifiskām pazīmēm, sazinoties ar valodas, zīmju un simbolu palīdzību, iekļaujot ziņojumu saņemšanu un veidošanu, uzturot sarunu un lietojot saziņas līdzekļus un tehnikas.

Informācijas uztvere komunikācijas laikā (d310-d329)

d310 Mutisku ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

Burtiskās un nojaušamās nozīmes saprašana runātas valodas komunikācijā, piemēram, saprast, vai apgalvojums ir fakts vai sarunvalodas izteiciens.

d315 Neverbālu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

Burtiskās un nojaušamās nozīmes saprašana komunikācijā, kas izteikta žestu, simbolu un zīmējumu veidā, piemēram, izprotot, ka bērns ir noguris, ja viņš berzē acis, vai to, ka trauksmes zvana skanēšana nozīmē ugunsgrēku.

***Jāiekļauj:** ķermeņa žestu, vispārēju zīmju un simbolu, zīmējumu un fotogrāfiju uztvere komunikācijas laikā.*

d3150 Ķermeņa žestu uztvere komunikācijas laikā

Nozīmes saprašana, kas izteikta ar sejas izteiksmi, roku kustībām vai zīmēm, ķermeņa pozu un citām ķermeņa valodas formām.

d3151 Vispārēju zīmju un simbolu uztvere komunikācijas laikā

Nozīmes saprašana, kas izteikta ar sabiedriska lietojuma zīmēm un simboliem, piemēram, ceļa zīmes, brīdinājuma simboli, muzikāli vai zinātniski apzīmējumi un ikonas.

d3152 Zīmējumu un fotogrāfiju uztvere komunikācijas laikā

Nozīmes saprašana, kas izteikta ar zīmējumiem (piemēram, zīmējums ar vienu līniju, grafisks attēls, gleznu, trīsdimensiju attēls), grafikiem, diagrammām un fotogrāfijām, piemēram, saprast, ka augšupejošā līnija auguma diagrammā nozīmē, ka bērns aug.

d3158 Cita precizēta neverbālu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d3159 Neprecizēta neverbālu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā

d320 Formālu zīmju valodā veiktu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā
Formālā zīmju valodā veiktu ziņojumu burtiskās un nojaušamās nozīmes uztveršana un saprašana.

d325 Rakstisku ziņojumu uztvere komunikācijas laikā
Rakstu valodā (ieskaitot Braila rakstu) izteiktu ziņojumu burtiskās un nojaušamās nozīmes saprašana, piemēram, sekošana politiskiem notikumiem dienas avīzēs vai reliģisko rakstu nozīmes saprašana.

d329 Citas precizētas un neprecizētas informācijas uztvere komunikācijas laikā

Ziņojumu veidošana komunikācijā (d330-d349)

d330 Runāšana
Vārdu, teikumu un garāku fragmentu producēšana runas valodas ziņojumos burtiskā un nojaušamā nozīmē, piemēram, mutisks fakta izklāsts vai stāsta stāstīšana.

d335 Neverbāla ziņojuma veidošana
Ziņojumu izteikšana, lietojot žestus, simbolus un zīmējumus, piemēram, ar galvas kratīšanu paužot noraidījumu vai zīmējot zīmējumu vai diagrammu, lai izteiktu faktu vai sarežģītu ideju.

***Jāiekļauj:** ziņojumu veidošana ar ķermeņa valodas, zīmju, simbolu, zīmējumu un fotogrāfiju palīdzību.*

d3350 Ziņojumu veidošana ar ķermeņa valodas palīdzību
Nozīmes izteikšana ar ķermeņa kustībām kā mīmiku (piemēram, smaidot, saraucot pieri, saviebjoties), rokas un plaukstas kustībām un pozu (piemēram, ar apskaušanu, norādot saviļņojumu).

d3351 Ziņojumu veidošana ar zīmju un simbolu palīdzību
Nozīmes izteikšana, lietojot zīmes un simbolus (piemēram, ikonas, svētbildes, zinātniskus simbolus) un simbolu apzīmējumu sistēmas, piemēram, lietojot mūzikas nošu pierakstu, izteikt melodiju.

d3352 Ziņojumu veidošana ar zīmējumu un fotogrāfiju palīdzību
Nozīmes izteikšana, zīmējot, gleznojot, skicējot un taisot diagrammas, attēlus vai fotogrāfijas, piemēram, zīmēt karti, lai kādam norādītu virzienu vietas noteikšanai.

d3358 Cita precizēta neverbāla ziņojuma veidošana

d3359 Neprecizēta neverbāla ziņojuma veidošana

d340 Ziņojuma veidošana formālu zīmju valodā
Ziņojuma nodošana burtiskā un nojaušamā nozīmē formālu zīmju valodā.

d345 Rakstīta ziņojuma veidošana
Ziņojumu veidošana burtiskā un nojaušamā nozīmē, kas tiek nodoti ar rakstītu valodas palīdzību, piemēram, vēstules rakstīšana draugam.

d349 Citu precizētu un neprecizētu ziņojumu veidošana komunikācijā

Saruna un sakaru līdzekļu un tehniku lietojums (d350-d369)

d350 Saruna
Domu un ideju savstarpēja apmaiņas uzsākšana, uzturēšana un pabeigšana, kas tiek veikta ar runas, rakstu, zīmju vai citas valodas formas palīdzību, ar vienu vai vairākiem cilvēkiem, pazīstamiem vai svešiniekiem, oficiālos vai neoficiālos apstākļos.

Jāiekļauj: sarunas uzsākšana, uzturēšana un pabeigšana; sarunāšanās ar vienu vai vairākiem cilvēkiem.

d3500 Sarunas uzsākšana
Dialoga vai savstarpējas saziņas uzsākšana, piemēram, priekšā stādīšanās, ierasto sveicienu izteikšanas un iepazīšanas ar tematu vai uzdoto jautājumu.

d3501 Sarunas uzturēšana
Dialoga vai savstarpējas saziņas turpināšana un veidošana, pievienojot idejas, ieviešot jaunus tematus vai atjaunojot sarunu par tematu, kas bija minēts iepriekš, kā arī veicot pārmaiņas sarunas gaitā vai zīmju sistēmā.

d3502 Sarunas pabeigšana
Dialoga vai savstarpējas saziņas pabeigšana ar ierastu beigu formulējumu vai izteikumu, noslēdzot aplūkoto tematu.

d3503 Sarunāšanās ar vienu cilvēku
Dialoga vai savstarpējas saziņas sākšana, uzturēšana, veidošana un beigšana ar vienu personu, piemēram, laika apstākļu apspriešana ar draugu.

d3504 Sarunāšanās ar vairākiem cilvēkiem
Dialoga vai savstarpējas saziņas uzsākšana, uzturēšana, veidošana un pabeigšana ar vairāk nekā vienu personu, piemēram, grupas domu apmaiņas sākšana un piedalīšanās tajā.

d3508 Cita precizēta saruna

d3509 Neprecizēta saruna

d355 Diskusija

Temata apspriešanas uzsākšana, uzturēšana un pabeigšana ar argumentiem par un pret vai debatēšana ar runas, rakstu, zīmju vai citas valodas formas palīdzību, ar vienu vai vairākiem cilvēkiem, pazīstamiem un svešiniekiem, oficiālos vai nejaunos apstākļos.

***Jāiekļauj:** diskusija ar vienu personu un daudziem cilvēkiem.*

d3550 Diskusija ar vienu personu
Diskusijas vai debašu uzsākšana, uzturēšana, veidošana un pabeigšana ar vienu personu.

d3551 Diskusija ar daudz cilvēkiem
Diskusijas vai debašu uzsākšana, uzturēšana, veidošana un pabeigšana ar vairāk nekā vienu individu.

d3558 Cita precizēta diskusija

d3559 Neprecizēta diskusija

d360 Sakaru līdzekļu un tehniku lietojums

Ierīču, tehniku un citu līdzekļu lietošana komunikācijas nolūkā, piemēram, zvanīšana pa telefonu draugam.

***Jāiekļauj:** telekomunikācijas ierīču lietojums, rakstāmmašīnas un komunikācijas tehniku lietojums.*

d3600 Telekomunikācijas ierīču lietojums
Telefona un citu aparātu, piemēram, telefaksa vai teleksa aparātu, lietošana par komunikācijas līdzekli.

d3601 Rakstāmmašīnas lietojums
Rakstīšanai paredzēto aparātu, piemēram, rakstāmmašīnas, datoru, Braila raksta rakstītāju lietošana par komunikācijas līdzekli.

d3602 Komunikācijas tehniku lietojums
Darbību un uzdevumu veikšana, kas iesaistīti komunikācijas tehnikās, piemēram, lasīšana no lūpām.

d3608 Citu precizētu sakaru līdzekļu un tehniku lietojums

d3609 Neprecizētu sakaru līdzekļu un tehniku lietojums

d369 Citas precizētas un neprecizētas sarunas un citu precizētu un neprecizētu komunikācijas līdzekļu un tehniku lietojums

d398 Cita precizēta komunikācija

d399 Neprecizēta komunikācija

4. nodaļa Mobilitāte

Šī nodaļa ir par kustībām, mainot ķermeņa stāvokli vai atrašanās vietu vai pārvietošanu no vienas vietas uz otru, pārnesot, pārvietojot priekšmetus vai manipulējot ar tiem, ejot, skrienot vai kāpjot un lietojot dažādus transportēšanas veidus.

Ķermeņa stāvokļa maiņa un saglabāšana (d410-d429)

d410 Ķermeņa stāvokļa maiņa

Ķermeņa stāvokļa ieņemšana un maiņa un pārvietošanās no vienas vietas uz otru, piemēram, pieceļoties no krēsla, lai apgultos gultā, un pietupjoties vai nostājoties uz ceļiem un pieceļoties.

Jāiekļauj: ķermeņa stāvokļa maiņa no guļus, tupus, stāvokļa uz ceļiem, sēdus vai stāvus, no noliekta ķermeņa stāvokļa un ķermeņa smaguma centra maiņa.

Nav jāiekļauj: sevis pārvietošana (d420).

d4100 Guļus stāvoklis

Guļus stāvokļa ieņemšana un piecelšanās no tā vai ķermeņa stāvokļa maiņa no horizontāla uz jebkuru citu stāvokli, piemēram, pieceļoties stāvus vai sēdus.

Jāiekļauj: apgulšanās uz vēdera.

d4101 Tupēšana

Stāvokļa ieņemšana un piecelšanās no zemu sēdoša vai tupus stāvokļa (uz kājām ar augšup cieši saslietiem ceļiem vai sēdus uz paša papēžiem), piemēram, kā tas nepieciešams tualetē, ja pods atrodas grīdas līmenī, vai ķermeņa stāvokļa maiņa no tupus stāvokļa uz jebkuru citu stāvokli, piemēram, pieceļoties stāvus.

d4102 Nomešanās uz ceļiem

Stāvokļa ieņemšana un piecelšanās no stāvokļa, kurā ķermenis atbalstās uz saliektu kāju ceļiem, kā, piemēram, lūgšanas laikā, vai ķermeņa stāvokļa maiņa no stāvokļa uz ceļiem uz jebkuru citu stāvokli, piemēram, pieceļoties stāvus.

d4103 Sēdēšana

Stāvokļa ieņemšana un piecelšanās no sēdus stāvokļa vai ķermeņa stāvokļa maiņa no stāvokļa sēdus uz jebkuru citu stāvokli, piemēram, pieceloties stāvus vai atlaižoties guļus.

Jāiekļauj: sēdus stāvokļa ieņemšana ar saliektām kājām vai sakrustotām kājām; sēdus stāvokļa ieņemšana ar pēdu atbalstu pret grīdu vai bez tā.

d4104 Stāvēšana

Stāvokļa stāvus ieņemšana un iziešana no tā vai ķermeņa stāvokļa maiņa no stāvokļa stāvus uz jebkuru citu stāvokli, piemēram, atlaižoties guļus vai sēdus.

d4105 Saliekšanās

Ķermeņa augšdaļas noliekšana uz priekšu vai sāniem, piemēram, paklanoties vai noliecoties pēc kāda priekšmeta.

d4106 Ķermeņa smaguma centra pārvietošana

Ķermeņa masas pielāgošana vai pārvietošana no viena stāvokļa citā, atrodoties sēdus, stāvus vai guļus, piemēram, mīņāšanās no vienas kājas uz otru stāvot.

Nav jāiekļauj: sevis pārvietošana (d420); staigāšana (d450).

d4108 Cita precizēta ķermeņa stāvokļa maiņa

d4109 Neprecizēta ķermeņa stāvokļa maiņa

d415 Ķermeņa stāvokļa saglabāšana

Atrašanās vienā ķermeņa stāvoklī nepieciešamo laika posmu, piemēram, paliekot sēdus vai stāvus darbā vai skolā.

Jāiekļauj: guļus, tupus, uz ceļiem, sēdus un stāvus stāvokļa saglabāšana.

d4150 Guļus stāvokļa saglabāšana

Atrašanās guļus stāvoklī nepieciešamo laika posmu, piemēram, guļot gultā uz vēdera.

Jāiekļauj: atrašanās pozīcijā uz vēdera (ar seju uz leju), uz muguras (ar seju uz augšu) vai guļus uz sāniem.

d4151 Tupus stāvokļa saglabāšana

Atrašanās tupus stāvoklī nepieciešamo laika posmu, piemēram, sēžot uz grīdas bez sēdekļa.

d4152 Stāvokļa uz ceļiem saglabāšana
Atrašanās stāvoklī uz ceļiem, kurā ķermenis atbalstās uz saliektu kāju ceļiem, nepieciešamo laika posmu, piemēram, lūgšanas laikā baznīcā.

d4153 Sēdus stāvokļa saglabāšana
Atrašanās sēdus stāvoklī, uz sēdekļa vai grīdas, nepieciešamo laika posmu, piemēram, sēžot skolas solā vai pie galda.

Jāiekļauj: atrašanās sēdus stāvoklī ar taisnām vai sakrustotām kājām, ar pēdu atbalstu pret grīdu vai bez tā.

d4154 Stāvus stāvokļa saglabāšana
Atrašanās stāvus stāvoklī nepieciešamo laika posmu, piemēram, stāvēt rindā.

Jāiekļauj: atrašanās stāvus pozīcijā uz slīpas, uz slidenas vai cietas virsmas.

d4158 Cita precizēta ķermeņa stāvokļa saglabāšana

d4159 Neprecizēta ķermeņa stāvokļa saglabāšana

d420 Sevis pārvietošana

Pārvietošanās no vienas virsmas uz citu, piemēram, slīdēšana pa solu vai pārvietošanās no gultas uz krēslu bez ķermeņa stāvokļa maiņas.

Jāiekļauj: sevis pārvietošana sēžot vai guļot.

Nav jāiekļauj: ķermeņa stāvokļa maiņa (d410).

d4200 Sevis pārvietošana sēžot

Pārvietošanās no sēdus stāvokļa vienā sēdeklī uz citu sēdekli, tajā pat vai citā līmenī, piemēram, pārvietošanās no krēsla uz gultu.

Jāiekļauj: pārvietošanās no krēsla uz citu sēdekli, piemēram, tualetes podu; pārvietošanās no braucamkrēsla uz automašīnas sēdekli.

Nav jāiekļauj: ķermeņa stāvokļa maiņa (d410).

d4201 Sevis pārvietošana guļot

Pārvietošanās guļus no vienas vietas uz citu, tajā pat vai citā līmenī, piemēram, pārvietošanās no vienas gultas uz citu.

Nav jāiekļauj: ķermeņa stāvokļa maiņa (d410).

d4208 Cita precizēta sevis pārvietošana

d4209 Neprecizēta sevis pārvietošana

d429 Cita precizēta un neprecizēta ķermeņa stāvokļa maiņa un saglabāšana

Priekšmetu pārvešana, pārvietošana un apiešanās ar tiem (d430-d449)

d430 Priekšmetu pacelšana un pārvešana

Priekšmeta pacelšana vai kaut kā pārvietošana no vienas vietas uz otru, piemēram, paceļot krūzīti vai pārnesot bērnu no vienas istabas uz otru.

***Jāiekļauj:** pacelšana, pārvešana plaukstās vai ar rokām, uz pleciem, gurniem, muguras vai galvas; priekšmeta nolikšana.*

d4300 Pacelšana

Priekšmeta pacelšana, lai to pārvietotu no zemāka uz augstāku līmeni, piemēram, paceļot glāzi no galda.

d4301 Pārvešana plaukstās

Priekšmeta paņemšana vai pārvietošana no vienas vietas uz citu, izmantojot plaukstu, piemēram, nesot glāzi vai ceļasomu.

d4302 Pārvešana ar rokām

Priekšmeta paņemšana vai pārvietošana no vienas vietas uz citu, izmantojot rokas un plaukstu, piemēram, nesot bērnu.

d4303 Pārvešana uz pleciem, gurniem un muguras

Priekšmeta paņemšana vai pārvietošana no vienas vietas uz citu, izmantojot plecus, gurnus vai muguru vai kādu to kombināciju, piemēram, nesot lielu sāni.

d4304 Pārvešana uz galvas

Priekšmeta paņemšana vai pārvietošana no vienas vietas uz citu, izmantojot galvu, piemēram, nesot uz galvas ūdens trauku.

d4305 Priekšmetu nolikšana

Plaukstu, roku vai citu ķermeņa daļu lietošana, lai noliktu priekšmetu lejā uz virsmas vai vietā, piemēram, nolaižot ūdens trauku uz zemes.

d4308 Cita precizēta priekšmetu pacelšana un pārvešana

d4309 Neprecizēta priekšmetu pacelšana un pārvešana

d435 Priekšmetu pārvietošana ar kājām

Koordinētu darbību veikšana ar mērķi pārvietot priekšmetu, lietojot kājas un pēdas, piemēram, sperot pa bumbu vai minot velosipēda pedāļus.

Jāiekļauj: grūšana ar apakšējām ekstremitātēm; speršana.

d4350 Stumšana ar apakšējām ekstremitātēm

Kāju un pēdu lietošana, lai, ar spēku iedarbojoties uz priekšmetu, to pārvietotu prom no sevis, piemēram, ar pēdu grūžot prom krēslu.

d4351 Speršana

Kāju un pēdu lietošana, lai kaut ko aizsviestu prom no sevis, piemēram, sperot pa bumbu.

d4358 Cita precizēta priekšmetu pārvietošana ar kājām

d4359 Neprecizēta priekšmetu pārvietošana ar kājām

d440 Precīzu plaukstas kustību izmantošana

Koordinētu darbību veikšana, lai turētu plaukstā priekšmetu, paceltu, manipulētu un palaistu to vaļā, lietojot plaukstas, pirkstus un īkšķi, piemēram, lai paceltu no galda monētu, uzgrieztu telefona numuru vai pagrieztu rokturi.

Jāiekļauj: pacelšana, satveršana, manipulēšana un palaišana vaļā.

Nav jāiekļauj: priekšmetu pacelšana un pārnešana (d430).

d4400 Pacelšana

Maza priekšmeta pacelšana un paņemšana ar plaukstām un pirkstiem, piemēram, paņemot zīmuli.

d4401 Satveršana

Vienas vai abu plaukstu lietošana, lai kaut ko satvertu un turētu, piemēram, satverot darba rīku vai durvju rokturi.

d4402 Manipulēšana

Pirkstu un plaukstu lietošana, lai kontrolētu, vadītu vai virzītu kādu priekšmetu, piemēram, turot rokās monētas vai citus sīkus priekšmetus.

d4403 Palaišana vaļā

Pirkstu un plaukstu lietošana, lai kaut ko izlaistu no rokām vai atbrīvotos tā, lai tas nokristu vai mainītu stāvokli, piemēram, nometot apģērba gabalu.

d4408 Citu precizētu precīzu plaukstas kustību izmantošana

d4409 Neprecizētu precīzu plaukstas kustību izmantošana

d445 Plaukstu un roku izmantošana

Koordinētu darbību veikšana, kas nepieciešama, lai pārvietotu priekšmetus vai manipulētu ar tiem, lietojot plaukstu un roku, piemēram, pagriežot durvju rokturi, metot vai ņemot priekšmetu.

***Jāiekļauj:** priekšmetu vilkšana vai grūšana; aizsniegšana; pagriešana vai savīšana ar plaukstām un rokām; mešana; ņemšana.*

***Nav jāiekļauj:** precīzu plaukstu kustību izmantošana (d440).*

d4450 Vilšana

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai pārvietotu priekšmetu pie sevis vai no vietas uz vietu, piemēram, aizvērt durvis, velkot tās uz savu pusi.

d4451 Grūšana

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai pārvietotu kaut ko prom no sevis vai no vietas uz vietu, piemēram, atgrūžot no sevis dzīvnieku.

d4452 Aizsniegšana

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai pastieptu roku prom no sevis un pieskartos un saķertu kaut ko, piemēram, aizsniegoties pāri galdam vai skolas solam līdz grāmatai.

d4453 Pagriešana vai savīšana ar plaukstām un rokām

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai rotētu, pagrieztu vai saliektu priekšmetu, piemēram, nepieciešams lietojot darbarīkus un virtuves piederumus.

d4454 Mešana

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai paceltu kaut ko un ar spēku virzītu to uz priekšu pa gaisu, piemēram, sviežot bumbu.

d4455 ņemšana

Pirkstu, plaukstu un roku lietošana, lai satvertu kustīgu priekšmetu ar mērķi to apturēt un saturēt, piemēram, ņemot bumbu.

d4458 Cita precizēta plaukstu un roku izmantošana**d4459** Neprecizēta plaukstu un roku izmantošana**d449** Citu precizēta un neprecizēta priekšmetu pārņemšana, pārvietošana un apiešanās ar tiem

Staigāšana un pārvietošanās (d450-d469)

d450 Staigāšana

Pārvietošanās pa virsmu kājām, soli pa solim, tādā veidā, ka viena pēda vienmēr ir pie zemes, piemēram, staigājot, pastaigājoties, ejot uz priekšu, kāpjoties atpakaļ vai ejot sāniski.

***Jāiekļauj:** īsas un garas distances noiešana; staigāšana pa dažādām virsmām; staigāšana ap šķēršļiem.*

***Nav jāiekļauj:** sevis pārvietošana (d420); pārvietošanās (d455).*

d4500 Īsas distances noiešana

Iešana kājām, veicot attālumu, kas mazāks par vienu kilometru, piemēram, pastaigājoties pa istabām vai gaitenīem mājas iekšienē vai veicot nelielu attālumu ārpus mājas.

d4501 Garas distances noiešana

Iešana kājām, veicot attālumu, kas lielāks par vienu kilometru, piemēram, šķērsojot ciemu vai pilsētu, attālumu starp ciemiem vai klajumus.

d4502 Staigāšana pa dažādām virsmām

Staigāšana pa slīpām, nelīdzenām un kustīgām virsmām, piemēram, pa zāli, granti vai ledu un sniegu, staigāšana pa kuģa klāju, vilcienā vai citā satiksmes līdzeklī.

d4503 Staigāšana ap šķēršļiem

Staigāšana pa ceļiem, kur nepieciešams izvairīties no kustīgiem un nekustīgiem priekšmetiem, cilvēkiem, dzīvniekiem un satiksmes līdzekļiem, piemēram, staigājot pa tirgus laukumu vai veikalu, apkārt vai cauri transporta plūsmai vai citiem pārpildītiem apvidiem.

d4508 Cita precizēta staigāšana

d4509 Neprecizēta staigāšana

d455 Pārvietošanās

Visa ķermeņa pārvietošana no vienas vietas uz citu citādā veidā nekā ejot, piemēram, rāpšanās klintīs vai skriešana pa ielu, palēkšanās, mukšana, lēkāšana, palēcieni vai skriešana ap šķēršļiem.

***Jāiekļauj:** līšana, rāpšanās, skriešana, lēns skrējiens, lēkāšana un peldēšana.*

***Nav jāiekļauj:** sevis pārvietošana (d420); staigāšana (d450).*

d4550 Līšana

Visa ķermeņa pārvietošana stāvoklī guļus uz vēdera no vienas vietas uz citu ar plaukstu vai ar plaukstu un roku un ceļu palīdzību.

d4551 Kāpšana

Visa ķermeņa pārvietošana, augšup vai lejup, pāri virsmām vai objektiem, piemēram, kāpjot pa pakāpieniem, klinti, pieslienamajām kāpnēm vai kāpnēm, ietves malu vai citiem objektiem.

d4552 Skriešana

Pārvietošanās ar ātriem soļiem tā, ka abas pēdas vienlaikus var neskart zemi.

d4553 Lēkāšana

Pārvietošanās uz augšu, atraujoties no zemes kāju saliekšanas un iztaisnošanas rezultātā, piemēram, lēkājot uz vienas kājas, lecot, veicot palēcienus, lecot un ienirstot ūdenī.

d4554 Peldēšana

Visa ķermeņa virzīšana pa ūdeni locekļu un ķermeņa kustību rezultātā, neskaroties pie dibena.

d4558 Cita precizēta pārvietošanās

d4559 Neprecizēta pārvietošanās

d460 Pārvietošanās dažādās vietās

Staigāšana un pārvietošanās dažādās vietās un situācijās, piemēram, staigāšana starp istabām mājās, ēkas robežās vai pa pilsētas ielu.

Jāiekļauj: pārvietošanās ēkas robežās, līšana vai rāpšanās mājās; staigāšana vai pārvietošanās citās ēkās ārpus mājas, un ārpus mājām un citām ēkām.

d4600 Pārvietošanās mājās

Staigāšana un pārvietošanās paša mājā, istabas robežās, starp istabām un pa visu dzīvesvietu vai dzīvojamo platību.

Jāiekļauj: pārvietošanās no stāva uz stāvu, uz balkonu, pagalmu, lieveni vai dārzu.

d4601 Pārvietošanās citās ēkās ārpus mājām

Staigāšana un pārvietošanās citās ēkās (ne paša dzīves vietā), piemēram, pārvietošanās ap citu cilvēku mājām, citām privātām ēkām, kopienas un privātām vai sabiedriskām ēkām un tām piekļautām platībām.

Jāiekļauj: pārvietošanās caur visām ēkas daļām un tai piekļautām platībām, starp stāviem, iekšpusē, ārpusē un ap ēkām, kā sabiedriskām, tā privātām ēkām.

d4602 Pārvietošanās ārpus mājām un citām ēkām

Staigāšana un pārvietošanās tuvu vai tālu no paša mājām un citām ēkām, bez sabiedriskā vai privātā transporta izmantošanas, piemēram, staigāšana veicot, īsas vai garas distances pilsētā vai ciemā.

Jāiekļauj: staigāšana vai pārvietošanās pa ielu tuvākā apkārtnē, pilsētā, ciemā vai lielpilsētā; pārvietošanās starp pilsētām un lielākos attālumos bez transporta izmantošanas.

d4608 Cita precizēta pārvietošanās dažādās vietās

d4609 Neprecizēta pārvietošanās dažādās vietās

d465 Pārvietošanās, izmantojot aprīkojumu

Visa ķermeņa pārvietošana no vietas uz vietu, pa jebkuru virsmu vai telpu, lietojot speciālas ierīces, kas paredzētas, lai atvieglotu pārvietošanos vai radītu citas pārvietošanās iespējas, piemēram, ar slidām, slēpēm vai ar elpošanas aparātu, vai pārvietošanās pa ielu braucamkrēsli vai ar staigāšanas palīgierīci.

Nav jāiekļauj: sevis pārvietošana (d420); staigāšana (d450); pārvietošanās (d455); transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā (d470); transportlīdzekļa vadīšana (d475).

d469 Cita precizēta un neprecizēta staigāšana un pārvietošanās

Pārvietošanās, lietojot transportlīdzekli (d470-d479)

d470 Transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā

Transportlīdzekļa izmantošana, lai pārvietotos pasažiera lomā, piemēram, braucot ar mašīnu vai autobusu, rikšu, maršruta taksometru, transporta līdzekli, kuru velk iejūgts dzīvnieks, ar privātu vai sabiedrisko taksometru, autobusu, vilcienu, tramvaju, metro, kuģi vai lidmašīnu.

Jāiekļauj: cilvēka spēka darbināta transportlīdzekļa izmantošana; privāta motorizēta vai sabiedriska transportlīdzekļa izmantošana

Nav jāiekļauj: pārvietošanās, izmantojot aprīkojumu (d465); transportlīdzekļa vadīšana (d475).

d4700 Cilvēka spēka darbināta transportlīdzekļa izmantošana
Braukšana pasažiera lomā ar transportlīdzekļi, kuru uz priekšu dzen viens vai vairāki cilvēki, piemēram, rikša vai airu laiva.

d4701 Privāta motorizēta transportlīdzekļa izmantošana
Braukšana pasažiera lomā ar privātu motorizētu transportlīdzekli pa zemi, ūdeni vai gaisu, piemēram, ar taksometru, privātu lidmašīnu vai kuģi.

d4702 Sabiedriska motorizēta transporta līdzekļa izmantošana
Braukšana pasažiera lomā ar sabiedriskiem pārvadājumiem paredzētu motorizētu transportlīdzekli pa zemi, ūdeni vai gaisu, piemēram, esot pasažierim autobusā, vilcienā, metro vai lidmašīnā

d4708 Cita precizēta transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā

d4709 Neprecizēta transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā

d475 Transportlīdzekļa vadīšana

Kontrolēt un vadīt transportlīdzekli vai dzīvnieku, kas to velk uz priekšu, ceļojot paša noteiktā virzienā vai izmantojot jebkuru paša rīcībā esošu transportlīdzekli, piemēram, automašīnu, velosipēdu, laivu vai dzīvnieka spēka darbinātu transportlīdzekli.

***Jāiekļauj:** cilvēka spēka darbinātu transportlīdzekļu, motorizētu transportlīdzekļu, dzīvnieka spēka darbinātu transportlīdzekļu vadīšana.*

***Nav jāiekļauj:** pārvietošanās, izmantojot aprīkojumu (d465); transportlīdzekļa izmantošana pasažiera lomā (d470).*

d4750 Cilvēka spēka darbināta transportlīdzekļa vadīšana
Vadīt cilvēka spēka darbinātu transportlīdzekli, piemēram, velosipēdu, trīsriteni vai airu laivu.

d4751 Motorizēta transportlīdzekļa vadīšana
Vadīt transporta līdzekli ar motoru, piemēram, automašīnu, motociklu, motorlaivu vai lidmašīnu.

d4752 Dzīvnieka spēka darbināta transportlīdzekļa vadīšana
Vadīt dzīvnieka spēka darbinātu transportlīdzekli, piemēram, zirga vilktus ratus vai karieti.

d4758 Cita precizēta transportlīdzekļa vadīšana

d4759 Neprecizēta transportlīdzekļa vadīšana

d480 Jāšana uz dzīvnieka pārvietošanās nolūkā

Jāšana uz dzīvnieka muguras, piemēram, uz zirga, vērša, kamieļa vai ziloņa.

Nav jāiekļauj: transportlīdzekļa vadīšana (d475); atpūta un brīvais laiks (d920).

d489 Cita precizēta un neprecizēta pārvietošanās, lietojot transportlīdzekli

d498 Cita precizēta mobilitāte

d499 Neprecizēta mobilitāte

5. nodaļa Pašaprūpe

Šī nodaļa ir par sevis aprūpēšanu, sevis mazgāšanu un noslaucīšanu, rūpēm par savu ķermeni un ķermeņa daļām, ģērbšanos, ēšanu un dzeršanu, kā arī rūpēm par savu veselību.

d510 Mazgāšanās

Visa ķermeņa vai ķermeņa daļu mazgāšana un noslaucīšana, lietojot ūdeni un atbilstošus tīrīšanas un noslaucīšanās materiālus un metodes, piemēram, mazgāšanās vannā, dušā, plaukstu, pēdu, sejas un matu mazgāšana un noslaucīšana ar dvieļi.

***Jāiekļauj:** ķermeņa daļu, visa ķermeņa mazgāšana; noslaucīšanās.*

***Nav jāiekļauj:** ķermeņa daļu aprūpe (d520); tualetes izmantošana (d530).*

d5100 Ķermeņa daļu mazgāšana

Ūdens, ziepju un citu vielu lietošana, lai nomazgātu ķermeņa daļas, piemēram, plaukstus, seju, pēdas, matus vai nagus.

d5101 Visa ķermeņa mazgāšana

Ūdens, ziepju un citu vielu lietošana, lai nomazgātu visu ķermeni, piemēram, mazgāšanās vannā vai dušā.

d5102 Noslaucīšanās

Dvieļa vai citu nosusināšanas līdzekļu lietošana, lai noslaucītu kādu ķermeņa daļu, daļas vai visu ķermeni pēc mazgāšanās.

d5108 Cita precizēta mazgāšanās

d5109 Neprecizēta mazgāšanās

d520 Ķermeņa daļu aprūpe

Rūpēšanās par tām ķermeņa daļām, kurām ir nepieciešama lielāka aprūpe nekā tikai nomazgāšana un noslaucīšana, piemēram, par ādu, seju, zobiem, galvas mataino daļu, nagiem un dzimumorgāniem.

***Jāiekļauj:** rūpēšanās par ādu, zobiem, matiem, roku un kāju pirkstu nagiem.*

***Nav jāiekļauj:** mazgāšanās (d510); tualetes izmantošana (d530).*

d5200 Rūpēšanās par ādu

Rūpes par savas ādas struktūru un mitrumu, piemēram, sarepējumu vai varžacu izgriešana un mitrinošu losjonu vai kosmētikas lietošana.

d5201 Zobu aprūpe
Rūpes par zobu higiēnu, piemēram, zobu tīrīšana, zobstarpu tīrīšana ar diegu un zobu protēžu un ortožu kopšana.

d5202 Matu aprūpe
Rūpes par galvas un sejas matiem, piemēram, to ķemmēšana, ieveidošana, skūšanās vai apgriešana.

d5203 Roku nagu aprūpe
Roku nagu tīrīšana, apgriešana vai pulēšana.

d5204 Kāju nagu aprūpe
Kāju nagu tīrīšana, apgriešana vai pulēšana.

d5208 Cita precizēta ķermeņa daļu aprūpe

d5209 Neprecizēta ķermeņa daļu aprūpe

d530 Tualetes izmantošana

Cilvēka izdalījumu (menstruācijas, urinācija, defekācija) izvadīšanas plānošana un veikšana, un sevis sakopšana pēc tam.

***Jāiekļauj:** urinācijas un defekācijas regulēšana, menstruāciju aprūpe.*

***Nav jāiekļauj:** mazgāšanās (d510); ķermeņa daļu aprūpe (d520).*

d5300 Urinācijas regulēšana
Urinācijas koordinēšana un pārvaldīšana, piemēram, vajadzības noteikšana, piemērota ķermeņa stāvokļa ieņemšana, urinācijai atbilstošas vietas izvēle un nokļūšana līdz tai, manipulācijas ar apģērbu pirms un pēc urīna izvadīšanas, sevis sakopšana pēc urinācijas.

d5301 Defekācijas regulēšana
Defekācijas koordinēšana un pārvaldīšana, piemēram, vajadzības noteikšana, piemērota ķermeņa stāvokļa ieņemšana, defekācijai atbilstošas vietas izvēle un nokļūšana līdz tai, manipulācijas ar apģērbu pirms un pēc defekācijas, sevis sakopšana pēc defekācijas.

d5302 Menstruāciju uzraudzība
Menstruāciju koordinēšana, plānošana un veikšana, piemēram, menstruāciju paredzēšana un sanitāro pakešu un salvešu lietošana.

d5308 Cita precizēta tualetes izmantošana

d5309 Neprecizēta tualetes izmantošana

d540 Ģērbšanās

Koordinētu darbību un uzdevumu veikšana noteiktā secībā uzvelkot un novelkot drēbes un apavus atbilstoši klimatiskajiem apstākļiem un sociālajiem nosacījumiem, piemēram, krekla, svārku, blūzes, bikšu, apakšveļas, sari, kimono, kaklasaites, cepures, cimdu, mēteļa, kurpju, zābaku, sandaļu un rītakurpju uzvilšana, sakārtošana un novilkšana.

***Jāiekļauj:** drēbju un apavu uzvilšana un novilkšana, un atbilstoša apģērba izvēle.*

d5400 Drēbju uzvilšana

Koordinētu darbību veikšana, uzvelkot drēbes dažādām ķermeņa daļām, piemēram, drēbju uzvilšana pāri galvai, pāri rokām un pleciem, ķermeņa apakšdaļai vai augšdaļai; cimdu un galvassegas uzvilšana.

d5401 Drēbju novilkšana

Koordinētu darbību veikšana, novelkot drēbes no dažādām ķermeņa daļām, piemēram, drēbju novilkšana pāri galvai, no rokām un pleciem, no ķermeņa apakšdaļas vai augšdaļas; cimdu un galvassegas novilkšana.

d5402 Kāju apaušana

Koordinētu darbību veikšana, uzvelkot īsās zeķes, zeķes un apavus.

d5403 Kāju noaušana

Koordinētu darbību veikšana, novelkot īsās zeķes, zeķes un apavus.

d5404 Piemērota apģērba izvēle

Sekošana savas sabiedrības vai kultūras netiešiem vai skaidri paustiem ģērbšanās standartiem vai paražām, un ģērbšanās atbilstoši klimatiskajiem apstākļiem.

d5408 Cita precizēta ģērbšanās

d5409 Neprecizēta ģērbšanās

d550 Ēšana

Koordinētu uzdevumu un darbību veikšana, ēdot pasniegto ēdienu, pieliekot to pie mutes un apēdot to kulturāli pieņemamā veidā, sagriežot vai salaužot ēdienu gabalos, atverot pudeles un konservu kārbas, galda piederumu izmantošana, maltītes uzņemšana, maltītes uzņemšana dzīrēs vai viesībās.

***Nav jāiekļauj:** dzeršana (d560).*

d560 Dzeršana

Dzēriena glāzes satveršana, tās pielikšana pie mutes un izdzeršana kulturāli pieņemamā veidā, šķidrumu sajaukšana, maisīšana un izliešana dzeršanai, pudeļu un kārbu atvēršana, dzeršana caur salmiņu vai tekoša ūdens dzeršana, piemēram, no krāna vai avota, barošana ar krūti.

Nav jāiekļauj: ēšana (d550).

d570 Rūpes par savu veselību

Fiziskā komforta, veselības un fiziskās un garīgās labklājības nodrošināšana, piemēram, līdzsvarota uztura un atbilstošas fiziskās aktivitātes uzturēšana, siltuma vai vēsuma saglabāšana, izvairīšanās no kaitējuma veselībai, droša seksa nosacījumu ievērošana, iekļaujot prezervatīvu lietošanu, imunizācijas veikšana un regulāras medicīniskās pārbaudes.

Jāiekļauj: fiziskā komforta nodrošināšana; uztura un fiziskās sagatavotības vadīšana; savas veselības uzturēšana.

d5700 Fiziskā komforta nodrošināšana

Rūpes par sevi, zinot, ko vajag, un nodrošināšanās, lai ķermenis būtu ērtā stāvoklī, lai nebūtu pārāk karsti vai pārāk auksti un būtu adekvāts apgaismojums.

d5701 Diētas un fiziskās sagatavotības pārvaldīšana

Rūpes par sevi, zinot vajadzības un izmeklējot un patērējot barojošu uzturu un uzturot fizisko sagatavotību.

d5702 Savas veselības uzturēšana

Rūpes par sevi, zinot vajadzības un darot visu, kas ir nepieciešams, lai sekotu savai veselībai, reaģējot kā uz veselības riska faktoriem, tā arī, lai novērstu veselības pasliktināšanos, piemēram, meklējot profesionālu palīdzību, sekojot medicīniskiem un citiem ar veselību saistītiem padomiem; izvairīšanās no veselības riskiem, piemēram, no fiziskiem ievainojumiem, lipīgām slimībām, narkotiku lietošanas un seksuāli transmisīvām slimībām.

d5708 Citas precizētas rūpes par savu veselību**d5709** Neprecizētas rūpes par savu veselību**d598** Cita precizēta pašaprūpe**d599** Neprecizēta pašaprūpe

6. Nodaļa Mājas dzīve

Šī nodaļa ir par mājas un ikdienas darbību un uzdevumu veikšanu. Mājas dzīves joma ietver dzīves vietas, pārtikas, apģērba sagādāšanu un citas vajadzības, mājsaimniecības lietu tīrīšanu un remontu, rūpes par personīgām lietām un citiem iedzīves priekšmetiem un palīdzību citiem.

Pirmās nepieciešamības priekšmetu iegāde (d610-d629)

d610 Mājokļa iegāde

Mājas, dzīvokļa vai citas mītnes nopirkšana vai īrēšana un sakārtošana.

***Jāiekļauj:** mājokļa pirkšana vai īrēšana un dzīvojamās vietas apmēbelēšana.*

***Nav jāiekļauj:** preču un pakalpojumu iegāde (d620); rūpes par iedzīves priekšmetiem (d650).*

d6100 Mājokļa pirkšana

Mājas, dzīvokļa vai citas mītnes īpašumtiesību iegūšana.

d6101 Mājokļa īrēšana

Mājas, dzīvokļa vai citas mītnes, kas pieder citam, lietošanas tiesību iegūšana apmaiņā pret īres maksu.

d6102 Mājokļa apmēbelēšana

Dzīvojamās telpas aprīkošana un sakārtošana ar mēbelēm, iebūvētām mēbelēm un citiem piederumiem un telpu izgreznošana.

d6108 Cita precizēta mājokļa iegāde

d6109 Neprecizēta mājokļa iegāde

d620 Preču un pakalpojumu iegāde

Visu preču un pakalpojumu, kas nepieciešami mājas dzīvē, atlasīšana, iegādāšanās un transportēšana, piemēram, pārtikas, dzeramā, apģērba, tīrīšanas līdzekļus, degvielas, mājsaimniecības preču, galda piederumu, virtuves piederumu, iedzīves priekšmetu un darba rīku atlase, iegāde, transportēšana un uzkrāšana; komunālo pakalpojumu un citu mājsaimniecības pakalpojumu nodrošināšana.

***Jāiekļauj:** iepirkšanās un pirmās nepieciešamības preču savākšana.*

***Nav jāiekļauj:** mājokļa iegāde (d610).*

d6200 Iepirkšanās

Mājas dzīvei nepieciešamo preču un pakalpojumu iegūšana apmaiņā pret naudu (iekļaujot starpnieku instruēšanu un pārraudzību pār veiktajiem iepirkumiem), piemēram, izvēloties pārtiku, dzērienus, tīrīšanas piederumus, iedzīves priekšmetus vai apģērbu veikalā vai tirgū, nepieciešamo priekšmetu kvalitātes un cenas salīdzināšana, pārrunas par cenu un atlasīto preču vai pakalpojumu apmaksu, un preču transportēšana.

d6201 Pirmās nepieciešamības preču savākšana

Mājas dzīvei nepieciešamo preču un pakalpojumu iegūšana bez apmaiņas pret naudu (iekļaujot starpnieku instruēšanu un pārraudzību pār pirmās nepieciešamības preču savākšanu), piemēram, dārzenus un augļu ražas novākšana un ūdens un degvielas iegūšana.

d6208 Citu precizētu preču un pakalpojumu iegāde

d6209 Neprecizētu preču un pakalpojumu iegāde

d629 Citu precizētu un neprecizētu pirmās nepieciešamības priekšmetu iegāde

Darbi mājāsaimniecībā (d630-d649)

d630 Ēdiena gatavošana

Vienkāršu un sarežģītu ēdienu plānošana, organizēšana, gatavošana un pasniegšana sev un citiem, piemēram, ēdienkartes sastādīšana, vajadzīgo produktu un dzērienu atlase, sastāvdaļu sajaukšana ēdiena pagatavošanai, karsto ēdienu gatavošana uz pavarda, auksto ēdienu un dzērienu pagatavošana, un ēdiena likšana galdā.

Jāiekļauj: *vienkāršu un sarežģītu ēdienu pagatavošana.*

Nav jāiekļauj: *ēšana (d550); dzeršana (d560); preču un pakalpojumu iegāde (d620); mājas soļa veikšana (d640); rūpes par iedzīves priekšmetiem (d650); palīdzība citiem (d660).*

d6300 Vienkāršu ēdienu pagatavošana

Tādu ēdienu pagatavošanu, kam ir mazs sastāvdaļu skaits, kam nepieciešamas vienkāršas pagatavošanas un pasniegšanas metodes. Šādu ēdienu organizēšana, gatavošana un pasniegšana, piemēram, uzkožamā vai mazas maltītes pagatavošana, un pārtikas sastāvdaļu pārveidošana, griežot un maisot, uztura, piemēram, rīsu vai kartupeļu vārīšana un sildīšana.

d6301 Sarežģītu ēdienu pagatavošana

Tādu ēdienu pagatavošana, kam ir liels sastāvdaļu skaits un kam nepieciešamas sarežģītas pagatavošanas un pasniegšanas metodes. Šādu ēdienu plānošana, organizēšana, gatavošana un pasniegšana, piemēram, maltītes plānošana ar vairākiem ēdieniem, un uztura sastāvdaļu pārveidošana ar kombinētām darbībām (mizojot, šķeļot, sajaucot, mīcot, maisot), ēdiena pasniegšana un servēšana gadījumam un kultūrai atbilstošā veidā.

Nav jāiekļauj: mājsaimniecības ierīču lietošana (d6403).

d6308 Cita precizēta ēdiena gatavošana**d6309 Neprecizēta ēdiena gatavošana****d640 Mājas soļa veikšana**

Mājokļa pārvaldīšana, veicot mājas tīrīšanu, mazgājot drēbes, lietojot mājsaimniecības priekšmetus, uzglabājot pārtiku un atbrīvojoties no atkritumiem, piemēram, galda, sienu un citu virsmu slaucīšana, beršana un mazgāšana; mājsaimniecības atkritumu savākšana un izmešana; istabu, sienas skapju un atvilkņu uzkopšana; drēbju savākšana, mazgāšana, žāvēšana, salocīšana un gludināšana; apavu tīrīšana; slotu, sūkļu un putekļu sūcēju lietošana; veļas mašīnu, žāvētāju un gludekļu lietošana.

Jāiekļauj: drēbju un apģērba mazgāšana un žāvēšana; virtuves tīrīšana un galda piederumu mazgāšana; dzīvojamās zonas tīrīšana; mājsaimniecības ierīču lietošana; pirmās nepieciešamības preču uzglabāšana un atkritumu izmešana.

Nav jāiekļauj: mājokļa iegāde (d610); preču un pakalpojumu iegāde (d620); ēdiena gatavošana (d630); rūpes par iedzīves priekšmetiem (d650); palīdzība citiem (d660).

d6400 Drēbju un apģērba mazgāšana un žāvēšana

Drēbju un apģērba mazgāšana ar rokām, un to izkāršana žāvēties gaisā.

d6401 Virtuves tīrīšana un galda piederumu mazgāšana

Tīrīšana pēc ēdiena pagatavošanas, piemēram, šķīvju, pannu, katlu un ēdiena gatavošanas piederumu mazgāšana, galda un grīdas uzkopšana ap ēdiena gatavošanas un ēšanas zonu.

d6402 Dzīvojamās zonas tīrīšana

Mājokļa dzīvojamās zonas tīrīšana, piemēram, tīrīšana un putekļu slaucīšana, grīdu slaucīšana, beršana un uzslaucīšana, logu un sienu tīrīšana, vannas istabas un tualetes tīrīšana, mājokļa mēbeļu tīrīšana.

d6403 Mājsaimniecības ierīču lietošana

Visu veidu mājsaimniecības ierīču, piemēram, veļas mazgājamo mašīnu, žāvētāju, gludekļu, putekļu sūcēju un trauku mazgājamo mašīnu lietošana.

d6404 Ikdienā nepieciešamo preču uzglabāšana

Pārtikas, dzērienu, drēbju, un citu ikdienā nepieciešamo mājsaimniecības preču uzglabāšana; uztura sagatavošana konservējot, iesālot vai sasaldējot, uztura uzglabāšana svaigā veidā un dzīvniekiem nepieejamā vietā.

d6405 Atkritumu izmešana

Mājsaimniecības atkritumu izmešana, piemēram, savācot atkritumus un grūžus apkārt mājai, atkritumu sagatavošana izmešanai, atkritumu izmešanas ierīču izmantošana; atkritumu sadedzināšana.

d6408 Citu precizētu mājas darbu veikšana

d6409 Neprecizētu mājas darbu veikšana

d649 Citi precizēti un neprecizēti darbi mājsaimniecībā

Rūpes par iedzīves priekšmetiem un palīdzība citiem (d650-d669)

d650 Rūpes par iedzīves priekšmetiem

Mājsaimniecības priekšmetu un citu personīgo lietu uzturēšana un labošana, iekļaujot mājokli un tā aprīkojumu, drēbes, transportlīdzekļus un palīglīdzekļus, un rūpējoties par augiem un dzīvniekiem, piemēram, istabu krāsošana un tapešu līmēšana, mēbeļu salikšana, cauruļu labošana, transportlīdzekļu uzturēšana darba kārtībā, augu apliešana, mājdzīvnieku un lauksaimniecības dzīvnieku kopšana un barošana.

Jāiekļauj: apģērba šūšana un labošana; mājokļa un tā aprīkojuma uzturēšana; mājsaimniecības ierīču uzturēšana; transportlīdzekļa uzturēšana; palīģierīču uzturēšana; rūpes par istabas un āra augiem un mājdzīvniekiem un lauksaimniecības dzīvniekiem.

Nav jāiekļauj: mājokļa iegāde (d610); preču un pakalpojumu iegāde (d620); mājas soļa veikšana (d640); palīdzība citiem (d660); apmaksāts darbs (d850).

d6500 Apģērba šūšana un labošana

Apģērba pagatavošana un labošana, piemēram, šūšana, pielāgošana vai lāpīšana; pogu vai aizdares pāršūšana; drēbju gludināšana, apavu labošana un tīrīšana.

Nav jāiekļauj: mājsaimniecības ierīču lietošana (d6403).

- d6501 Mājokļa un tā aprīkojuma uzturēšana
Mājokļa, tās ārienes, iekšienes un aprīkojuma remontēšana un aprūpe, piemēram, krāsošana, iebūvētu mēbeļu un mēbeļu remontēšana, un remontdarbiem nepieciešamo instrumentu lietošana.
- d6502 Iedzīves priekšmetu uzturēšana
Visu mājtsaimniecības priekšmetu, kas paredzēti ēdiena gatavošanai, tīrīšanai un labošanai, remontēšana un aprūpe, piemēram, eļļošana un darbarīku remontēšana un veļas mazgājamās mašīnas uzturēšana.
- d6503 Transportlīdzekļa uzturēšana
Motorizēta vai nemotorizēta personīgā lietošanā esoša transportlīdzekļa remontēšana un aprūpe, iekļaujot velosipēdus, ratus, automašīnas un laivas.
- d6504 Palīgierīču uzturēšana
Palīgierīču remontēšana un aprūpe, piemēram, protēzes, ortozes un mājtsaimniecības un personīgās aprūpes specializētus darbarīkus un palīglīdzekļus; personīgajai mobilitātei nepieciešamo palīglīdzekļu uzturēšana un remontēšana, piemēram, spieķa, staigāšanas palīgierīces, braucamkrēsla un rollera; sakaru un rekreācijas palīglīdzekļu, uzturēšana.
- d6505 Rūpes par istabas un āra augiem
Rūpes par istabas un āra augiem, piemēram, augu iestādīšana, aplaistīšana un apputeksnēšana; dārzkopība un audzēšana personīgajām vajadzībām.
- d6506 Rūpes par dzīvniekiem
Rūpēšanās par mājdzīvniekiem un lauksaimniecības dzīvniekiem, piemēram, to barošana, tīrīšana, kopšana un trenēšana; to veselības uzraudzīšana; to aprūpes plānošana savas prombūtnes laikam.
- d6508 Precizētas rūpes par iedzīves priekšmetiem
- d6509 Neprecizētas rūpes par iedzīves priekšmetiem

d660 Palīdzība citiem

Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem mācībās, komunikācijā, pašaprūpē, veicot pārvietošanos mājas robežās un ārpus tās; ieinteresētība par ģimenes locekļu un citu labklājību.

***Jāiekļauj:** palīdzība citiem pašaprūpē, veicot pārvietošanos, komunikācijā, īstenojot interpersonālas attiecības, barības uzņemšanu un veselības uzturēšanu.*

***Nav jāiekļauj:** apmaksāts darbs (d850).*

d6600 Palīdzība citiem pašaprūpē
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem veikt pašaprūpi, iekļaujot palīdzību citiem barības uzņemšanā, mazgājoties vannā un ģērbjoties; rūpes par bērniem un ģimenes locekļiem, kuri ir slimi vai kuriem ir grūtības ar būtiskāko pašaprūpi; palīdzība citiem tualetes izmantošanā.

d6601 Palīdzība citiem veikt pārvietošanos
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem kustoties un pārvietojoties ārpus mājas, piemēram, tuvākajā apkārtnē vai pilsētā, uz skolu un no tās, uz darbu vai citu galamērķi.

d6602 Palīdzība citiem komunikācijā
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem sazināties, piemēram, palīdzība runāšanā, rakstīšanā vai lasīšanā.

d6603 Palīdzība citiem īstenot interpersonālas attiecības
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem viņu interpersonālās attiecībās, piemēram, palīdzot viņiem sākt, uzturēt un beigt attiecības.

d6604 Palīdzība citiem barības uzņemšanā
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem barības uzņemšanā, piemēram, palīdzot viņiem pagatavot un uzņemt maltīti.

d6605 Palīdzība citiem veselības uzturēšanā
Palīdzība ģimenes locekļiem un citiem saņemt formālu un neformālu veselības aprūpi, piemēram, nodrošinot, ka bērns regulāri apmeklē medicīniskas pārbaudes vai ka padzīvojis radnieks saņem nepieciešamās zāles.

d6608 Cita precizēta palīdzība citiem

d6609 Neprecizēta palīdzība citiem

d669 Citas precizētas un neprecizētas rūpes par iedzīves priekšmetiem un palīdzība citiem

d698 Cita precizēta mājas dzīve

d699 Neprecizēta mājas dzīve

7. nodaļa

Interpersonāla mijiedarbība un attiecības

Šī nodaļa ir par darbībām un uzdevumu veikšanu, kas nepieciešamas pamata un sarežģītās mijiedarbībās ar cilvēkiem (svešiniekiem, draugiem, radniekiem, ģimenes locekļiem un mīļākajiem) kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

Vispārēja interpersonāla mijiedarbība (d710-d729)

d710 Interpersonāla pamatmijiedarbība

Mijiedarbība ar cilvēkiem kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā, piemēram, kad nepieciešams izrādīt uzmanību un cieņu vai atbildēt uz citu jūtām.

***Jāiekļauj:** cieņas, sirsnīguma, atzinības un iecietības izrādīšana attiecībās; atsaukšanās uz kritiku un sociāliem mājieniem attiecībās; atbilstoša fiziska kontakta lietošana attiecībās.*

d7100 Cieņa un sirsnīgums attiecībās

Uzmanības un cieņas izrādīšana un atsaukšanās uz to kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7101 Atzinība attiecībās

Apmierinājuma un pateicības izrādīšana un atsaukšanās uz to kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7102 Iecietība attiecībās

Sapratnes un uzvedības pieņemšanas izrādīšana un atsaukšanās uz to kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7103 Kritika attiecībās

Netieši un skaidri izteiktu viedokļu atšķirības vai nesaskaņu izteikšana un atsaukšanās uz to kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7104 Sociālie mājieni attiecībās

Sociālās mijiedarbības ietvaros lietojamo zīmju un mājienu došana un reaģēšana atbilstoši tiem.

d7105 Fiziskais kontakts attiecībās

Fiziska kontakta veikšana un atsaukšanās uz to kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7108 Cita precizēta interpersonāla pamatmijiedarbība

d7109 Neprecizēta interpersonāla pamatmijiedarbība

d720 Sarežģīta interpersonāla mijiedarbība

Mijiedarbības uzturēšana un vadīšana ar citiem cilvēkiem kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā, piemēram, regulējot emocijas un dziņas, kontrolējot verbālo un fizisko agresiju, darbošanās neatkarīga sociālajās mijiedarbībās, un darbošanās saskaņā ar sociālām normām un paražām.

Jāiekļauj: attiecību veidošana un izbeigšana; uzvedības regulēšana mijiedarbības ietvaros; mijiedarbība atbilstoši sabiedrībā noteiktiem likumiem; un sociālās distances saglabāšana.

d7200 Attiecību veidošana

Mijiedarbības sākšana un uzturēšana ar citiem cilvēkiem īsākā vai ilgākā laika periodā, kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā, piemēram, stādīšanās priekšā, draudzības un profesionālo attiecību atrašana un izveidošana, attiecību sākšana, kuras var kļūt ilgstošas, romantiskas vai intīmas.

d7201 Attiecību izbeigšana

Mijiedarbības izbeigšana kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā, piemēram, pagaidu attiecību beigšana apmeklējuma beigās, ilgstošu attiecību beigšana ar draugiem, pārbraucot uz jaunu pilsētu vai attiecību izbeigšana ar darba kolēģiem, profesijas biedriem un pakalpojumu sniedzējiem, romantisku vai intīmu attiecību izbeigšana.

d7202 Uzvedības regulēšana mijiedarbības ietvaros

Emociju un dziņu, verbālās un fiziskās agresijas regulēšana mijiedarbībā ar citiem kontekstuāli un sociāli atbilstošā veidā.

d7203 Mijiedarbība atbilstoši sociālām normām

Darbošanās neatkarīgi sociālajās mijiedarbībās un pakļaujoties sabiedrības nosacījumiem, kas nosaka paša lomu, stāvokli vai citu sabiedrisko statusu mijiedarbībā ar citām personām.

d7204 Sociālās distances saglabāšana

Apzināšanās un distances saglabāšana starp sevi un citiem kontekstuāli, sociāli un kultūrai pieņemamā veidā.

d7208 Cita precizēta sarežģīta interpersonāla mijiedarbība

d7209 Neprecizēta sarežģīta interpersonāla mijiedarbība

d729 Cita precizēta un neprecizēta vispārēja interpersonāla mijiedarbība

Specifiskas interpersonālas attiecības (d730-d779)

d730 Attiecības ar nepazīstamiem cilvēkiem

Iesaistīšanās īslaicīgos kontaktos un sakaros ar svešiniekiem specifisku nolūku dēļ, piemēram, prasot ceļu vai veicot iepirkumus.

d740 Formālas attiecības

Specifisku attiecību izveidošana un uzturēšana oficiālos apstākļos, piemēram, ar darba devējiem, profesionāļiem vai pakalpojumu sniedzējiem.

***Jāiekļauj:** attiecības ar priekšniekiem, padotajiem un personām, kas ir vienlīdzīgas pēc ieņemamā stāvokļa.*

d7400 Attiecības ar priekšniekiem

Formālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, kam ir vara vai augstāks amats vai prestižāks sociālais stāvoklis, piemēram, ar darba devēju.

d7401 Attiecības ar padotajiem

Formālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, kam ir zemāks amats vai mazāks prestižs sociālais stāvoklis, piemēram, ar darba ņēmēju vai kalpotāju.

d7402 Attiecības ar personām, kas ir vienlīdzīgas pēc ieņemamā stāvokļa

Formālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem līdzīgā stāvoklī, tādā pašā amatā vai sociālā stāvoklī.

d7408 Citas precizētas formālas attiecības

d7409 Neprecizētas formālas attiecības

d750 Neformālas sociālas attiecības

Stāšanās attiecībās ar citiem, piemēram, gadījuma attiecības ar tajā pašā kopienā vai dzīves vietā dzīvojošiem cilvēkiem, darba biedriem, studentiem, rotaļu biedriem vai cilvēkiem ar vienādu izcelsmi vai profesiju.

***Jāiekļauj:** neformālas attiecības ar draugiem, kaimiņiem, paziņām, līdzdzīvotājiem un līdzaudžiem.*

- d7500 Neformālas attiecības ar draugiem
Draudzības izveidošana un uzturēšana, kam raksturīga abpusēja cieņa un kopējas intereses.
- d7501 Neformālas attiecības ar kaimiņiem
Neformālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, kas dzīvo kaimiņos vai blakus dzīvojamā platībā.
- d7502 Neformālas attiecības ar paziņām
Neformālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, ko pazīst, bet kuri nav tuvi draugi.
- d7503 Neformālas attiecības ar līdzdzīvotājiem
Neformālu attiecību izveidošana un uzturēšana neatkarīgi no to mērķa ar cilvēkiem, kuri ir privāti vai sabiedriski pārvaldītas mājas vai cita mājokļa līdzdzīvotāji.
- d7504 Neformālas attiecības ar līdzaudžiem
Neformālu attiecību izveidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, kam ir viens vecums, intereses vai citas kopējas pazīmes.
- d7508 Citas precizētas neformālas sociālas attiecības
- d7509 Neprecizētas neformālas sociālas attiecības

d760 Attiecības ģimenē

Radniecisku attiecību izveidošana un uzturēšana, piemēram, ar nukleārās ģimenes locekļiem, paplašinātās ģimenes locekļiem, audžu un adoptīvģimenes locekļiem un attiecības ar patēva vai pamātes ģimeni, attālākiem radniekiem, piemēram, otrās pakāpes radniekiem, vai aizbildņiem.

Jāiekļauj: *vecāku un bērnu, bērnu un vecāku attiecības, brāļu un māsu attiecības un paplašinātās ģimenes locekļu attiecības.*

d7600 Vecāku un bērnu attiecības

Kļūšana par vecākiem un esība par tēvu / māti (gan īsto, gan audžu), piemēram, ja ir bērns, un attiekties pret to kā tēvam / mātei; vecāku attiecību radīšana un uzturēšana ar adoptētu bērnu, fiziskas, intelektuālas un emocionālas audzināšanas nodrošināšana savam vai adoptētam bērnam.

d7601 Bērnu un vecāku attiecības

Attiecību radīšana un uzturēšana ar saviem vecākiem, piemēram, maza bērna paklausība saviem vecākiem vai pieauguša bērna rūpes par saviem pavecajiem vecākiem.

d7602 Brāļu un māsu attiecības

Brāļa un māsas attiecību radīšana un uzturēšana ar personu, ar kuru ir kopējs viens vai abi vecāki kopš dzimšanas, pēc adopcijas vai vecāku laulībām.

d7603 Paplašinātās ģimenes attiecības

Ģimenes attiecību radīšana un uzturēšana ar savas paplašinātās ģimenes locekļiem, piemēram, brālēniem, māsīcām, tantēm, onkuļiem un vecvecākiem.

d7608 Citas precizētas attiecības ģimenē

d7609 Neprecizētas attiecības ģimenē

d770 Intīmās attiecības

Tuvu vai romantisku attiecību radīšana un uzturēšana starp indivīdiem, piemēram, vīru un sievu, mīļākajiem vai seksuālajiem partneriem.

Jāiekļauj: romantiskas, laulātu draugu un seksuālas attiecības.

d7700 Romantiskas attiecības

Attiecību radīšana un uzturēšana, kas balstās uz emocionālu un fizisku pievilcību, un potenciāli noved pie ilgstošām intīmām attiecībām.

d7701 Laulātu draugu attiecības

Tiesiski apliecinātu intīmu attiecību radīšana un uzturēšana ar citu personu, piemēram, likumīga laulība, iekļaujot kļūšanu par likumīgi laulātu sievu vai vīru vai par neprecētiem dzīvesbiedriem.

d7702 Seksuālas attiecības

Seksuālas dabas attiecību veidošana un uzturēšana ar laulāto draugu vai citu partneri.

d7708 Citas precizētas intīmās attiecības

d7709 Neprecizētas intīmās attiecības

d779 Citas precizētas un neprecizētas specifiskas interpersonālas attiecības**d798** Cita precizēta interpersonāla mijiedarbība un attiecības**d799** Neprecizēta interpersonāla mijiedarbība un attiecības

8. nodaļa Galvenās dzīves jomas

Šī nodaļa ir par uzdevumu un darbību veikšanu, kas nepieciešamas, lai iesaistītos izglītības iegūšanā, darbā un nodarbinātībā un lai vadītu ekonomiskas darbības.

Izglītība (d810-d839)

d810 Neformālā izglītība

Mācīšanās mājās vai kādā citā neinstitucionālā vidē, piemēram, aroda un citu iemaņu mācīšanās no vecākiem vai ģimenes locekļiem vai apmācība mājās.

d815 Pirmsskolas izglītība

Sākuma līmeņa mācības pēc organizētas programmas, kas galvenokārt paredzēta, lai iepazīstinātu bērnu ar skolas vidi un lai sagatavotu to obligātajai izglītībai, piemēram, šo iemaņu apgūšana bērnudārzā vai līdzīgā vietā kā sagatavošanās skolai.

d820 Skolas izglītība

Uzņemšana skolā, izglītošana un izglītība, iesaistīšanās visos ar skolu saistītos pienākumos un privilēģijās, kursa materiāla mācīšanās, mācību priekšmeti un citas mācību programmas prasības pamatizglītības un vidējās izglītības programmu ietvaros, iekļaujot regulāru skolas apmeklēšanu, strādāšanu kopā ar citiem audzēkņiem, norādījumu saņemšanu no skolotājiem, uzdoto uzdevumu un projektu organizēšana, studēšana un pabeigšana, un virzīšanās uz citiem izglītības līmeņiem.

d825 Arodizglītība

Iesaistīšanās visās arodizglītības programmas aktivitātēs un mācību programmas apgūšana, lai sagatavotos nodarbinātībai arodā, darbā vai profesijā.

d830 Augstākā izglītība

Iesaistīšanās augstāko izglītības programmu aktivitātēs universitātēs, koledžās un augstākajās arodskolās un visu mācību programmu aspektu apgūšana, kas vajadzīga grāda, diploma, sertifikāta un cita pilnvarojuma iegūšanai, piemēram, universitātes bakalaura vai maģistra studiju kursa pabeigšana, medicīnas fakultātes, citas augstākās arodskolas pabeigšana.

d839 Cita precizēta un neprecizēta izglītība

Darbs un nodarbinātība (d840-d859)

d840 Mācekļa gadi (gatavošanās darbam)

Iesaistīšanās programmās, kas saistītas ar sagatavošanos nodarbinātībai, piemēram, uzdevumu veikšana, kas tiek prasīti no mācekļa, stažiera, apmācāmā pēc kontrakta vai darba vietā.

Nav jāiekļauj: arodizglītība (d825).

d845 Darba iegūšana, tā saglabāšana un darba attiecību pārtraukšana

Darba meklēšana, atrašana un izvēle, iesaistīšanās algotā darbā un piekrišana nodarbinātībai, darba, aroda, nodarbošanās vai profesijas saglabāšana un izvirzīšanās tajā, un darba atstāšana pieņemamā veidā.

Jāiekļauj: darba meklēšana; dzīves gaitas (curriculum vitae) sagatavošana; kontakti ar darba devēju un sagatavošanās pārrunām; darba saglabāšana; sava darba veikuma pārraudzība; paziņojuma sniegšana; un darba attiecību izbeigšana.

d8450 Darba meklēšana

Darba vietas noteikšana un izvēle aroda, profesionālās vai citas nodarbinātības formā, un vajadzīgo uzdevumu veikšana, lai tiktu pieņemts darbā, piemēram, prasmju parādīšana nodarbinātības vietā vai piedalīšanās darba pārrunās.

d8451 Darba saglabāšana

Ar darbu saistītu uzdevumu veikšana, lai saglabātu nodarbošanos, arodu, profesiju vai citas formas nodarbinātību, un iegūtu pārcelšanu augstākā amatā un citus paaugstinājumus darbā.

d8452 Darba attiecību izbeigšana

Darba atstāšana vai pamešana atbilstošā veidā.

d8458 Cita precizēta darba iegūšana, saglabāšana un darba attiecību pārtraukšana

d8459 Neprecizēta darba iegūšana, saglabāšana un darba attiecību pārtraukšana

d850 Apmaksāts darbs

Iesaistīšanās visos darba aspektos, (aroda, tirdzniecības, profesijas vai citas formas nodarbinātībā) par samaksu kā darba ņēmējam uz daļslodzi vai pilnu slodzi vai pašnodarbinātai personai, piemēram, nodarbinātības meklēšana un darba iegūšana, vajadzīgo darba uzdevumu veikšana, darba apmeklēšana vajadzīgajā laikā, citu strādnieku pārraudzība vai pakļaušanās pārraudzībai, un vajadzīgo uzdevumu veikšana vienatnē vai grupās.

Jāiekļauj: pašnodarbinātība; daļslodzes un pilnas slodzes nodarbinātība.

d8500 Pašnodarbinātība

Iesaistīties paša indivīda meklētā vai radītā vai citu uzdotā ar līguma palīdzību apmaksātā darbā bez formālām nodarbinātības attiecībām, piemēram, ceļojošs lauksaimniecības darbs, brīva rakstnieka vai konsultanta darbs, īslaicīgs līgumdarbs, mākslinieka vai amatnieka darbs, veikala vai cita uzņēmuma piederēšana un pārvaldīšana.

Nav jāiekļauj: daļslodzes un pilnas slodzes nodarbinātība (d8501, d8502).

d8501 Daļslodzes nodarbinātība

Iesaistīties visos darba aspektos par samaksu kā darbaņēmējam, pamatojoties uz daļslodzes samaksu, piemēram, nodarbinātības meklēšana un darba iegūšana, vajadzīgo darba uzdevumu veikšana, darba apmeklēšana vajadzīgajā laikā, citu strādnieku pārraudzība vai pakļaušanās pārraudzībai un vajadzīgo uzdevumu veikšana vienatnē vai grupās.

d8502 Pilnas slodzes nodarbinātība

Iesaistīties visos darba aspektos par samaksu kā darbaņēmējam, pamatojoties uz pilnas slodzes samaksu, piemēram, nodarbinātības meklēšana un darba iegūšana, vajadzīgo darba uzdevumu veikšana, darba apmeklēšana vajadzīgajā laikā, citu strādnieku pārraudzība vai pakļaušanās pārraudzībai un vajadzīgo uzdevumu veikšana vienatnē vai grupās.

d8508 Cits precizēts apmaksāts darbs**d8509 Neprecizēts apmaksāts darbs****d855 Neapmaksāts darbs**

Iesaistīšanās visos darba aspektos, kuros nav paredzēta samaksa (pilnas slodzes vai daļslodzes), iekļaujot organizētas darba aktivitātes, vajadzīgo darba uzdevumu veikšanu, darba apmeklēšanu vajadzīgajā laikā, citu strādnieku pārraudzību vai pakļaušanos pārraudzībai, un vajadzīgo uzdevumu veikšana vienatnē vai grupās, piemēram, brīvprātīgo darbs, labdarības darbs, darbs kopienas vai reliģiskās grupas labā bez atlīdzības, darbs mājas apkārtnē bez atlīdzības.

Nav jāiekļauj: 6 nodaļa Mājas dzīve.

d859 Cits precizēts un neprecizēts darbs un nodarbinātība**Ekonomiskā dzīve (d860-d879)****d860 Ekonomiskās pamatdarbības**

Iesaistīšanās jebkāda veida vienkāršās ekonomiskās darbībās, piemēram, naudas lietošana, lai nopirktu pārtiku, vai maiņas tirdzniecība, apmainot preces vai pakalpojumus; naudas krāšana.

d865 Sarežģītas ekonomiskās darbības

Iesaistīšanās jebkāda veida sarežģītās ekonomiskās darbībās, kas ietver kapitāla vai īpašuma maiņu, un peļņas vai ekonomiskās vērtības radīšanu, piemēram, uzņēmējdarbība, rūpnīcas vai iekārtu nopirkšana, bankas konta uzturēšana vai tirgošanās ar precēm.

d870 Ekonomiskā patstāvība

Privāto vai sabiedrisko ekonomisko līdzekļu pārvaldīšana, lai nodrošinātu tagadnes un nākotnes vajadzību ekonomisko drošību.

***Jāiekļauj:** personīgie ekonomiskie resursi un sabiedriskie ekonomiskie fondi.*

d8700 Personīgie ekonomiskie resursi

Personīgo vai privāto ekonomisko līdzekļu pārvaldīšana, lai nodrošinātu tagadnes un nākotnes vajadzību ekonomisko drošību.

d8701 Sabiedriskie ekonomiskie fondi

Sabiedrisko ekonomisko līdzekļu pārvaldīšana, lai nodrošinātu tagadnes un nākotnes vajadzību ekonomisko drošību.

d8708 Cita precizēta ekonomiskā patstāvība**d8709** Neprecizēta ekonomiskā patstāvība**d879** Cita precizēta un neprecizēta ekonomiskā dzīve**d898** Citas precizētas galvenās dzīves jomas**d899** Neprecizētas galvenās dzīves jomas

9. nodaļa

Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

Šī nodaļa ir par darbībām un uzdevumiem, kas vajadzīgi, lai iesaistītos organizētā sabiedriskajā dzīvē ārpus ģimenes kopienā, sociālās un civilās dzīves jomās.

d910 Dzīve kopienā

Iesaistīšanās visos kopienas sociālās dzīves aspektos, piemēram, iesaistīšanās labdarības organizācijās, pakalpojumu klubos vai profesionālās sabiedriskās organizācijās.

Jāiekļauj: *neformālas un formālas asociācijas; ceremonijas.*

Nav jāiekļauj: *neapmaksāts darbs (d855); atpūta un brīvais laiks (d920); reliģija un garīgā dzīve (d930); politiskā dzīve un pilsonība (d950).*

d9100 Neformālas asociācijas

Iesaistīšanās sociālās vai kopienas asociācijās, kuras organizējuši cilvēki ar kopējām interesēm, piemēram, vietējie sabiedriskie klubi vai etniskās grupas.

d9101 Formālas asociācijas

Iesaistīšanās profesionālās un citās ekskluzīvās sociālās grupās, piemēram, juristu, ārstu vai augstskolu mācībspēku asociācijās.

d9102 Ceremonijas

Iesaistīšanās nereliģiozos rituālos vai sociālās ceremonijās, piemēram, kāzas, bēres vai iniciācijas ceremonija.

d9108 Cita precizēta dzīve kopienā

d9109 Neprecizēta dzīve kopienā

d920 Atpūta un brīvais laiks

Iesaistīšanās jebkura veida spēlēs, atpūtas vai brīvā laika darbībās, piemēram, neformāla vai organizēta spēle un sports, fiziskās sagatavotības programmas, relaksācija, izpriecās vai izklaide, iešana uz mākslas galerijām, muzejiem, kinoteātriem vai teātriem; nodarbošanās ar amatniecību vai vaļasprieku, lasīšana savam priekam, mūzikas instrumentu spēlēšana, ekskursijas, tūrisms un ceļošana savam priekam.

Jāiekļauj: *spēles, sports, māksla un kultūra, amatniecība, vaļasprieks un socializācija.*

Nav jāiekļauj: *jāšana uz dzīvnieka pārvietošanās nolūkā (d480); apmaksāts un neapmaksāts darbs (d850 un d855); reliģija un garīgā dzīve (d930); politiskā dzīve un pilsonība (d950).*

d9200 Spēles

Iesaistīšanās spēlēs ar noteikumiem vai nestrukturētās un neorganizētās spēlēs un stihiskās izpriecās, piemēram, šaha spēle, kāršu spēle vai bērnu rotaļas.

d9201 Sports

Iesaistīšanās sacensībās un neformāli vai formāli organizētās spēlēs vai atlētiskās sacensībās, kas tiek veiktas vienatnē vai grupā, piemēram, ķegļu spēle, vingrošana vai futbols.

d9202 Māksla un kultūra

Iesaistīšanās tēlotājas mākslas vai kultūras pasākumos vai to novērtēšana, piemēram, iešana uz teātri, kinoteātri, muzeju vai mākslas galeriju, vai piedalīšanās teātra izrādē, lasīšana savam priekam vai mūzikas instrumenta spēlēšana.

d9203 Amatniecība

Nodarbošanās ar amatniecību, piemēram, podniecību vai adīšanu.

d9204 Vaļasprieks

Iesaistīšanās brīvā laika pavadīšanā, piemēram, marku, monētu vai senlietu kolekcionēšana.

d9205 Socializācija

Iesaistīšanās neformālos vai nejaušos saietos ar citiem, piemēram, draugu vai radnieku apciemošana vai neformālas tikšanās sabiedriskās vietās.

d9208 Cita precizēta atpūta un brīvais laiks

d9209 Neprecizēta atpūta un brīvais laiks

d930 Reliģija un garīgā dzīve

Iesaistīšanās reliģiskās vai garīgās aktivitātēs, organizācijās un darbībās sevis papildījumam, jēgas, reliģisko vai garīgo vērtību atrašanās, un tuvības iegūšana ar dievišķo spēku, piemēram, iesaistīties baznīcās, tempļos, mošejas vai sinagogas apmeklēšanā, skaitīt lūgšanas vai dziedāt psalmus reliģiskos nolūkos un nodoties garīgām pārdomām.

Jāiekļauj: organizētā reliģija un garīgā dzīve.

d9300 Organizētā reliģija

Iesaistīšanās organizētās reliģiskās ceremonijās, aktivitātes un notikumus.

d9301 Garīgā dzīve

Iesaistīšanās garīgās darbībās vai notikumos ārpus organizētās reliģijas.

d9308 Cita precizēta reliģija un garīgā dzīve

d9309 Neprecizēta reliģija un garīgā dzīve

d940 Cilvēktiesības

Visu nacionālajā un starptautiskajā līmenī atzīto tiesību baudīšana saskaņā ar cilvēkiem vien piemītošo humānismu, piemēram, cilvēktiesības, ko paredz ANO Vispārējā Cilvēktiesību Deklarācija (1948. g.) un ANO Standartnoteikumi par iespēju izlīdzināšanu personām ar nespēju (1993. g.), tiesības uz pašnoteikšanos vai autonomiju, un tiesības kontrolēt savu likteni.

Nav jāiekļauj: politiskā dzīve un pilsonība (d950).

d950 Politiskā dzīve un pilsonība

Iesaistīšanās pilsoņa sociālajā, politiskajā un valdības dzīvē, kam atbilst likumīgs pilsoņa statuss, un ar šo lomu saistīto tiesību, aizsardzības, privilēģiju un pienākumu baudīšana, piemēram, tiesības balsot un tikt ievēlētam, veidot politisku apvienību; baudīt tiesības un brīvības, kas saistītas ar pilsonību (piemēram, tiesības uz runas brīvību, biedrošanos brīvību, reliģisko brīvību, aizsardzība pret nepamatotu kratīšanu un arestu, tiesības uz advokātu, tiesu un citām juridiskām tiesībām un aizsardzība pret diskrimināciju); pilsoņa juridiskā stāvokļa izmantošana.

Nav jāiekļauj: cilvēktiesības (d940).

d998 Cita precizēta dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

d999 Neprecizēta dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

VIDES FAKTORI

Definīcijas: **Vides faktorus** veido fizisko, sociālo un attieksmju vide, kurā dzīvo cilvēki un pavada savu mūžu.

Vides faktoru kodēšana

Vides faktori ir klasifikācijas 2. daļas (Kontekstuālie faktori) komponente. Šie faktori ir jāapsver katrai funkcionēšanas komponentei un atbilstoši jākodē (skatīt 2. pielikumu).

Vides faktori ir jākodē no tās personas perspektīvas, kuras situācija tiek raksturota. Piemēram, ietves mala bez apmales var tikt kodēta kā veicinātājs braucamkrēsla lietotājam, bet kā šķērslis aklai personai.

Pirmais apzīmētājs norāda pakāpi, līdz kurai faktors ir veicinātājs vai šķērslis. Ir vairāki iemesli, kāpēc vides faktori var būt veicinātāji vai šķēršļi, un cik lielā pakāpē. Par veicinātājiem kodētājam ir jāpatur prātā tāda lieta, kā resursu pieejamība, un vai pieeja ir stabila vai mainīga, labas vai sliktas kvalitātes, un tā tālāk. Šķēršļu gadījumā būtiski, cik bieži faktors traucē personu, un vai traucēklis ir liels vai mazs, novēršams vai nē. Jāpatur prātā arī tas, ka vides faktors var būt par šķērslī kā tā esamības (piemēram, negatīva attieksme pret cilvēkiem ar nespēju), vai tā neesamības dēļ (piemēram, nepieciešamā pakalpojuma nepieejamība). Ietekme, kāda vides faktoriem ir uz cilvēku dzīvi ar noteiktu veselības stāvokli, ir dažāda un sarežģīta. Cerams, ka tālākā izpēte novedīs pie labākas šīs mijiedarbības izpratnes, un, iespējams, parādīs otrā apzīmētāja derīgumu šiem faktoriem.

Dažos gadījumos dažādu vides faktoru sakopojums ticis summēts ar vienu terminu, tādu kā, nabadzība, attīstība, lauku vai pilsētas vide vai sociālais kapitāls. Šie summārie termini netika atspoguļoti klasifikācijā. Labāk kodētājam ir jāatšķir sastāvdaļu faktorus un jākodē tos. Un vēlreiz, turpmāki pētījumi ir vajadzīgi, lai noteiktu, vai ir skaidrs un pastāvīgs vides faktoru sakopojums, kas veido katru no šiem summāriem terminiem.

Pirmais apzīmētājs

Tas ir vērtējams pēc negatīvās un pozitīvās skalas, kas norāda pakāpi, cik lielā mērā vides faktors darbojas kā šķērslis vai veicinātājs. Punkts vai atdalītājs viens pats norāda uz šķērslī, bet “+” zīme norāda uz veicinātāju, kā tas norādīts turpmāk:

xxx.0 NAV šķēršļa	(nekāds, neesošs, vērā neņemams,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLS šķērslis	(niecīgs, mazs,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENS šķērslis	(vidējs, mēreni smags,...)	25-49%
xxx.3 SMAGS šķērslis	(augsts, ārkārtīgi smags,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTS šķērslis	(pilnīgs,...)	96-100%
xxx+0 NAV veicinātāja	(nekāds, neesošs, vērā neņemams,...)	0-4%
xxx+1 VIEGLS veicinātājs	(niecīgs, mazs,...)	5-24%
xxx+2 MĒRENS veicinātājs	(vidējs, mēreni smags,...)	25-49%
xxx+3 NOZĪMĪGS veicinātājs	(augsts, ārkārtīgi smags,...)	50-95%
xxx+4 PILNĪGS veicinātājs	(pilnīgs,...)	96-100%
xxx.8 šķērslis, nav precizēts, bez precizējuma		
xxx+8 veicinātājs, nav precizēts		
xxx.9 nav piemērojams		

Plašs procentu diapazons ir dots tajos gadījumos, kad ir pieejami kalibrēti novērtēšanas instrumenti vai citi standarti, lai varētu noteikt šķēršļa vai veicinātāja pakāpi vidē. Piemēram, ja tiek kodēts “nav šķēršļa” vai ir “absolūts šķērslis”, kļūda var būt robežās līdz 5%. Mērens šķērslis parasti ir noteikts kā puse no kopējās šķēršļa skalas. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar populācijas standartiem ir jānorāda percentilēs. Lai šo novērtēšanu veiktu unificētā veidā, novērtēšanas procedūras jāpilnīgo pētījumu ceļā.

Otrais apzīmētājs: vēl jāveido.

1. nodaļa Lietas un tehnoloģijas

Šī nodaļa ir par dabiskiem vai cilvēka izgatavotiem izstrādājumiem vai izstrādājumu sistēmām, iekārtām un tehnoloģijām indivīda tiešajā vidē, kas ir tikuši savākti, radīti, izgatavoti vai ražoti. Tehnisko palīglīdzekļu ISO 9999 klasifikācija tos definē kā “jebkuru ražojumu, rīku, iekārtu vai tehnisku sistēmu, ko lieto persona ar nespēju un kas ir speciāli izgatavots vai vispārēji pieejams, lai pasargātu, kompensētu, pārraudzītu, atvieglotu vai neitralizētu” nespēju. Ir atzīts, ka atbalstoša var būt jebkura lieta vai tehnoloģija. (Skatīt ISO 9999: Tehniskie palīglīdzekļi personām ar nespēju – Klasifikācija (otrā versija); ISO/TC 173/SC 2; ISO/DIS 9999 (pārskats).) Vides faktoru klasifikācijas mērķim tomēr palīglīdzekļi un tehnoloģijas tiek definēti daudz šaurāk nekā jebkurš ražojums, instruments, iekārta vai tehnoloģija, kas pielāgota vai speciāli konstruēta, lai uzlabotu funkcionēšanu cilvēkam ar nespēju.

e110 Personīgā patēriņa lietas vai vielas

Jebkurš dabisks vai cilvēka izgatavots objekts vai viela, kas savākta, gatavota vai ražota iekšējīgai lietošanai.

***Jāiekļauj:** pārtika un zāles.*

e1100 Pārtika

Jebkurš dabisks vai cilvēka izgatavots objekts vai viela, kas savākta, gatavota vai ražota apēšanai, piemēram, neapstrādāts, apstrādāts un sagatavots uzturs un dažādas konsistences šķidrums, ārstniecības augi un minerāli (vitamīni vai citas piedevas).

e1101 Zāles

Jebkurš dabisks vai cilvēka izgatavots objekts vai viela, kas savākta, gatavota vai ražota ārstnieciskiem mērķiem, piemēram, alopātiski vai naturopātiski ārstniecības līdzekļi.

e1108 Citi precizēti personīgā patēriņa lietas vai vielas

e1109 Neprecizēti personīgā patēriņa lietas vai vielas

e115 Personīgi lietojamās lietas un tehnoloģijas ikdienas dzīvē

Iekārtas, izstrādājumi un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki ikdienas aktivitātēm, iekļaujot tos, kas ir pielāgoti vai speciāli konstruēti, kas atrodas ķermenī, uz tā vai blakus personai, kas to lieto.

***Jāiekļauj:** vispārīgās lietas un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas personīgai lietošanai.*

- e1150 Vispārīgas lietas un tehnoloģijas personīgai lietošanai ikdienas dzīvē
Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki ikdienas aktivitātēs, piemēram, drēbes, audumi, mēbeles, ierīces, tīrīšanas līdzekļi un instrumenti, kuri nav pielāgoti vai speciāli konstruēti.
- e1151 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas personīgai lietošanai ikdienas dzīvē
Pielāgotas vai speciāli konstruētas iekārtas, lietas un tehnoloģijas, kas palīdz cilvēkiem ikdienas dzīvē, piemēram, protēžu un ortozu ierīces, neirālās protēzes (piemēram, funkcionālās stimulācijas ierīces, kas regulē zarnas, urīnpūsli, elpošanu un sirdsdarbību), un vides kontroles ierīces, kuru nolūks ir atvieglot indivīdam kontroli pār savu iekštelpu apkārtni (skeneri, distances vadības sistēmas, ar balsi kontrolējamās sistēmas, laika slēdži).
- e1158 Citas precizētas personīgi lietojamās lietas un tehnoloģijas ikdienas dzīvē
- e1159 Neprecizētas personīgi lietojamās lietas un tehnoloģijas ikdienas dzīvē

e120 Lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām
Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki kustību aktivitātēs ēku iekšienē un ārpus tām, iekļaujot pielāgotas vai speciāli konstruētas lietas, kas atrodas ķermenī, uz tā vai blakus personai, kas to lieto.

Jāiekļauj: vispārīgas lietas un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas personīgai lietošanai sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām.

- e1200 Vispārīgas lietas un tehnoloģijas personīgai lietošanai sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām
Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki kustību aktivitātēs ēku iekšienē un ārpus tām, piemēram, motorizēti un nemotorizēti transportlīdzekļi, kas tiek lietoti cilvēku transportēšanai pa zemi, ūdeni un gaisu (piemēram, autobusi, automašīnas, citi motorizēti un dzīvnieka spēka vilkti transportlīdzekļi), kuri nav pielāgoti vai speciāli konstruēti.
- e1201 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas personīgai lietošanai sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām
Pielāgotas vai speciāli konstruētas iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki kustību aktivitātēs ēku iekšienē un ārpus tām, piemēram, ierīces iešanai, speciālas vieglās automašīnas un autofurgoni, pielāgoti transportlīdzekļi, braucamkrēsli, roļeri un pārvietošanas ierīces.

e1208 Citas precizētas lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām

e1209 Neprecizētas lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām

e125 Komunikācijas līdzekļi un tehnoloģijas

Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki informācijas nosūtīšanai un saņemšanai, iekļaujot pielāgotas vai speciāli konstruētas lietas, kas atrodas ķermenī, uz tā vai blakus personai, kas to lieto.

Jāiekļauj: komunikācijas vispārīgie un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas.

e1250 Komunikācijas vispārīgās lietas un tehnoloģijas

Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lieto cilvēki informācijas sūtīšanai un saņemšanai, piemēram, optiskās un dzirdes ierīcēs, skaņu ierakstošās un uztverošās ierīces, televīzijas un video iekārtas, telefona iekārtas, skaņu pārraidošās sistēmas un vizuālās saziņas iekārtas, kas nav pielāgotas vai speciāli konstruētas.

e1251 Komunikācijas palīgizstrādājumi un tehnoloģijas

Pielāgotas vai speciāli konstruētas iekārtas, lietas un tehnoloģijas, kas palīdz cilvēkiem sūtīt un saņemt informāciju, piemēram, specializētas redzes iekārtas, elektrooptiskās ierīces, specializētas rakstīšanas ierīces, ierīces zīmēšanai vai rakstīšanai ar roku, signālsistēmas un speciālas datorprogrammas un tehniskais nodrošinājums, kohleārie implantanti, dzirdes palīglīdzekļi, FM audio izglītības ierīces, balss protēzes, saziņas pultis, brilles un kontaktlēcas.

e1258 Citi precizēti komunikācijas līdzekļi un tehnoloģijas

e1259 Neprecizēti komunikācijas līdzekļi un tehnoloģijas

e130 Izglītībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Iekārtas, lietas, procesi, metodes un tehnoloģijas, ko lieto, lai iegūtu zināšanas, kompetenci vai prasmes, iekļaujot pielāgotās vai speciāli konstruētās iekārtas.

Jāiekļauj: vispārīgie un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas apmācībai.

e1300 Vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas apmācībai
Iekārtas, lietas, procesi, metodes un tehnoloģijas, ko lieto, lai iegūtu jebkura līmeņa zināšanas, kompetenci vai prasmes, piemēram, grāmatas, rokasgrāmatas, izglītojošas rotaļlietas, datoru tehniskais nodrošinājums un programmatūra, kas nav pielāgotas vai speciāli konstruētas.

e1301 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas apmācībai
Pielāgotas un speciāli konstruētas iekārtas, lietas, procesi, metodes un tehnoloģijas, ko lieto, lai iegūtu zināšanas, kompetenci vai prasmes, piemēram, specializētas datortehnoloģijas.

e1308 Citi precizēti izglītībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e1309 Neprecizēti izglītībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e135 Darbā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lietot nodarbinātībā, lai veicinātu darba aktivitātes.

Jāiekļauj: vispārīgie un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas nodarbinātībai.

e1350 Vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas nodarbinātībai
Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lietot nodarbinātībā, lai veicinātu darba aktivitātes, piemēram, darbarīki, darbagaldi un biroja aprīkojums, kas nav pielāgots vai speciāli konstruēts.

e1351 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas nodarbinātībai
Pielāgotas vai speciāli konstruētas iekārtas, lietas un tehnoloģijas, ko lietot nodarbinātībā, lai veicinātu darba aktivitātes, piemēram, pielāgoti galdi, skolas soli un kabineta aprīkojums; tālvadības vadība biroja durvīm ieejai un izejai pa tām; datoru tehniskais nodrošinājums, programmatūra, piederumi un vides kontroles ierīces, kuru mērķis ir atvieglot indivīda ar darbu saistīto uzdevumu veikšanu un kontrolētu darba vidi (piemēram, skeneri, distances vadības sistēmas, ar balsi kontrolējamas sistēmas un laika slēdži).

e1358 Citi precizēti darbā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e1359 Neprecizēti darbā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e140 Kultūrā, atpūtā un sportā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, kas lietotas kultūras, atpūtas un sporta aktivitāšu veikšanai un sekmēšanai, iekļaujot pielāgotās vai speciāli konstruētās ierīces.

***Jāiekļauj:** vispārīgie un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas kultūrai, atpūtai un sportam.*

e1400 Vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas kultūrai, atpūtai un sportam

Iekārtas, lietas un tehnoloģijas, kas lietotas kultūras, atpūtas un sporta aktivitāšu veikšanai un sekmēšanai, piemēram, rotaļlietas, slēpes, tenisa bumbiņa un mūzikas instrumenti, kas nav pielāgoti vai speciāli konstruēti.

e1401 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas kultūrai, atpūtai un sportam

Pielāgotas vai speciāli konstruētās iekārtas, lietas un tehnoloģijas, kas lietotas kultūras, atpūtas un sporta aktivitāšu veikšanai un sekmēšana, piemēram, pārveidotas sportam paredzētas pārvietošanās ierīces, adaptētas ierīces mūzikas un citas mākslas izpildīšanai.

e1408 Citi precizēti kultūrā, atpūtā un sportā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas**e1409** Neprecizēti kultūrā, atpūtā un sportā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas**e145** Reliģijā un gara dzīvē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Lietas un tehnoloģijas, unikālas vai ražotas sērijveidā, kam piešķirta vai piemīt simboliska nozīme reliģiskās un gara dzīves kontekstā, iekļaujot pielāgotas vai speciāli konstruētās ierīces.

***Jāiekļauj:** vispārīgie un palīgizstrādājumi un tehnoloģijas reliģijā un gara dzīvē.*

e1450 Vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas reliģijā un gara dzīvē

Lietas un tehnoloģijas, unikālas vai ražotas sērijveidā, kam piešķirta vai piemīt simboliska nozīme reliģiskās un gara dzīves kontekstā, piemēram, lūgšanu nami, ziediem un lentēm greznoti stabi, galvassegas, maskas, krucifiksi, menoras un lūgšanu paklāji, kas nav pielāgoti vai speciāli konstruēti.

e1451 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas reliģijā un gara dzīvē
Pielāgotas vai speciāli konstruētas lietas un tehnoloģijas, unikālas vai ražotas sērijveidā, kam piešķirta vai piemīt simboliska nozīme reliģiskās un gara dzīves kontekstā, piemēram, reliģiskas grāmatas Braila rakstā, zīlēšanas kārtis Braila rakstā, un speciāli aizsargi braucamkrēsla riteņiem iebraukšanai templī.

e1458 Citi precizēti reliģijā un gara dzīvē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e1459 Neprecizēti reliģijā un gara dzīvē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e150 Publiskai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Lietas un tehnoloģijas, kas veido indivīda iekštelpu un ārpustelpu cilvēka veidoto vidi, kas ir plānota, projektēta un celta sabiedriskai lietošanai, iekļaujot pielāgotas vai speciāli būvētas ēkas.

Jāiekļauj: *ieejas un izejas, aprīkojuma un pārvietošanās shēmas plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas.*

e1500 Publiskai lietošanai paredzētajās ēkās ieeju un izeju plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Izstrādājumi un tehnoloģijas, ko lieto ieejas un izejas no cilvēka veidotās vides veidošanā, kas ir plānota, projektēta un celta publiskai lietošanai, piemēram, ieejas un izejas projektēšana, celtniecība un ierīkošana publiskai lietošanai paredzētām ēkām (piemēram, darbavietās, veikalos un teātros), sabiedriskās celtnes, pārvietojamās un stacionārās rampas, durvis ar spēka palīgmehānismu, durvju roktura svira un durvju sliekšņa augstums.

e1501 Publiskai lietošanai paredzētajās ēkās iekšējā aprīkojuma pieejamības plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Izstrādājumi un tehnoloģijas iekštelpu aprīkojuma projektēšanā, celtniecībā un iekārtošanā publiskai lietošanai paredzētajās ēkās, piemēram, tualetes aprīkojums, telefons, sarunu ierīce, lifts vai elevators, eskalators, termostats (temperatūras regulēšanai) un brīva pieeja auditorijās vai stadionos.

- e1502 Publiskai lietošanai paredzētajās ēkās ceļa atrašanas, ceļa maršrutizācijas un vietu apzīmēšanas plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
Iekštelpu un ārtelpu izstrādājumi un tehnoloģijas publiskai lietošanai projektētajās, celtajās un iekārtotajās ēkās, lai palīdzētu cilvēkiem atrast ceļu iekšā un tiešā veidā ārā no celtnēm, noteikt vietu, kur viņi vēlas doties, piemēram, ar virziena rādītāju, norādēm Braila rakstā vai rakstiski, gaiteņa izmēra, grīdas virsmas, tuvākā telefona un citu veidu rādītājiem.
- e1508 Citi precizēti publiskai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e1509 Neprecizēti publiskai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e155** Privātai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
Izstrādājumi un tehnoloģijas, kas veido indivīda iekštelpu un ārtelpu cilvēka veidoto vidi, kas ir plānota, projektēta un celta privātai lietošanai, iekļaujot pielāgotas vai speciāli būvētas ēkas.
- Jāiekļauj:** ieeju un izeju, aprīkojuma un pārvietošanās shēmas plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas.*
- e1550 Privātai lietošanai paredzētajās ēkās ieeju un izeju plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
Izstrādājumi un tehnoloģijas, ko lieto ieejas un izejas no cilvēka veidotās vides veidošanā, kas ir plānota, projektēta un celta privātai lietošanai, piemēram, ieejas un izejas privātmājā, pārvietojamās un stacionārās rampas, durvis ar spēka palīgmehānismu, durvju roktura svira un durvju sliekšņa augstums.
- e1551 Privātai lietošanai paredzētajās ēkās iekšējā aprīkojuma pieejamības plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
Izstrādājumi un tehnoloģijas, iekštelpu aprīkojuma projektēšanā, celtniecībā un iekārtošanā privātai lietošanai paredzētajās ēkās, piemēram, tualetes istabas aprīkojums, telefons, sarunu ierīce, virtuve, ierīces un elektroniskā kontrole privātmājā.

- e1552 Privātai lietošanai paredzētajās ēkās ceļa atrašanas, ceļa maršrutizācijas un vietu apzīmēšanas plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
Iekštelpu un ārtelpu izstrādājumi un tehnoloģijas privātai lietošanai projektētajās, celtajās un iekārtotajās ēkās, lai palīdzētu cilvēkiem atrast ceļu iekšā un tiešā veidā ārā no celtnēm, noteikt vietu, kur viņi vēlas doties, piemēram, ar virziena rādītāju, norādēm Braila rakstā vai rakstiski, gaitenā izmēra un grīdas virsmas rādītājiem.
- e1558 Citi precizēti privātai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas
- e1559 Neprecizēti privātai lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e160 Zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

Zemes apvidu apstrādē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, kas ietekmē indivīda ārpustelpu vidi ar zemes lietošanas politiku, vides projektēšanu, plānošanu un attīstību, iekļaujot pielāgotu vai speciāli konstruētu vidi.

***Jāiekļauj:** zemes apvidu apstrādē lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, kas tiek īstenotas, ar zemes lietošanas politiku, piemēram, lauku apvidus, piepilsētas zonas, pilsētas teritorijas, parku, dabas aizsardzības zonu un rezervātu teritorijas.*

e1600 Līdzekļi un tehnoloģijas lauku zemes attīstībā

Lauku zemes apvidu apstrādes līdzekļi un tehnoloģijas, kas ietekmē indivīda ārpustelpu vidi ar lauku zemes lietošanas politikas palīdzību, vides projektēšanu, plānošanu un attīstību, piemēram, lauksaimniecības zeme, taka un virziena rādītāji.

e1601 Līdzekļi un tehnoloģijas piepilsētas zemes attīstībā

Piepilsētas zemes apvidu apstrādes līdzekļi un tehnoloģijas, kas ietekmē indivīda ārpustelpu vidi ar piepilsētas zemes lietošanas politikas palīdzību, vides projektēšanu, plānošanu un attīstību, piemēram, ietves, celiņi, virziena rādītāji un ielu apgaismojums.

e1602 Līdzekļi un tehnoloģijas pilsētas zemes attīstībā

Pilsētas zemes apvidu izmantošanas līdzekļi un tehnoloģijas, kas ietekmē indivīda ārpustelpu vidi ar pilsētas zemes lietošanas politikas palīdzību, vides projektēšanu, plānošanu un attīstību, piemēram, ietves, rampa, virziena rādītāji un ielu apgaismojums.

e1603 Līdzekļi un tehnoloģijas parkos, dabas aizsardzības zonās un dzīvnieku rezervātos

Zemes apvidu, kur ir izveidoti parki, dabas aizsardzības zonas un dzīvnieku rezervāti, izmantošanas līdzekļi un tehnoloģijas, kas ietekmē indivīda ārpustelpu vidi ar zemes lietošanas politikas palīdzību, vides projektēšanu, plānošanu un attīstību, piemēram, parka virziena rādītāji un dzīvnieku takas.

e1608 Citi precizēti zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e1609 Neprecizēti zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas

e165 Ekonomiskie aktīvi

Ekonomiskās maiņas lietas vai objekti, piemēram, nauda, preces, īpašums un citas vērtības, kas pieder indivīdam vai kuras viņš vai viņa ir tiesīgi lietot.

Jāiekļauj: materiālie un nemateriālie produkti un preces, finansu aktīvi.

e1650 Finansu aktīvi

Produkti, piemēram, nauda un citi finansu līdzekļi, kas kalpo kā starpnieks apmaiņā pret darbu, kapitālu un pakalpojumiem.

e1651 Materiāli aktīvi

Produkti vai objekti, piemēram, mājas un zeme, drēbes, pārtika un tehniskas preces, kas kalpo kā starpnieks apmaiņā par darbu, kapitālu un pakalpojumiem.

e1652 Nemateriālie aktīvi

Produkti, piemēram, intelektuālais īpašums, zināšanas un prasme, kas kalpo kā starpnieks apmaiņā pret darbu, kapitālu un pakalpojumiem.

e1658 Citi precizēti ekonomiskie aktīvi

e1659 Neprecizēti ekonomiskie aktīvi

e198 Citas precizētas lietas un tehnoloģijas

e199 Neprecizētas lietas un tehnoloģijas

2. nodaļa

Dabiskā vide un cilvēka veiktas pārmaiņas vidē

Šī nodaļa ir par dabiskās vai fiziskās vides dzīvīem vai nedzīvīem elementiem, un tām vides komponentēm, kuras ir ietekmējis cilvēks, kā arī cilvēku populācijas raksturojumu šajā vidē.

e210 Fiziskā ģeogrāfija

Zemes virsmas formu un ūdenstilpņu raksturojums.

Jāiekļauj: *ģeogrāfiskās pazīmes, ko raksturo orogrāfija (reljefs, zemes sastāvs, zemes virsma un formas, iekļaujot augstumu virs jūras līmeņa) un hidrogrāfiju (ūdenstilpnes, piemēram, ezeri, upes, jūras).*

e2100 Zemes formas

Zemes formu pazīmes, piemēram, kalni, pakalni, ielejas un līdzenumi.

e2101 Ūdenstilpnes

Ūdenstilpņu pazīmes, piemēram, ezeri, dambji, upes un strauti.

e2108 Cita precizēta fiziskā ģeogrāfija

e2109 Neprecizēta fiziskā ģeogrāfija

e215 Populācija

Cilvēku grupas, kas dzīvo dotajā vidē un kam raksturīga līdzīga adaptācija videi.

Jāiekļauj: *demogrāfiskās pārmaiņas; populācijas blīvums.*

e2150 Demogrāfiskās pārmaiņas

Cilvēku grupās notiekošās pārmaiņas, piemēram, indivīdu kopējais skaits un sastāvs un tā pārmaiņas kādā apvidū, kas ir saistītas ar dzimstību, mirstību, populācijas novecošanos un migrāciju.

e2151 Populācijas blīvums

Cilvēku skaits uz zemes laukuma vienību, iekļaujot tādas pazīmes kā, piemēram, augsts vai zems iedzīvotāju blīvums.

e2158 Cita precizēta populācija

e2159 Neprecizēta populācija

e220 Flora un fauna

Augi un dzīvnieki.

Nav jāiekļauj: mājdzīvnieki (e350); populācija (e215).

e2200 Augi

Jebkura veida augu (*plantae*) valsts fotosintēzes spēju, eikariotisks, daudzšūnu organisms, kam ir raksturīga pazīme radīt dīgli, kas satur hloroplastus, kam ir celulozes veidotas šūnu sienas, un kam nepiemīt spējas pārvietoties, piemēram, koki, puķes, krūmi un vītenaugi.

e2201 Dzīvnieki

Dzīvnieku (*animalia*) valsts daudzšūnu organismi, kas atšķiras no augiem ar noteiktām tipiskām īpašībām, piemēram, spējas pārvietoties, vielmaiņa bez fotosintēzes, izteikta atbilde uz kairinātāju, ierobežota augšana, fiksēta ķermeņa struktūra, piemēram, savvaļas vai mājas dzīvnieki, rāpuļi, putni, zivis un zīdītāji.

Nav jāiekļauj: ekonomiskie aktīvi (e165); mājdzīvnieki (e350)

e2208 Cita precizēta flora un fauna**e2209** Neprecizēta flora un fauna**e225** Klimats

Meteoroloģiskās pazīmes un notikumi, piemēram, laika apstākļi.

Jāiekļauj: temperatūra, mitrums, atmosfēras spiediens, nokrišņi, vējš un gadalaiku pārmaiņa.

e2250 Temperatūra

Karstuma un aukstuma pakāpe, piemēram augsta vai zema temperatūra, normāla vai ārkārtēja temperatūra.

e2251 Mitrums

Gaisa mitruma līmenis, piemēram, augsts vai zems mitrums.

e2252 Atmosfēras spiediens

Apkārtējā gaisa (atmosfēras) spiediens, piemēram, spiediens, kas saistīts ar augstumu virs jūras līmeņa vai meteoroloģisko stāvokli.

e2253 Nokrišņi

Nokrišņi, piemēram, lietus, rasa, sniegs, lietus ar sniegu un krusa.

e2254 Vējš

Vairāk vai mazāk strauja gaisa dabiska kustība, piemēram, brīze, vētra vai brāzma.

e2255 Gadalaiku pārmaiņa

Dabiskas, regulāras un paredzamas pārmaiņas no viena gadalaika uz nākošo, piemēram, vasara, rudens, ziema un pavasaris.

e2258 Cits precizēts klimats

e2259 Neprecizēts klimats

e230 Dabas katastrofas

Ģeogrāfiskas un atmosfēras pārmaiņas, kas, parādoties regulāri vai neregulāri, izraisa graužošanas pārmaiņas indivīda fiziskajā vidē, piemēram, viesuļvētras, orkāni, taifūni, plūdi, meža ugunsgrēki un sniega vētras.

e235 Cilvēka izraisītas katastrofas

Pārmaiņas vai traucējumi dabiskās vides norisēs, ko izsauc cilvēka darbība un kas var izraisīt graužošanas pārmaiņas uz cilvēka ikdienas dzīvi, iekļaujot notikumus vai stāvokļus, kas saistīti ar konfliktiem un kariem, piemēram, cilvēku masu pārvietošanās, sociālās infrastruktūras sagraušana, māju un kultivētās zemes izpostīšana, vides katastrofas un zemes, ūdens vai gaisa piesārņojums (piemēram, toksiskie izmeši).

e240 Gaisma

Elektromagnētiskais starojums, kura rezultātā lietas tiek padarītas redzamas saules gaismas vai mākslīga apgaismojuma veidā (piemēram, sveces, eļļas vai petrolejas lampas, uguns un elektrība) un kurš var sagādāt noderīgu vai maldinošu informāciju par pasauli.

Jāiekļauj: *gaismas intensitāte; gaismas kvalitāte; krāsu kontrasts.*

e2400 Gaismas intensitāte

Dabiskās (piemēram, saules) vai mākslīga gaismas avota emitētās enerģijas līmenis vai daudzums.

e2401 Gaismas kvalitāte

Pieejamās gaismas pamatīpašības un ar to saistītais krāsu kontrasts, kas veido vizuālās apkārtnes tēlu un kas var sagādāt noderīgu informāciju par pasauli (piemēram, vizuāla informācija par kāpņu vai durvju klātbūtni) vai maldinošu informāciju (piemēram, pārāk daudz vizuālu attēlu).

e2408 Cita precizēta gaisma

e2409 Neprecizēta gaisma

e245 Ar laika ritmu saistītās pārmaiņas

Dabiskas, regulāras vai paredzamas pārmaiņas laikā.

***Jāiekļauj:** dienas un nakts un mēness cikli.*

e2450 Dienas un nakts cikli

Dabiskas, regulāras un paredzamas pārmaiņas no dienas uz nakti, un atpakaļ no nakts uz dienu, piemēram, diena, nakts, rīta blāzma un mijkrēslis.

e2451 Mēness cikli

Dabiskas, regulāras un paredzamas mēness stāvokļa pārmaiņas attiecībā pret zemeslodi.

e2458 Citas precizētas ar laika ritmu saistītās pārmaiņas

e2459 Neprecizētas ar laika ritmu saistītās pārmaiņas

e250 Skaņa

Jebkura skaļuma, tembra vai toņa fenomens, kas ir vai var būt dzirdams, piemēram, kladzināšana, zvanīšana, būkšķēšana, dziedāšana, svilpšana, kliegšana vai dūkšana un kas var sagādāt noderīgu vai maldinošu informāciju par pasauli.

***Jāiekļauj:** skaņas intensitāte; skaņas kvalitāte.*

e2500 Skaņas intensitāte

Skaņas fenomena līmenis vai stiprums, ko nosaka ģenerētās enerģijas apjoms, kur augsts enerģijas līmenis tiek uztverts skaļa skaņa un zems enerģijas līmenis kā klusa skaņa.

e2501 Skaņas kvalitāte

Skaņas veids, ko nosaka skaņas viļņa garums un veids, un kas tiek uztverts kā tembris vai tonis, piemēram, griezīga vai melodiska skaņa, un var sagādāt noderīgu (piemēram, suņa riešanas skaņa pretēji kaķa ņaudēšanai) vai maldinošu (piemēram, fona troksnis) informāciju par pasauli.

e2508 Cita precizēta skaņa

e2509 Neprecizēta skaņa

e255 Vibrācija

Regulāra vai neregulāra objekta vai indivīda kustība uz priekšu un atpakaļ, ko izraisa fiziska ietekme, piemēram, lietu, celtni vai cilvēku satricinājums, trīcēšana, ātras saraustītas kustības, ko izraisa mazu vai lielu iekārtu darbība, lidmašīnas un eksplozijas.

Nav jāiekļauj: dabas katastrofas (e230), piemēram, zemestrīces radīta vibrācija vai zemes satricinājums.

e260 Gaisa kvalitāte

Atmosfēras (ārpus ēkām) un slēgto telpu (ēku iekšienē) gaisa raksturojums, kas var sagādāt noderīgu vai maldinošu informāciju par pasauli.

Jāiekļauj: iekštelpu un ārtelpu gaisa kvalitāte.

e2600 Iekštelpu gaisa kvalitāte

Ēku iekšienes vai slēgtu telpu gaisa raksturojums, kas tiek noteikts pēc smaržas, dūmiem, mitruma, gaisa kondicionēšanas (kontrolēta gaisa kvalitāte) vai nekontrolētas gaisa kvalitātes un var sagādāt noderīgu (piemēram, gāzes noplūdes smaka) vai maldinošu (piemēram, nepārvarama parfīma smarža) informāciju par pasauli.

e2601 Ārtelpu gaisa kvalitāte

Ārpus ēkām vai slēgtām telpām esošā gaisa raksturojums, kas tiek noteikts pēc smaržas, dūmiem, mitruma, ozona līmeņa un citām atmosfēras pazīmēm un var sagādāt noderīgu (piemēram, lietus smarža) vai maldinošu (piemēram, toksiskas smakas) informāciju par pasauli.

e2608 Cita precizēta gaisa kvalitāte

e2609 Neprecizēta gaisa kvalitāte

e298 Cita precizēta dabiskā vide un citas precizētas cilvēka veiktas pārmaiņas vidē**e299** Neprecizēta dabiskā vide un neprecizētas cilvēka veiktas pārmaiņas vidē

3. nodaļa

Atbalsts un savstarpējās attiecības

Šī nodaļa ir par cilvēkiem vai dzīvniekiem, kas nodrošina praktisku fizisku vai emocionālu atbalstu, ēdināšanu, audzināšanu, aizsardzību, palīdzību un attiecības ar citām personām, viņu mājā, darba vietā, skolā vai rotaļās vai citos ikdienas aktivitāšu aspektos. Šī nodaļa neietver to personu vai cilvēku, kas nodrošina atbalstu, attieksmes. Aprakstāmie vides faktori nav persona vai dzīvnieks, bet fiziskā un emocionālā atbalsta apjoms, ko nodrošina persona vai dzīvnieks.

e310 Tiešā ģimene

Indivīdi, kas radniecīgi saistīti sakarā ar dzimšanas, laulību vai citu attiecību saiknēm, kurus kultūras vide uzskata par tuviem radniekiem, piemēram, laulātie draugi, partneri, vecāki, brāļi un māsas, bērni, audžuvecāki, adoptīvvecāki un vecvecāki.

Nav jāiekļauj: paplašinātā ģimene (e315); personiskās aprūpes nodrošinātāji un palīgi (e340).

e315 Paplašinātā ģimene

Indivīdi, kurus kultūras vide atzīst par radniecīgi saistītiem sakarā ar ģimenes, laulības vai citu attiecību saiknēm, piemēram, tantes, onkuļi, brāļu un māsu bērni.

Nav jāiekļauj: tiešā ģimene (e310).

e320 Draugi

Indivīdi, kas ir tuvās un ilgstošās attiecībās, kuras var raksturot kā uzticēšanos un savstarpēju atbalstu.

e325 Paziņas, līdzaudži, kolēģi, kaimiņi un kopienas locekļi

Indivīdi, kas viens otru pazīst kā paziņas, līdzaudži, kolēģi, kaimiņi un kopienas locekļi, darba situācijās, skolā, atpūtā vai citos dzīves apstākļos, kuriem ir kopīgas tādas demogrāfiskas pazīmes, kā vecums, dzimums, reliģiskā pārliecība, etniskā cilme vai kuriem ir kopīgas intereses.

Nav jāiekļauj: dienesti asociāciju un organizāciju jautājumos (e5550).

e330 Priekšnieki

Indivīdi, kas ir atbildīgi par lēmuma pieņemšanu par citiem un kam ir sociāli noteikta ietekme vai vara, kura balstās uz viņu sociālo, ekonomisko, kultūras vai reliģisko lomu sabiedrībā, piemēram, skolotāji, darba devēji, pārraugi, reliģiskie līderi, pilnvaroti lēmumu pieņēmēji, aizbildņi, uzticības personas.

e335 Padotie

Indivīdi, kuru ikdienas dzīvi tieši iespaido personas, kuriem ir vara, darbā, skolā un citos apstākļos, piemēram, studenti, strādnieki un reliģiskās grupas locekļi.

Nav jāiekļauj: tiešā ģimene (e310).

e340 Personiskās aprūpes nodrošinātāji un personālie palīgi

Indivīdi, kas nodrošina nepieciešamos pakalpojumus ikdienas aktivitātēs, apgādāšanā un darba veikšanā, izglītībā vai citās dzīves situācijās. Šo indivīdu palīdzību nodrošina sabiedriski vai privāti fondi, vai arī viņi ir brīvprātīgie, piemēram, mājokļa iekārtošanas un uzturēšanas palīdzības nodrošinātāji, personālie palīgi, transportēšanas palīgi, apmaksāti palīgi, aukles un citi, kas primāri darbojas kā aprūpes veicēji.

Nav jāiekļauj: tiešā ģimene (e310); paplašinātā ģimene (e315); draugi (e320); vispārējā sociālā atbalsta dienesti (e5750); veselības aprūpes profesionāļi (e355).

e345 Svešinieki

Indivīdi, kuri nav pazīstami un nav radnieki, vai, ar kuriem vēl nav nodibinātas attiecības vai sadarbība, iekļaujot personas, ko indivīds nepazīst, bet ar ko atrodas līdzīgā dzīves situācijā, tādi kā aizstāj skolotāji, darba biedri, aprūpes veicēji.

e350 Mājdzīvnieki

Dzīvnieki, kas nodrošina fizisku, emocionālu vai psiholoģisku atbalstu, piemēram, suņi, kaķi, putni, zivis, u.c., un dzīvnieki personīgai mobilitātei un pārvietošanai.

Nav jāiekļauj: dzīvnieki (e2201); ekonomiskie aktīvi (e165).

e355 Veselības aprūpes profesionāļi

Visi pakalpojumu sniedzēji, kas strādā veselības aprūpes sistēmas kontekstā, piemēram, ārsti, māsas, fizioterapeiti, ergoterapeiti, logopēdi, audiologi, protēzisti, medicīniski sociālie darbinieki.

Nav jāiekļauj: ar veselības aprūpi saistītie profesionāļi (e360).

e360 Ar veselības aprūpi saistītie profesionāļi

Visi pakalpojumu sniedzēji, kas strādā ārpus veselības aprūpes sistēmas, iekļaujot sociālos darbiniekus, advokātus, skolotājus, arhitektus un projektētājus.

Nav jāiekļauj: veselības aprūpes profesionāļi (e355).

e398 Cits precizēts atbalsts un citas precizētas savstarpējās attiecības

e399 Neprecizēts atbalsts un neprecizētas savstarpējās attiecības

4. nodaļa Attieksmes

Šī nodaļa ir par attieksmēm, kas ir paražu, paradumu, ideoloģiju, vērtību, normu, uz faktiem balstīto pārlicību un reliģisko pārlicību redzamās sekas. Šīs attieksmes ietekmē indivīda uzvedību un sabiedrisko dzīvi visos līmeņos, no starp personu attiecībām un kopienas apvienībām līdz politiskām, ekonomiskām un juridiskām struktūrām; piemēram, individuāla vai sociāla nostāja pret personas uzticamību un par cilvēka vērtību kā personībai, var tikt motivēta pozitīvi, cieņaspilni vai negatīvi un diskriminējoši (piemēram, indivīda stigmatizācija, stereotipa uzspiešana un marginalizācija vai nevērīga izturēšanās pret personu). Cilvēku attieksmes tiek klasificētas šeit, jo tās ir ārējas attiecībā pret personu, kuras situācija tiek aprakstīta. Tās nav pašas personas attieksmes. Individuālās attieksmes ir dalītas kategorijās atbilstoši attiecību veidam, kas aplūkotas Vides faktoru 3. nodaļā. Vērtības un pārlicība netiek kodēta šķirti no attieksmēm, jo tās tiek uzskatītas par attieksmju virzītājspēku.

e410 Tiešās ģimenes attieksmes

Tiešās ģimenes locekļu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārlicība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e415 Paplašinātās ģimenes attieksmes

Paplašinātās ģimenes locekļu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārlicība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e420 Draugu attieksmes

Draugu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārlicība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e425 Paziņu, līdzaudžu, kolēģu, kaimiņu un kopienas locekļu attieksmes

Paziņu, līdzaudžu, kolēģu, kaimiņu un kopienas locekļu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārlicība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e430 Priekšniecības attieksmes

Priekšniecības vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārlicība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e435 Padoto attieksmes

Padoto vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e440 Personiskās aprūpes nodrošinātāju un personālo palīgu attieksmes

Personiskās aprūpes nodrošinātāju un personālo palīgu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e445 Svešinieku attieksmes

Svešinieku vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e450 Veselības aprūpes profesionāļu attieksmes

Veselības aprūpes profesionāļu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e455 Citu ar veselības aprūpi saistīto profesionāļu attieksmes

Ar veselības aprūpi saistīto profesionāļu un citu profesionāļu vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e460 Sabiedrības attieksmes

Kultūras, sabiedrības, subkultūras vai citu sociālo grupu vispārēji uzturētie vispārējie vai specifiskie viedokļi un pārliecība par personu vai citiem jautājumiem (piemēram, sociāliem, politiskiem un ekonomiskiem jautājumiem), kas ietekmē indivīda izturēšanos un darbību.

e465 Sabiedriskās normas, paradumi un ideoloģija

Ieražas, paradumi, noteikumi un abstraktas vērtību un normatīvu uzskatu sistēmas (piemēram, ideoloģija, normatīvs pasaules skatījums un morāles filozofija), kas rodas sabiedrības kontekstā un iespaido vai veido sabiedrības un indivīdu paradumus un uzvedību, piemēram, sabiedrības morāles normas, un reliģiskās uzvedības normas vai etiķete; reliģiskā doktrīna un no tās izrietošās normas un paradumi; rituālu vai sabiedriskās pulcēšanās normas.

e498 Citas precizētas attieksmes**e499** Neprecizētas attieksmes

5. nodaļa Dienesti, sistēmas un politika

Šī nodaļa ir par:

1. **Dienestiem**, kas nodrošina labumus, strukturētas programmas un pasākumus dažādos sabiedrības sektoros, paredzot apmierināt indivīda vajadzības. (Dienestos ir iekļauti cilvēki, kas tos nodrošina.) Dienesti var būt sabiedriski, privāti vai brīvprātīgi, un tos var būt izveidojuši indivīdi, apvienības, organizācijas, aģentūras un valdības vietējā, kopienas, reģionālajā, valsts, provinces, nacionālajā vai starptautiskajā līmenī. Pakalpojumi, ko nodrošina šie dienesti, var būt vispārējas lietošanas vai pielāgoti un speciāli konstruēti.

2. **Sistēmām**, kas ir administratīvās kontroles un organizācijas mehānisms, un ko izveidojusi valdība vietējā, reģionālā, nacionālā un starptautiskajā līmenī vai cita atpazīstama varas institūcija. Šīs sistēmas ir plānotas, lai organizētu, kontrolētu un pārraudzītu dienestus, kas nodrošina pakalpojumus, strukturētas programmas un pasākumus dažādos sabiedrības sektoros.

3. **Politiku**, veido noteikumi, rīkojumi, konvencijas un standarti, ko izdevusi valdība vietējā, reģionālā, nacionālā un starptautiskajā līmenī vai cita atpazīstama varas institūcija. Politika pārvalda un regulē sistēmas, kas organizē, kontrolē un pārrauga dienestus, strukturētas programmas un pasākumus dažādos sabiedrības sektoros.

e510 Dienesti, sistēmas un politika patēriņa preču ražošanā

Dienesti, sistēmas un politika, kas pārvalda un nodrošina cilvēku patērējamo vai lietojamo objektu un lietu ražošanu.

e5100 Patēriņa preču ražošanas dienesti

Patēriņa preču savākšanas, veidošanas, ražošanas un izgatavošanas dienesti un programmas, piemēram, ražojumi un tehnoloģijas, ko lieto mobilitātei, komunikācijai, izglītībai, transportēšanai, nodarbinātībai un mājas solim, iekļaujot arī tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: izglītības un mācības dienesti (e5850); sakaru pakalpojumu dienesti (e5350); 1. nodaļa.

e5101 Patēriņa preču ražošanas sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, piemēram, reģionālās, nacionālās un starptautiskās organizācijas, kas nosaka standartus (piemēram, Starptautiskā standartizācijas organizācija) un patērētāju organizācijas, kas pārvalda patēriņa preču un pakalpojumu savākšanu, veidošanu, ražošanu un izgatavošanu.

e5102 Patēriņa preču ražošanas politika

Likumi, noteikumi un standarti patēriņa preču un pakalpojumu savākšanai, veidošanai, ražošanai un izgatavošanai, piemēram, politika, kādi standarti jāpieņem.

e5108 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika patēriņa preču ražošanā

e5109 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika patēriņa preču ražošanā

e515 Dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā

Dienesti, sistēmas un politika sabiedrisko un privāto māju projektēšanā un celtniecībā.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika zemes lietošanas plānošanā (e520).

e5150 Arhitektūras un celtniecības dienesti

Dienesti un programmas dzīvojamo, komerciālo, rūpniecisko un sabiedrisko ēku projektēšanā, celtniecībā un uzturēšanā, piemēram, māju celšana, projektēšanas principu īstenošana dzīvē, celtniecības kodekss, noteikumi un standarti, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5151 Arhitektūras un celtniecības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, kas pārvalda dzīvojamo, komerciālo, rūpniecisko un sabiedrisko ēku plānošanu, projektēšanu, celtniecību un uzturēšanu, piemēram, celtniecības kodeksa, būvniecības standartu un uguns drošības un darba drošības standartu ieviešana un izpilde.

e5152 Arhitektūras un celtniecības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka dzīvojamo, komerciālo, rūpniecisko un sabiedrisko ēku plānošanu, projektēšanu, celtniecību un uzturēšanu, piemēram, politika par celtniecības kodeksu izveidi, būvniecības standartiem un uguns drošības un darba drošības standartiem.

e5158 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā

e5159 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā

e520 Dienesti, sistēmas un politika zemes lietošanas plānošanā

Dienesti, sistēmas un politika sabiedrisko zemju (piemēram, parku, mežu, krastmalu, purvu) un privātās zemes plānošanā, projektēšanā, attīstīšanā un uzturēšanā lauku, piepilsētas un pilsētas apstākļos.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā (e515).

e5200 Zemes lietošanas plānošanas dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir lietošanai paredzēto pilsētu, piepilsētu, lauku, atpūtas, dabas aizsargājamo un vides teritoriju, sapulču un brīvdabas tirdzniecības zonu (laukumi, brīvdabas tirgi), gājēju ceļu un transportam paredzēto ceļu plānošana, veidošana un uzturēšana, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: publiskai (e150) un privātai (e155) lietošanai paredzēto ēku plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas; zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas (e160).

e5201 Zemes lietošanas plānošanas sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, piemēram, vietējo, reģionālo vai nacionālo plānošanas dokumentu, projektēšanas noteikumu, dabas mantojuma izmantošanas vai saglabāšanas politikas un vides plānošanas politikas ieviešana, kas pārvalda klātu platību plānošanu, projektēšanu, attīstīšanu un uzturēšanu, iekļaujot lauku, piepilsētu un pilsētu zemi, parkus, aizsargājamās dabas teritorijas un rezervātus.

e5202 Zemes lietošanas plānošanas politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka klātu platību plānošanu, projektēšanu, attīstīšanu un uzturēšanu, iekļaujot lauku zemi, piepilsētas zemi un pilsētas zemi, parkus, aizsargājamās dabas teritorijas un rezervātus, piemēram, vietējie, reģionālie vai nacionālie plānošanas dokumenti, projektēšanas noteikumi, dabas mantojuma izmantošanas vai saglabāšanas politika un vides plānošanas politika.

e5208 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika zemes lietošanas plānošanā**e5209** Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika zemes lietošanas plānošanā**e525** Dienesti, sistēmas un politika mājokļa apgādē

Dienesti, sistēmas un politika cilvēku nodrošināšanai ar patvērumu, mājokli vai naktsmājām.

e5250 Mājokļa apgādes dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir personu izvietošana, nodrošināšana ar dzīvojamo platību un māju vai patvertņu uzturēšana, kur cilvēkiem dzīvot, piemēram, nekustamā īpašuma aģentūras, dzīvokļu apgādes organizācijas, patvertnes bezpajumtniekiem, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5251 Mājokļa apgādes sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, kas pārvalda cilvēku apgādi ar dzīvokli vai patvērumu, piemēram, dzīvokļu apgādes politikas īstenošana un pārraudzība.

e5252 Mājokļa apgādes politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka cilvēku apgādi ar dzīvokli vai patvertni, piemēram, likumdošana un politika, kas nosaka dzīvokļa vai patvertņu atbilstību, politika par valdības līdzdalību mājokļu attīstīšanā un uzturēšanā, un politika par to, kā un kur ir jāattīstās mājokļu celtniecībai.

e5258 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika mājokļa apgādē

e5259 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika mājokļa apgādē

e530 Dienesti, sistēmas un politika pakalpojumu sfērā

Dienesti, sistēmas un politika saistībā ar publiskajiem komunāliem pakalpojumiem, piemēram, ūdens, degviela, elektrība, ūdensvads un kanalizācija, sabiedriskais transports un pamatpakalpojumi.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika iedzīvotāju aizsardzībā (e545).

e5300 Pakalpojumu sfēras dienesti

Dienesti un programmas, kas apgādā iedzīvotājus ar pamatenerģiju (piemēram, degvielu un elektrību), kanalizāciju, ūdeni un citiem pamatpakalpojumiem (piemēram, avārijas remonta dienesti), dzīvojamām mājām un komerciāliem patērētājiem, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5301 Pakalpojumu sfēras sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, kas pārvalda komunālo pakalpojumu dienestu saņemšanas nosacījumus, piemēram, veselības un drošības pārraudzības institūcijas un patērētāju padomes.

e5302 Pakalpojumu sfēras politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka komunālo pakalpojumu dienestu nosacījumus, piemēram, veselības un drošības standarti, kas nosaka piegādi un apgādi ar ūdeni un degvielu, sanitārie noteikumi apdzīvotās vietās, un politika citiem pamatpakalpojumiem, un nostādnes par apgādi īslaicīga trūkuma vai dabas katastrofu gadījumā.

e5308 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika pakalpojumu sfērā

e5309 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika pakalpojumu sfērā

e535 Dienesti, sistēmas un politika sakaru pakalpojumu sfērā

Dienesti, sistēmas un politika informācijas pārraidei un apmaiņai.

e5350 Sakaru pakalpojumu dienesti

Dienesti un programmas, kas ar dažādām metodēm pārraida informāciju, piemēram, pa telefonu, faksu, parasto un gaisa pastu, elektronisko pastu un citām datorsistēmām (piemēram, telefonijas, teletaipa, teleteksta un interneta pakalpojumi), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: plašsaziņas līdzekļu dienesti (e5600).

e5351 Sakaru pakalpojumu sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, piemēram, telekomunikāciju pakalpojumus regulējošās instances un citas līdzīgas institūcijas, kas pārrauga ar dažādām metodēm veiktu informācijas pārraidīšanu, iekļaujot telefonu, faksu, parasto un gaisa pastu, elektronisko pastu un citas datorsistēmas.

e5352 Sakaru pakalpojumu politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka informācijas pārraidīšanu ar dažādām metodēm, iekļaujot telefonu, faksu, parasto un gaisa pastu, elektronisko pastu un citas datorsistēmas, piemēram, sakaru pakalpojumu pieejamības atbilstība prasībām, prasības pret pasta adresi, telekomunikācijas nodrošināšanas standarti.

e5358 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika sakaru pakalpojumu sfērā

e5359 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika sakaru pakalpojumu sfērā

e540 Dienesti, sistēmas un politika transporta sfērā

Dienesti, sistēmas un politika, kas sekmē cilvēku vai preču pārvietošanu vai transportēšanu no vienas vietas uz citu.

e5400 Transporta dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir personu vai preču pārvietošana pa ceļiem, takām, dzelzceļu, gaisu vai ūdeni, ar sabiedrisko vai privāto transportu, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām (e120).

e5401 Transporta sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka personu vai preču pārvietošanas kārtību pa ceļiem, takām, dzelzceļu, gaisu vai ūdeni, piemēram, sistēmas, kas nosaka ekspluatējamo transporta līdzekļu atbilstību, un veselības un drošības standartu ieviešana un pārraudzība saistībā ar dažāda veida transporta līdzekļu lietošanu.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā (e570).

e5402 Transporta politika

Likumdošana, noteikumi un standarti, kas nosaka personu vai preču pārvietošanu pa ceļiem, takām, dzelzceļu, gaisu vai ūdeni, piemēram, transporta plānošanas akti un politika, un politika saistībā ar sabiedriskā transporta nodrošināšanu un pieejamību.

e5408 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika transporta sfērā

e5409 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika transporta sfērā

e545 Dienesti, sistēmas un politika iedzīvotāju aizsardzībā

Dienesti, sistēmas un politika, kuru mērķis ir aizsargāt cilvēkus un īpašumu.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika pakalpojumu sfērā (e530).

e5450 Civilās aizsardzības dienesti

Sabiedrības organizēti dienesti un programmas, kuru mērķis ir aizsargāt cilvēkus un īpašumu, piemēram, ugunsdzēsēju, policijas, avārijas un neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesti, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5451 Civilās aizsardzības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka cilvēku un īpašumu aizsargāšanas kārtību, piemēram, sistēmas kā ugunsdzēsēju, policijas, avārijas un neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesti tiek organizēti.

e5452 Civilās aizsardzības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka cilvēku un īpašumu aizsargāšanu, piemēram, politika, kas nosaka nodrošinājumu ar ugunsdzēsēju, policijas, avārijas un neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestiem.

e5458 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika iedzīvotāju aizsardzībā

e5459 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika iedzīvotāju aizsardzībā

e550 Dienesti, sistēmas un politika tiesiskajā sfērā

Dienesti, sistēmas un politika, kas saistīti ar likumu pieņemšanu un citiem normatīvajiem aktiem valstī.

e5500 Tieslietu dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir nodrošināt valsts pārvaldi likumā noteiktā veidā, piemēram, tiesas, citu veidu civilās prasības vai krimināla nodarījuma izskatīšanas un noregulēšanas institūcijas, advokatūra, notāru pakalpojumi, starpniecības, arbitrāžas, labošanas vai soda izciešanas dienesti, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5501 Tieslietu sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, ko nosaka tieslietu pārvalde, piemēram, oficiālu noteikumu ieviešanas sistēmas un pārraudzība (piemēram, likumi, noteikumi, paražu tiesības, reliģiskie likumi, starptautiskie likumi un konvencijas).

e5502 Tieslietu politika

Likumi, noteikumi un standarti, piemēram, likumi, paražu tiesības, reliģiozie likumi, starptautiskie likumi un konvencijas, kas nosaka tieslietu pārvaldes darbību.

e5508 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika tiesiskajā sfērā

e5509 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika tiesiskajā sfērā

e555 Dienesti, sistēmas un politika asociāciju un sabiedrisko organizāciju jautājumos

Dienesti, sistēmas un politika, kas saistīta ar cilvēku grupām, kuri ir apvienojušies kopēju nekomerciālu interešu vārdā, bieži ar piederību apvienības struktūrai.

e5550 Asociāciju un sabiedrisko organizāciju dienesti

Dienesti un programmas, ko nodrošina cilvēki, kuri ir apvienojušies kopēju nekomerciālu interešu vārdā, ar cilvēkiem, kuriem ir tādas pašas intereses, un kur šo pakalpojumu nodrošinājums var ietvert sevī organizācijas biedra statusu, piemēram, apvienības un organizācijas, kas nodrošina atpūtas un brīvā laika, sporta, kultūras, reliģiskās un savstarpējās palīdzības pakalpojumus.

e5551 Asociāciju un sabiedrisko organizāciju sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, kas nosaka kopējām nekomerciālām interesēm saistītu cilvēku attiecības un darbības, un asociāciju un organizāciju izveidošanu un vadīšanu, piemēram, savstarpējās palīdzības organizācijas, atpūtas un brīvā laika organizācijas, kultūras un reliģiskās organizācijas un bezpeļņas organizācijas.

e5552 Asociāciju un sabiedrisko organizāciju politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka kopējām nekomerciālām interesēm saistītu cilvēku attiecības un darbības, piemēram, politika, kas pārvalda asociāciju un organizāciju izveidošanu un vadīšanu, iekļaujot savstarpējās palīdzības organizācijas, atpūtas un brīvā laika organizācijas, kultūras un reliģiskās organizācijas un bezpeļņas organizācijas.

e5558 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika asociāciju un sabiedrisko organizāciju jautājumos**e5559 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika asociāciju un sabiedrisko organizāciju jautājumos****e560 Dienesti, sistēmas un politika plašsaziņas līdzekļu darbībā**

Dienesti, sistēmas un politika plašsaziņas nodrošināšanā ar radio, televīzijas, laikrakstu un interneta starpniecību.

e5600 Plašsaziņas līdzekļu dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir nodrošināt plašsaziņu līdzekļu, piemēram, radio, televīzijas, tītru veidošanas pakalpojumu, preses informācijas dienestu, laikrakstu, Braila raksta tekstu pakalpojumus un plašsaziņu ar datora palīdzību (internets), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: sakaru pakalpojumu dienesti (e5350).

e5601 Plašsaziņas līdzekļu sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka vispārējās sabiedrības nodrošināšanu ar ziņām un informāciju, piemēram, standarti, kas nosaka saturu, sadali, izplatīšanu, pieejamību un sazināšanās metodes ar radio, televīzijas, preses informācijas dienestu, laikrakstu un plašsaziņu ar datora palīdzību (internets) starpniecību.

Jāiekļauj: nepieciešamība nodrošināt titrus televīzijā, laikrakstu un citu publikāciju versijas Braila rakstā un teleteksta radio pārraide.

Nav jāiekļauj: sakaru pakalpojumu sistēmas (e5351).

e5602 Plašsaziņas līdzekļu politika

Likumdošana, noteikumi un standarti, kas nosaka vispārējās sabiedrības nodrošināšanu ar ziņām un informāciju, piemēram, politika, kas pārvalda saturu, sadali, izplatīšanu, pieejamību, un sazināšanās metodes ar radio, televīzijas, preses informācijas dienestu, laikrakstu un plašsaziņu ar datora palīdzību (internets) starpniecību.

Nav jāiekļauj: sakaru pakalpojumu politika (e5352).

e5608 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika plašsaziņas līdzekļu darbībā

e5609 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika plašsaziņas līdzekļu darbībā

e565 Dienesti, sistēmas un politika ekonomikā

Dienesti, sistēmas un politika, kas saistīta ar vispārīgo preču un pakalpojumu izstrādes, izplatīšanas un patērēšanas sistēmu.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā (e570).

e5650 Ekonomikas dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir preču un pakalpojumu izstrāde, sadale, patērēšana un lietošana kā, piemēram, privātais uzņēmējdarbības sektors (piemēram, firma, korporācija, privāta komerciāla uzņēmējdarbība), sabiedriskais sektors (piemēram, sabiedriskās, komerciālās uzņēmējdarbības kā kooperatīvi un korporācijas), finansu organizācijas (piemēram, bankas un apdrošināšanas sabiedrības), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: pakalpojumu sfēras dienesti (e5300); darba un nodarbinātības dienesti (e5900).

e5651 Ekonomikas sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzības mehānismi, kas nosaka preču un pakalpojumu izstrādi, sadali, patērēšanu un lietošanu, piemēram, ekonomiskās politikas īstenošanas un pārraudzības sistēmas.

Nav jāiekļauj: pakalpojumu sfēras sistēmas (e5301); darba un nodarbinātības sistēmas (e5901).

e5652 Ekonomikas politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka preču un pakalpojumu izstrādi, sadali, patērēšanu un lietošanu, piemēram, valdības pieņemtā un īstenotā ekonomiskā doktrīna.

Nav jāiekļauj: pakalpojumu sfēras politika (e5302); darba un nodarbinātības politika (e5902).

e5658 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika ekonomikā

e5659 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika ekonomikā

e570 Dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā

Dienesti, sistēmas un politika, kuru mērķis ir nodrošināt finansiālu pabalstu izmaksu cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams sabiedrības atbalsts, kas tiek finansēts no vispārējiem nodokļu ieņēmumiem vai noguldījumu shēmām.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika ekonomikā (e565).

e5700 Sociālās drošības dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir nodrošināt finansiālu pabalstu izmaksu cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams sabiedrības atbalsts, kas tiek finansēts no vispārējiem nodokļu ieņēmumiem vai noguldījumu shēmām, piemēram, dienesti, kas nosaka pabalstu saņemšanas atbilstību, izsniegšanu vai izdalīšanu šādu programmu ietvaros: sociālās palīdzības programmas (piemēram, sociālā pensija, nabadzības vai citi pabalsti), sociālās apdrošināšanas programmas (piemēram, nelaimes gadījumu vai bezdarba pabalsti), un invaliditāte un ar to saistītas pensiju shēmas (piemēram, ienākumu kompensēšana), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

Nav jāiekļauj: veselības aprūpes dienesti (e5800).

e5701 Sociālās drošības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka programmas un shēmas, kas nodrošina finansiālu pabalstu izmaksu cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams sabiedrības atbalsts, piemēram, likumu un noteikumu ieviešanas sistēma, kas pārvalda sociālās palīdzības atbilstību, labklājību, bezdarba pabalstu maksājumus, vecuma pensijas un invaliditātes pensijas.

e5702 Sociālās drošības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka programmas un shēmas, kas nodrošina finansiālu pabalstu izmaksu cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams sabiedrības atbalsts, piemēram, likumi un noteikumi, kas pārvalda sociālās palīdzības atbilstību, labklājību, bezdarba pabalstu maksājumus, invaliditātes pensijas un tai radniecīgas pensijas un invaliditātes pabalstus.

e5708 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā

e5709 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā

e575 Dienesti, sistēmas un politika vispārējā sociālā palīdzībā

Dienesti, sistēmas un politika, kuras mērķis ir nodrošināt palīdzību tiem, kam ir nepieciešama palīdzība dažādās sfērās, piemēram, iepērkoties, mājāsaimniecības darbos, transportēšanā, pašaprūpē un citu aprūpē, lai viņi daudz pilnvērtīgāk varētu sabiedrībā funkcionēt.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā (e570); personiskās aprūpes nodrošinātāji un personālie palīgi (e340); dienesti, sistēmas un politika veselības aprūpē (e580).

e5750 Vispārējās sociālās palīdzības dienesti

Dienesti un programmas, kuru mērķis ir nodrošināt sociālu palīdzību cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams sabiedrības atbalsts iepērkoties, mājāsaimniecības darbos, transportēšanā, pašaprūpē un citu aprūpē, lai viņi daudz pilnvērtīgāk varētu sabiedrībā funkcionēt.

e5751 Vispārējās sociālās palīdzības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka programmas un shēmas, kas nodrošina sociālo palīdzību cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams noteikts atbalsts, iekļaujot likumu un noteikumu ieviešanas sistēmu, kas pārvalda sociālās palīdzības pakalpojumu atbilstību un šo pakalpojumu nodrošināšanu.

e5752 Vispārējās sociālās palīdzības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka programmas un shēmas, kas nodrošina sabiedrisko atbalstu cilvēkiem, kuriem vecuma, nabadzības, bezdarba, veselības stāvokļa vai nespējas dēļ nepieciešams noteikts atbalsts, iekļaujot likumus un noteikumus, kas pārvalda sociālās palīdzības atbilstību.

e5758 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika vispārējā sociālajā palīdzībā

e5759 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika vispārējā sociālajā palīdzībā

e580 Dienesti, sistēmas un politika veselības aprūpē

Dienesti, sistēmas un politika veselības problēmu novēršanai un ārstēšanai, nodrošinot medicīnisko rehabilitāciju un veselīga dzīvesveida veicināšanu.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika vispārējā sociālajā palīdzībā (e575).

e5800 Veselības aprūpes dienesti

Dienesti un programmas lokālā, kopienas, reģionālā, valsts vai nacionālā līmenī, kas domāti, lai veiktu darbības, nodrošinot indivīdu fizisko, psihisko un sociālo labklājību, piemēram, veselības veicināšanas un slimību profilakses dienesti, primārās veselības aprūpes dienesti, neatliekamā palīdzība, rehabilitācija un ilgtermiņa aprūpes dienesti; sabiedrisko vai privāto fondu finansētie dienesti, kas nodrošina īslaicīgu, ilgstošu, periodisku vai vienreizēju palīdzību, atkarā no dienesta veida, tāda kā kopienas, mājas, skolas un darbvietas ambulanci, vispārēja profila slimnīca, specializēta slimnīca, klīnika, un aprūpes iespējas dzīves vietā vai ārzemēs, iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5801 Veselības aprūpes sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka virkni dienestu, kas paredzēti indivīdiem viņu fiziskajai, psihiskajai un sociālajai labklājībai, un atkarā no vietas, iekļaujot kopienas, māju, skolu un darbvietas ambulanci, vispārēja profila slimnīcu, specializētu slimnīcu, klīniku, un aprūpes iespējas dzīves vietā vai ārzemēs, piemēram, sistēmas noteikumu un standartu īstenošanu, kas nosaka atbilstību pakalpojumam, ierīču nodrošinājumam, palīgtechnoloģijām vai citam pielāgotam aprīkojumam, un likumi, tādi kā likums par veselību, kas pārvalda tādas veselības aprūpes sistēmas pazīmes, kā pieejamība, universālums, pēctecība, sabiedrības līdzdalība maksājumos un vispusīgums.

e5802 Veselības aprūpes politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka virkni dienestu, kas paredzēti indivīdiem viņu fiziskajai, psihiskajai un sociālajai labklājībai, un atkarā no vietas, iekļaujot kopienas, māju, skolu un darbvietas ambulanci, vispārēja profila slimnīcu, specializētu slimnīcu, klīniku, un aprūpes iespēju dzīves vietā vai ārzemēs, piemēram, politika un standarti, kas nosaka atbilstību pakalpojumam, ierīču nodrošinājumam, palīgtechnoloģijām vai citam pielāgotam aprīkojumam, un likumi, tādi kā likums par veselību, kas pārvalda tādas veselības aprūpes sistēmas pazīmes, kā pieejamība, universālums, pēctecība, sabiedrības līdzdalība maksājumos un vispusīgums.

e5808 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika veselības aprūpē

e5809 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika veselības aprūpē

e585 Dienesti, sistēmas un politika izglītībā un mācībās

Dienesti, sistēmas un politika zināšanu, erudīcijas, aroda vai māksliniecisko prasmju iegūšanā, uzturēšanā un uzlabošanā. Skat. UNESCO "Starptautisko izglītības standartklasifikāciju" (ISCED-1997).

e5850 Izglītības un mācības dienesti

Dienesti un programmas, kas rūpējas par izglītību un zināšanu, erudīcijas, aroda vai māksliniecisko prasmju iegūšanu, uzturēšanu un uzlabošanu, piemēram, dažāda līmeņa izglītības programmas (piemēram, pirmsskolas, pamatskolas, vidusskolas, pēcvīdusskolas, profesionālās izglītības programmas, apmācību un iemaņu apguves programmas, mācekļu izglītošanas darba programmas un tālākizglītība), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5851 Izglītības un mācības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka izglītības programmu izpildi, piemēram, politikas un standartu īstenošanas sistēmas, kas nosaka sabiedriskas vai privātas izglītības programmas un īpašu vajadzību noteiktas programmas atbilstību; vietējās, reģionālās vai nacionālās izglītības padomes vai citas pārvaldes institūcijas, kas nosaka izglītības sistēmas veidu, iekļaujot mācību plānu, skolēnu skaitu klasēs, skolu skaitu apvidū, skolas maksu un subsīdijas, speciālas ēdināšanas programmas un pēcskolas aprūpes pakalpojumus.

e5852 Izglītības un mācības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka izglītības programmu nodrošināšanu, piemēram, politika un standarti, kas nosaka sabiedriskas vai privātas izglītības programmas un īpašu vajadzību pamatotas programmas atbilstību, un diktē vietējās, reģionālās vai nacionālās izglītības padomes vai citas pārvaldes institūcijas struktūru, kuras nosaka izglītības sistēmas veidu, iekļaujot mācību plānu, skolēnu skaitu klasēs, skolu skaitu apvidū, skolas maksu un subsīdijas, speciālas ēdināšanas programmas un pēcskolas aprūpes pakalpojumus.

e5858 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika izglītībā un mācībās

e5859 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika izglītībā un mācībās

e590 Dienesti, sistēmas un politika darba un nodarbinātības jautājumos

Dienesti, sistēmas un politika, kas saistīta ar piemērota darba atrašanu personai, kura ir bez darba vai vēlas mainīt darbu, vai, lai atbalstītu jau nodarbinātu indivīdu, kurš meklē paaugstinājumu.

Nav jāiekļauj: dienesti, sistēmas un politika ekonomikā (e565).

e5900 Darba un nodarbinātības dienesti

Dienesti un programmas, ko nodrošina vietējās, reģionālās vai nacionālās valdības vai privātas organizācijas, lai atrastu piemērotu darbu personām, kuras ir bez darba vai meklē citu darbu, vai, lai atbalstītu jau nodarbinātus indivīdus, piemēram, darba vietu meklēšanas un to sagatavošanas, pārkvalificēšanas, iekārtošanas darbā, atlaišanas, profesionālās izaugsmes dienesti, arodslimību un darba aizsardzības dienesti, un darba vides dienesti (piemēram, ergonomiskas, cilvēkresursu un personāla vadības dienesti, darba attiecību dienesti, profesionālo asociāciju dienesti), iekļaujot tos, kas nodrošina šos dienestus.

e5901 Darba un nodarbinātības sistēmas

Administratīvās kontroles un pārraudzīšanas mehānismi, kas nosaka darba vietu un cita veida apmaksāta darba vietu sadali, piemēram, politikas un standartu īstenošanas sistēma darba vietu radīšanā, darba drošībā, darbinieku atlasē un izvēlē konkursa kārtībā, darba standarti un likumi un arodbiedrības.

e5902 Darba un nodarbinātības politika

Likumi, noteikumi un standarti, kas nosaka darba vietu un cita veida apmaksāta darba vietu sadali, piemēram, standarti un politika darba vietu radīšanā, darba drošībā, darbinieku atlasē un izvēlē konkursa kārtībā, darba standarti un likumi un arodbiedrības.

e5908 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika darba un nodarbinātības jautājumos

e5909 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika darba un nodarbinātības jautājumos

e595 Dienesti, sistēmas un politika politiskajā sfērā

Dienesti, sistēmas un politika, kas saistīta ar balsošanu, vēlēšanām un valsts, reģiona un kopienas pārvaldīšanu, kā arī starptautiskajās organizācijās.

e5950 Dienesti politiskajā darbībā

Dienesti un struktūras, tādas kā vietējā, reģionālā un nacionālā valdība, starptautiskās organizācijas un cilvēki, kas ir ievēlēti vai izvirzīti šo struktūru posteņiem, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija, Eiropas Savienība, valdība, reģionālā pārvalde, vietējā ciema pārvalde, tradicionālie līderi.

e5951 Sistēmas politiskajā darbībā

Struktūras un ar to saistītās darbības, kas organizē politisko un ekonomisko varu sabiedrībā, piemēram, izpildvara un likumdevēja vara, un to konstitucionālais vai cits tiesiskais pamats, kas piešķir tām pilnvaras, piemēram, politisko organizāciju programmas, konstitūcija, izpildvara un likumdevēja vara, aizsardzības spēki.

e5952 Politika politiskajā darbībā

Likumi un politika, kas formulēta un īstenojama caur politiskajām sistēmām, kas nosaka politiskās sistēmas darbību, piemēram, vēlēšanu kampaņas pārvaldīšanas politika, politisko partiju reģistrācija, balsošana, piederība starptautiskajām politiskajām organizācijām, iekļaujot līgumus, konstitucionālo un citu pamatlikumu pieņemšanu un noteikumus.

e5958 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika politiskajā darbībā

e5959 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika politiskajā darbībā

e598 Citi precizēti dienesti, sistēmas un politika

e599 Neprecizēti dienesti, sistēmas un politika

SFK

Pielikumi

1. pielikums

Taksonomiskie un terminoloģiskie jautājumi

SFK klasifikācija ir organizēta pēc hierarhiskās shēmas, paturot prātā šādus taksonomijas standartprincipus.

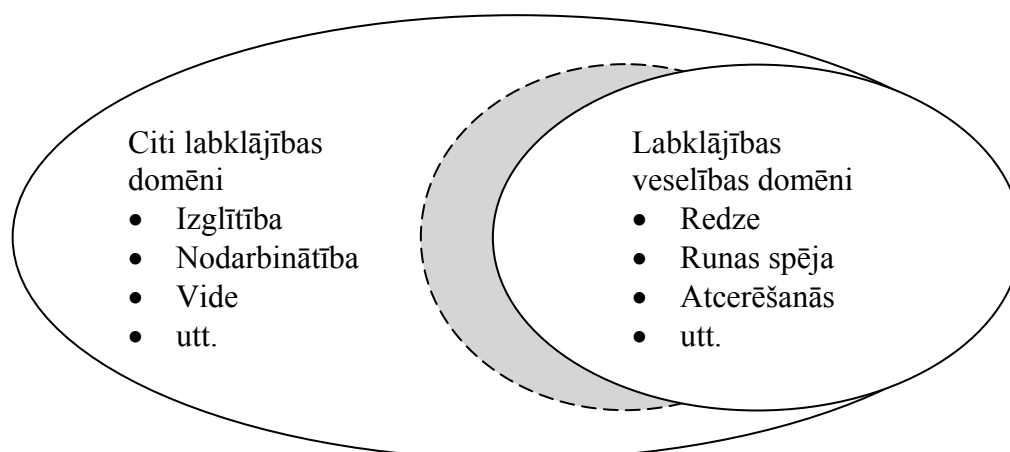
- Ķermeņa funkciju un Struktūru, Aktivitāšu un Dalības, un Vides faktoru komponentes tiek klasificētas neatkarīgi viena no otras. Tomēr termins, kas ir iekļauts vienā komponentē, netiek atkārtots citā.
- Katras komponentes ietvaros, kategorijas tiek sakārtotas pēc koka sazarošanās (“stumbrs – zars – lapa”) shēmas tā, lai zemāka līmeņa kategorijām būtu daļa attiecīgo augstāko kategoriju raksturīgo pazīmju.
- Kategorijas ir savstarpēji izslēdzošas, tas ir, nevienai no tā paša līmeņa divām kategorijām nav tieši tādas pašas raksturīgās pazīmes. Tomēr nevajadzētu samulst, lietojot vairāk nekā vienu kategoriju, lai klasificētu konkrēta indivīda funkcionēšanu. Šāda prakse ir atļauta un pat tiek veicināta, kad vien tas nepieciešams.

1. SFK kategoriju termini

Termini ir noteiktu koncepciju apzīmējums lingvistiskā izteiksmē kā, piemēram, vārdi vai frāzes. Lielākā daļa terminu, kuru lietošana rada neskaidrības, ikdienas runā un rakstos tiek lietoti ar sarunvalodas nozīmi. Piemēram, nespēja, nevarība un neveselība ikdienas kontekstā bieži tiek lietota savstarpēji aizvietojoši, lai gan 1980. gada SNNK versijā šiem terminiem tika noteiktas definīcijas, kas tiem deva precīzi formulētu nozīmi. Pārskatīšanas procesā termins “nevarība” (*handicap*) tika atmests un “nespēja” (*disability*) tiek lietots kā visaptverošs termins visiem trim – ķermeņa, indivīda un sabiedrības – līmeņiem. Tomēr ir nepieciešama skaidrība un precizitāte, lai, definējot dažādas koncepcijas, varētu izvēlēties atbilstošus terminus, kas nepārprotami izteiktu katru no pamatkoncepcijām. Tas ir īpaši svarīgi, jo SFK kā klasifikācija tiks tulkota daudzās valodās. Pēc vispārējas koncepcijas izpratnes būtiski panākt vienošanos par terminiem, kas vislabāk atspoguļotu to saturu katrā valodā. Var būt daudz alternatīvu, tāpēc lēmumam ir jāpamatojas uz precizitāti, pieņemamību un vispārēju noderīgumu. Cerams, ka SFK būs vienlīdz derīga un skaidra.

Paturot šo mērķi prātā, tālāk seko dažu SFK lietoto terminu skaidrojums:

Labklājība ir vispārējs termins, kas ietver vispārējo cilvēka dzīves domēnu kopsummu, ietverot fiziskos, garīgos un sociālos aspektus, kas veido to, ko var saukt par “labu dzīvi”. Veselības domēni ir domēnu apakšgrupa, kas ietilpst vispārīgo cilvēka dzīves domēnu kopsummā. Šīs attiecības ir parādītas šādā diagrammā, kas attēlo labklājību:

1. zīmējums. Vispārīgā labklājība

Veselības stāvokļi un veselības domēni: Veselības stāvoklis ir funkcionēšanas līmenis dotā SFK veselības domēna ietvaros. Veselības domēns apzīmē dzīves jomas, kuras tiek interpretētas “veselības” priekšstata ietvaros, piemēram, tās, kuras veselības aprūpes sistēmas ietvaros tiek definētas kā veselības aprūpes sistēmas primārā atbildība. SFK nediktē fiksētu robežu starp veselības domēniem un ar veselību saistītiem domēniem. Var būt pārejas zona, kas ir atkarīga no atšķirīgu veselības un ar veselību saistīto elementu konceptuālo skatījumu, kas var tikt iekļauts SFK domēnos.

Ar veselību saistītie stāvokļi un ar veselību saistītie domēni: Ar veselību saistītais stāvoklis ir funkcionēšanas līmenis dotā SFK ar veselību saistītā domēna ietvaros. Ar veselību saistītie domēni ir tās funkcionēšanas jomas, kuras, lai gan tām ir cieša saistība ar veselības aprūpes sistēmu, nav veselības aprūpes sistēmas primārās atbildības joma, bet drīzāk citas sistēmas ieguldījums vispārīgā labklājībā. SFK aptver tikai tos labklājības domēnus, kas ir saistīti ar veselību.

Veselības stāvoklis ir visaptverošs termins slimībai (akūtai vai hroniskai), traucējumam, ievainojumam vai traumai. Veselības stāvoklis var ietvert arī citus apstākļus, piemēram, grūtniecību, novecošanos, stresu, iedzimtas anomālijas, vai ģenētisku predispozīciju. Veselības stāvokļi tiek kodēti, lietojot SSK-10.

Funkcionēšana ir visaptverošs termins ķermeņa funkcijām, ķermeņa struktūrām, aktivitātēm un dalībai. Tā apzīmē mijiedarbības starp indivīdu (ar kādu veselības stāvokli) un indivīda kontekstuālajiem faktoriem (vides un personālajiem faktoriem) pozitīvos aspektus.

Nespēja ir visaptverošs termins neveselībai, aktivitātes ierobežojumam un dalības ierobežojumam. Tas apzīmē mijiedarbības starp indivīdu (ar kādu veselības stāvokli) un indivīda kontekstuālajiem faktoriem (vides un personālajiem faktoriem), negatīvos aspektus.

Ķermeņa funkcijas ir ķermeņa sistēmu fizioloģiskās funkcijas, iekļaujot psihiskās funkcijas. “Ķermenis” attiecas uz cilvēka organismu kā vienotu veselu, un tādā veidā ietver arī smadzenes. Tādejādi, garīgās (vai psihiskās) funkcijas ir apkopotas zem ķermeņa funkcijām. Cilvēku statistiskā norma tiek uzskatīta par šo funkciju standartu.

Ķermeņa struktūras ir strukturālas vai anatomiskas ķermeņa daļas kā orgāni, ekstremitātes un to komponentes, kas klasificētas atbilstoši ķermeņa sistēmām. Cilvēku statistiskā norma tiek uzskatīta par šo struktūru standartu.

Neveselība ir ķermeņa struktūras vai fizioloģiskās funkcijas (iekļaujot garīgās funkcijas) zudums vai novirze no normas. Novirze no normas (anomālija) šajā gadījumā tiek lietota, lai norādītu uz nozīmīgām novirzēm no vispāratzītās statistiskās normas (tas ir, novirze no populācijas vidējā lieluma, kas pieņemts par standartnormu) un to jālieto tikai šajā nozīmē.

Aktivitāte ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums. Tā attēlo indivīda funkcionēšanas perspektīvu.

Aktivitātes ierobežojumi¹⁸ ir grūtības, kas var būt indivīdam, izpildot aktivitāti. Aktivitātes ierobežojumi var svārstīties no nenozīmīgas novirzes līdz smagai novirzei pēc tās kvalitātes vai kvantitātes, izpildot aktivitāti, kas izteikta veidā vai apjomā, kāds tiek gaidīts no cilvēka bez veselības stāvokļa.

Dalība ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās. Tā attēlo sabiedrības funkcionēšanas perspektīvu.

Dalības ierobežojumi¹⁹ ir problēmas, ar ko indivīds var sastapties iesaistoties dzīves situācijās. Dalības ierobežojuma esamība tiek noteikta, salīdzinot indivīda dalību ar to, kas tiek gaidīta no indivīda bez nespējas dotajā kultūrā vai sabiedrībā.

Kontekstuālie faktori ir faktori, kas kopā sastāda indivīda dzīves pilnīgu kontekstu, un it sevišķi to pamatu, pēc kura veselības stāvokļi tiek klasificēti SFK. Ir divas kontekstuālo faktoru komponentes: vides faktori un personālie faktori.

Vides faktori izveido SFK komponenti un attiecas uz visiem ārējiem vai ārējās pasaules aspektiem, kas veido indivīda dzīves kontekstu un kam ir ietekme uz personas funkcionēšanu. Vides faktori iekļauj fizisko pasauli un tās pazīmes, cilvēka

¹⁸ “Aktivitātes ierobežojums” aizvieto terminu “nespēja” (*disability*), kā tas tika lietots SNNNK 1980. gada versijā.

¹⁹ “Dalības ierobežojumi” aizvieto terminu “nevarība” (*handicap*), kā tas tika lietots SNNNK 1980. gada versijā.

veidoto fizisko pasauli, citus cilvēkus dažādās mijiedarbībās un lomās, attieksmes un vērtības, sociālo sistēmu, dienestus un politiku, noteikumus un likumus.

Personālie faktori ir kontekstuālie faktori, kas attiecas uz indivīdu, piemēram, vecums, dzimums, sociālais statuss, dzīves pieredze un tā tālāk, kas pašlaik SFK netiek klasificēti, bet kurus lietotāji var iekļaut klasifikācijas lietojumā.

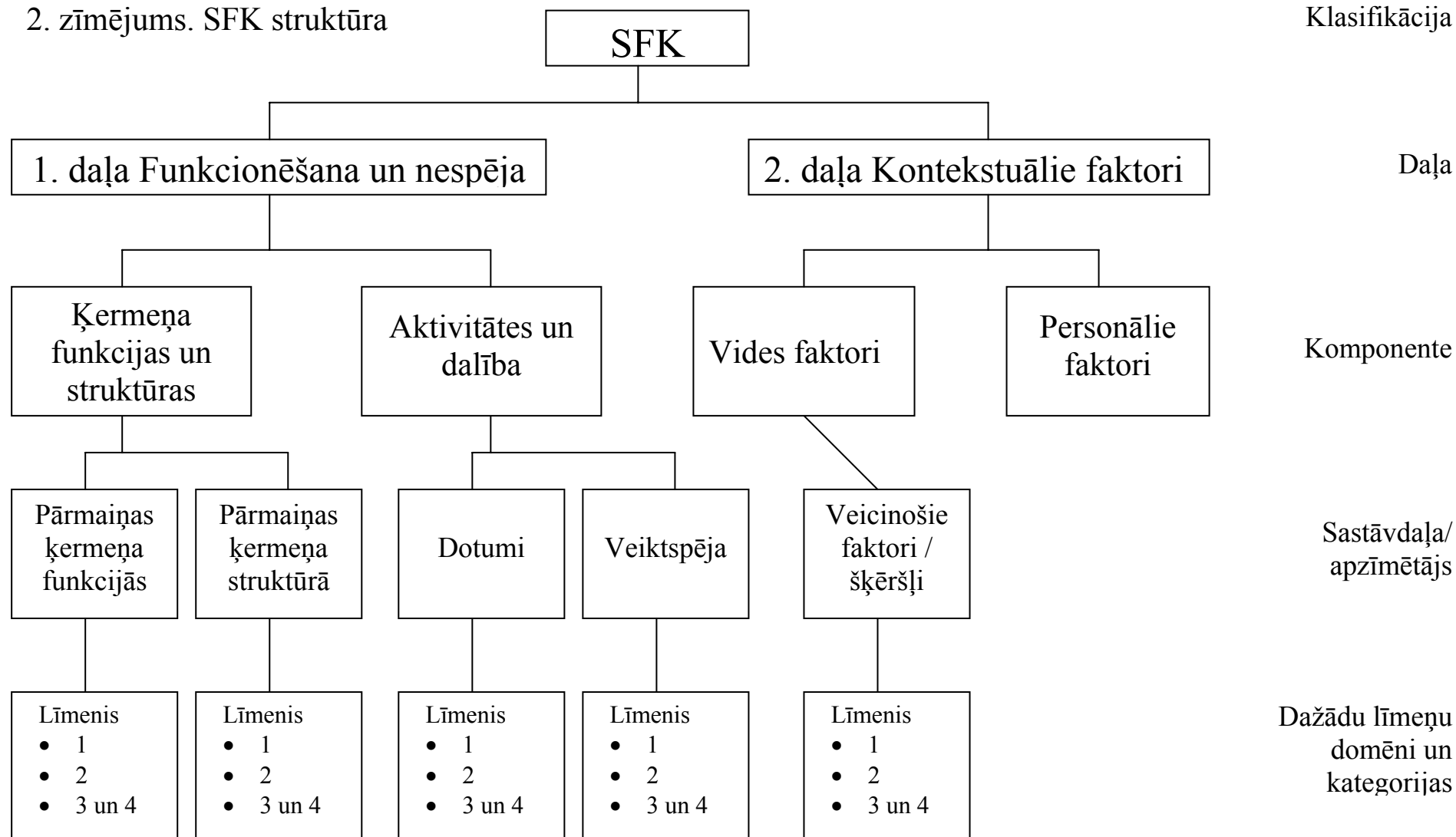
Veicinātāji ir faktori personas vidē, kas ar savu esamību vai neesamību uzlabo funkcionēšanu un samazina nespēju. Tie iekļauj tādus aspektus kā pieejamā fiziskā vide, būtisku palīgtechnoloģiju pieejamība, un cilvēku pozitīva attieksme pret nespēju, kā arī dienesti, sistēmas un politikas, kuru mērķis ir uzlabot visu cilvēku ar kādu veselības stāvokli iesaistīšanos visās dzīves jomās. Faktora neesamība arī var būt veicinoša, piemēram, stigmas vai negatīvas attieksmes neesamība. Veicinātāji var novērst neveselības vai aktivitātes ierobežojuma radītu dalības ierobežojumu, līdz ar darbības aktuālā izpildījuma uzlabošanu, par spīti personas problēmām ar dotumiem.

Šķēršļi ir faktori personas vidē, kas ar savu neesamību vai esamību ierobežo funkcionēšanu un izraisa nespēju. Tie iekļauj tādus aspektus kā fiziskā vide, kas nav pieejama, būtiskas palīgtechnoloģijas trūkums un cilvēku negatīva attieksme pret nespēju, kā arī dienestu, sistēmu un politiku neesamība, vai to traucējošā ietekme uz cilvēku ar kādu veselības stāvokli iesaistīšanos visās dzīves jomās.

Dotumi ir rādītājs, kas kā apzīmētājs norāda funkcionēšanas augstāko iespējamo līmeni, ko persona var sasniegt domēnā no Aktivitātes un dalības saraksta dotajā brīdī. Dotumi tiek mērīti vienveidīgā vai standartizētā vidē, un tāpēc atspoguļo videi pielāgotu indivīda spēju. Vides faktoru komponenti var lietot, lai aprakstītu šīs vienveidīgās vai standartizētās vides pazīmes.

Veiktspēja ir rādītājs, kas kā apzīmētājs, norāda ko indivīdi dara savā esošajā vidē, un šādi sniedz aspektu par personas iesaistīšanos dzīves situācijās. Esošā vide tiek aprakstīta, lietojot Vides faktoru komponenti.

2. zīmējums. SFK struktūra

2. SFK kā klasifikācija

Lai saprastu SFK kopumā, ir svarīgi izprast tās struktūru. Tā ir atspoguļota šādu terminu definīcijās un attēlota 2. zīmējumā.

Klasifikācija ir SFK visaptveroša struktūra. Hierarhiski tas ir augstākais termins.

Klasifikācijas daļas ir klasifikācijas divas galvenās apakšgrupas:

- 1. daļa aptver Funkcionēšanu un Nespēju
- 2. daļa aptver Kontekstuālos faktoros

Komponentes ir katras daļas divas galvenās apakšgrupas.

1. daļas komponentes ir:

- Ķermeņa funkcijas un Struktūras
- Aktivitātes un Dalība

2. daļas komponentes ir:

- Vides faktori
- Personālie faktori (SFK tie nav klasificēti)

Sastāvdaļas tiek definētas ar apzīmētāju lietojumu kopā ar kodu.

1. daļai ir četras sastāvdaļas, bet 2. daļai – viena.

1. daļas sastāvdaļas ir:

- Pārmaiņas ķermeņa funkcijās
- Pārmaiņas ķermeņa struktūrā
- Dotumi
- Veiktspēja

2. daļas sastāvdaļas ir:

- Veicinātāji vai šķēršļi vides faktoros

Domēni ir praktisks, nozīmīgs saistītu fizioloģisko funkciju, anatomisku struktūru, darbību, uzdevumu vai dzīves jomu komplekts. Domēni veido dažādas nodaļas un blokus katras komponentes ietvaros.

Kategorijas ir klases un apakšklases komponentes domēna ietvaros, tas ir klasifikācijas vienības.

Līmeņi veido hierarhisko kārtību, nodrošinot indikācijas kategoriju detalizācijai (tas ir, domēnu un kategoriju sadalījumam). Pirmais līmenis satur visus otrā līmeņa punktus, un tā tālāk.

3. SFK kategoriju definīcijas

Definīcijas ir apgalvojumi, kas izklāsta koncepcijas pamatīpašības (proti, kvalitātes, raksturīgas īpašības vai attiecības), ko nosaka šī kategorija. Definīcija formulē, kāda veida lietu vai parādību termins apzīmē, un operacionāli parāda, kā tā atšķiras no citām radniecīgām lietām vai parādībām.

SFK kategoriju definīciju veidošanas laikā tika paturētas prātā šādas, operacionālu definīciju ideālās pazīmes, iekļaujot iekļaušanas un izslēgšanas kritērijus:

- Definīcijām jābūt jēgpilnām un loģiski konsekventām.
- Tām ir īpaši jāidentificē šai kategorijai paredzētais jēdziens.
- Tām jā satur jēdziena pamatīpašības gan iepriekš paredzētās (ko jēdziens patiesi nozīmē), gan paplašinātās (uz kuriem objektiem vai parādībām tas attiecināms).
- Tām jābūt precīzām, nepretrunīgām un jāaptver visa termina nozīme.
- Tām jābūt izteiktām operacionālos terminos (piemēram, smaguma, ilguma, relatīvā nozīmīguma un iespējamo asociāciju terminos).
- Tām jāizvairās no atkārtotības, kas nozīmē, ka ne pats termins, ne jebkurš tā sinonīms, nevar parādīties ne definīcijā, ne arī tikt iekļauts jebkur citur, lietojot par primāru terminu definīcijā.
- Kur vien tas ir atbilstoši, tām jānorāda uz iespējamiem etioloģiskiem vai interaktīviem faktoriem.
- Tām jāatbilst augstākas kategorijas pazīmēm (piemēram trešā līmeņa terminiem ir jāiekļauj piederīgās otrā līmeņa kategorijas vispārējās pazīmes).
- Tām jābūt saskanīgām ar pakļauto terminu pazīmēm (piemēram, otrā līmeņa terminu pazīmes nedrīkst būt pretrunā ar zemāk esošām trešā līmeņa pazīmēm).
- Tās nedrīkst būt tēlainas vai metaforiskas, bet gan operacionālas.

- Tām jāveido empīriski formulējumi, kas būtu pamanāmi, pārbaudāmi vai izsecināmi netiešā veidā.
- Tām jābūt izteiktām, cik vien tas iespējams, neitrālos terminos, bez nevajadzīgām negatīvām konotātēm.
- Tām jābūt īsām un, ja iespējams, jāizvairās no tehniskiem terminiem (izņemot atsevišķus Ķermeņa funkciju un struktūru terminus).
- Tām jāsaturs iekļāvumi, kas aptvertu sinonīmus un piemērus, kuros būtu ņemtas vērā kultūras variācijas un atšķirības, kas radušās mūža gaitā.
- Tām jāietver izslēdzošos nosacījumus, lai brīdinātu lietotājus par iespējamām neskaidrībām ar radniecīgiem terminiem.

4. Papildus paskaidrojumi par terminoloģiju

Jebkuras klasifikācijas pamatā esošā terminoloģija sniedz fundamentālu atšķirību starp klasificējamo parādību un pašas klasifikācijas struktūru. Kā pamatnostādnes, ir svarīgi saskatīt atšķirību starp pasauli un terminiem, kas lietoti, lai aprakstītu šo pasauli. Piemēram, termini “dimensija” vai “domēns” var tikt definēti, tieši norādot uz pasauli, bet “komponente” vai “kategorija”, norādot tikai uz klasifikāciju.

Tajā pašā laikā, starp šiem terminiem pastāv atbilstība (tas ir, saderības funkcija), un iespējams, ka plašs lietotāju skaits var lietot šos terminus, tos savstarpēji aizstājot. Daudz augstāku specializētu prasību gadījumā, piemēram, datubāzes veidošanai un pētnieciskai modelēšanai, lietotājam ir būtiski atsevišķi identificēt un skaidri noteikt terminoloģijas, konceptuālā modeļa un klasifikācijas struktūrelementus. Tomēr jūtams, ka precizitāte un skaidrība, kas tiek nodrošināta ar šādu pieeju, nav to pūļu vērtība, kas jāpatērē šāda abstrakcijas līmeņa sasniegšanai, kas var mazināt SFK derīgumu vai, daudz svarīgāk, ierobežot šīs klasifikācijas potenciālo lietotāju loku.

2. pielikums

SFK kodēšanas vadlīnijas

SFK ir paredzēta dažādu veselības un ar veselību saistītu stāvokļu kodēšanai²⁰. Lietotājiem tiek noteikti rekomendēti izlasīt SFK ievadu pirms kodēšanas noteikumu un vadlīniju pētīšanas. Turklāt lietotājiem tiek pārliecinoši ieteikts, ka vēlams apgūt klasifikācijas lietošanu PVO un tās sadarbības centru tīklā.

Tālāk seko klasifikācijas pazīmes, kas ir svarīgas tās lietošanā.

1. Organizācija un struktūra

Klasifikācijas daļas

SFK ir organizēta divās daļās.

1. daļa sastāv no šādām komponentēm:

- Ķermeņa funkcijas un Ķermeņa struktūras
- Aktivitātes un Dalība.

2. daļa sastāv no šādām komponentēm:

- Vides faktori
- Personālie faktori (pašreiz tie SFK nav klasificēti).

Šīs komponentes ir apzīmētas ar priedēkli katram kodam.

- b Ķermeņa funkcijām
- s Ķermeņa struktūrām
- d Aktivitātei un Dalībai
- e Vides faktoriem

Priedēklis “d” apzīmē domēnus Aktivitātes un Dalības komponentē. Pēc lietotāja ieskatiem priedēklis “d” var tikt aizstāts ar “a” vai “p”, lai attiecīgi apzīmētu aktivitāti un dalību.

²⁰ Slimību kā tādu kodēšanai tā nav paredzēta. To var darīt, lietojot Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas 10. redakciju (SSK-10), jo tā ir klasifikācija, kas ir paredzēta, lai dotu iespēju veikt mirstības un saslimstības datu sistemātisku reģistrēšanu, analīzi, interpretāciju un salīdzināšanu slimību diagnožu un citu veselības problēmu veidā. SFK lietotāji tiek mudināti lietot šo klasifikāciju kopā ar SSK-10 (skat. Ievada 3. lappusi par abu klasifikāciju daļēju pārklāšanos).

Burtiem “b”, “s”, “d” un “e” seko ciparisks kods, kas sākas ar nodaļas numuru (viens cipars), tālāk seko otrs līmenis (divi cipari) un trešais un ceturtais līmenis²¹ (pa vienam ciparam katram). Piemēram, Ķermeņa funkciju klasifikācijā ir šādi kodi:

b2	Maņu funkcijas un sāpes	(pirmā līmeņa apzīmējums)
b210	Redzes funkcijas	(otrā līmeņa apzīmējums)
b2102	Redzes kvalitāte	(trešā līmeņa apzīmējums)
b21022	Kontrasta jutība	(ceturtā līmeņa apzīmējums)

Atkarā no lietotāja vajadzībām katrā līmenī var tikt izmantots jebkurš piemērotu kodu skaits. Lai aprakstītu indivīda situāciju, vairāk nekā viens kods var būt piemērots katrā līmenī. Tie var būt neatkarīgi vai savstarpēji saistīti.

Personas veselības stāvoklis SFK var tikt izteikts sakārtotu kodu veidā, kas ņemti no atbilstošiem klasifikācijas komponentu domēniem. Katram atsevišķam gadījumam maksimālais izmantojamo kodu skaits nodaļas līmenī ir 34 (8 ķermeņa funkcijas, 8 ķermeņa funkcijas, 9 aktivitāte un 9 dalības kodi), un 362 – otrajā līmenī. Trešajā un ceturtajā līmenī izmantošanai pieejami līdz 1424 kodi, kas kopā izveido klasifikācijas pilno versiju. Reālā dzīvē lietojot SFK, lai aprakstītu gadījumu ar otrā līmeņa (trīs ciparu) precizitāti, būtu adekvāti izmantot no 3 līdz 18 kodiem. Parasti daudz detalizētākā četrliemeņu versija ir paredzēta speciālistu dienestiem (piemēram, rehabilitācijas rezultātiem, geriatrijā vai psihiatrijā), turpretim divliemeņu klasifikāciju var lietot pētījumos un veselības gala rezultāta novērtēšanā.

Domēnus ir jākodē, piemērojot tos dotajam momentam (tas ir saskarsmes brīža momentuzņēmums), kurā stāvoklis fiksēts. Tomēr iespējams arī lietojums pēc laika sprīža, lai aprakstītu stāvokļa pārmaiņu trajektoriju laikā vai procesu. Šajā gadījumā lietotājam vajadzētu identificēt savu kodēšanas veidu un lietoto laika ietvaru.

Nodaļas

Katra klasifikācijas komponente ir organizēta nodaļās un domēnu virsraksti zem tām ir kopējās kategorijas vai specifiski apzīmējumi. Piemēram, Ķermeņa funkciju klasifikācijas 1. nodaļā ietilpst visas garīgās funkcijas.

Bloki

Nodaļas bieži tiek sadalītas kategoriju “blokos”. Piemēram, Aktivitātes un Dalības klasifikācijas 3. nodaļā (Komunikācija) ir trīs bloki: Informācijas uztvere komunikācijas laikā (d310-d329), Ziņojumu veidošana saziņai (d330-d349), un Saruna un sakaru līdzekļu un tehniku lietojums (d350-d369). Bloki ir paredzēti lietotāju ērtībai un, stingri ņemot, nav klasifikācijas struktūras daļa. Parastos apstākļos tie nav paredzēti lietojumam kodēšanas nolūkos.

²¹ Tikai Ķermeņa funkciju un Ķermeņa struktūru klasifikācija satur četrus līmeņus.

Kategorijas

Katras nodaļas ietvaros ir individuālas divu, trīs vai četru līmeņu kategorijas, no kurām katrai ir īsa definīcija un iekļaušanas un izslēgšanas nosacījumi, lai palīdzētu izvēlēties atbilstošu kodu.

Definīcijas

SFK, pretēji poētiskām vai nespeciālistu definīcijām, sniedz veselības un ar veselību saistītu kategoriju darba definīcijas. Šīs definīcijas apraksta katra domēna būtiskākās īpašības (piemēram, kvalitāti, īpašības un savstarpējās sakarības) un satur informāciju attiecībā uz to, kas ir iekļauts vai neiekļauts katrā no kategorijām. Definīcijas parasti satur arī lietojamus novērtēšanas pieturpunktus, lietošanai pētījumos un aptaujas lapās vai, alternatīvi, novērtēšanas instrumentu rezultātos, kas kodēti SFK terminos. Piemēram, redzes asuma funkcijas ir definētas monokulārās un binokulārās redzes asuma, skatoties tuvumā un tālumā, terminos tā, lai redzes asuma grūtības smagums varētu tikt kodēts ar nav, viegls, mērens, smags vai absolūts.

Iekļaušanas termini

Iekļaušanas termini ir minēti pēc daudzu kategoriju definīcijām. Tie ir paredzēti kā vadlīnijas kategorijas satura izpratnei, un nav paredzēts, ka tiem jābūt izsmeļošiem. Otrā līmeņa gadījumā, iekļaušanas nosacījumi aptver visus zemāk esošā trešā līmeņa nosacījumus.

Izslēgšanas termini

Izslēgšanas termini ir sniegti gadījumos, kad sakarā ar līdzību ar citiem terminiem kodēšana varētu izrādīties apgrūtināta. Piemēram, varētu domāt, ka kategorija “Tualetes izmantošana” iekļaujas kategorijā “Ķermeņa daļu aprūpe”. Tomēr, lai atšķirtu abas šīs kategorijas, “Tualetes izmantošana” tiek izslēgta no kategorijas d520 “Ķermeņa daļu aprūpe” un tiek kodēta kā kategorija d530.

Citi precizēti

Katras trešās vai ceturtās līmeņa kopas beigās, un katras nodaļas beigās ir kategorija “citi precizēti” (vienmēr identificējama pēc koda pēdējā cipara - 8). Tas pieļauj funkcionēšanas aspektu kodēšanu, kas nav iekļauti nevienā citā precizētā kategorijā. Ja tiek izmantota kategorija “citi precizēti”, lietotājam jāprecizē jaunā informācija papildu sarakstā

Neprecizēti

Pēdējā kategorija katras trešās vai ceturtās līmeņa kopas, un katras nodaļas beigās ir kategorija “neprecizēti”, kas ļauj kodēt funkcijas, kas iederas grupā, bet par kurām nav pietiekamas informācijas, lai pieļautu tās ievietošanu specifiskākā kategorijā. Šim kodam ir tā pati nozīme, kas otrā vai trešā līmeņa terminiem tieši virs tā, bez jebkādas papildus informācijas (blokiem kategorijas “citi precizēti” un “neprecizēti” ir apvienotas vienā kopā, bet tā vienmēr identificējama pēc koda pēdējā cipara – 9).

Apzīmētāji

SFK kodi lietojami kopā ar vienu vai vairākiem apzīmētājiem, kas norāda, piemēram, veselības līmeni vai problēmas smagumu. Apzīmētāji tiek kodēti ar vienu, diviem vai vairāk cipariem aiz punkta. Jebkura koda lietojumam ir jāseko vismaz vienam apzīmētājam. Bez apzīmētāja lietotam kodam nav dziļākas nozīmes (šādā gadījumā PVO interpretē nepilnīgos kodus kā problēmas neesamību –xxx.00).

Pirmais apzīmētājs Ķermeņa funkcijām un Struktūrām, veikspējas un dotumu apzīmētāji Aktivitātēm un Dalībai, un pirmais apzīmētājs Vides faktoriem –visi apzīmē problēmas pakāpi attiecīgajā komponentē.

Visas komponentes tiek mērītas, lietojot to pašu vispārējo skalu. Problēmas esamība atkarā no sastāvdaļas, var nozīmēt neveselību, apgrūtinājumu, ierobežojumu vai šķērslī. Saskaņā ar attiecīgo klasifikācijas domēnu jāizvēlas atbilstoši apzīmētāji vārdi, kas norādīti iekavās (xxx atrodas otrā līmeņa domēna koda vietā):

xxx.0 NAV problēmas	(nekāda, neesoša, vērā neņemama,...)	0-4%
xxx.1 VIEGLA problēma	(niecīga, maza,...)	5-24%
xxx.2 MĒRENA problēma	(vidēja, mēreni smaga,...)	25-49%
xxx.3 SMAGA problēma	(augsta, ārkārtīgi smaga,...)	50-95%
xxx.4 ABSOLŪTA problēma	(pilnīga,...)	96-100%
xxx.8 nav precizēta		
xxx.9 nav piemērojama		

Procentuālo vērtību plašais diapazons ir dots tiem gadījumiem, kad neveselības, dotumu ierobežojuma, veikspējas problēmu vai vides šķēršļu/veicinātāju mērīšanai ir pieejami kalibrēti instrumenti vai citi standarti. Piemēram, gadījumos, kad tiek noteikts, ka “nav problēmu” vai “absolūta problēma”, kodēšanas kļūda ir pieļaujama tikai 5% robežās. “Mērena problēma” ir puse no absolūtās grūtību skalas. Procentuālās vērtības, kas tiek noteiktas dažādos domēnos salīdzinājumā ar populācijas standartiem jānorāda kā percentiles. Lai šo novērtēšanu veiktu unificētā veidā, novērtēšanas procedūras jāpilnīgo pētījumu ceļā.

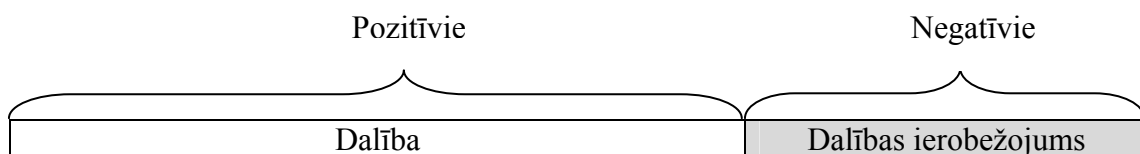
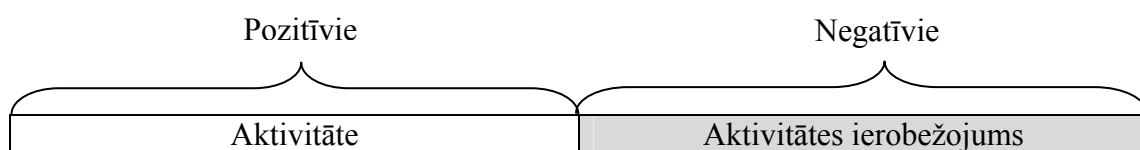
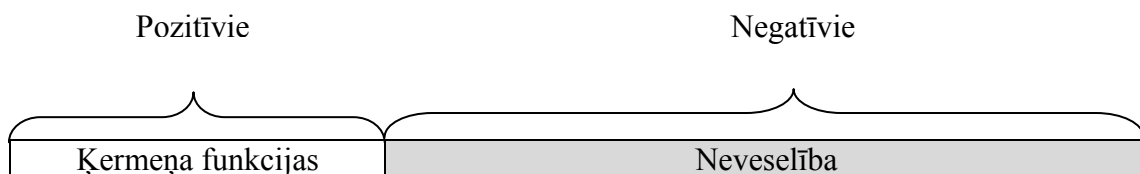
Vides faktoru komponentes gadījumā pirmo apzīmētāju var izmantot arī, lai apzīmētu vides pozitīvo aspektu apjomu vai veicinātājus. Lai apzīmētu veicinātājus, var lietot to pašu 0-4 skalu, bet punkts tad jāaizstāj ar plus (+) zīmi, piemēram, e110+2. Vides faktorus var kodēt vai nu (i) saistībā ar katru komponenti; vai (ii) bez saistības ar katru komponenti (skat. 3. sekciju turpmāk). Pirmajam veidam dodama priekšroka, jo tas daudz skaidrāk identificē ietekmi un raksturīgās pazīmes.

Papildus apzīmētāji

Dažādi lietotāji var uzskatīt par piemērotu un noderīgu pievienot vēl citu informāciju katrai kodēšanas vienībai. Ir daudz papildu apzīmētāju, kas varētu būt noderīgi, kā tas izskaidrots turpmāk.

Pozitīvo aspektu kodēšana

Pēc lietotāja ieskatiem kodēšanas skalas var veidot tā, lai aptvertu pozitīvos funkcionēšanas aspektus.

2. Vispārējie kodēšanas noteikumi

Lai daudzveidīgā klasifikācijas lietojumā iegūtu precīzu informāciju, ir būtiski ievērot šādus noteikumus.

Kodu masīva atlase, lai veidotu individuālo profilu

SFK klasificē veselību un ar veselību saistītos stāvokļus, un tādēļ nepieciešams izvēlēties kodu sēriju, kas vislabāk apraksta personas funkcionēšanas profilu. SFK nav “notikumu klasifikācija”, kā, piemēram, SSK-10, kurā ar vienu kodu tiek klasificēts konkrēts veselības stāvoklis. Personas funkcionēšanu var ietekmēt ķermeņa, individuālā un sabiedrības līmenī, tādēļ lietotājam vienmēr jāņem vērā visas klasifikācijas komponentes, proti Ķermeņa funkcijas un Struktūras, Aktivitātes un Dalību un Vides faktoros. Tomēr nebūtu praktiski gaidīt, ka visi iespējamie kodi tiks lietoti katrā atsevišķā gadījumā, jo atkarā no nosacījumiem lietotājs atlasīs visbūtiskākos kodus ar mērķi aprakstīt doto veselības pieredzi.

Būtiskas informācijas kodēšana

Kodētā informācija vienmēr ir kontekstā ar veselības stāvokli. Kaut gan, kodu lietojumam nav nepieciešams izsekot saiknei starp veselības stāvokli un kodētajiem funkcionēšanas un nespējas aspektiem, tomēr SFK ir veselības klasifikācija un tāpēc paredz kaut kāda veida veselības stāvokļa esamību. Tāpēc informācija, ko indivīds izlemj darīt vai nedarīt, nav saistīta ar funkcionēšanas problēmu saistībā ar veselības stāvokli, nav jākodē. Piemēram, ja persona nolemj neveidot jaunas attiecības ar saviem kaimiņiem citu (ar veselību nesaistītu iemeslu dēļ) tad nevajadzētu lietot kategoriju d7200, kas iekļauj attiecību veidošanu. Un pretēji, ja personas lēmums ir saistīts ar veselības stāvokli (piemēram, depresiju), tad šis kods jāpiemēro.

Informācija, kas atspoguļotu personas izjūtas par līdzdalību vai apmierinātību ar funkcionēšanas līmeni, pašlaik ar SFK netiek kodēta. Tālāki pētījumi var nodrošināt papildu apzīmētāju izstrādi, kas ļautu šo informāciju kodēt.

Jākodē tikai tie personas funkcionēšanas aspekti, kas saistīti ar iepriekš noteiktu laika ietvaru. Nav jāreģistrē funkcijas, kas saistītas ar agrākiem notikumiem un kam nav sakara ar pašreizējiem notikumiem.

Acīmredzamas informācijas kodēšana

Kodēšanas gaitā lietotājam nevajag izdarīt secinājumus par savstarpējo saistību starp ķermeņa funkciju vai struktūru neveselību, aktivitātes ierobežojumiem vai dalības ierobežojumiem. Piemēram, ja personai pārvietošanās funkcionēšana ir ierobežota, nav attaisnojams pieņēmums, ka personai ir neveselība ar kustību funkciju ierobežojumu. Līdzīgi, no fakta, ka personai ir ierobežots spēju apjoms pārvietoties, nav pamatoti secināt, ka viņam/viņai ir veiktspējas problēmas saistībā ar pārvietošanos. Lietotājam ir jāiegūst skaidra informācija atsevišķi par ķermeņa funkcijām un struktūru, un dotumiem un veiktspēju (dažos gadījumos, piemēram,

garīgās funkcijas, ir nepieciešami citi novērojumi, jo šīs ķermeņa funkcijas nav tieši novērojamas).

Specifiskas informācijas kodēšana

Veselība un ar veselību saistīti stāvokļi ir jāfiksē, cik specifiski vien iespējams, piemērojot vispiemērotāko SFK kategoriju. Piemēram, visspecifiskākais kods personai ar nakts aklumu ir b21020 "Gaismas jutība". Tomēr, ja kāda iemesla dēļ šo detalizācijas līmeni nevar lietot, tā vietā var lietot hierarhiski atbilstošu "cilmes" kodu (šajā gadījumā, b2102 Redzes kvalitāte, b210 Redzes funkcijas, vai b2 Maņu funkcijas un sāpes).

Lai vieglāk un ātrāk atrastu atbilstošu kodu, tiek īpaši rekomendēts lietot SFK pārlūkprogrammu²², kas nodrošina meklēšanas funkciju klasifikācijas pilnājam versijai ar elektroniskā rādītāja palīdzību. Kā alternatīvu var lietot alfabētisko rādītāju.

3. Vides faktoru komponentu kodēšana

Trīs kodēšanas nosacījumi ir piemērojami, lai kodētu vides faktorus:

1. metode

Vides faktorus kodē atsevišķi, bez šo kodu saistības ar ķermeņa funkcijām, ķermeņa struktūrām vai aktivitāti un dalību.

Ķermeņa funkcijas	_____
Ķermeņa struktūras	_____
Aktivitātes un dalība	_____
Vide	_____

2. metode

Vides faktori tiek kodēti katrai komponentei atsevišķi.

Ķermeņa funkcijas	_____	E kods	_____
Ķermeņa struktūras	_____	E kods	_____
Aktivitātes un dalība	_____	E kods	_____

²² SFK pārlūkprogrammu dažādās valodās var ielādēt SFK mājas lapā:
<http://www.who.int/classification/icf>

3. metode

Vides faktori tiek kodēti dotumu un veikspējas apzīmētājiem katrā komponentes Aktivitātes un Dalība punktā.

Veikspējas apzīmētājs _____ E kods _____
 Dotumu apzīmētājs _____ E kods _____

4. Noteiktu komponentu kodēšanas noteikumi

4.1 Ķermeņa funkciju kodēšana

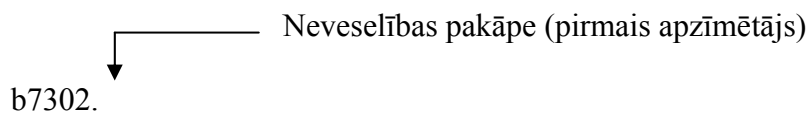
Definīcijas

Ķermeņa funkcijas ir ķermeņa sistēmu fizioloģiskas funkcijas (iekļaujot psihiskās funkcijas). **Neveselība** ir ķermeņa funkciju vai struktūras problēmas kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

Ķermeņa funkciju apzīmētāja lietošana

Ķermeņa funkcijas tiek kodētas ar vienu apzīmētāju, kas norāda neveselības pakāpi vai lielumu. Neveselības esamību var raksturot kā zudumu vai trūkumu, samazināšanos, papildu funkciju, tās pārmērību vai novirzi.

Neveselība personai ar hemiparēzi var tikt aprakstīta ar kodu b7302 Ķermeņa vienas puses muskuļu spēks:

Ja ir konstatēta neveselības esamība, tā jāmēra, lietojot vispārējo apzīmētāju atbilstoši smaguma skalai. Piemēram:

b7302.1 VIEGLA ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselība	(5-24%)
b7302.2 MĒRENA ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselība	(25-49%)
b7302.3 SMAGA ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselība	(50-95%)
b7302.4 ABSOLŪTA ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselība	(96-100%)

Neveselības neesamība (atbilstoši iepriekš noteiktam sliekšņa līmenim) vispārējā apzīmētāja gadījumā tiek apzīmēta ar vērtību "0". Piemēram:

b7302.0 NAV ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselības

Ja informācija ir nepietiekama, lai precizētu neveselības smagumu, jālieto ir cipars "8". Piemēram, ja personas veselības dokumentos formulēts, ka persona cieš no nespēka ķermeņa labajā pusē, nesniedzot par to plašāku informāciju, tad jālieto šāds kods:

b7302.8 Ķermeņa vienas puses muskuļu spēka neveselība, bez precizējuma

Var būt situācijas, kad ir nepiemēroti, lietot īpašu kodu. Piemēram, kods b650 Menstruālās funkcijas nav piemērojams sievietēm pirms vai pēc noteikta vecuma (pirms menarhes vai postmenopauzē). Šiem gadījumiem ir paredzēts cipars "9".

b650.9 Menstruālās funkcijas, nav piemērojams

Ķermeņa funkciju strukturālā korelācija

Ķermeņa funkciju un Ķermeņa struktūru klasifikācijas tika veidotas paralēli. Kad tiek lietots ķermeņa funkciju kods, lietotājam ir jāpārbauda, vai piemērojams arī atbilstošs ķermeņa struktūru kods. Piemēram, ķermeņa funkcijas iekļauj cilvēka pamatsajūtas kā b210-b229 Redze un ar to saistītās funkcijas. To strukturālā saistība meklējama starp s210 un s230 kā "acs un ar to saistītās struktūras".

Savstarpējā saistība starp vairākām neveselībām

Neveselība var novest pie citas neveselības; piemēram, muskuļu spēks var vājināt kustību funkcijas, sirds funkcijas var būt saistītas ar elpošanas funkcijām, uztvere var ietekmēt domāšanas funkcijas.

Ķermeņa funkciju neveselības identifikācija

Tādas neveselības gadījumos, kad nevienmēr iespējams to tieši novērot (piemēram, garīgās funkcijas), lietotājs var secināt par neveselību pēc uzvedības novērojumiem. Piemēram, klīniskā praksē atmiņu var novērtēt ar standartizētiem testiem un, lai gan nav iespējams patiesi "novērot" smadzeņu funkcijas, atkarā no šo testu rezultātiem var secināt, ka atmiņas garīgās funkcijas ir bojātas.

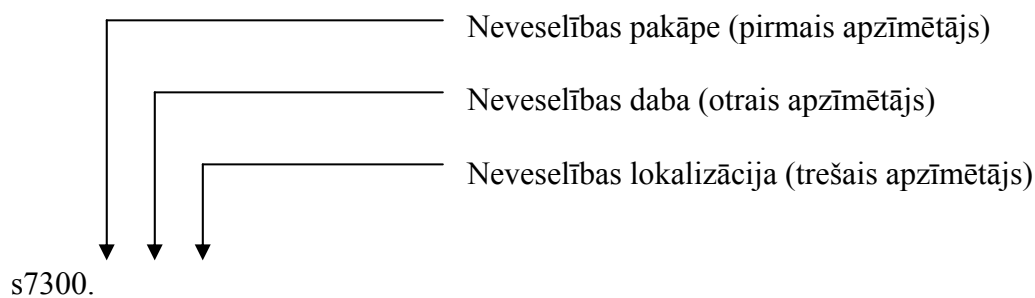
4.2 Ķermeņa struktūru kodēšana

Definīcijas

Ķermeņa struktūras ir anatomiskas ķermeņa daļas kā, piemēram, orgāni, locekļi un to komponenti. **Neveselība** ir ķermeņa funkciju vai struktūras problēmas kā, piemēram, nozīmīga novirze vai to zudums.

Apzīmētāja lietošana ķermeņa struktūru kodēšanai

Ķermeņa struktūras tiek kodētas ar trīs apzīmētājiem. Pirmais apzīmētājs attēlo neveselības pakāpi vai lielumu, otrais apzīmētājs tiek lietots, lai norādītu pārmaiņu dabu, un trešais apzīmētājs norāda neveselības lokalizāciju.

Aprakstošā shēma izmantota, lai attēlotu 1. tabulā minēto trīs apzīmētāju izvietojumu.

1. tabula Ķermeņa struktūru apzīmētāju skala

Pirmais apzīmētājs Neveselības pakāpe	Otrais apzīmētājs Neveselības daba	Trešais apzīmētājs Neveselības lokalizācija
0 NAV neveselības 1 VIEGLA neveselība 2 MĒRENA neveselība 3 SMAGA neveselība 4 ABSOLŪTA neveselība 8 nav precizēta, bez precizējuma 9 nav piemērojama	0 nav struktūrālu pārmaiņu 1 trūkst pilnībā 2 trūkst daļēji 3 papildu daļa 4 nepareizi izmēri 5 veseluma pārrāvums 6 novietojuma maiņa 7 kvalitatīvas pārmaiņas struktūrā, iekļaujot šķidruma aizturi 8 nav precizēts 9 nav piemērojams	0 vairāk nekā viens apvidus 1 labā puse 2 kreisā puse 3 abas puses 4 priekšpuse 5 mugurpuse 6 proksimālā daļa 7 distālā daļa 8 nav precizēts 9 nav piemērojams

4.3 Aktivitātes un dalības komponentu kodēšana

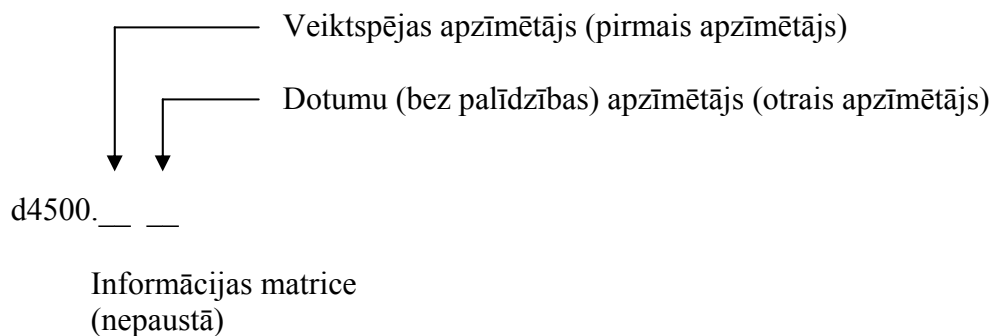
Definīcijas

Aktivitāte ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums. **Dalība** ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās. **Aktivitātes ierobežojumi** ir grūtības, kas var būt indivīdam, izpildot aktivitāti. **Dalības ierobežojumi** ir problēmas, ar ko indivīds var sastapties, iesaistoties dzīves situācijās.

Aktivitātes un dalības klasifikācijai ir vienots domēnu saraksts.

Dotumu un veikspējas apzīmētāju lietošana

Aktivitāte un dalība tiek kodēti ar diviem apzīmētājiem: **veikspējas** apzīmētājs, kas ieņem pirmā cipara vietu aiz punkta, un **dotumu** apzīmētājs, kas ieņem otrā cipara vietu aiz punkta. Kods, kas identificē kategoriju Aktivitātes un dalības sarakstā, un divi apzīmētāji veido nepaustās informācijas matrici.

Veikspējas apzīmētājs raksturo, ko indivīds dara savā esošajā vidē. Tā kā vide raksturo arī sociālu kontekstu, veikspēja ar šo apzīmētāju, var tikt saprasta kā cilvēku “iesaistīšanās dzīves situācijās” vai “dzīves pieredze” reālos apstākļos, kuros viņi dzīvo. Šis konteksts iekļauj vides faktorus, tas ir, visus fiziskās, sociālās un attieksmes pasaules aspektus. Šīs pašreizējās vides pazīmes var kodēt, lietojot Vides faktoru klasifikāciju.

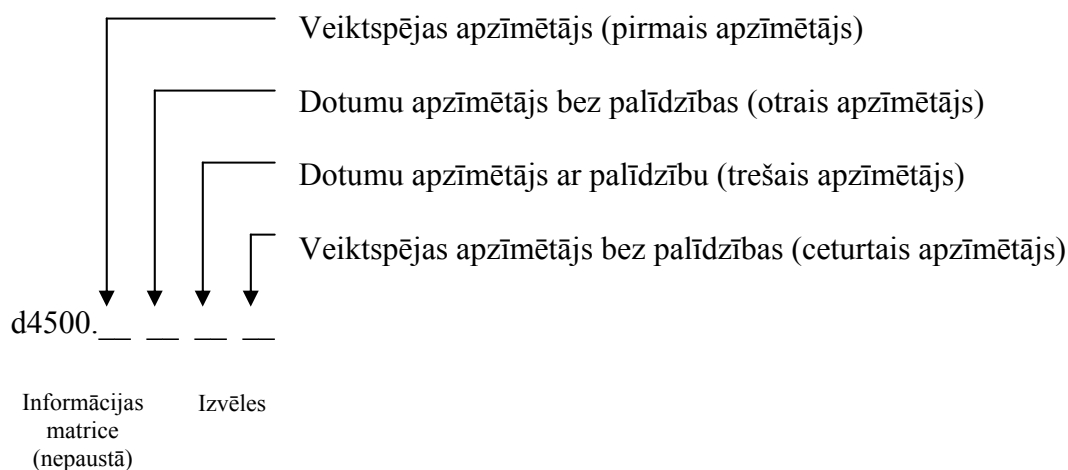
Dotumu apzīmētājs raksturo indivīda spēju veikt uzdevumu vai darbību. Šis apzīmētājs paredzēts, lai norādītu augstāko iespējamo funkcionēšanas līmeni, ko persona var sasniegt šobrīd šajā domēnā. Lai novērtētu visas spējas, ko var veikt indivīds, ir nepieciešama “standartizēta” vide, lai neitralizētu dažādās vides atšķirīgo ietekmi uz indivīda spējām. Šāda standartizēta vide var būt: (a) esošā vide, kurā parasti notiek dotumu vērtēšana ar testu palīdzību; (b) gadījumos, kad tas nav iespējams, pieņemtā vide, kurā, domājams, var gūt vienādu ietekmi. Šādu vidi var saukt par “vienveidīgu” vai “standartizētu” vidi. Tāpēc dotumi atspoguļo videi pielāgotas indivīda spējas. Šādam sakārtojumam jābūt vienādam visiem cilvēkiem visās valstīs, lai varētu veikt starptautiskus salīdzinājumus. Lai būtu precīzi,

vienveidīgās vai standartizētās vides pazīmes var kodēt, lietojot vides faktoru komponentes. Atšķirība starp dotumiem un veikspēju atspoguļo atšķirību starp pašreizējās un vienveidīgās vides ietekmi, un tādā veidā nodrošina ar noderīgu vadlīniju, pasakot, kas būtu darāms ar indivīda vidi, lai uzlabotu veikspēju.

Parasti tiek lietots dotumu apzīmētājs bez palīdzības, lai aprakstītu indivīda patiesās spējas, kas nav uzlabotas ar palīgierīču vai citu personu palīdzību. Tā kā veikspējas apzīmētājs attiecas uz indivīda esošo vidi, palīgierīču vai citu personu palīdzību vai šķēršļu klātbūtni var tieši novērot. Veicinātāja vai šķēršļa dabu var aprakstīt, lietojot Vides faktoru klasifikāciju.

Izvēles apzīmētāji

Trešais un ceturtais (izvēles) apzīmētājs nodrošina lietotāju ar iespējām kodēt, kādi ir indivīda dotumi ar palīdzību un veikspēja bez palīdzības.

Divu apzīmētāju lietojuma piemēri

d4500 Īsas distances noiešana

Veiktspējas apzīmētāju šis domēns raksturo par pārvietošanos kājām personas esošajā vidē, piemēram, pa dažādām virsmām un dažādos apstākļos, lietojot spieķi, staigāšanas palīgierīci, vai citas palīgtechnoloģijas un veicot attālumu, kas mazāks par vienu kilometru. Piemēram, personas veiktspēja, kura zaudējusi kāju ar darbu saistītā nelaimes gadījumā, un kopš tā laika lieto spieķi, bet saskaras ar mērenām grūtībām staigājot, jo apkārtņē ietves ir ļoti stāvas un tām ir ļoti slidenas virsmas, var tikt kodēta kā:

d4500.3 _ mēreni veiktspējas ierobežojumi noejot īsu distanci

Dotumu apzīmētāju šis domēns raksturo par indivīda spēju pārvietoties kājām bez palīdzības. Lai neitralizētu atšķirīgas vides dažādo ietekmi, šī spēja novērtēta "standartizētā" vidē. Šī standartizētā vide var būt: (a) esošā vide, kurā parasti notiek dotumu novērtēšana ar testu palīdzību; vai (b) gadījumos, kad tas nav iespējams, pieņemtā vide, kurā, domājams, var gūt vienādu ietekmi. Piemēram, patiesā spēja šai personai, staigājot bez spieķa standartizētā vidē (pa līdzenu un neslīdošu virsmu), būs ļoti ierobežota. Tāpēc personas dotumus var kodēt kā:

d4500._3 smags spēju apjoma ierobežojums, noejot īsas distances

Lietotājiem, kas vēlas precizēt esošo vai standartizēto vidi, lietojot veiktspējas vai dotumu apzīmētājus, jālieto Vides faktoru klasifikācija (skat. iepriekš 3. apakšnodaļā Vides faktoru kodēšanas 3. metodi).

4.4 Vides faktoru kodēšana

Definīcijas

Vides faktorus veido fizisko, sociālo un attieksmju vide, kurā dzīvo cilvēki un pavada savu mūžu.

Vides faktoru lietošana

Vides faktori ir klasifikācijas 2. daļas (Kontekstuālie faktori) komponente. Katrai funkcionēšanas komponentei ir jāapsver Vides faktori, un jākodē atbilstoši vienai no trim metodēm, kas aprakstītas iepriekš 3. apakšnodaļā.

Vides faktori ir jākodē no tās personas perspektīvas, kuras situācija tiek aprakstīta. Piemēram, ietvi bez apmales var kodēt kā veicinātāju braucamkrēsla lietotājam, bet kā šķērslis – aklam cilvēkam.

Apzīmētājs norāda pakāpi, līdz kurai faktors ir veicinātājs vai šķērslis. Ir vairāki iemesli, kāpēc vides faktors var būt veicinātājs vai šķērslis, un cik lielā mērā.

Par veicinātājiem kodētājam jāpatur prātā tāds aspekts, kā resursu pieejamība, un vai šī pieejamība ir uzticama vai mainīga, labas vai sliktas kvalitātes, un tā tālāk. Šķēršļu gadījumā būtiski, cik bieži faktors traucē personu, vai traucēklis ir liels vai mazs, vai ir novēršams vai nē. Ir jāpatur prātā arī tas, ka vides faktors var būt par šķērslī arī tā esamības dēļ (piemēram, negatīva attieksme pret cilvēkiem ar nespēju) vai to neesamības dēļ (piemēram, nepieciešamā pakalpojuma nepieejamība). Ietekme, kāda vides faktoriem ir uz tādu cilvēku dzīvi, kam ir noteikts mainīts veselības stāvoklis, ir dažāda un sarežģīta, un, cerams, ka tālākā izpēte novedīs pie labākas šīs mijiedarbības izpratnes, un, iespējams, parādīs otrā apzīmētāja noderīgumu šiem faktoriem.

Dažos gadījumos atšķirīgu vides faktoru sakopojums ir rezumēts ar vienu terminu kā nabadzība, attīstība, lauku vai pilsētas vide vai sociālais kapitāls. Šie summārie termini netika atspoguļoti klasifikācijā. Labāk kodētājam ir jāatdala sastāvdaļu faktorus un jākodē tos. Un vēlreiz, turpmāk pētījumi ir vajadzīgi, lai noteiktu, vai ir skaidrs un pastāvīgs tādu vides faktoru sakopojums, kuri veido katru no šiem summāriem terminiem.

Pirmais apzīmētājs

Pieturoties pie negatīvās un pozitīvās skalas, kas norāda pakāpi, no kuras atkarā vides faktori darbojas kā šķērslis vai veicinātājs. Kā tas tiks norādīts vēlāk, lietojot vienu pašu punktu, lai tas norāda uz šķērslī, turpretim lietojot “+” zīmi tā vietā, tas raksturo veicinātāju:

xxx.0 NAV šķēršļa

xxx.1 VIEGLS šķērslis

xxx.2 MĒRENS šķērslis

xxx.3 SMAGS šķērslis

xxx.4 ABSOLŪTS šķērslis

xxx+0 NAV veicinošā faktora

xxx+1 VIEGLS veicinošais faktors

xxx+2 MĒRENS veicinošais faktors

xxx+3 NOZĪMĪGS veicinošais faktors

xxx+4 PILNĪGS veicinošais faktors

xxx.8 šķērslis, nav precizēts, bez
precizējuma

xxx.9 nav piemērojams

xxx+8 veicinošais faktors, nav precizēts,
bez precizējuma

xxx.9 nav piemērojams

3. pielikums

Aktivitātes un dalības saraksta iespējamā pielietošana

Aktivitātes un dalības komponente ir neitrāls domēnu saraksts, kas apzīmē dažādas darbības un dzīves jomas. Katrs domēns satur dažādu līmeņu kategorijas, kas ir sakārtotas no vispārējām līdz detalizētām (piemēram, 4. nodaļas Mobilitāte domēns sastāv no tādām kategorijām, kā d450 Staigāšana, un zem tās ir daudz konkrētākas kategorijas, piemēram, d4500 Īsas distances noiešana). Aktivitātes un dalības domēnu saraksts aptver visu funkcionēšanas diapazonu, ko var kodēt kā individuālā, tā sociālā līmenī.

Kā norādīts Ievadā, šo sarakstu var lietot dažādos veidos, lai apzīmētu specifiskus priekšstatus par “Aktivitātēm” un “Dalību”, kas SFK ir definēti šādi:

Veselības kontekstā:

Aktivitāte ir indivīda uzdevuma vai darbības veikums.

Dalība ir indivīda iesaistīšanās dzīves situācijās.

Ir četras alternatīvas izvēles, lai, ar domēnu saraksta terminiem, strukturētu saistību starp aktivitāti (a) un dalību (p):

(1) Šķirts aktivitātes domēnu un dalības domēnu kopums starp tiem (nav pārklāšanās)

Noteikts kategoriju kopums tiek kodēts tikai kā aktivitātes (tas ir, uzdevumi vai darbības, ko indivīds dara), bet otrs komplekts – tikai kā dalība (tas ir, iesaistīšanās dzīves situācijās). Tādēļ šie divi komplekti ir savstarpēji izslēdzoši.

Šajā gadījumā aktivitātes kategoriju un dalības kategoriju kopumu nosaka lietotājs. Katra kategorija ir vai nu aktivitātes, vai dalības vienība, bet nekad abas no tām uzreiz. Piemēram, domēni var būt sadalīti šādi:

a1 Mācīšanās un zināšanu lietojums
a2 Vispārējie uzdevumi un vajadzības
a3 Komunikācija
a4 Mobilitāte

p5 Pašaprūpe
p6 Mājas dzīve
p7 Interpersonāla mijiedarbība un attiecības
p8 Galvenās dzīves jomas
p9 Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

Šīs struktūras kodēšana

a kategorijas kods. $q_p q_c$ (kategorija, kas uzskatīta par aktivitātes vienību)

p kategorijas kods. $q_p q_c$ (kategorija, kas uzskatīta par dalības vienību)

Kur q_p = veikspējas apzīmētājs un q_c = dotumu apzīmētājs. Ja tiek lietots veikspējas apzīmētājs, kategorija, norādot aktivitātes vai dalības vienību, tiek interpretēta veikspējas sastāvdaļas terminos; ja tiek lietots dotumu apzīmētājs, dotumu sastāvdaļas lieto, lai interpretētu kategoriju, atkal norādot aktivitātes vai dalības vienību.

Šādā veidā (1) izvēle nodrošina izsmeļošu informācijas matrici bez jebkādas dublēšanās vai pārklāšanās.

(2) Daļēja pārklāšanās starp aktivitātes un dalības domēnu kopumu

Šīs alternatīvas gadījumā kategoriju kopumu var interpretēt gan kā aktivitātes, gan dalības vienības. Proti, tā pati kategorija ir paredzēta interpretācijai no indivīda (uzdevumi vai darbības, ko veic indivīds) un sabiedrības (iesaistīšanās dzīves situācijās) viedokļa.

Piemēram:

a1 Mācīšanās un zināšanu lietojums
a2 Vispārējie uzdevumi un vajadzības
a3 Komunikācija
a4 Mobilitāte
a5 Pašaprūpe
a6 Mājas dzīve

p3 Komunikācija
p4 Mobilitāte
p5 Pašaprūpe
p6 Mājas dzīve
p7 Interpersonāla mijiedarbība un attiecības
p8 Galvenās dzīves jomas
p9 Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

Šīs struktūras kodēšana

Ir noteikti ierobežojumi, kā var kodēt kategorijas par šīm struktūrām. Kategorijai "pārklāšanās" ietvaros nevar būt dažāda nozīmes vienam un tam pašam apzīmētājam (vai nu kā pirmais apzīmētājs veikspējai, vai kā otrais apzīmētājs dotumiem), piemēram:

a kategorija.1_ vai a kategorija. _1
p kategorija.2_ p kategorija. _2

Lietotājs, kurš izraugās šo izvēli, ļaujjas uz to, ka pārklājošās kategorijas var būt ar dažādu nozīmi, ja tās ir kodētas pēc aktivitātes, nevis pēc dalības, un otrādi. Tomēr jāievada viens atsevišķs kods informācijas matricē, lai precizētu katra apzīmētāja ailes saturu.

(3) Detalizētas aktivitāšu kategorijas un plašas dalības kategorijas, ar pārklāšanos vai bez tās.

Cita pieeja aktivitātes un dalības definīciju domēnu lietojumam ierobežo dalības piemērošanu daudz vispārīgāku un plašāku kategoriju domēnu ietvaros (piemēram, pirmā līmeņa kategorijas, tādas kā nodaļu virsraksti) un paredz daudz detalizētāku aktivitāšu kategoriju lietojumu (piemēram, trešā vai ceturrtā līmeņa kategorijas). Šī pieeja sadala kategorijas dažu vai visu domēnu ietvaros atkarā no plašas vai detalizētas izteiksmes. Lietotājs var uzskatīt dažus domēnus kā pilnībā piederošus (tas ir, visos detalizācijas līmeņos) aktivitātēm vai pilnībā dalībai.

Piemēram, d4550 Līšana var tikt uzlūkota kā aktivitāte, savukārt d455 Pārvietošanās tiek izprasta kā dalība.

Ir divi iespējami veidi, kā piemērot šo pieeju: (a) ja “pārklāšanās” nav, tas ir, ja šī vienība ir aktivitāte, tad tā nav dalība; vai (b) var būt pārklāšanās, tā kā daži lietotāji var izlietot visu sarakstu aktivitātēm un tikai plašākus virsrakstus dalībai.

Šīs struktūras kodēšana

Līdzīgi izvēlei (1) vai izvēlei (2).

(4) Tādu pašu domēnu lietošana kā aktivitātēm, tā dalībai, ar pilnīgu domēnu pārklāšanos

Šajā izvēlē visus aktivitātes un dalības saraksta domēnus var uzskatīt gan par aktivitātēm, gan dalību. Katra kategorija var tikt interpretēta gan kā individuālā funkcionēšana (aktivitāte), gan arī kā sociālā funkcionēšana (dalība).

Piemēram, d330 Runāšana var tikt uzlūkota gan kā aktivitāte, gan kā dalība. Persona kam nav balss saišu, var runāt, lietojot palīgierīci. Atbilstoši novērtējumam lietojot dotumu un veikspējas apzīmētājus, šai personai ir:

Pirmais apzīmētājs

Mērenas veikspējas grūtības (iespējams, sakarā ar kontekstuālajiem faktoriem, tādiem kā personīgais stress vai citu cilvēku attieksmes) →2

Otrais apzīmētājs

Smagas dotumu grūtības bez palīgierīces →3

Trešais apzīmētājs

Vieglas dotumu grūtības ar palīgierīci →1

Atbilstoši SFK informācijas matricēi, šīs personas stāvoklis ir jākodē kā:

d330.231

Atbilstoši (4) izvēlei, to var kodēt arī kā:

a330.231

p330.2

(4) Šīs izvēles gadījumā, kad var lietot gan veikspējas, gan dotumu apzīmētājus, SFK informācijas matricē ir divas vērtības vienai un tai pašai informācijas matricēs šūnai: viena aktivitātēm un otra dalībai. Ja šīs vērtības ir vienādas, tad pretrunu nav, bet ir tikai dublēšanās. Taču, ja to vērtības atšķiras, lietotājam jāizstrādā lēmuma pieņemšanas likumus kodēšanai šādā informācijas matricē, ja PVO oficiālais kodēšanas veids ir šāds:

d kategorija q_p q_c

Viens no iespējamiem veidiem, lai pievarētu šādu dublēšanos, var būt uzskatīt dotumu apzīmētāju kā aktivitāti un veikspējas apzīmētāju – kā dalību.

Cita iespēja ir izstrādāt papildu apzīmētājus dalībai, kas ietvertu “iesaistīšanos dzīves situācijās”.

Paredzams, ka līdz ar SFK lietošanu un empīrisku datu iegūšanu, būs pieejami pierādījumi tam, kurai no abām minētajām izvēlēm dažādi klasifikācijas lietotāji dod priekšroku. Empīriskā izpēte arī novedīs pie skaidrākas darbības ar aktivitātes un dalības jēdzieniem. Informācija par to, kā šie jēdzieni tiek lietoti dažādos apstākļos, dažādās valstīs un dažādiem mērķiem, tiek iegūta, lai pēc tam informētu tālāko shēmas redakciju veicējus.

4. pielikums

Gadījumu piemēri

Aprakstītie piemēri parāda SFK koncepciju lietošanu dažādās situācijās. Cerams, ka tie palīdzēs lietotājiem saprast klasifikācijas pamatkonceptijas, kā arī sastāvdaļu un koncepciju mērķi un lietojumu. Sīkāku informāciju meklēt PVO mācību materiālos unursos.

Neveselība, kas noved pie dotumu ierobežojuma, un nav veikspējas problēmu.

Bērns ir dzimis ar trūkstošu nagu kādam pirkstam. Šāda kroplība ir strukturāla neveselība, bet tā netraucē bērna rokas funkcijām vai tam, ko bērns var izdarīt ar šo roku. Līdz ar to te nav bērna dotumu ierobežojuma. Līdzīgi, te var nebūt arī veikspējas problēmu – piemēram, spēlējoties ar citiem bērniem viņš par to netiks ķircināts vai izslēgts no rotaļām šīs malformācijas dēļ. Tāpēc bērnam nav dotumu ierobežojuma vai veikspēju problēmu.

Neveselība, kas noved pie dotumu ierobežojuma, bet rada veikspējas problēmas.

Ar diabētu slimam bērnam ir funkcionāla neveselība: aizkuņģa dziedzeris nefunkcionē adekvāti un neizstrādā insulīnu. Diabētu var kontrolēt ar zālēm, proti, ar insulīnu. Kamēr ķermeņa funkcijas (insulīna līmenis) tiek kontrolētas, dotumu ierobežojums neveselības dēļ netiek novērots. Tomēr ar diabētu slims bērns iespējams, piedzīvos veikspējas problēmas, satiekoties ar draugiem vai līdzaudžiem ēšanas laikā, jo viņam ir nepieciešams ierobežot cukura uzņemšanu. Piemērota uztura trūkums var radīt šķēršļus. Tāpēc, lai gan nav dotumu ierobežojuma, bērnam var būt nepietiekama socializācija esošajā vidē, ja vien netiks veikti pasākumi, kas garantēs, ka bērns tiks nodrošināts ar piemērotu uzturu.

Cits piemērs ir indivīds ar *vitiligo* uz sejas, bet bez citām fiziskām sūdzībām. Šī kosmētiskā problēma neizraisa dotumu ierobežojumu. Taču indivīds var dzīvot vietā, kur *vitiligo* kļūdaini tiek vērtēts kā lepra, un tāpēc viņš tiek uzskatīts par lipīgu. Tāpēc personas vidē esošā negatīvā attieksme ir vides šķērslis, kas noved pie nozīmīgām problēmām interpersonālā mijiedarbībā.

Neveselība, kas noved pie dotumu ierobežojuma un (atkarā no apstākļiem) rada vai nerada veiktspējas problēmas.

Nozīmīgas intelektuālās attīstības novirzes ir garīgā neveselība. Tas var novest pie dažiem ierobežojumiem visā personas dotumu dažādībā. Tomēr vides faktori var ietekmēt indivīda veiktspējas pakāpi dažādos dzīves domēnos. Piemēram, bērns ar šādu garīgu neveselību var pieredzēt nelielas neērtības vidē, kur pret vispārējo populāciju nav augstas prasības un kur bērnam ir ļauts veikt virkni vienkāršu, bieži atkārtoto darbu, bet nepieciešamu uzdevumu. Šajā vidē bērna sniegums dažādās dzīves situācijās būs labs.

Līdzīgs bērns, kas augošs vidē, kur valda konkurence un augstas skolas izglītības prasības, salīdzinājumā ar pirmo bērnu, var pieredzēt krietni vairāk veiktspējas problēmu dažādās dzīves situācijās.

Šis piemērs izceļ divus aspektus. Pirmais ir tas, ka populācijas normai vai standartam, pret kuru tiek salīdzināta indivīda funkcionēšana, ir jābūt atbilstošam pašreiz esošajai videi. Otrais ir tas, ka vides faktoru esamībai vai trūkim var būt kā veicinoša, tā arī kavējoša ietekme uz funkcionēšanu.

Agrāka neveselība, kas nenoved pie dotumu ierobežojuma, bet joprojām izraisa veiktspējas problēmas.

Indivīds, kurš ir atveseļojies no akūtas psihozes epizodes, bet kurš nes bijušā “garīgi slima pacienta” stigmatu, var pieredzēt veiktspējas problēmas nodarbinātības ziņā vai interpersonālas mijiedarbības domēnos, ko izraisa cilvēku negatīvā attieksme viņa vai viņas vidē. Tāpēc, personas iesaistīšanās nodarbinātībā un sabiedriskajā dzīvē ir ierobežota.

Dažādas neveselības un dotumu ierobežojumi, kas noved pie vienādām veiktspējas problēmām.

Indivīdu var nepieņemt darbā, ja redzams, ka viņa vai viņas neveselības apjoms (kvadriplēģija) nepieļauj veikt dažas darba vietas prasības (piemēram, lietot datoru ar manuālo klaviatūru). Darba vietai nav nepieciešamā pielāgojuma, lai sekmētu personas veiktspēju šo darba prasību izpildē (piemēram, balsi atpazīstošas programmatūras nodrošinājums, kas aizstātu manuālo klaviatūru).

Citam indivīdam ar mazāk smagu kvadriplēģiju būs pietiekami dotumi, lai veiktu nepieciešamos darba uzdevumus, taču viņu var nepieņemt darbā, tādēļ, ka cilvēku ar nespēju nodarbinātībai paredzētā kvota ir izpildīta.

Trešo indivīdu, kurš ir spējīgs veikt nepieciešamās darba aktivitātes, var nepieņemt darbā tādēļ, ka viņam vai viņai ir aktivitātes ierobežojumi, kas tiek atviegloti, lietojot riteņkrēslu, bet darba vieta nav pieejama ar riteņkrēslu.

Un visbeidzot, indivīds, kas izmanto braucamkrēslu var tikt pieņemts darbā, un viņam var būt pietiekami dotumi veikt darba uzdevumus un faktiski darba kontekstā viņš tos arī paveic. Tomēr šim indivīdam joprojām var būt veikspējas problēmas saistībā ar darbabiedriem interpersonālas mijiedarbības domēna ietvaros, jo viņam nav iespējams nokļūt darba vietas atpūtas zonā. Šī veikspējas problēma socializēšanās jomā, atrodoties darba vietā, var aizkavēt izdevībai iegūt paaugstinājumu darbā.

Visi četri indivīdi piedzīvo veikspējas problēmas nodarbinātības domēna ietvaros, jo dažādi vides faktori mijiedarbojas ar viņu veselības stāvokli vai neveselību. Pirmā indivīda gadījumā vides šķēršļi iekļauj sevī nepiemērotu darba vietu un varbūt arī negatīvu attieksmi. Otrais indivīds saskaras ar negatīvu attieksmi pret nodarbinātību cilvēkiem ar nespēju. Trešā persona saskaras ar ierobežotu pieejamību cilvēka radītā vidē, bet pēdējā persona saskaras ar negatīvu attieksmi pret nespēju vispār.

Iespējamā neveselība noved pie būtiskām veikspējas problēmām, bez dotumu ierobežojuma.

Indivīds strādā ar AIDS slimniekiem. Šis indivīds citādi ir vesels, bet viņam ir jāveic regulāras HIV seroloģiskās pārbaudes. Viņam nav dotumu ierobežojuma. Par spīti tam cilvēki, kas viņu pazīst, tur aizdomās, ka viņš pats var būt inficējies, un tāpēc izvairās no viņa. Tas noved pie nozīmīgām problēmām personas veikspējā sociālās mijiedarbības un kopienas, sabiedriskās un pilsoniskās dzīves domēna ietvaros. Viņa iesaistīšanās ir ierobežota negatīvas cilvēku pieņemtās attieksmes dēļ, kas vērojama viņa vidē.

Neveselības, kas SFK pašlaik netiek klasificētas, noved pie veikspējas problēmām.

Sievietes māte ir mirusi no krūts vēža. Šī sieviete ir 45 gadus veca un nesen brīvprātīgi veikusi pārbaudi, kuras laikā tika atrasts, ka viņa nes ģenētisko kodu, kas ievieto viņu krūts vēža riska grupā. Viņai nav ķermeņa funkciju vai struktūru problēmu vai dotumu ierobežojuma, bet apdrošināšanas sabiedrība ir atteikusi viņai veselības apdrošināšanu paaugstinātā krūts vēža riska dēļ. Viņas iesaistīšanās savas veselības uzraudzīšanas domēnā ir ierobežota veselības apdrošināšanas sabiedrības politikas dēļ.

Papildu piemēri

10 gadus vecs zēns ir nosūtīts pie logopēda ar nosūtīšanas diagnozi “stostīšanās”. Apskates laikā tika konstatētas runas viengabalainības problēmas, interverbālo un intraverbālo akcelerāciju, problēmas ar runas kustību koordinēšanu un neadekvātu runas ritmu (neveselība). Skolā viņam ir problēmas ar lasīšanu skaļā balsī un sarunāšanos (dotumu ierobežojums). Grupu diskusiju laikā viņš neizrāda nekādu iniciatīvu, lai gan to vēlētos (veiktspējas problēmas domēna sarunāšanās ar daudziem cilvēkiem ietvaros). Šī zēna iesaistīšanās grupas sarunā ir ierobežota sabiedrisko normu un sarunu uzturēšanas prakses dēļ.

40 gadus veca sieviete pēc pātagas cirtiena tipa ievainojuma, kas noticis pirms četriem mēnešiem, sūdzas par sāpēm kaklā, stiprām galvassāpēm, reiboni, samazinātu muskuļu spēku un nemieru (neveselība). Viņas spēja iet, gatavot, tīrīt, darboties ar datoru un braukt ar automašīnu ir ierobežota (spēju apjoma ierobežojums). Konsultācijā ar ārstu tika panākta abpusēja vienošanās pagaidīt ar atgriešanos iepriekšējā pilnslodzes darbā (veiktspējas problēmas nodarbinātības domēnā) līdz brīdim, kad problēmas samazināsies. Ja darbvietas politika viņas esošā vidē pieļautu elastīgu darba grafiku, ļaujot paņemt brīvdienus, kad simptomi ir sevišķi stipri izteikti, un ļautu viņai strādāt mājās, viņas iesaistīšanās nodarbinātības domēnā varētu uzlaboties.

5. pielikums

SFK un cilvēki ar nespēju

SFK pārskatīšanas process, jau kopš tā uzsākšanas ir guvis daudz labumu no ieguldījuma, ko devuši cilvēki ar nespēju un organizācijas, kurās šie cilvēki apvienojušies. Starptautiskā nespējīgo personu organizācija (*Disabled Peoples International*) revīzijas procesā ir ziedojusi sevišķi daudz laika un enerģijas, un SFK atspoguļo šo nozīmīgo ieguldījumu.

PVO apzinās cilvēku ar nespēju un viņu organizāciju pilnvērtīgas līdzdalības nozīmību funkcionēšanas un nespējas klasifikācijas pārskatīšanā. Kā klasifikācija SFK kalpos par pamatu gan nespējas novērtēšanā, gan mērīšanā daudzējādā zinātniskā, klīniskā, administratīvā un sociālās politikas kontekstā. Tādēļ pastāv bažas, lai SFK netiktu ļaunprātīgi izmantota veidos, kas būtu neizdevīgi personu ar nespēju interesēm (skat. Ētikas vadlīnijas 6. pielikumā).

PVO atzīst, ka klasifikācijā lietotie termini, par spīti labākajiem centieniem, var būt stigmatizējoši un birku piestiprinoši. Šajā sakarā jau agrāk procesā tika pieņemts lēmums atņemt terminu “nevarība” (*handicap*) pavisam sakarā ar tā nievājošo blakusnozīmi angļu valodā, un nelietot terminu “nespēja” (*disability*) kā komponentes vārdu, bet saglabāt to kā visaptverošu terminu.

Tomēr paliek grūts jautājums, kā vislabāk aprakstīt indivīdus kam ir kāda funkciju ierobežojuma pakāpe. SFK lieto terminu “nespēja”, lai apzīmētu šo daudzdimensionālo parādību, kas izriet no mijiedarbības starp cilvēkiem un viņu fizisko un sociālo vidi. Dažādu iemeslu dēļ reizēs, kad jānorāda uz konkrētiem indivīdiem, daži izvēlas terminu “cilvēki ar nespēju”, kamēr citi par labāku atzīst terminu “invalids”. Šīs nesakrīšanas dēļ, PVO nav vispārpieņemtas prakses, un tas nav lietderīgi arī SFK drīzāk pārņemt labāk vienu, nekā citu pieeju. Tā vietā PVO atzīst par pareizu nozīmīgu principu, ka cilvēkiem ir tiesības sevi saukt tā, kā viņi izvēlas.

Svarīgi uzsvērt, ka SFK nav cilvēku klasifikācija. Tā ir cilvēka veselības raksturīgāko pazīmju klasifikācija viņu individuālās dzīves situācijas un vides ietekmes kontekstā. Tā ir mijiedarbība starp veselības pazīmēm un kontekstuālajiem faktoriem, kas izraisa nespēju. Ja tas notiek, indivīdu nedrīkst reducēt līdz tai vai raksturot vienīgi ar viņa neveselības, aktivitātes ierobežojuma vai dalības ierobežojuma terminiem. Piemēram, tā vietā, lai norādītu uz cilvēku kā “garīgi atpalikušu”, klasifikācijā tiek lietota frāze “persona ar mācīšanās problēmām”. SFK to nodrošina, izvairoties no jebkādas norādes uz personu ar veselības stāvokļa vai nespējas terminu nozīmi, un viscaur lietojot neitrālu, ja ne pozitīvu, un konkrētu valodu.

Tālākiem mērķiem, lai novērstu likumīgas bažas par cilvēku sistemātisku birku piestiprināšanu, SFK kategorijas izteiktas neitrālā veidā, lai izvairītos no

noniecinājuma, stigmatizācijas un neatbilstošas konotācijas. Tomēr, šī pieeja izraisa problēmu, ko var nosaukt kā “terminu sanitācija (uzlabošana)”. Kāda veselības stāvokļa negatīvie atribūti un to, kā citi cilvēki reaģē uz tām, ir neatkarīgi no terminiem, kas tiek lietoti, lai definētu stāvokli. Lai kā arī nespēju nosauktu, tā eksistē neatkarīgi no apzīmējuma. Problēma nav tikai valodā, bet, galvenokārt, citu indivīdu un sabiedrības attieksmē pret nespēju. Tas, kas ir nepieciešams, ir terminu un klasifikācijas korekta izpratne un lietojums.

PVO ir apņēmusies turpināt pasākumus, lai nodrošinātu, ka klasifikācija stiprina personas ar neveselību un palīdz to novērtēšanā, nevis atņemt viņu tiesības vai pakļauj diskriminācijai.

Cerams, ka cilvēki ar nespēju dos savu ieguldījumu SFK lietošanā un pilnīgošanā visos tās sektoros. Tāpat kā zinātnieki, menedžeri un politiķi cilvēki ar nespēju palīdzēs attīstīt protokolus un instrumentus, kas ir balstīti uz SFK atziņām. SFK kalpos arī kā potenciāli spēcīgs instruments uz pierādījumiem balstītai aizstāvībai. Tā ļauj iegūt drošus un salīdzināmus datus, lai mainītu situāciju. Politiskais viedoklis, ka nespēja ir tikpat daudz vides šķēršļu, cik veselības stāvokļa vai neveselības rezultāts, ir pirmām kārtām jāpārveido pētījumu plānā, un patiesīgos un ticamos pierādījumos. Šie pierādījumi var visā pasaulē atnest īstas sociālas pārmaiņas personām ar nespēju.

Nespējas problēmu aizstāvība arī pastiprināsies, lietojot SFK. Tā kā aizstāvības pirmais mērķis ir veidot noteiktus pasākumus, kas var uzlabot dalības līmeni cilvēkiem ar nespēju, SFK var palīdzēt noteikt, kura ir galvenā neveselības “problēma”, vai tā meklējama vides šķērslī vai veicinātāja neesamībā, paša indivīda dotumu ierobežojumā vai dažādu faktoru kombinācijā. Šīs noskaidrošanas rezultātā, iekļaušanos var atbilstoši virzīt, un tās ietekmi uz dalības līmeni var pārraudzīt un mērīt. Šādā veidā var sasniegt konkrētus un pierādījumos balstītus mērķus, un turpmākos vispārīgos nespējīgo personu aizstāvības mērķus.

6. pielikums

SFK lietošanas ētiskās vadlīnijas

Katru zinātnisku instrumentu iespējams lietot nepareizi vai ļaunprātīgi. Būtu naivi ticēt, ka tāda klasifikācijas sistēma kā SFK, nekad netiks lietota veidos, kas būtu kaitīgi cilvēkiem. Kā paskaidrots 5. pielikumā, jau no paša sākuma SNNK pārskatīšanas procesā tika iekļautas personas ar nespēju un viņus aizstāvošās organizācijas. Viņu ieguldījums noveda pie nozīmīgām pārmaiņām SFK terminoloģijā, saturā un struktūrā. Šajā pielikumā ir izteiktas dažas principiālās vadlīnijas ētiskai SFK lietošanai. Ir acīmredzams, ka neviens vadlīniju krājums nevar paredzēt visus klasifikācijas vai citu zinātnisku instrumentu nepareizas lietošanas veidus vai ka vadlīnijas vienas pašas varētu novērst šādu lietošanu. Šis dokuments nav izņēmums. Cerams, ka, pievēršot uzmanību tālāk sekojošiem nosacījumiem, tiks samazināts risks, ka SFK tiktu lietota veidā, kas būtu bez cieņas un kaitīgs, attiecībā uz cilvēkiem ar nespēju.

Cieņa un konfidencialitāte

- (1) SFK vienmēr ir jālieto tā, lai cienītu individuālai personai piemītošo vērtību un autonomiju.
- (2) SFK nekad nevar lietot, lai piešķirtu cilvēkiem etiķetes, vai citādi identificētu tos vienīgi vienas vai vairāku nespējas kategoriju terminos.
- (3) Klīniskajā praksē SFK vienmēr jālieto ar tās personas, kuras funkcionēšanas līmenis tiek noteikts, izsmeltošu informēšanu, kooperāciju un piekrišanu. Ja indivīda kognitīvo spēju apjoma ierobežojums nepieļauj šo iesaistīšanu, indivīda aizstāvim jābūt aktīvam procesa dalībniekam.
- (4) Informācija, kas kodēta, lietojot SFK, jāuzskata par personāla rakstura informāciju un konfidencialitātes likumus ievērošanas objektu atbilstībā veidam, kādā dati tiks izmantoti.

SFK klīniskais lietojums

- (5) Kad vien iespējams, ārstam vajag izskaidrot SFK lietošanas mērķi indivīdam vai indivīda aizstāvim, un aicināt viņus uzdot jautājumus par tās lietošanas piemērotību, lai klasificētu personas atbilstoši funkcionēšanas līmenim.
- (6) Kad vien iespējams, personai, kuras funkcionēšanas līmenis tiek klasificēts (vai šīs personas aizstāvim), jārada izdevība piedalīties, it sevišķi, lai apstrīdētu vai apstiprinātu lietotās kategorijas piemērotību un piešķirto novērtējumu.

- (7) Tā kā trūkums, kas tiek klasificēts, ir gan personas veselības stāvokļa, gan šīs personas dzīves fiziskā un sociālā konteksta sekas, SFK ir jālieto holistiski.

SFK informācijas sociālā izmantošana

- (8) SFK informācija ir jālieto pēc iespējas lielākā mērā, un sadarbībā ar indivīdiem, lai paaugstinātu viņu izvēles iespējas un viņu kontroli pār savu dzīvi.
- (9) SFK informācija ir jālieto ar virzību uz tādu sociālās politikas un politisko pārmaiņu attīstību, kas cenšas paaugstināt un atbalstīt indivīda dalību.
- (10) SFK un visa informācija, kas iegūta no tās lietojuma, nevar tikt izmantota, lai apstrīdētu ieviestās tiesības vai citādi ierobežotu likumīgās tiesības uz sabiedriskiem labumiem, kas piešķirtas indivīdiem vai grupām.
- (11) Indivīdi, kas grupēti saskaņā ar SFK kopā, joprojām var atšķirties daudzos veidos. Likumiem un rīkojumiem, kas attiecas uz SFK klasifikāciju, nav jāuztiepj lielāks vienveidīgums, nekā tas paredzēts, bet tiem ir jānodrošina, ka tie, kuru funkcionēšanas līmenis tiek klasificēts, tiktu uzlūkoti kā indivīdi.

7. pielikums

Pārskatīšanas procesa rezultāti

SNNNK attīstība

1972. gadā PVO izstrādāja sākotnējo shēmu par slimību sekām. Dažu mēnešu laikā tika ierosināta daudz aptverošāka pieeja. Šie ierosinājumi tika veidoti uz diviem nozīmīgiem principiem: atšķirības noteikšanu starp neveselību un tās nozīmīgumu, proti, to funkcionālām un sociālām sekām, lai šo dažādo aspektu vai datu asu klasificēšana tiktu veikta atsevišķi, dažādos laukos. Būtībā šī pieeja sastāv no virknes atšķirīgu, kaut gan paralēlu, klasifikāciju. Tas kontrastē ar SSK tradīcijām, kurā daudzējādas asis (etioloģija, anatomija, patoloģija, utt.) ir integrētas hierarhiskā sistēmā, ieņemot tikai vienu lauku. Tika izpētīta iespēja asimilēt šos priekšlikumus shēmā, kas būtu savietojama ar SSK pamatā esošo struktūru principiem. Tajā pašā laikā tika veikti sākotnējie mēģinājumi sistematizēt terminoloģiju, kas lietota slimību seku gadījumā. Šie ierosinājumi 1973. gadā bija apgrozībā neoficiāli, un tika lūgta palīdzība, sevišķi no pētnieku grupām, kas specializējušās rehabilitācijā.

Atsevišķas klasifikācijas neveselībai un nevarībai bija apgrozībā 1974. gadā, un diskusijas turpinājās. Tika salīdzināti komentāri un izstrādāti galīgie ierosinājumi. Tie tika iesniegti izskatīšanai Starptautiskajā konferencē par Starptautiskās slimību klasifikācijas 9. redakciju 1975. gada oktobrī. Izskatījusi klasifikāciju, Konference rekomendēja tās publicēšanu izmēģinājuma nolūkos. 1976. gada maijā 26. Pasaules Veselības Asambleja ievēroja šīs rekomendācijas un pieņēma rezolūciju WHA29.35, kurā tā apstiprināja papildu neveselības un nevarības klasifikācijas publicēšanu izmēģinājuma nolūkos, kā papildinājumu SSK, bet ne kā neatņemamu tās sastāvdaļu. Rezultātā SNNNK pirmais izdevums tika publicēts 1980. gadā. 1993. gadā tā tika izdota no jauna ar papildu priekšvārdu.

SNNNK pārskatīšanas sākuma soļi

1993. gadā tika nolemts sākt SNNNK pārskatīšanas procesu. Vēlamās pazīmes pārskatāmajā variantā, kas provizoriski bija pazīstams kā SNNNK-2, bija šādas:

- tai jākalpo daudzējādiem mērķiem, ko pieprasa dažādas valstis, nozares un veselības aprūpes disciplīnas;
- tai jābūt pietiekami vienkāršai, lai praktizējošie ārsti to uzskatītu par jēgpilnu veselības stāvokļu seku aprakstu;

- tai jābūt praktiskai lietošanā, piemēram, lai identificētu veselības aprūpes vajadzības un pielāgotu pasākumu programmas (piemēram, profilakses, rehabilitācijas, sociālos pasākumus);
- tai ir jābūt veselības stāvokļu sekās iesaistīto procesu loģisks skatījums kā nespējas process, nevis tikai slimība/traucējuma, ar kuras palīdzību varētu objektīvi novērtēt, reģistrēt un reaģēt uz tiem, dimensijas;
- tai jābūt jutīgai pret kultūras atšķirībām (jābūt tulkojamai un piemērojamai dažādās kultūrās un veselības aprūpes sistēmās);
- tai jābūt lietojamai papildinošā veidā ar PVO klasifikāciju kopu.

Sākotnēji Francijas sadarbības centrs saņēma uzdevumu izstrādāt priekšlikumus neveselības sekcijai un valodas, runas un maņu aspektiem. Holandes sadarbības centram tika ierosināts pārskatīt klasifikācijas nespējas un pārvietošanās aspektus un sagatavot literatūras pārskatu, turpretim Ziemeļamerikas sadarbības centram tika uzdots izvirzīt priekšlikumus nevarības sekcijai. Papildus vēl divām darba grupām vajadzēja iepazīstināt ar priekšlikumiem par garīgās veselības aspektiem un bērnu problēmām. 1996. gada SNNK-2 pārskatīšanas sanāksmē, kas notika Ženēvā, tika panākts progress. Alfa projekts tika izskatīts, apvienojot dažādus priekšlikumus, un veikti ievadpētījumi. 1996. gada sanāksmē tika nolemts, ka tagad katrs sadarbības centrs un darba grupa būs saistīti ar visu projektu, un ne tikai vienīgi ar viņu agrāk individuāli pārskatīto jomu. No 1996. gada maija līdz 1997. gada februārim Alfa projekts bija apgrozībā starp sadarbības centriem un darba grupām. PVO galvenajā mītnē tika salīdzināti komentāri un priekšlikumi. Pamatjautājumu saraksts, kas atspoguļoja galvenās pārskatāmās tēmas, bija apgrozībā, lai atvieglotu komentāru savākšanu.

Pārskatīšanas procesā tika izskatīti šādi temati:

- Trīsliemeņu klasifikācija, tas ir, neveselība, nespēja un nevarība, ir bijusi noderīga, un tai ir jāpaliek. Tika apsvērtā kontekstuālo vides faktoru iekļaušana, lai gan lielākā daļa priekšlikumu palika teorētiskas izstrādes un empīriskas pārbaudes līmenī.
- Neveselības, nespējas un nevarības savstarpējā saistība un attiecības starp tām bija diskusiju tēma. Daudz kritisku piezīmju tika veltīts cēlonības modelim, kas bija 1980. gada SNNK versijas pamatā, pārmaiņu trūkums laikā un vienvirziena plūsma no neveselības uz nespēju un tālāk uz nevarību. Pārskatīšanas process ierosināja alternatīvu grafisku attēlojumu.
- SNNK-1980 bija grūti lietojama. Tika atzīts par nepieciešamu vienkāršot lietošanu: pārskatīšana bija vērsta vairāk uz vienkāršošanu nekā uz papildu detalizāciju.
- Kontekstuālie faktori (ārējie – vides faktori / iekšējie – personālie faktori): Šos faktorus, kas bija nevarības procesa nozīmīgākās komponentes (kā tas ir izteikts SNNK 1980. gada versijā), ir jāattīsta kā papildu shēmas SNNK ietvaros.

Tomēr, tā kā sociālie un fiziskie faktori vidē un to saistība ar neveselību, nespēju un nevarību ir būtiski saistīti ar kultūras tradīcijām, tie nevar būt atsevišķas dimensijas SNNNK ietvaros. Savukārt, tika apsvērta, ka vides faktoru klasifikācija varētu izrādīties noderīga nacionālās situācijas analīzē un risinājuma izstrādē nacionālajā līmenī.

- Neveselībai jāatspoguļo progress bioloģisko pamatmehānismu izzināšanā.
- Nozīmīgākajam mērķim ir jābūt lietojamībai un universālumam dažādās kultūrās.
- Nozīmīgs pārskatīšanas procesa mērķis bija arī izglītošanas un izskaidrošanas materiālu izstrāde.

SNNNK-2 Bēta 1 un Bēta 2 projekti

1997. gada martā tika izstrādāts Bēta 1 projekts, kurā apvienoja priekšlikumus, kas bija savākti iepriekšējo gadu laikā. Šis projekts tika publiskots SNNNK pārskatīšanas sanāsmē 1997. gada aprīlī. Pēc sanāksmes lēmumu iekļaušanas 1997. gada jūnijā tika izdots SNNNK-2 Bēta 1 projekts izmēģinājumiem praksē. Pamatojoties uz visiem datiem un citādām pretsaitēm, kas tika savāktas kā daļa no Bēta 1 projekta izmēģinājumiem praksē, Bēta 2 projekts tika uzrakstīts laika posmā no 1999. gada janvāra līdz 1999. gada aprīlim. 1999. gada aprīlī Londonā, gadskārtējā SNNNK-2 sanāsmē, tika publiskots un apspriests pētījumu rezultātus ietverošais projekts. Pēc sanāksmes lēmumu iekļaušanas projektā, 1999. gada jūlijā tika iespiests un izdots Bēta 2 projekts izmēģinājumiem praksē.

Izmēģinājumi praksē

Bēta 1 projekta izmēģinājumi praksē tika veikti no 1997. gada jūnija līdz 1998. gada decembrim, un Bēta 2 projekta izmēģinājumi – no 1999. gada jūlija līdz 2000. gada septembrim.

Izmēģinājumi praksē ierosināja visplašāko iespējamo līdzdalību no PVO dalībvalstīm un dažādām disciplīnām, iekļaujot tādus sektorus, kā veselības apdrošināšana, sociālā drošība, nodarbinātība, izglītība un citas grupas, kas aizņemtas veselības stāvokļu klasificēšanā (lietojot Starptautisko slimību klasifikāciju, Māsu klasifikāciju, un Starptautiskā izglītības standartklasifikāciju – ISCED). To mērķis bija sasniegt vienprātību skaidru operacionālu definīciju izveidē. Izmēģinājumi praksē izveidoja nepārtrauktu attīstības, konsultāciju, pretsaites, atjaunināšanas un pārbaudes procesu.

Kā daļa no Bēta 1 un Bēta 2 izmēģinājumiem praksē tika veikti šādi pētījumi:

- tulkošana un lingvistiskā novērtēšana;
- atsevišķu klasifikācijas vienību novērtējums;
- atbildes uz pamatjautājumiem konsensa konferencēs vai individuālās pārrunās;

- pretsaite ar organizācijām un indivīdiem;
- dažādu iespēju pārbaude;
- iespējamība un ticamība gadījumu novērtēšanā (dzīvē un gadījumu kopsavilkumos);
- citi (piemēram, specializētu grupu pētījumi).

Pārbaudes tika koncentrētas uz starpkultūru un multisektoriālām problēmām. Vairāk nekā 50 valstis un 1800 eksperti bija iesaistīti izmēģinājumos praksē, par kuru rezultātiem tika ziņots atsevišķi.

SNNK-2 priekšpēdējā versija

Uz Bēta 2 praktisko izmēģinājumu datu pamata, konsultējoties ar sadarbības centriem un PVO mērījumu un klasifikācijas ekspertu komisiju, SNNK-2 projekta priekšpēdējā versija tika izdota 2000. gada oktobrī. Šis projekts nāca klajā 2000. gada novembra pārskatīšanas sanāksmes laikā. Pēc sekojošas sanāksmes rekomendāciju pievienošanas SNNK-2 priekšpēdējai versijai (2000. gada decembrī), tā tika iesniegta PVO Izpildkomitejā 2001. gada janvārī. 2001. gada maijā SNNK-2 gala projekts tika prezentēts 54. Pasaules Veselības Asamblejā.

Gala versijas apstiprināšana

Pēc diskusijām par galaprojektu ar nosaukumu Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija Veselības Asambleja apstiprināja jauno klasifikāciju ar 2001. gada 22. maija WHA54.21 rezolūciju. Rezolūcija skan šādi:

Piecdesmit ceturtnā Pasaules Veselības asambleja,

1. APSTIPRINA otro Starptautiskās neveselības, nespējas un nevarības klasifikācijas (SNNK) izdevumu ar nosaukumu Starptautiskā funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācija, turpmāk saīsināti SFK;
2. AICINA dalībvalstis lietot SFK piemērotos pētījumos, pārraudzībā un pārskatos atbilstoši, konkrētai situācijai dalībvalstīs, sevišķi paredzot iespējamās redakcijas nākotnē;
3. PIEPRASA Ģenerāldirektoram, pēc to lūguma, sniegt atbalstu dalībvalstīm SFK lietošanā.

8. pielikums

SFK turpmākā virzība

SFK lietojums lielā mērā būs atkarīgs no tās praktiskās lietderības: apjoms, kādā tas var kalpot kā veselības pakalpojumu veikšanas mērs, ar rādītājiem, kas pamatojas uz patērētāju vērtējumu, un pakāpi, kādā tā ir lietojama dažādās kultūrās, tā, lai varētu veikt starptautisku salīdzināšanu, nosakot plānošanas un pētniecības vajadzības un resursus. SFK nav tiešs politisks instruments. Tomēr, tā lietošana sekmē pozitīvu ieguldījumu politikas noteikšanā, sagādājot informāciju, lai palīdzētu izveidot veselības politiku, sekmētu vienlīdzīgas iespējas visiem cilvēkiem un atbalstītu cīņu pret diskrimināciju, kas radīta saistībā ar nespēju.

SFK versijas

Ņemot vērā dažāda veida lietotāju atšķirīgās vajadzības, SFK tiks izveidota daudzos formātos un versijās:

Galvenā klasifikācija

SFK divas daļas un to komponentes tiks prezentētas divās versijās, lai varētu apmierināt dažādu lietotāju vajadzības pēc dažādām detalizācijas pakāpēm:

Pirmā versija ir ***pilnā (detalizētā) versija***, kas paredz visus klasifikācijas līmeņus un pieļauj līdz 9999 kategorijām katrā komponentē. Tomēr tiek lietots daudz mazāks kategoriju skaits. Pilnās versijas kategorijas var tikt sakopotas īsajā versijā, ja ir nepieciešama apkopojuma informācija.

Otrā versija ir ***īsā (koncentrētā) versija***, kas sniedz divus kategoriju līmeņus katrai komponentei un domēnam. Tiek sniegtas arī šo terminu definīcijas, kā arī iekļaušanas un izslēgšanas kritēriji.

Specifiskās klasifikācijas adaptācijas

- (a) Versijas klīniskai lietošanai: Šīs versijas būs atkarīgas no SFK lietojuma dažādās klīniskās lietošanas sfērās (piemēram, ergoterapijā). Tās balstīsies uz galveno kodēšanas un terminoloģijas sējumu; tomēr tās nodrošinās sīkāku detalizētu informāciju, tādu kā novērtēšanas un klīniskās aprakstīšanas vadlīnijas. Tās var tikt arī pārkārtotas specifiskām disciplīnām (piemēram, rehabilitācijas, garīgās veselības, u.c.).
- (b) Versijas pētniecībai: Līdzīgi klīniskām versijām, šīs versijas atbildīs specifiskajām pētniecības vajadzībām, lai novērtētu stāvokļus, un nodrošinās precīzas un operacionālas definīcijas.

Darbs nākotnē

Nosakot SFK daudzpusīgu lietojumu un vajadzības, ir svarīgi atzīmēt, ka PVO un tās sadarbības centri veic papildu darbu, lai apmierinātu šīs vajadzības.

SFK pieder visiem tās lietotājiem. Šis ir vienīgais tāda veida instruments, kas ir pieņemts uz starptautiskas vienošanās pamata. Tās mērķis ir iegūt labāku informāciju par nespējas fenomenu un funkcionēšanu un izveidot vispārēju starptautisku konsensu. Lai sasniegtu SFK atzīšanu dažādās nacionālās un starptautiskās kopienās, PVO ir ieguldījusi visas iespējamās pūles, lai nodrošinātu, ka tas ir lietotājam ērts un savienojams ar standartizācijas procesiem, piemēram, tiem, ko izstrādājusi Starptautiskā Standartizācijas organizācija (ISO).

Iespējamos SFK attīstības un lietojuma virzienus nākotnē var apkopot šādi:

- veicināt SFK lietošanu valsts līmenī, lai attīstītu nacionālās datubāzes;
- izveidot starptautisko datu kopumu un struktūru, lai rastu iespēju veikt starptautisku datu salīdzināšanu;
- algoritmu noteikšana sociālo pabalstu un pensiju piemērotības novērtēšanai;
- ģimenes locekļu nespējas un funkcionēšanas izpēte (piemēram, trešās personas nespējas izpēte saistībā ar citu personu nozīmīgu veselības stāvokli);
- personālo faktoru komponentes izstrāde;
- precīzu operacionālu definīciju izstrāde kategorijām, kas paredzētas pētniecības nolūkiem;
- novērtēšanas instrumentu izstrāde, kas paredzēta identificēšanai un mērījumiem²³;
- praktiska lietojuma nodrošināšana datorizētā sistēmā un gadījumu reģistrēšanas formu izstrāde;
- saites izveidošana ar dzīves kvalitātes koncepcijām un subjektīvās labklājības²⁴ mērījumiem;
- ārstēšanas vai aktīvu pasākumu saderības izpēte;

²³ PVO izstrādā ar SFK lietošanu saistītos novērtēšanas instrumentus, ņemot vērā tās lietojumu dažādās kultūrās. To ticamība un pamatotība tika pārbaudīta. Būs trīs veidu novērtēšanas instrumenti: īsa versija skrīningprogramas vai gadījuma atrašanas nolūkam; versija ikdienas lietošanai aprūpes sniedzējiem; un plašākā versija, kas paredzēta detalizētiem pētījumiem. Tie būs pieejami PVO.

²⁴ Saite ar dzīves kvalitāti: Tas ir svarīgi, ka ir konceptuāla saderība starp "dzīves kvalitāti" un nespējas sastāvdaļām. Tomēr, dzīves kvalitāte nodarbojas ar to, ko cilvēki "jūt" par savu veselības stāvokli vai tā sekām; tāpēc, tā ir "subjektīvās labklājības" sastāvdaļa. No otras puses slimības/nespējas sastāvdaļa attiecas uz indivīda objektīvām un ārējām pazīmēm.

-
- veicināt lietošanu zinātniskos pētījumos, ar mērķi veikt salīdzinājumu dažādos veselības stāvokļos;
 - mācību materiālu izstrāde par SFK lietošanu;
 - SFK mācību un uzziņu centru izveidošana visā pasaulē;
 - turpmāka vides faktoru izpēte, lai nodrošinātu nepieciešamo detalizāciju, ko varētu lietot, aprakstot standartizēto un esošo vidi.

9. pielikums

Paredzamās SFK datu prasības ideālai un minimālai veselības informācijas sistēmai vai apsekojumam

Ķermeņa funkcijas un struktūras		Nodaļa un kods	Klasifikācijas apakšnodaļa vai kategorija
Redze	2	b210-b220	Redze un ar to saistītās funkcijas
Dzirde	2	b230-b240	Dzirde un vestibulārā aparāta funkcijas
Runa	3	b310-b340	Balss un runas funkcijas
Ģremošana	5	b510-b535	Ģremošanas sistēmas funkcijas
Ķermeņa izdalījumi	6	b610-b630	Urīna izvadsistēmas funkcijas
Fertilitāte	6	b640-b670	Dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas
Dzimumaktivitāte	6	b640	Dzimumveselība un reproduktīvā veselība
Āda un izkropļojumi	8	b810-b830	Āda un ar to saistītās struktūras
Elpošana	4	b440-b460	Elpošanas sistēmas funkcijas
Sāpes*	2	b280	Sāpes
Afekts*	1	b152-b180	Specifiskās garīgās funkcijas
Miegs	1	b134	Vispārīgās garīgās funkcijas
Enerģija/ vitalitāte	1	b130	Vispārīgās garīgās funkcijas
Kognitīvās spējas*	1	b140, b144, b164	Uzmanības, atmiņas un augstākā līmeņa kognitīvās funkcijas
Aktivitātes un dalība			
Sazināšanās	3	b310-b345	Informācijas uztvere komunikācijas laikā un ziņojumu veidošana saziņai
Mobilitāte*	4	b450-b465	Staigāšana un pārvietošanās
Izveicība	4	b430-b445	Priekšmetu pārņemšana, pārvietošana un apiešanās ar tiem
Pašaprūpe*	5	b510-b570	Pašaprūpe
Parastās aktivitātes	6 un 8		Mājas dzīve; Galvenās dzīves jomas
Interpersonāla mijiedarbība	7	b730-b770	Specifiskas interpersonālas attiecības
Sociālā funkcionēšana	9	b910-b930	Dzīve kopienā, sociālā un pilsoniskā dzīve

* Minimālā saraksta kandidātvienības.

10. pielikums

Pateicības

SFK izstrādāšana nebūtu iespējama bez plaša atbalsta, ko snieguši daudzi cilvēki no dažādām pasaules daļām, kas starptautiskā tīkla ietvaros ir veltījuši daudz laika un enerģijas un organizētu resursu apjomu. Kaut arī šeit nav iespējams pateikties viņiem visiem, te minēti vadošie centri, organizācijas un personas.

PVO sadarbības centri darbā ar SFK

Austrālija: Australian Institute of Health and Welfare, GPO Box 570, Canberra ACT 2601, Australia. Kontaktpersona: Ros Madden.

Kanāda: Canadian Institute for Health Information, 377 Dalhousie Street, Suite 200, Ottawa, Ontario K1N9N8, Canada. Kontaktpersona: Helen Whittome.

Francija: Centre Technique National d'Etudes et de Recherches sur les Handicaps et les Inadaptations (CTNERHI), 236 bis, rue de Tolbiac, 75013 Paris, France. Kontaktpersona: Marc Maudinet.

Japāna: Japan College of Social Work, 3-1-30 Takeoka, Kiyose-city, Tokyo 204-8555, Japan. Kontaktpersona: Hisao Sato.

Nīderlande: National Institute of Public Health and the Environment, Department of Public Health Forecasting, Antonie van Leeuwenhoeklaan 9, P.O. Box 1, 3720 BA Bilthoven, The Netherlands. Kontaktpersonas: Willem M. Hirs, Marijke W. de Kleijn-de Vrankrijker.

Ziemeļvalstis: Department of Public Health and Caring Sciences, Uppsala Science Park, SE 75185 Uppsala, Sweden. Kontaktpersona: Björn Smedby.

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste: National Health System Information Authority, Coding and Classification, Woodgate, Loughborough, Leics LE11 2TG, United Kingdom. Kontaktpersonas: Ann Harding, Jane Millar.

ASV: National Center for Health Statistics, Room 1100, 6525 Belcrest Road, Hyattsville MD 20782, USA. Kontaktpersona: Paul J. Placek.

Darba grupas

International Task Force on Mental Health and Addictive, Behavioural, Cognitive, and Developmental Aspects of ICHD, Chair: Cille Kennedy, Office of Disability, Aging and Long-Term Care Policy, Office of the Assistant Secretary for Planning and Evaluation, Department of Health and Human Services, 200 Independence Avenue, SW, Room 424E, Washington, DC 20201, USA. Co-Chair: Karen Ritchie.

Children and Youth Task Force, Chair: Rune J. Simeonsson, Professor of Education, Frank Porter Graham Child Development Center, CB # 8185, University of North Carolina, Chapel Hill, NC 27599-8185, USA. Co-Chair: Matilde Leonardi.

Environmental Factors Task Force, Chair: Rachel Hurst, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Co-Chair: Janice Miller.

Sadarbības tīkls

La Red de Habla Hispana en Discapacidades (Spānijas tīklojums). Koordinators: José Luis Vázquez-Barquero, Unidad de Investigación en Psiquiatría Clínica y Social Hospital Universitario "Marques de Valdecilla", Avda. Valdecilla s/n, Santander 39008, Spain.

The Council of Europe Committee of Experts for the Application of ICHD, Council of Europe, F-67075, Strasbourg, France. Kontaktpersona: Lauri Sivonen.

Nevalstiskās organizācijas

American Psychological Association, 750 First Street, N.E., Washington, DC 20002-4242, USA. Kontaktpersona: Geoffrey M. Reed, Jayne B. Lux.

Disabled Peoples International, 11 Belgrave Road, London SW1V 1RB, England. Kontaktpersona: Rachel Hurst.

European Disability Forum, Square Ambiorix, 32 Bte 2/A, B-1000, Bruxelles, Belgium. Kontaktpersona: Frank Mulcahy.

European Regional Council for the World Federation of Mental Health (ERCWFM), Blvd Clovis N.7, 1000 Brussels, Belgium. Kontaktpersona: John Henderson.

Inclusion International, 13D Chemin de Levant, F-01210, Ferney-Voltaire, France. Kontaktpersona: Nancy Breitenbach

Rehabilitation International, 25 E. 21st Street, New York, NY 10010, USA. Kontaktpersona: Judith Hollenweger, Chairman, RI Education Commission, Institute of Special Education, University of Zurich, Hirschengraben 48, 8001 Zurich, Switzerland.

Konsultanti

Daudzi PVO konsultanti ir nodrošinājuši nenovērtējamu palīdzību pārskatīšanas procesā. Viņi ir minēti zemāk.

Elizabeth Badley

Jerome E. Bickenbach

Nick Glozier

Judith Hollenweger

Cille Kennedy

Jane Millar

Janice Miller

Jürgen Rehm

Robin Room

Angela Roberts

Michael F. Schuntermann

Robert Trotter II

David Thompson (redakcijas konsultants)

SFK tulkojums PVO oficiālajās valodās

SFK tika pārskatīta daudzās valodās, lietojot angļu valodu tikai kā darba valodu. Tulkošana un lingvistiskā analīze bija pārskatīšanas procesa neatņemama sastāvdaļa. Šādi PVO līdzstrādnieki vadīja tulkošanu, lingvistisko analīzi un rediģēšanu PVO oficiālajās valodās. Citus tulkojumus var atrast PVO mājas lapā:

<http://www.who.int/classification/icf>

Arābu valodā

Tulkojums un lingvistiskā analīze:

Adel Chaker, Ridha Limem, Najeh Daly, Hayet Baachaoui, Amor Haji,
Mohamed Daly, Jamil Taktak, Saïda Douki

Rediģēšanu veica PVO Austrumu Vidusjūras reģionālais birojs (WHO/EMRO):
Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat, Abdel Aziz Saleh

Ķīniešu valodā

Tulkojums un lingvistiskā analīze:
Qiu Zhuoying (koordinators), Hong Dong, Zhao Shuying, Li Jing, Zhang Aimin, Wu
Xianguang, Zhou Xiaonan

Rediģēšanu veica PVO Ķīnas sadarbības centrs un PVO Klusā okeāna rietumdaļas
reģionālais birojs (WHO/WPRO):
Dong Jingwu, Zhou Xiaonan and Y.C. Chong

Franču valodā

Tulkojums un lingvistiskā analīze veikta PVO Ženēvā:
Pierre Lewalle

Rediģēšanu veica PVO Francijas un Kanādas sadarbības centri:
Catherine Barral and Janice Miller

Krievu valodā

Tulkojums un lingvistiskā analīze:
G. Shostka (Koordinators), Vladimir Y. Ryasnyansky, Alexander V. Kvashin, Sergey
A. Matveev, Aleksey A. Galianov

Rediģēšanu veica PVO Krievijas sadarbības centrs:
Vladimir K. Ovcharov

Spāņu valodā

Tulkojums, lingvistiskā analīze un rediģēšana veikta Spānijas sadarbības centrā
sadarbībā ar La Red de Habla Hispana en Discapacidades (Spānijas sadarbības tīkls)
un PVO Panamerikas veselības organizācijas reģionālais birojs (WHO/PAHO):
J. L. Vázquez-Barquero (koordinators), Ana Díez Ruiz, Luis Gaité Pindado, Ana
Gómez Silió, Sara Herrera Castanedo, Marta Uriarte Ituiño, Elena Vázquez Bourgon
Armando Vásquez, María del Consuelo Crespo, Ana María Fossatti Pons, Benjamín
Vicente, Pedro Rioseco, Sergio Aguilar Gaxiola, Carmen Lara Muñoz, María Elena
Medina Mora, María Esther Araujo Bazán, Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker,
Margaret Hazlewood

Pārskatīšanas procesa individuālie dalībnieki

Apvienotie Arābu Emirāti
Sheika Jamila Bint Al-Qassimi

Argentīna

Liliana Lissi
Martha Adela Mazas
Miguela Pico
Ignacio Saenz

Armēnija

Armen Sargsyan

ASV

Harvey Abrams
Myron J. Adams
Michelle Adler
Sergio A. Aguilor-Gaxiola
Barbara Altman
Alicia Amate
William Anthony
Susan Spear Basset
Frederica Barrows
Mark Battista
Robert Battjes
Barbara Beck
Karin Behe
Cynthia D. Belar
J.G. Benedict
Stanley Berent
Linus Bieliauskas
Karen Blair
F. Bloch
Felicia Hill Briggs
Edward P. Burke
Larry Burt
Shane S. Bush
Glorisa Canino
Jean Campbell
Scott Campbell Brown
John A. Carpenter
Christine H. Carrington
Judi Chamberlin
LeeAnne Carrothers
Mary Chamie
Cecelia B. Collier
William Connors
John Corrigan
Dale Cox
M. Doreen Croser
Eugene D'Angelo
Gerben DeJong
Jeffrey E. Evans
Timothy G. Evans
Debbie J. Farmer
Michael Feil
Manning Feinleib
Risa Fox
Carol Frattali
Bill Frey
E. Fuller
Cheryl Gagne
J. Luis Garcia Segura

David W. Gately
Carol George
Olinda Gonzales
Barbara Gottfried
Bridget Grant
Craig Gray
David Gray
Marjorie Greenberg
Arlene Greenspan
Frederick Guggenheim
Neil Hadder
Harlan Hahn
Robert Haines
Laura Lee Hall
Heather Hancock
Nandini Hawley
Gregory W. Heath
Gerry Hendershot
Sarah Hershfeld
Sarah Hertfelder
Alexis Henry
Howard Hoffman
Audrey Holland
Joseph G. Hollowell Jr
Andrew Imparato
John Jacobson
Judith Jaeger
Alan Jette
J. Rock Johnson
Gisele Kamanou-Goune
Charles Kaelber
Cille Kennedy
Donald G. Kewman
Michael Kita (*mirusi*)
Edward Knight
Pataricia Kricos
Susan Langmore
Mitchell LaPlante
Itzak Levav
Renee Levinson
Robert Liberman
Don Lollar
Peter Love
David Lozovsky
Perianne Lurie
Jayne B. Lux
Reid Lyon
Anis Maitra
Bob MacBride
Kim MacDonald-Wilson
Peggy Maher
Ronald Manderscheid
Kofi Marfo
Ana Maria Margueytio
William C. Marrin
John Mather
Maria Christina Mathiason
John McGinley
Theresa McKenna
Christine McKibbin
Christopher J. McLaughlin
Laurie McQueen
Douglas Moul
Peter E. Nathan
Russ Newman

Els R. Nieuwenhuijsen
Joan F. van Nostrand
Jean Novak
Patricia Owens
Alcida Perez de Velasquez
D. Jesse Peters
David B. Peterson
Harold Pincus
Paul Placek
Thomas E. Preston
Maxwell Prince
Jeffrey Pyne
Louis Quatrano
Juan Ramos
Geoffrey M. Reed
Anne Riley
Gilberto Romero
Patricia Roberts-Rose
Mark A. Sandberg
Judy Sangl
Marian Scheinholtz
Karin Schumacher
Katherine D. Seelman
Raymond Seltser
Rune J. Simeonsson
Debra Smith
Gretchen Swanson
Susan Stark
Denise G. Tate
Travis Threats
Cynthia Trask
Robert Trotter II
R. Alexander Vachon
Maureen Valente
Paolo del Vecchio
Lois Verbrugge
Katherine Verdolini
Candace Vickers
Gloriajean Wallace
Robert Walsh
Seth A. Warshausky
Paul Weaver
Patricia Welch
Gale Whitneck
Tyler Whitney
Brian Williams
Jan Williams
Linda Wornall
J. Scott Yaruss
Ilene Zeitzer
Louise Zingesser

Austrālija

Gavin Andrews
Robyne Burridge
Ching Choi
Prem K. Chopra
Jeremy Couper
Elisabeth Davis
Maree Dyson
Rhonda Galbally
Louise Golley
Tim Griffin
Simon Haskell

Angela Hewson
Tracie Hogan
Richard Madden
Ros Madden
Helen McAuley
Trevor Parmenter
Mark Pattison
Tony M. Pinzone
Kate Senior
Catherine Sykes
John Taplin
John Walsh

Austrija

Gerhard S. Barolin
Klemens Fheodoroff
Christiane Meyer-Bornsen

Beļģija

Francoise Jan
Catherine Mollman
J. Stevens
A. Tricot

Brazīlija

Cassia Maria Buchalla
E. d'Arrigo Busnello
Ricardo Halpern
Fabio Gomes
Ruy Laurenti

Čīle

Ricardo Araya
Alejandra Faulbaum
Luis Flores
Roxane Moncayo de Bremont
Pedro Rioseco
Benjamin Vicente

Dānija

Terkel Andersen
Aksel Bertelsen
Tora Haraldsen Dahl
Marianne Engberg
Annette Flensborg
Ane Fink
Per Fink
Lise From
Jette Haugbølle
Stig Langvad
Lars von der Lieth
Kurt Møller
Claus Vinther Nielsen
Freddy Nielsen
Kamilla Rothe Nissen
Gunnar Schiøler
Anne Sloth
Susan Tetler
Selena Forchhammer
Thønnings
Eva Wæhrens
Brita Øhlenschläger

Dienvidāfrika

David Boonzaier
Gugulethu Gule
Sebenzile Matsebula
Pam McLaren
Siphokazi Gcaza
Phillip Thompson

Ēģipte

Mohammed El-Banna

Ekvadora

Maria del Consuelo Crespo
Walter Torres Izquierdo

Etiopija

Rene Rakotobe

Filipīnas

L. Ladrido-Ignacio
Patria Medina

Francija

Charles Aussilloux
Bernard Azema
Jacques Baert
Serge Bakchine
Catherine Barral
Maratine Barres
Jean-Yves Barreyre
Jean-Paul Boissin
François Chapiereau
Pascal Charpentier
Alain Colvez
Christian Corbé
Dr. Cyran
Michel Delcey
Annick Deveau
Serge Ebersold
Camille Felder
Claude Finkelstein
Anne Marie Gallot
Pascale Gilbert
Jacques Houver
Marcel Jaeger
Jacques Jonquères
Jean-Claude Lafon
Maryvonne Lyazid
Joëlle Loste-Berdot
Maryse Marrière
Lucie Matteodo
Marc Maudinet
Jean-Michel Mazeaux
Pierre Minaire (*miris*)
Lucien Moatti
Bertrand Morineaux
Pierre Mormiche
Jean-Michel Orgogozo
Claudine Parayre
Gérard Pavillon
André Philippi
Nicole Qu

Jean-François Ravaud
Karen Ritchie
Jean-Marie Robine
Isabelle Romieu
Christian Rossignol
Pascale Roussel
Jacques Roustit
Jésus Sanchez
Marie-José Schmitt
Jean-Luc Simon
Lauri Sivonen
Henri-Jacques Stiker
Annie Triomphe
Catherine Vaslin
Paul Veit
Dominique Velche
Jean Pierre Vignat
Vivian Waltz

Grieķija

Venos Mavreas

Horvātija

Ana Bobinac-Georgievski

Indija

Javed Abidi
Samir Guha-Roy
K.S. Jacob
Sunanda Koli
S. Murthy
D.M. Naidu
Hemraj Pal
K. Sekar
K.S. Shaji
Shobha Srinath
T.N. Srinivasan
R. Thara

Indonēzija

Augustina Hendriarti

Irāna

Mohamed M.R. Mourad

Itālija

Emilio Alari
Alberto Albanese
Renzo Andrich
A. Andrigo
Andrea Arrigo
Marco Barbolini
Maurizio Bejor
Giulio Borgnolo
Gabriella Borri
Carlo Caltagirone
Felicia Carletto
Carla Colombo
Francesca Cretti
Maria Cufersin
Marta Dao

Mario D'Amico
 Simona Della Bianca
 Paolo Di Benedetto
 Angela Di Lorenzo
 Nadia Di Monte
 Vittoria Dieni
 Antonio Federico
 Francesco Fera
 Carlo Francescutti
 Francesca Fratello
 Franco Galletti
 Federica Galli
 Rosalia Gasparotto
 Maria Teresa Gattesco
 Alessandro Giacomazzi
 Tullio Giorgini
 Elena Giraud
 Lucia Granzini
 Elena Grosso
 V. Groppo
 Vincenzo Guidetti
 Paolo Guzzon
 Leo Giulio Iona
 Vladimir Kosic
 Matilde Leonardi
 Fulvia Loik
 Mariangela Macan
 Alessandra Manassero
 Domenico Manco
 Santina Mancuso
 Roberto Marcovich
 Andrea Martinuzzi
 Anna Rosa Melodia
 Rosetta Mussari
 Cristiana Muzzi
 Ugo Nocentini
 Emanuela Nogherotto
 Roberta Oretti
 Lorenzo Panella
 Maria Procopio
 Leandro Provinciali
 Alda Pellegri
 Barbara Reggiori
 Marina Sala
 Giorgio Sandrini
 Antonio Schindler
 Elena Sinfioriani
 Stefano Schierano
 Roberto Sicurelli
 Francesco Talarico
 Gariella Tavoschi
 Cristiana Tiddia
 Walter Tomazzoli
 Corrado Tosetto
 Sergio Ujcich
 Maria Rosa Valsecchi
 Irene Verno

Izraēla

Joseph Yahav

Jamaika

Monica Bartley

Japāna

Tsunehiko Akamatsu
 Masataka Arima
 Hidenobu Fujisono
 Katsunori Fujita
 Shinichiro Furuno
 Toshiko Futaki
 Hajime Hagiwara
 Yuichiro Haruna
 Hideaki Hyoudou
 Takashi Iseda
 Atsuko Ito
 Shinya Iwasaki
 Shizuko Kawabata
 Yasu Kiryu
 Akira Kodama
 Ryouzuke Matsui
 Ryo Matsutomo
 Yasushi Mochizuki
 Kazuyo Nakai
 Kenji Nakamura
 Yoshukuni Nakane
 Yukiko Nakanishi
 Toshiko Niki
 Hidetoshi Nishijima
 Shiniti Niwa
 Kensaku Ohashi
 Mari Oho
 Yayoi Okawa
 Shuhei Ota
 Fumiko Rinko
 Junko Sakano
 Yoshihiko Sasagawa
 Hisao Sato
 Yoshiyuki Suzuki
 Junko Taguchi
 Eiichi Takada
 Yuji Takagi
 Masako Tateishi
 Hikaru Tauchi
 Miyako Tazaki
 Mutsuo Torai
 Satoshi Ueda
 Kousuke Yamazaki
 Yoshio Yazaki

Jordānija

Abdulla S.T. El-Naggar
 Ziad Subeih

Kanāda

Hugh Anton
 J. Arboleda-Florez
 Denise Avard
 Elizabeth Badley
 Caroline Bergeron
 Hélène Bergeron
 Jerome E. Bickenbach
 Andra Blanchet
 Maurice Blouin
 Mario Bolduc (deceased)
 Lucie Brosseau
 T.S. Callanan
 Lindsay Campbell
 Anne Carswell

Jacques Cats
 L.S. Cherry
 René Cloutier
 Albert Cook
 Jacques Côté
 Marcel Côté
 Cheryl Cott
 Aileen Davis
 Henry Enns
 Gail Finkel
 Christine Fitzgerald
 Patrick Fougeyrollas
 Adele Furrie
 Linda Garcia
 Yhetta Gold
 Betty Havens
 Anne Hébert
 Peter Henderson
 Lynn Jongbloed
 Faith Kaplan
 Ronald Kaplan
 Lee Kirby
 Catherine Lachance
 Jocelyne Lacroix
 Renée Langlois
 Mary Law
 Lucie Lemieux-Brassard
 Annette Majnemer
 Rose Martini
 Raoul Martin-Blouin
 Mary Ann McColl
 Joan McComas
 Barbara McElgunn
 Janice Miller
 Louise Ogilvie
 Luc Noreau
 Diane Richler
 Laurie Ringaert
 Kathia Roy
 Patricia Sisco
 Denise Smith
 Ginette St Michel
 Debra Stewart
 Luz Elvira Vallejo Echeverri
 Michael Wolfson
 Sharon Wood-Dauphinee
 Nancy Young
 Peter Wass
 Colleen Watters

Kolumbija

Martha Aristabal Gomez

Korejas Republika

Ack-Seop Lee

Kotdivuāra (Cote d'Ivoire)

B. Claver

Krievija

Vladimir N. Blondin
 Aleksey A. Galianov
 I.Y. Gurovich
 Mikhail V. Korobov

Alexander V. Kvashin
 Pavel A. Makkaveysky
 Sergey A. Matveev
 N. Mazaeva
 Vladimir K. Ovtcharov
 S.V. Polubinskaya
 Anna G. Ryabokon
 Vladimir Y. Ryasnyansky
 Alexander V. Shabrov
 Georgy D. Shostka
 Sergei Tsirkin
 Yuri M. Xomarov
 Alexander Y. Zemtchenkov

Kuba

Pedro Valdés Sosa
 Jesús Saiz Sánchez
 Frank Morales Aguilera

Kuveita

Adnan Al Eidan
 Abdul Aziz Khalaf Karam

Kīna

Zhang Aimin
 Mary Chu Manlai
 Hong Dong
 Leung Kwokfai
 Karen Ngai Ling
 Wu Xuanguong
 Qiu Zhuoying
 Zhao Shuying
 Li jing
 Tang Xiaoquan
 Li Jianjun
 Ding Buotan
 Zhuo Dahong
 Nan Dengkun
 Zhou Xiaonan

Latvija

Valda Biedriņa
 Aldis Dūdiņš
 Lolita Cibule
 Jānis Misiņš
 Jautrīte Karaškēvica
 Māra Ozola
 Aivars Vētra

Libāna

Elie Karam

Lielbritānijas un Ziemeļīrijas**Apvienotā Karaliste**

Simone Aspis
 Allan Colver
 Edna Conlan
 John E. Cooper
 A. John Fox
 Nick Glozier
 Ann Harding

Rachel Hurst
 Rachel Jenkins
 Howard Meltzer
 Jane Millar
 Peter Mittler
 Martin Prince
 Angela Roberts
 G. Stewart
 Wendy Thorne
 Andrew Walker
 Brian Williams

Lietuva

Albinas Bagdonas

Luksemburga

Charles Pull
 M. De Smedt
 Pascale Straus

Madagaskara

Caromène Ratomahenina
 Raymond

Malaizija

Sandiyao Sebastian

Malta

Joe M. Pace

Maroka

Aziza Bennani

Meksika

Juan Alberto Alcantara
 Jorge Caraveo Anduaga
 Maria Eugenia Antunez
 Fernando R. Jiménez Albarran
 Gloria Martinez Carrera
 Maria-Elena Medina Mora
 Carmen E.Lara Muñoz

Nīderlande

T. van Achterberg
 Jaap van den Berg
 A. Bloemhof
 Y.M. van der Brug
 R.D. de Boer
 J.T.P. Bonte
 J.W. Brandsma
 W.H.E. Buntinx
 J.P.M. Diederiks
 M J Driesse
 Silvia van Duuren-Kristen
 C.M.A. Frederiks
 J.C. Gerritse
 José Geurts
 G. Gladines
 K.A. Gorter

R.J. de Haan
 J. Halbertsma
 E.J. van der Haring
 F.G. Hellema
 C.H. Hens-Versteeg
 Y. F. Heerkens
 Y. Heijnen
 W.M. Hirs
 H. W. Hoek
 D. van Hoeken
 N. Hoeymans
 C. van Hof
 G.R.M. van Hoof
 M. Hopman-Rock
 A. Kap
 E.J. Karel
 Zoltan E. Kenessey
 M.C.O. Kersten
 M.W. de Kleijn-de Vrankrijker
 M.M.Y. de Klerk
 M. Koenen
 J.W. Koten
 D.W. Kraijer
 T. Kraakman
 Guuss Lankhorst
 W.A.L. van Leeuwen
 P. Looijestein
 H. Meinardi
 W. van Minnen
 A.E. Monteny
 I. Oen
 Wil Ooijendijk
 W.J. den Ouden
 R.J.M. Perenboom
 A. Persoon
 J.J. v.d. Plaats
 M. Poolmans
 F.J. Prinsze
 C.D. van Ravensberg
 K. Reynders
 K. Riet-van Hoof
 G. Roodbol
 G.L. Schut
 B. Stoelinga
 M.M.L. Swart
 L. Taal
 H. Ten Napel
 B. Treffers
 J. Verhoef
 A. Vermeer
 J.J.G.M. Verwer
 W. Vink
 M. Welle Donker
 Durk Wiersma
 J.P. Wilken
 P.A. van Woudenberg
 P.H.M. Wouters
 P. Zanstra

Nigērija

Sola Akinbiyi
 John Morakinyo
 A. O. Odejide
 Olayinka Omigbodun

Nikaragva

Elizabeth Aguilar
 Angel Bonilla Serrano
 Ivette Castillo
 Héctor Collado Hernández
 Josefa Conrado
 Brenda Espinoza
 María Félix Gontol
 Mirian Gutiérrez
 Rosa Gutiérrez
 Carlos Guzmán
 Luis Jara
 Raúl Jarquin
 Norman Lanzas
 José R. Leiva
 Rafaela Marengo
 María Alejandra Martínez
 Marlon Méndez
 Mercedes Mendoza
 María José Moreno
 Alejandra Narváez
 Amilkar Obando
 Dulce María Olivares
 Rosa E. Orellana
 Yelba Rosa Orozco
 Mirian Ortiz Alvarado
 Amanda Pastrana
 Marbely Picado
 Susana Rappaciolli
 Esterlina Reyes
 Franklin Rivera
 Leda María Rodríguez
 Humberto Román
 Yemira Sequeira
 Ivonne Tijerino
 Ena Liz Torrez
 Rene Urbina
 Luis Velásquez

Norvēģija

Kjetil Bjorlo
 Torbjorg Hostad
 Kjersti Vik
 Nina Vollestad
 Margret Grotle Soukup
 Sigrid Ostensjo

Pakistāna

S. Khan
 Malik H. Mubbashar
 Kalid Saeed

Peru

María Esther Araujo Bazon
 Carlos Bejar Vargas
 Carmen Cifuentes Granados
 Roxana Cock Huaman
 Lily Pinguz Vergara
 Adriana Rebaza Flores
 Nelly Roncal Velazco
 Fernando Urcia Fernández
 Rosa Zavallos Piedra

Rumānija

Radu Vraști

Salvadora

Jorge Alberto Alcaron
 Patricia Tovar de Canizalez

Slovēnija

Andreeja Fatur-Videtec

Somija

Erkki Yrjankeikki
 Markku Leskinen
 Leena Matikka
 Matti Ojala
 Heidi Paatero
 Seija Talo
 Martti Virtanen

Spānija

Alvaro Bilbao Bilbao
 Encarnación Blanco Egido
 Rosa Bravo Rodriguez
 María José Cabo González
 Marta Cano Fernández
 Laura Cardenal Villalba
 Ana Diez Ruiz
 Luis Gaite Pindado
 María García José
 Ana Gómez Silió
 Andres Herran Gómez
 Sara Herrera Castanedo
 Ismael Lastra Martinez
 Marta Uriarte Ituño
 Elena Vázquez Bourgon
 Antonio León Aguado Díaz
 Carmen Albeza Contreras
 María Angeles Aldana
 Berberana
 Federico Alonso Trujillo
 Carmen Alvarez Arbesú
 Jesus Artal Simon
 Enrique Baca Baldomero
 Julio Bobes Garcia
 Antonio Bueno Alcántara
 Tomás Castillo Arenal
 Valentín Corces Pando
 María Teresa Crespo Abelleira
 Roberto Cruz Hernández
 José Armando De Vierna
 Amigo
 Manuel Desviat Muñoz
 Ana María Díaz García
 María José Eizmendi Apellaniz
 Antonio Fernández Moral
 Manuel A. Franco Martín
 Luis Gaite Pinadado
 María Mar García Amigo
 José Giner-Ubago
 Gregorio Gómez-Jarabo
 José Manuel Gorospe Arocena
 Juana María Hernández
 Rodríguez

Carmen Leal Cercos
 Marcelino López Alvarez
 Juan José Lopez-Ibor
 Ana María López Trencó
 Francisco Margallo Polo
 Monica Martín Gil
 Miguel Martín Zurimendi
 Manuel J. Martínez Cardeña
 Juan Carlos Miangolarra Page
 Rosa M. Montoliu Valls
 Teresa Orihuela Villameriel
 Sandra Ortega Mera
 Gracia Parquiña Fernández
 Rafael Peñalver Castellano
 Jesusa Pertejo
 María Francisca Peydro de Moya
 Juan Rafael Prieto Lucena
 Miguel Querejeta González
 Miquel Roca Bennasar
 Francisco Rodríguez Pulido
 Luis Salvador Carulla
 María Vicenta Sánchez de la Cruz
 Francisco Torres González
 María Triquell Manuel
 José Luis Vázquez-Barquero
 Miguel A. Verdugo Alonso
 Carlos Villaro Díaz-Jiménez

Šveice

André Assimacopoulos
 Christoph Heinz
 Judith Hollenweger
 Hans Peter Rentsch
 Thomas Spuhler
 Werner Steiner
 John Strome
 John-Paul Vader
 Peter Wehrli
 Rudolf Widmer

Taizeme

Poonpit Amatuakul
 Pattariya Jarutat
 C. Panpreecha
 K. Roongruangmaairat
 Pichai Tangsin

Tunisija

Adel Chaker
 Hayet Baachaoui
 A. Ben Salem
 Najeh Daly
 Saïda Douki
 Ridha Limam
 Mhalla Nejja
 Jamil Taktak

Turcija

Ahmet Gögüs
 Elif Iyriboz
 Kultegin Ogel
 Berna Ulug

Ungārija

Lajos Kullmann

Urugvaja

Paulo Alterway
Marta Barera
Margot Barrios
Daniela Bilbao
Gladys Curbelo
Ana M. Frappola
Ana M. Fosatti Pons
Angélica Etcheñique
Rosa Gervasio
Mariela Irigoín
Fernando Lavie
Silvia Núñez
Rossana Pipplol
Silvana Toledo

Vācija

Helmi Böse-Younes
Horst Dilling
Thomas Ewert
Kurt Maurer
Jürgen Rehm
H.M. Schian
Michael F. Schuntermann
Ute Siebel
Gerold Stucki

Vjetnama

Nguyen Duc Truyen

Zimbabve

Jennifer Jelsma
Dorcas Madzivire
Gillian Marks
Jennifer Muderedzi
Useh Ushotanefe

Zviedrija

Lars Berg
Eva Bjorck-Akesson
Mats Granlund
Gunnar Grimby
Arvid Linden
Anna Christina Nilson (*mirusi*)
Anita Nilsson
Louise Nilunger
Lennart Nordenfelt
Adolf Ratzka
Gunnar Sanner
Olle Sjögren
Björn Smedby
Sonja Calais van Stokkom
Gabor Tiroler

Apvienoto Nāciju sistēmas organizācijas

Starptautiskā darba organizācija (ILO)
Susan Parker

Apvienoto Nāciju Bērnu fonds (UNICEF)
Habibi Gulbadan

Apvienoto Nāciju Statistikas nodaļa
Margarat Mbogoni
Joann Vanek

Apvienoto Nāciju Āzijas un Klusā okeāna Statistikas Institūts
Lau Kak En

Apvienoto Nāciju Āzijas un Klusā okeāna ekonomiskā un sociālā komisija
Bijoy Chaudhari

Pasaules Veselības Organizācija

Reģionālie Biroji

Āfrikas: C. Mandlhate

Amerikas (*Pan American Health Organisation*): Carlos Castillo-Salgado, Roberto Becker, Margaret Hazlewood, Armando Vázquez

Vidusjūras Austrumu: A. Mohit, Abdel Aziz Saleh, Kassem Sara, M. Haytham Al Khayat

Eiropas: B. Serdar Savas, Anatoli Nossikov

Dienvidaustrumu Āzijas: Than Sein, Myint Htwe

Klusā okeāna rietumdaļas: R. Nesbit, Y.C. Chong

Galvenā mītne

Dažādas PVO galvenās mītnes nodaļas tika iekļautas pārskatīšanas procesā. To darbinieki, kas deva ieguldījumu pārskatīšanas procesā, ir minēti kopā ar nodaļas nosaukumu.

M. Argandoña, agrāk Department of Substance Abuse

Z. Bankowski, Council for International Organizations of Medical Sciences

J.A. Costa e Silva, agrāk Division of Mental Health and Prevention of Substance Abuse

S. Clark, Department of Health Information, Management and Dissemination
C. Djeddah, Department of Injuries and Violence Prevention
A. Goerdts, agrāk Department of Health Promotion
M. Goracci, agrāk Department of Injury Prevention and Rehabilitation
M. A. Jansen, agrāk Department of Mental Health and Substance Dependence
A. L'Hours, Global Programme on Evidence for Health Policy
A. Lopez, Global Programme on Evidence for Health Policy
J. Matsumoto, Department of External Cooperation and Partnerships
C. Mathers, Global Programme on Evidence for Health Policy
C. Murray, Global Programme on Evidence for Health Policy
H. Nabulsi, agrāk IMPACT
E. Pupulin, Department of Management of Noncommunicable Diseases
C. Romer, Department of Injuries and Violence Prevention
R. Sadana, Global Programme on Evidence for Health Policy
B. Saraceno, Department of Mental Health and Substance Dependence
A. Smith, Department of Management of Noncommunicable Diseases
J. Salomon, Global Programme on Evidence for Health Policy
M. Subramanian, agrāk World Health Reporting
M. Thuriaux, agrāk Division of Emerging and other
Communicable Diseases
B. Thylefors, agrāk Department of Disability/Injury Prevention and
Rehabilitation
M. Weber, Department of Child and Adolescent Health and Development

Sibel Volkan un Grazia Motturi nodrošināja administratīvo un sekretariāta atbalstu.

Can Çelik, Pierre Lewalle, Matilde Leonardi, Senda Bennaissa un Luis Prieto veica pārskatīšanas darba specifiskos aspektus.

Somnath Chatterji, Shekhar Saxena, Nenad Kostanjsek un Margie Schneider veica visu saņemto materiālu pārskatīšanu.

T. Bedirhan Üstün vadīja un koordinēja visu SFK projekta pārskatīšanas procesu.

SFK

Alfabētiskais rādītājs

Piezīme: Šis alfabētiskais rādītājs ir paredzēts kā vispārējs instruments, lai piekļūtu klasifikāciju kategorijām, iztirzājumam un pamattermiem ievadā un pielikumos. Šeit ir norādīti tikai tie vārdi un frāzes, kas reāli atrodamas SFK. Cerams, ka pilnīgots SFK alfabētiskais rādītājs tiks publicēts atsevišķi, un iekļaus daudz plašākas savstarpējas norādes uz citiem vārdiem, kas atrodami klasifikācijā. Visbeidzot, PVO no lietotājiem gaida priekšlikumus, par termiņiem un frāzēm, ko varētu pievienot alfabētiskajam rādītājam, palielinot tā noderīgumu.

- Abstraktā domāšana, abstrahēšana, 57
 Abu acu sadarbība, 64
 Acs fiksācija, 64
 Acs iekšējo muskuļu funkcijas, 64
 Acs kairinājums, 64
 Acs noguruma sajūta, 64
 Acs sasprindzinājums, 64
 Acs sekojošās kustības, 64
 Acs un kājas koordinācija, 100
 Acs un rokas koordinācija, 100
 Acs, auss un tām radniecīgās struktūras, 109-10
 Acsābols, 109
 Acsābols, stiklveida ķermenis, 109
 Acsdobums, 109
 Āda, 70, 103, 122
 Adaptācija tumsā, 63
 Ādas aizsargfunkcijas, 103
 Ādas aprūpe, 149
 Ādas atjaunošanās funkcijas, 103
 Ādas dziedzeru funkcijas, 103
 Ādas dziedzeru struktūra, 122
 Ādas fotosensivitāte, 103
 Ādas izdīšana, 103
 Ādas izolējošās funkcijas, 103
 Ādas kvalitāte, 103
 Ādas sarepēšana, 103
 Ādas un ar to saistīto struktūru funkcijas, 103-4
 Administratīvā kontrole, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205
 Adoptīvvecāki, 187
 Advokatūra, 198
 Aerobiskā spēja, 80
 Aerofāģija, 81
 Afekts, 55, 180
 Afonija, 71
 Agalaktoreja, 92
 AIDS, 240
 Aizbildņi, 162, 187
 Aizcietējums, 83
 Aizdegune, 111
 Aizkavēta ejakulācija, 90
 Aizkrūtes dziedzeris, 113
 Aizkuņģa dziedzeris, 115
 Aizsargreakcijas, 100
 Aizsmakums, 71
 Aizstāvība, SFK kā tās instruments, 243-4
 Akinētiskais mutisms, 96, 97
 Aknas, 115
 Aktivitāte, aktivitātes, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14-7, 21, 24, 123, 213, 223, 229, 234, 236, 237
 Aktivitātes ierobežojumi, 3, 8, 10-1, 14, 15, 19, 123, 213, 229
 Aktivitātes un Dalības apzīmētājs, 123
 Aktivitātes un Dalības komponente, 3, 7, 8, 10, 11, 13, 14-17, 21, 22, 24, 123, 211, 214, 216, 219, 220, 222, 224, 226, 229-33, 234-7
 Aktivitātes un dalības saraksta lietojums, 234-7
 Aktivitātes un dalības strukturēšanas izvēles, 234-7
 Alaktācija, 92
 Alerģija, 78
 Allodiniņa, 68
 Alopātiski ārstniecības līdzekļi, 173
 Alopēcija, 104
 Alternatīva balss veidošana, 72
 Alveolas, 114
 Ambivalence, 54
 Amenoreja, 91
 Amnēzija, disociatīvā, 53
 Amnēzija, selektīvā, 53
 Anabolisms, 85
 Anaesthesia dolorosa, 68
 Anālā sfinktera mazspēja, 83
 Analgēzija, 68
 Anartriņa, 71
 Anatomiskās daļas, 10, 12, 213
 Anestēzija, 67

- ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija (1948), 170
- Anopsija, 63
- Anosmija, 67
- Antisociāla uzvedība, 51
- Anūrija, 89
- Apakšdelma muskuļi, 119
- Apakšdelma saites un fascijas, 119
- Apakšdelma struktūra, 119
- Apakšējās ekstremitātes āda, 122
- Apakšējās ekstremitātes struktūra, 119
- Apakšstilba muskuļi, 120
- Apakšstilba saites un fascijas, 120
- Apakšstilba struktūra, 120
- Apavu labošana un tīrīšana, 156
- Apavu novilkšana, 151
- Apavu uzvilkšana, 151
- Apdrošināšanas dienesti, 200
- Apetīte, 51
- Apgāde ar ūdeni un degvielu, 196
- Apgulšanās uz vēdera, 138
- Apģērba labošana, 156
- Apģērba pirkšana, 154
- Apģērba šūšana un labošana, 156
- Apģērbs, 151, 155, 156, 174
- Apjukuma pārvarēšana, 131
- Apmācība darba vietā, 165
- Apmācībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 175
- Apmācības dienesti, 204
- Apmācības un iemaņu attīstības programmas, 204
- Apnoja, 78
- Apraksija, ģērbšanās, 60
- Apraksija, ideomotoriska, 60
- Apraksija, kustību ierosmes (ideācijās), 60
- Apraksija, okulomotoriska, 60
- Apraksija, runas, 60
- Aprūpes iespējas dzīves vietā un ārzemēs, 203, 204
- Aprūpes veicēji, 188
- Apsēstība, 57
- Apsēstības stāvoklis, 48
- Apvaldīta uzvedība, 50
- Apvienoto Nāciju Organizācija, 5, 6, 170, 206
- Apzīmētājs, 8, 11, 12-6, 21, 22, 24, 216, 221-2
- Apzīmētāju skala, 222
- Apzinās stāvoklis, 48
- Apzināties un noteikt paša attieksmi pret sevi un citiem, 48
- Apzinība, 50
- Apziņa, 5, 48, 49, 54, 58
- Apziņas aptumšošanās, 48
- Apziņas kvalitāte, 48
- Apziņas nepārtrauktība, 48
- Ar aci un tai pieguļošajām struktūrām saistītās sajūtas, 64
- Ar ādu saistītas sajūtas, 103
- Ar asinsrites un elpošanas funkcijām saistītās sajūtas, 80
- Ar balsi kontrolējamās sistēmas, 174, 176
- Ar balsi un runu saistītās struktūras, 111-2
- Ar darbu saistītu uzdevumu veikšana, 165
- Ar dzirdi un vestibulārām funkcijām saistītās sajūtas, 66
- Ar gremošanas sistēmu saistītās sajūtas, 84
- Ar kustībām saistītās muskuļu un skeleta sistēmas papildstruktūras, 121
- Ar laiku saistītas pārmaiņas, 185
- Ar miegu saistītie kustību traucējumi, 101
- Ar veselību saistīti domēni, 3, 7, 8, 21-2, 212
- Ar veselību saistīti stāvokļi, 3, 5, 7, 8, 10, 16, 22, 212
- Ar veselību saistītu padomu ievērošana, 152
- Ārējā auss, 109
- Ārējais deguns, 111
- Ārējās locītavu saites, fascijas, ārējās muskuļu aponeirozes, tīklotais veidojums, starpsiena, somiņa, 121
- Ārējie acs muskuļi, 109
- Ārējie dzimumorgāni, 116
- Ārējo acs muskuļu funkcijas, 64
- Arhitekts, 188
- Arhitektūra, 19

- Arhitektūras un celtniecības dienesti, 193
- Arhitektūras un celtniecības politika, 193
- Arhitektūras un celtniecības sistēmas, 193
- Aritmijas, 74
- Arodbiedrības, 205, 206
- Arodizglītība arodā, 164
- Arodizglītība, 164
- Arodslimības un darba drošības dienesti, 205
- Ārpusdzemdes grūtniecība, 92
- Ārsti, 188
- Ārstniecības augi, 173
- Ārtelpu gaisa kvalitāte, 186
- Artērijas, 113
- Artēriju funkcijas, 75
- Artēriju paplašināšanās, 75
- Artēriju sašaurināšanās, 75
- Arterioskleroze, 75
- Artrīts, 94
- Asaru dziedzera funkcijas, 64
- Asaru dziedzeris, 109
- Asaru vadu un dziedzeru funkcijas, 64
- Asimetriska gaita, 102
- Asimilācijas funkcijas, 83
- Asins metabolītu transportfunkcijas, 77
- Asins recēšana, 77
- Asins recēšanas funkcijas, 77
- Asins sistēmas un imūnsistēmas funkcijas, 76-8
- Asins skābekļa transporta funkcijas, 77
- Asinsrade, 74, 76
- Asinsrites sistēmas funkcijas, 74-6
- Asinsrites sistēmas, asins sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas funkcijas, 74-80
- Asinsrites sistēmas, imūnsistēmas un elpošanas sistēmas struktūras, 113-4
- Asinsrites un elpošanas sistēmas papildu funkcijas un sajūtas, 79-80
- Asinsspiediena funkcijas, 76
- Asinsspiediena uzturēšana, 76
- Asinsspiediens paaugstināts, 76
- Asinsspiediens pazemināts, 76
- Asinsvadu funkcijas, 75
- Asociācijas, kas iesaistītas ar, 168
- Asociācijas, kas veido politisko, 170
- Asociāciju un organizāciju dienesti, 199
- Asociāciju un organizāciju politika, 199
- Asteskauls, 121
- Ataksiska dizartrijs, 71
- Atalgots darbs, 165
- Atbalsta reakcijas, 100
- Atbalsts un attiecības, 187-9
- Atbildība, 131
- Atbilstoša apģērba izvēle, 151
- Atbrīvošanās no atkritumiem, 156
- Atdarināšana, 125
- Ateroskleroze, 75
- Atetotiskas kustības, 101
- Atetoze, 101
- Atkārtotošanās runas modulācija, 72
- Atkārtošana, 125
- Atklātas uzņēmējdarbības, kooperatīvi, 200
- Atmiņā esošā atsaukšana, 54
- Atmiņa, 53
- Atmosfēras spiediens, 183
- Atpūtas un brīvā laika organizācijas, 148, 168, 199
- Atraugšanās, 81
- Atraušanas reflekss, 99
- Atsaukšana, 53, 54
- Atsaukšanās uz sociāliem mājieniem attiecībās, 159
- Attēla izkropļojumi, 63
- Attiecībā uz darba devēju, 161
- Attiecībā uz darbinieku, 161
- Attiecības ar padotajiem, 161
- Attiecības ar priekšniekiem, 161
- Attiecības ar svešiniekiem, 161
- Attiecības ar vienlīdzīgām personām, 161
- Attiecības, atzinības izrādīšana, 159
- Attiecības, cieņas un sirsnīguma izrādīšana, 159
- Attiecības, iecietības izrādīšana, 159
- Attiecības, reaģēšana uz kritiku, 159
- Attiecību izveidošana ar paziņām, 162
- Attiecību pārtraukšana, 160

- Attiecību saglabāšana starp vienu vecāku bērniem, 163
Attiecību veidošana ar draugiem, 162
Attiecību veidošana ar kaimiņiem, 162
Attiecību veidošana ar līdzaudžiem, 162
Attiecību veidošana ar līdzdzīvotājiem, 162
Attiecību veidošana ar paziņām, 162
Attiecību veidošana, 160
Attieksmes, 17, 19, 190-1, 239
Attieksmju vide, 10, 16
Attīstība, 171
Atvērtība pieredzes iegūšanai, 50
Audio izglītības ierīces, 175
Audiologi, 188
Auditoriju vai stadionu pieejamība, 178
Audumi, 174
Audzināšana, 17
Audžu vecāki, 187
Augi, 183
Augstākā izglītība, 164
Augšdelma muskuļi, 118
Augšdelma saites un fascijas, 118
Augšdelms, 118
Augšējās ekstremitātes āda, 122
Augšējās ekstremitātes struktūra, 118
Augšlūpa, 111
Augšstilba muskuļi, 120
Augšstilba saites un fascijas, 120
Augšstilbs, 119
Aukle, 188
Aukslējas, 111
Aukstuma un karstuma sajūtas, 67
Auss gliemezis, 110
Auss, 109
Autisms, 49
Autobiogrāfiskā atmiņa, 54
Autobusa lietošana 147
Autobuss, 174
Automašīna, 174
Automašīnas remontēšana, 157
Automašīnas vadīšana, 147
Automātiskie lokālie locītavu refleksi, 99
Avārijas dienesti, 195, 198
Avīzes neredzīgo (Braila) rakstā, 200
Azoospermija, 92
Ažitācija, 54
Bailes no augstuma, 66
Bailes, 55
Balsene, 112
Balsenes funkcijas, 71
Balsošana, 170, 206
Balss funkcijas, 71
Balss kvalitāte, 71
Balss protēzes, 175
Balss saites, 112
Balss tiks, 101
Balss un runas funkcijas, 71-3
Balss veidošana, 71
Bankas konta uzturēšana, 167
Bankas, 200
Barības aspirācija, 81
Barības sakošļāšana, 81
Barības sašķelšana, 83
Barības transports caur kuņģi un zarnām, 83
Barības uzņemšanas funkcijas, 81
Barības vads, 115
Barības vielu uzsūkšanās (absorbēšana), 82, 83
Barojoša uztura patērēšana, 152
Bazālie kodoli, 107
Baznīcas, tempļa, mošejas vai sinagogas apmeklēšana, 169
Bēdu izjušana, 55
Bērni, 73, 125, 131, 158, 169, 187
Bērns, attiekties uz, 162
Bērnu spēles, 169
Bērnu-vecāku attiecību uzturēšana, 162
Bezatbildība, 50
Bezcerība, 50
Bezdarbnieka pabalsts, 201, 202, 203
Bezmiegs, 52
Bezpeļņas organizācijas, 199
Bicepsa reflekss, 99
Biklums, 51
Binaurālā sintēze, 65
Binokulārās redzes asums tālumā, 62
Binokulārās redzes asums tuvumā, 62
Biomedicīniskais standarts, 12

- Biomedicīniskais stāvoklis, 12
 Biopsihosociālais nespējas modelis, 20
 Biroja iekārtas, 176
 Bradikardija, 74
 Bradilalija, 72
 Bradipnoja, 78
 Brālis, attiecībā uz un kā, 163
 Brāļa vai māsas dēls, 187
 Brāļa vai māsas meita, 187
 Braucamkrēsls, 174-5, 239
 Braucamkrēslu un rolleru uzturēšana, 157
 Brillles un kontaktlēcas, 175
 Brīva rakstnieka vai konsultanta darbs, 166
 Brīvprātīgo darbs, 166
 Brokā afāzija, 58
 Bronhu koks, 114
 Bronhu spazmas, 78
 Bungplēvīte, 109
 Burtu un alfabētu pazīšana, 125
 Būt neuzticamam, 50
 Būt par īpašnieku un vadīt veikalu vai citu uzņēmumu, 166
- Caureja, 83
 Cēlonība, etioloģija, 13
 Celtniecības kodekss, 193
 Celtniecības standarti, 193
 Ceļa atrašana publiskās ēkās, plānošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 179
 Ceļa locītava, 120
 Ceļa norādīšana, 179, 180
 Ceļa virziena rādītāji, 180
 Ceļgala reflekss, 99
 Cerību pilns, sajūsties tādām, 50
 Ciema pārvalde, 206
 Cienas un sirsnīguma izrādīšana attiecībās, 159
 Cietās aukslējas, 111
 Cilvēka izgatavoti izstrādājumi, 173
 Cilvēka izraisīti notikumi, 184
 Cilvēka spēka darbināta transportlīdzekļa izmantošana, 147
 Cilvēka spēka darbināta transportlīdzekļa vadīšana, 147
- Cilvēki ar nespēju un SFK, 242
 Cilvēki ar nespēju, 5, 7
 Cilvēkresursu un personāla vadīšanas dienesti, 205
 Cilvēktiesības, 6, 20, 170
 Citu eksteroceptīvu kairinātāju izraisīti refleksi, 99
 Citu profesionāļu attieksmes, 191
 Civilās prasības, 198
 Četrgalvainā muskuļa reflekss, 99
 Čīkstēšana krūškurvī, 80
 Čūlas, 103
- Dabas katastrofas, 184
 Dabas katastrofas, avārijas dienesti, 196
 Dabas mantojuma izmantošanas vai saglabāšanas politika, 194
 Dabiskā vide un cilvēka veiktās pārmaiņas vidē, 182-6
 Dabiskie produkti, 173
 Dalība, 3, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 20, 123, 213, 229, 234, 237
 Dalības ierobežojums, 3, 7, 8, 14, 15, 19, 123, 213, 229
 Dalības standarts, 213
 Daļslodzes nodarbinātība, 166
 Darba atstāšana vai aiziešana no tā, 165
 Darba attiecību dienesti, 205
 Darba devējs, 161, 165, 187
 Darba iegūšana, 165
 Darbā iekārtošanas dienesti, 205
 Darbā iestāšanās pārrunas, 165
 Darba meklēšana, 165
 Darba rezumējuma sagatavošana, 165
 Darba saglabāšana, 165
 Darba standarti un likumi, 205, 206
 Darba un nodarbinātības dienesti, 205
 Darba un nodarbinātības dienesti, sistēmas un politika, 205
 Darba un nodarbinātības politika, 5, 206
 Darba un nodarbinātības sistēmas, 205
 Darba vides dienesti, 205
 Darba vietas noteikšana un izvēle, 165
 Darbi mājāsaimniecībā, 154-6
 Darbinieki, 188

- Darbošanās neatkarība sociālajās mijiedarbībās, 160
Darbošanās saskaņā ar sociālajām normām un paražām, 160
Darbs un nodarbinātība, 165-6
Dārzu un augļu novākšana, 154
Datoru lietošana, 136
Datoru programmatūra un tehniskais nodrošinājums, 175
Datoru tehniskais nodrošinājums un programmatūra, 176
Datoru tehniskais nodrošinājums vai programmatūra, 176
Datoru tehnoloģijas, pielāgotās, 176
Datu salīdzināmība un SFK, 5
Daudzējādu uzdevumu pabeigšana, 130
Daudzējādu uzdevumu veikšana, 130
Daudzūdeņainība, 92
Dedzināšanas sajūta acī, 64
Defekācija, 83
Defekācijas biežums, 84
Defekācijas regulācija, 150
Definīcijas klasifikācijās, 217
Deguna bedrīte, 111
Deguna starpsiena, 111
Deguns, 111
Degviela, iegūšana, 154
Dehidratācija, 86
Dējā vu, 61
Delīrijs, 48
Demence, 49
Demogrāfiskās pārmaiņas, 182
Depersonalizācija, 60
Derealizācija, 60
Diabēts, 238
Diafragma, 114
Diafragmas funkcijas, 79
Diagnoze, 3, 4
Diagrammu veidošana, 134
Dienas cikli, 185
Dienas cikls, 52
Dienas un nakts cikls, 185
Dienesti politiskajā darbībā, 206
Dienesti, sistēmas un politika arhitektūrā un celtniecībā, 193
Dienesti, sistēmas un politika asociāciju un sabiedrisko organizāciju jautājumos, 198
Dienesti, sistēmas un politika ekonomikā, 200
Dienesti, sistēmas un politika izglītībā un apmācībā, 204
Dienesti, sistēmas un politika plaša patēriņa preču ražošanā, 192
Dienesti, sistēmas un politika politiskajā darbībā, 206
Dienesti, sistēmas un politika sociālajā drošībā, 201
Dienesti, sistēmas un politika, 192, 207
Diennakts ritms, 52
Disdiadohokinēze, 100
Disfāģija, 81, 82
Disfāģija, barības vada, 82
Disfāģija, mutes, 82
Disfāģija, rīkles, 82
Disfonija, 71
Diskinēzija, 101
Diskomforts dzimumsakaru laikā, 92
Diskusija ar daudziem cilvēkiem, 136
Diskusija ar vienu personu, 136
Diskusija, 136
Diskusijas pabeigšana, 136
Diskusijas uzsākšana, 136
Diskusijas uzturēšana, 136
Dismenoreja, 92
Dispareinija, 92
Dispnoja, 80
Distonija, 98
Distoniskas kustības, 101
Doma, 56
Domāšana, 126
Domāšanas process, 56
Domāšanas temps, 56
Domu iespraudumi, 57
Domu izplatīšana, 57
Domu kontrole, 57
Domu novirzīšanās, 56, 57
Domu saturs, 57
Domu veids, 57
Dotumi, apzīmētājs, 'bez palīdzības izmantošanas', 230

- Dotumi, kā apzīmētājs, 123, 226, 229, 231, 232, 235, 237
Dotumu sastāvdaļa, 8, 11, 14-6, 19, 22-4, 214, 216
Draudzība, atrašana un nodibināšana, 160
Draudzības veidošana, 162
Draudzīgs, 50
Draugi, 187
Draugu attieksmes, 190
Draugu vai radnieku apciemošana, 169
Drēbju gludināšana, 156
Drēbju mazgāšana un žāvēšana, 155
Drēbju novilkšana, 151
Drēbju uzvilkšana, 151
Drūmums, 50
Dūmi, 186
Dungošana, 72, 73
Durstīšanas un notirpuma sajūtas, 103
Durvis ar spēka palīgmehānismu, 178, 179
Durvju rokturis, 179
Dusmas, 55
Dzelzs deficīts, 86
Dzemde, 116
Dzemes kakls, 116
Dzemdības, 92
Dzemdības, aizkavētas, 92
Dzemdības, priekšlaicīgas, 92
Dzeršana caur salmiņu, 152
Dzeršana, 152
Dziedāšana, 72, 73, 185
Dzimumattiecību saglabāšana, 163
Dzimumfunkcijas un reproduktīvās funkcijas, 89-93
Dzimumfunkcijas, 90
Dzimumloceklis, 117
Dzimumlocekļa erekcija, 90
Dzimumlocekļa galviņa, 117
Dzimumlocekļa ķermenis, 117
Dzimumorgāni, 116
Dzimumsakari, 90, 92
Dzimumtieksme, 90
Dzirdes funkcijas, 65
Dzirdes kauliņi, 109
Dzirdes palīglīdzekļi, 175
Dzirdes un vestibulārās funkcijas, 65-7
Dzirdes uztvere, 55
Dzīves jomas, 14, 123, 234, 235
Dzīves kvalitāte, 5, 251
Dzīves notikumi, 17
Dzīves pieredze, 214
Dzīves stils, 17
Dzīvesprieka izjūtas, 50
Dzīvnieka spēka darbināta transportlīdzekļa vadīšana, 147
Dzīvnieka spēka vilkts transportlīdzeklis, 147
Dzīvnieki personīgās kustības nodrošināšanai, 188
Dzīvnieki, 183
Dzīvnieku takas, 181
Dzīvojamās telpas iekārtošana ar mēbelēm, 153
Dzīvojamās vietas apmēbelēšana, 153
Dzīvojamās zonas tīrīšana, 155
Dzīvojamās, komerciālās, rūpnieciskās un sabiedriskās ēkas, 193
Ēdiena gatavošana, 154
Ēdiena mizošana, 155
Ēdiena pasniegšana, 155
Ēdiena saglabāšana svaigā veidā, 156
Ēdiena sagriešana vai salaušana gabalos, 151
Ēdiena sajaukšana (maisīšana), 155
Ēdiena vārīšana un sildīšana, 154
Eholalija, 54
Ehopraksija, 54
Eiropas Savienība, 206
Eistāhija jeb dzirdes kanāls, 109
Ejakulācija, 90
Ekonomikas doktrīnas, 201
Ekonomikas politika, 201
Ekonomikas sistēmas, 201
Ekonomiskā dzīve, 166-7
Ekonomiskā patstāvība, 167
Ekonomiskas dienesti, 200
Ekonomiskie aktīvi, 181
Ekonomiskie pamatdarījumi, 166
Ekonomisko resursu pārvaldīšana, 167
Ekskrēcijas funkcijas, 89

- Ekskursija, 168
Ekstraversija, 50
Elektrība, 184, 195
Elektrolītu līdzsvars, 86
Elektroniskais pasts, 196
Elektrooptiskās ierīces, 175
Elkoņa locītava, 118
Elpas trūkums, 80
Elpošana caur muti, 79
Elpošanas dziļums, 79
Elpošanas frekvence, 78
Elpošanas funkcijas, 78
Elpošanas muskuļu funkcijas, 79
Elpošanas muskuļu struktūra, 114
Elpošanas papildmuskuļu funkcijas, 79
Elpošanas ritms un dziļums, 78
Elpošanas ritms, 78
Elpošanas sistēmas funkcijas, 78-9
Elpošanas sistēmas struktūra, 113
Emociju atbilstība, 55
Emociju diapazons, 55
Emociju funkcijas, 55
Emociju regulēšana, 55, 160
Emocionāli neizteiksmīgs, 50
Endokrīnie dziedzeri, 115
Endokrīno dziedzeru funkcijas, 87
Epitēlijķermenīši, 115
Erekcijas noturīgums, 90
Ergonomikas dienesti, 205
Ergoterapeits, 188
Esošā vide, 15, 229, 232
Ēšana, 151
Etiķete, 191
- Falopija vads jeb olvads, 116
Fantoma loceklis, 61
Fermentu izstrāde un darbība, 82
Fertilitāte, 55, 64
Finansu aktīvi, 181
Finansu organizācijas, 200
Fizioloģiskās funkcijas, 3, 10, 12
Fizioterapeits, 188
Fiziskā aktivitāte, atbilstošas sagatavotības iegūšana, 152
Fiziskā ģeogrāfija, 182
Fiziskā izturība, 80
- Fiziska kontakta lietošana attiecībās, 159
Fiziskās aktivitātes uzturēšanas pārvaldīšana, 152
Flora un fauna, 183
Fokālā distonija, 97
Fonācija, 71
Fonēmu artikulācija, 71
Formālu attiecību veidošana, 161
Formālu zīmju valodā veiktu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā, 134
Formālu zīmju valoda, 134, 135
Fotofobija, 63
Francijas sadarbības centrs, saistībā ar SNNNK, 247
Frigiditāte, 90
Fūga, 48
Funkcionālās stimulācijas ierīces, 174
Funkcionēšana, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 20, 21, 212, 216
Funkcionēšanas process, 18
Funkcionēšanas un nespējas individuālā perspektīva, 3, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 213
- Gadījumu klasifikācija, 224
Gadījumu piemēri, 238-41
Gaisa bads, 80
Gaisa kondicionēšana, 186
Gaisa kvalitāte, 186
Gaisma, 184
Gaismas intensitāte, 184
Gaismas jutība, 63, 225
Gaismas kvalitāte, 184
Gaita, 54, 100, 102
Gaitas modelis, 102
Galaktoreja, 92
Galda piederumu izmantošana, 151
Galda un grīdas uzkopšana, 155
Galvas un kakla apvidus āda, 122
Galvas un kakla apvidus locītavas, 118
Galvas un kakla apvidus muskuļi, 118
Galvas un kakla apvidus saites un fascijas, 118
Galvas un kakla apvidus struktūra, 118
Galvaskauss, 118

- Galvassāpes, 241
 Galvenās dzīves jomas, 164-7
 Garas distances noiešana, 144
 Garīgā atpalcība, 49
 Garīgā elastība, 57
 Garīgā veselība, 220, 247, 250
 Garīgā veselība, SFK lietojums, 220
 Garīgās (vai psihiskās) funkcijas, 12, 213
 Garīgās funkcijas, 48-61
 Garīgās ievirzes pārvietošana, 58
 Garīgās slimības, 9
 Garšas funkcijas, 67
 Garšas sajūtas zudums, 67
 Garšas uztvere, 56
 Garšas, 56
 Geriatrija, 23
 Gleznošana, 134, 157
 Glutēna nepanesamība, 83
 Grāmatas, 176
 Gramatiskās struktūras veidošana, 59
 Greizais kakls, 97
 Grēmas, 84
 Gremošanas sistēmas funkcijas, 81-5
 Gremošanas, vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas, 81-88
 Gribas kontrole, 57
 Griešanās, šūpošanās vai sasvēršanās sajūta, 66
 Grūtniecība, 92, 212
 Guļus stāvoklis, 138
 Guļus stāvokļa saglabāšana, 139
 Guļus uz vēdera, stāvokļa saglabāšana 139
 Gūžas locītava, 120
- Ģenētiskā anomālija, 13
 Ģenētiskā predispozīcija, 16, 212
 Ģērbšanās atbilstoši klimatiskajiem apstākļiem, 151
 Ģērbšanās, 151
 Ģimene, paplašinātā, 163, 187
 Ģimene, tuvākā, 187
 Ģimenes attiecību veidošana un uzturēšana, 162
- Hemiparēze, 96, 97, 99, 226
 Hemiplēģija, 96, 97, 99
 Hemiplēģiska gaita, 102
 Hidronefroze, 89
 Hipalgēzija, 68
 Hiperadrenalisms, 87
 Hiperestēzija, 67, 68
 Hipergonādisms, 87
 Hiperkalcēmija, 86
 Hiperkalēmija, 86
 Hipernātrēmija, 86
 Hipernazāla skaņa, 71
 Hiperparatireoze, 87
 Hiperpātija, 68
 Hiperpituitārisms, 87
 Hipersomnija, 52
 Hipertensija, 76
 Hipertermija, 87
 Hipertireoze, 85, 87
 Hipertonija, 97
 Hiperventilācija, 78
 Hipestēzija, 68
 Hipoadrenalisms, 87
 Hipofīze, 115
 Hipogonādisms, 87
 Hipokalcēmija, 86
 Hipokalēmija, 86
 Hipomenoreja, 91
 Hipoatrēmija, 86
 Hipoazāla skaņa, 71
 Hipoosmija, 67
 Hipoparatireoze, 87
 Hipopituitārisms, 87
 Hipotenzija, 76
 Hipotermija, 87
 Hipotireoze, 85, 87
 Hipotonija, 97
 HIV pozitīvs, 16, 19
 Horeja, 101
 Horejas tipa kustības, 101
 Hormonālais līdzsvars, 87
 Hronoloģiskā secība, 58
- Ideoloģijas, 17, 190, 191
 Iebūvēto mēbeļu un mēbeļu remontēšana, 157

- Iecietības izrādīšana attiecībās, 159
Iedzimtas anomālijas, 212
Iedzīves priekšmeti, 155, 156, 157, 174, 179
Iedzīvotāju aizsardzības dienesti, 197
Iedzīvotāju aizsardzības dienesti, sistēmas un politika, 197
Iedzīvotāju aizsardzības politika, 198
Iedzīvotāju aizsardzības sistēmas, 197
Iegarenās smadzenes, 107
Iegurņa apvidus āda, 122
Iegurņa apvidus muskuļi, 119
Iegurņa apvidus saites un fascijas, 119
Iegurņa apvidus struktūra, 119
Iegurņa kustīgums, 95
Iegurņa nekustīgums, 95
Iegurņa pamats, 116
Iegurņa rajona locītavas, 119
Iekārtas atpūtai un sportam, 177
Iekšējā auss, 110
Iekšējās auss funkcijas, 66
Iekštelpu gaisa kvalitāte, 186
Ielu apgaismojums, 180
Iemesli kontaktam ar veselības aprūpes dienestu, 4
Iemigšana, 52
Ienākumu nodrošināšanas dienesti, 201, 202
Iepazīstināšana ar sevi, 135, 160
Iepirkšanās, 154
Ierastās kārtības organizēšana, 129
Ierasto sveicienu izteikšana, 135
Ierīces iešanai, 174
Iesaistīšanās amatniecībā, 169
Iesaistīšanās amatniecības vai vaļasprieka darbībās, 168-9
Iesaistīšanās atpūtas un brīvā laika aktivitāšu spēlēs, 168
Iesaistīšanās atpūtas un brīvā laika pasākumos, 168
Iesaistīšanās ceremonijās, 168
Iesaistīšanās dzīves situācijās, 10, 14, 15, 123, 213, 214, 229, 234, 237
Iesaistīšanās fiziskās sagatavotības programmās, 168
Iesaistīšanās garīgās darbībās, 170
Iesaistīšanās izpriecās vai izklaidēs, 168
Iesaistīšanās kāzās, bērēs un iniciācijas ceremonijās, 168
Iesaistīšanās kopienas dzīvē, 168
Iesaistīšanās kultūras pasākumos, 169
Iesaistīšanās labdarības organizācijās, 168
Iesaistīšanās neformālās asociācijās, 168
Iesaistīšanās neformālos vai gadījuma saietos, 169
Iesaistīšanās oficiālās asociācijās, 168
Iesaistīšanās organizētā reliģijā, 169
Iesaistīšanās pakalpojumu klubos, 168
Iesaistīšanās profesionālās sabiedriskās organizācijās, 168
Iesaistīšanās programmās, kas saistītas ar sagatavošanu darbam, 165
Iesaistīšanās reliģiskās ceremonijās aktivitātēs un notikumos, 169
Iesaistīšanās reliģiskās un garīgās aktivitātēs, 169
Iesaistīšanās sociālās ceremonijās vai nereliģiozos rituālos, 168
Iesaistīšanās spēlēs, 169
Iesaistīšanās sportā, 169
Iesaistīšanās tēlotājmākslā vai tās novērtēšana, 169
Iesaistīšanās tūrismā un ceļošanā prieka pēc, 168
Iesaistīšanās vaļasprieka nodarbēs, 169
Iesaistīties (uzsākt) garīgas pārdomas, 169
Iešana uz kinoteātri, 169
Iešana uz muzeju vai mākslas galeriju, 168
Ietves apmale, 171, 180, 232
Ievainojums, 4, 8, 212
Ievietošana slēgtā iestādē, 19
Ikdienā nepieciešamo preču uzglabāšana, 156
Ikdienas mājas soļa izpilde, 131
Ikdienas mājas soļa vadīšana, 131
Ikdienas mājas soļa veikšana, 130
Ikdienas vajadzību veikšana, 130
Ilglaicīgā atmiņa, 54

- Ilgtermiņa aprūpes dienesti, 203
 Imperatīvā mikcija, 89
 Impotence, 90
 Impulsu kontrole, 51
 Imūnsistēmas atbilde, 77
 Imūnsistēmas atbilde, nespecifiskā, 77
 Imūnsistēmas atbilde, specifiskā, 77
 Imūnsistēmas funkcijas, 77
 Imūnsistēmas struktūra, 113
 Individīda veselības profila kodēšana, 224
 Informācijas matrice, 14, 15, 229, 235, 236, 237
 Informācijas sistēma, 5
 Instrumenti, 126, 143, 153, 157, 174, 176
 Intelektuālā atpalcība, 49
 Intelektuālā izaugsme, 49
 Intelektuālās funkcijas, 49
 Internets, 196, 199, 200
 Interpersonāla mijiedarbība un attiecības, 159-63
 Interpersonāla mijiedarbība, sarežģīta, 160
 Interpersonāla mijiedarbība, specifiska, 161-3
 Interpersonāla mijiedarbība, vispārējā, 159-61
 Interpersonāla pamatmijiedarbība, 159
 Intervāls starp menstruācijām, 91
 Intīmu attiecību saglabāšana, 163
 Intīmu attiecību uzturēšana, 163
 Intonācija, 72
 Intraversija, 50
 Invaliditātes pabalsts, 202
 Invaliditātes pensija, 201-2
 Īsas distances noiešana, 144
 Īslaicīgā atmiņa, 54
 Istabu dekorēšana, 153
 Izaicinoša uzvedība, 50
 Izglītība, 164, 176, 204-5
 Izglītība, ar skolu saistītie pienākumi un tiesības, 164
 Izglītība, medicīnas fakultātes vai citas profesionālās skolas, 164
 Izglītība, pēcvidusskolas institūcijas, 204
 Izglītība, regulāra skolas apmeklēšana, 164
 Izglītība, strādāšana kopā ar citiem studentiem, 164
 Izglītība, tikt uzņemtam skolā, 164
 Izglītība, uzdoto uzdevumu pētīšana un pabeigšana, 164
 Izglītības un apmācības dienesti, 204
 Izglītības un apmācības politika, 205
 Izglītības un apmācības sistēmas, 204
 Izglītojošas rotaļlietas, 176
 Izgulējumi, 103
 Izjūtas, 55, 64
 Izkārņījumu izvadīšana, 83
 Izkārņījumu konsistence, 83-4
 Izkārņījumu saturēšana, 83-4
 Izkropļojums, 19
 Izmēģinājumi praksē SNNNK-2 pārskatīšanas laikā, 3, 248
 Izpildes funkcijas, psiholoģiskās, 57
 Izpratnes spēja, 58
 Izruna, 71
 Izstrādājumi un tehnoloģijas apmācībai, 176
 Izstrādājumi un tehnoloģijas nodarbinātībai, 176
 Izstrādājumi un tehnoloģijas parkos, dabas aizsardzības zonās un dzīvnieku rezervātos, 181
 Izteikšanās ar rakstītas valodas palīdzību, 59
 Izteikšanās ar runātas valodas palīdzību, 59
 Izteikšanās ar valodas palīdzību, 59
 Izteikšanās ar zīmējumiem un fotogrāfijām un to veidošana, 134
 Izteikšanās ar zīmju valodas palīdzību, 59
 Izteikt ar žestiem, 134
 Iztēles bagāts, 50
 Izturība, 51, 80
 Izvairīšanās no veselības riska faktoriem, 152
 Izvēles aktivitātes un dalības apzīmētāji, 230
 Izvēles veikšana starp iespējām, 128

- Izvēles veikšana starp vairākām
izvēlēm, 128
Izvēļu novērtēšana, 58
- Jamais vu, 61
Jāšana ar kamieli, 148
Jāšana ar ziloni, 148
Jāšana ar zirgu, 148
Jāšana uz dzīvnieka pārvietošanās
nolūkā, 148
Jautājumu uzdošana, 135
Juristu, ārstu vai augstskolu
mācībspēku asociācijas, kas iesaistītas,
168
Justies pārāk resnam vai pārāk tievam,
61
Jutīgs, 48
Jutīgums pret kaitīgu kairinātāju, 68
Jutīgums pret spiedienu, 68
Jutīgums pret temperatūru, 67
Jutīgums pret vibrāciju, 68
- Kaheksija, 84
Kaimiņi, 161, 187, 190, 224
Kairinājuma sajūta ausī, 66
Kaitīgu kairinātāju izraisīti refleksi, 99
Kaitīgu kairinātāju sajūta, 67
Kājas pirkstu nagi, 122
Kājas struktūra, 120
Kamola sajūta kaklā, 84
Kapilāri, 113
Kapilāru funkcijas, 75
Kapitāla vai īpašuma maiņa, 167
Kapitāls un pakalpojumi, 181
Kāpšana, 145
Kardiomiopātija, 74
Kāre, 51
Kari, 184
Karstuma viļņi menopauzes laikā, 92
Kasīšanās, 104
Katabolisms, 85
Katatonija, 54
Kauli, apakšdelma, 119
Kauli, apakšstilba, 120
Kauli, augšdelma, 118
Kauli, iegurņa apvidus, 119
Kauli, kakla apvidus, 118
Kauli, pēdas locītavas un pēdas, 120
Kauli, plaukstas, 119
Kauli, pleca apvidus, 118
Kauli, sejas, 118
Kauls, augšstilba, 120
Kaulu kustīgums, 95
Kaulu smadzenes, 113
Kautrība, 50
Kautrīgums, 51
Keloīdu veidošanās, 103
Kinestēzija, 67
Kinoteātris vai teātris, iesaistīšanās,
168
Klasifikācijas kategorijas, 217
Klasifikācijas līmeņi, 217
Klasifikācijas sadalījums, 217
Klausīšanās, 125
Klepošana, 79
Klibošana, 102
Klimats, 183
Klīnika, 203, 204
Klīniskā novērtēšana, 22, 47, 105, 124,
172, 221-2, 229, 231-2, 242, 243-4,
250, 251
Klitora erekcija, 90
Klitors, 116
Kļūšana par vecākiem, (162
Kļūt saistītai kā sievai, 163
Kodēšana, izvēles veidi Aktivitātei un
dalībai, 235-6
Kodēšana, saistība ar veselības
stāvokli, 224
Kodēšana, vispārējā skala, 22
Kodēšanas metodes, kods "8", 226
Kognitīvais elastīgums, 58
Kognitīvās funkcijas, 49, 53, 56, 57
Kognitīvās funkcijas, augstākā līmeņa,
57
Kohleārie implantī, 175
Koledžas izglītība, 164
Kolēģi, 160, 187, 190
Koma, 48
Komforts, sava komforta
nodrošināšana, 152

- Komunikācija, 14, 133-7, 196, 234, 235, 253
 Komunikācijas līdzekļi un tehnoloģijas, 175
 Komunikācijas palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas, 175
 Komunikācijas tehniku lietojums, 136
 Komunikācijas vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas, 175
 Koncentrēšanās, 53
 Konduktīvā afāzija, 58
 Konfidencialitāte, SFK lietošanas ētikas vadlīnijas, 244
 Konjunktīva, cīpslene, dzīslene, 109
 Kontekstuālie faktori, 7, 8, 10-1, 16, 19, 213, 216, 247
 Kopēšana, 125
 Kopiena, sabiedriskā un pilsoniskā dzīve, 168-70
 Kopienas locekļi, 187, 190
 Koprolija, 101
 Koronārā mazspēja, 74
 Koronāro asinsvadu išēmija, 75
 Korporācijas, 200
 Košana, 81
 Košļāšana, 81
 Kraniālie nervi, 107
 Krāsu redze, 56, 62, 63, 184
 Kratīšanas vai svārstību sajūta, 68
 Kreveles veidošanās, 103
 Krimināla nodarījuma izskatīšana, 198
 Krišanas sajūta, 66
 Kritika attiecībās, 159
 Krīzes pārvarēšana, 131
 Krūškurvis, 114
 Krūškurvja elpošanas muskuļu funkcijas, 79
 Krūts barošana, 152
 Krūts un krūts gals, 116
 Krūts vēzis, 240
 Kseroftalmija, 64
 Kukaiņa rāpošanas sajūta, 103
 Kultūrā, atpūtā un sportā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 177
 Kulturāla lietojamība un SNNK, 248
 Kultūras organizācijas, 8, 169, 177, 187, 198, 199, 249
 Kultūru dažādība un klasifikācija, 218, 247
 Kuņģa gāzes, 84
 Kuņģa hiperaciditāte, 82
 Kuņģis, 115
 Kustību funkcijas, 99-102
 Kvadriplēģija, 96, 239
 Kvalitātes nodrošināšana, 5
 Ķermeņa daļu aprūpe, 149
 Ķermeņa daļu mazgāšana, 149
 Ķermeņa daļu relatīvā stāvokļa sajušana, 67
 Ķermeņa funkcijas, 8, 1-3, 17, 21, 22, 24, 47, 211, 213, 216, 218-9, 220, 222, 224, 227
 Ķermeņa funkcijas, standarts, 213
 Ķermeņa funkciju kodēšana, 226
 Ķermeņa funkciju un struktūru apzīmētājs, 47
 Ķermeņa masas indekss, 84
 Ķermeņa masas uzturēšana, 84
 Ķermeņa orgāni, 10, 12
 Ķermeņa pielāgošanās reakcijas, 100
 Ķermeņa sistēmas, 4, 7, 10, 12
 Ķermeņa smaguma centra pārvietošana, 139
 Ķermeņa stāvoklis, maiņa un uzturēšana, 138-41
 Ķermeņa stāvoklis, pamatmaiņa, 138
 Ķermeņa stāvoklis, uzturēšana, 139
 Ķermeņa stāvokļa maiņa un saglabāšana, 138-41
 Ķermeņa struktūra, 4, 7, 10-3, 17, 21-4, 105, 213, 219, 224, 227
 Ķermeņa struktūras, standarts, 213
 Ķermeņa struktūru apzīmētājs, 105, 106, 228
 Ķermeņa struktūru kodēšana, 228
 Ķermeņa temperatūra, 87
 Ķermeņa temperatūra, uzturēšana 87
 Ķermeņa valoda, izpausme un veidošana, 134
 Ķermeņa veidols, 61
 Ķermeņa žestu uztvere komunikācijas laikā, 133

- Labā dzīve, 211
Labās - kreisās puses koordinācija, 100
Labās - kreisās puses motoriskā koordinācija, 100
Labklājība, 201, 202
Labošanas vai soda izciešanas vietas, 198
Labsajūta, 211-2
Laika pārvaldīšana, 58
Laika plānošana, 130
Laika sajūta, 61
Laika slēdži, 174, 176
Laikraksti, 127, 199, 200
Laiks, atvēlēt notikumam kādu laika daudzumu, 58
Laktācija, 92
Lāpstiņa, laterālā rotācija, 95
Lāpstiņa, mediālā rotācija, 95
Lāpstiņas kustīgums, 95
Lāpstiņas nekustīgums, 95
Lasīšana neredzīgo (Braila) rakstā, 125
Lasīšana no lūpām, 136
Lasīšana priekam, 168, 169
Lasīšana, 127
Lauksaimniecības dzīvnieki, 183
Lauksaimniecības zeme, 180
Lauku vai pilsētas vide, 171, 233
Lauku zemes lietošanas politika, 180
Laulātie draugi, 187
Laulātu draugu attiecības, veidošana un saglabāšana, 163
Lēca, 109
Lēkšana, 145
Lēmumu pieņemšana, 4, 57, 128
Lepra, 19
Lidmašīnas izmantošana pasažiera lomā, 147
Lidmašīnas vadīšana, 147
Līdzaudži, 187, 190
Līdzekļi un tehnoloģijas lauku zemes attīstībā, 180
Līdzekļi un tehnoloģijas pilsētas zemes attīstībā, 180
Līdzsvara reakcijas, 100
Līdzsvara, pārvietošanās un pozīcijas noteikšanas vestibulārās funkcijas, 66
Lielās kaunuma lūpas, 116
Liesa, 113
Lietas un tehnoloģijas lietošanai ikdienas dzīvē, 174
Lietas un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām, 174
Lietojums geriatrijā, 220
Lietus, 183
Lifti vai elevatori, eskalatori, 178
Likumi, 19, 195, 198, 202, 203, 204
Likumi, noteikumi un standarti, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206
Likumīga pilsoņa statusa izbaudīšana, 170
Likumu reforma un SFK, 5, 6
Limfmezgli un limfvadi, 113
Limfmezglu funkcijas, 78
Limfvadu funkcijas, 78
Līšana, 145
Literārās un domātās nozīmes saprašana, 133
Locītavas izmežģījums, 94
Locītavu kustību apjoms un brīvums, 94
Locītavu kustīgums, 94
Locītavu kustīgums, vairāku, 94
Locītavu kustīgums, vienas, 94
Locītavu kustīgums, vispārējs, 94
Locītavu stabilitāte, 94
Locītavu stīvums, 94
Locītavu un kaulu funkcijas, 94-5
Logopēds, 188
Logu un sienu tīrīšana, 155
Lūpas, 111
Mācekļa gadi (gatavošanās darbam), 165
Mācekļu izglītības darba programma, 204
Mācīšanās lasīt, 125
Mācīšanās mājās, 164
Mācīšanās rakstīt, 125
Mācīšanās rēķināt, 126
Mācīšanās un zināšanu lietošana, 125-8

- Maiņas tirdzniecība, 166
Mājas celtniecība, 193
Mājas dzīvnieks, 156, 157, 188
Mājas ieguve, 153
Mājas tīrīšana, 155
Mājokļa apgādes dienesti, 195
Mājokļa apgādes dienesti, sistēmas un politika, 194
Mājokļa apgādes organizācijas, 195
Mājokļa apgādes politika, 195
Mājokļa apgādes sistēmas, 195
Mājokļa iegāde, 153
Mājokļa īrēšana, 153
Mājokļa pirkšana, 153
Mājsaimniecības mēbeļu tīrīšana, 155
Mājsaimniecības priekšmetu iegāde, 154
Mājsaimniecības priekšmetu uzturēšana, 157
Mākslas galeriju apmeklāšana, 168
Mākslīgais apgaismojums, 184
Mākslinieka vai amatnieka darbs, 166
Maksts lubrikācija, 90
Maksts, 116
Malabsorbija, 82
Maldinošas skaņas, 185
Maltītes organizēšana, 154
Maltītes pagatavošana, 154
Maltītes pasniegšana, 154
Manierīgums, 101
Mānija, 57
Manipulācijas ar barību mutē, 81
Manipulācijas ar priekšmetiem, 142
Manipulācijas ar skaitļiem, 60, 126
Maņu funkcijas un sāpes, 62-70
Maņu funkcijas, kas saistītas ar temperatūru, 67
Māsa, attiecībā kā vai uz, 163
Masu saziņa ar datora palīdzību, 199, 200
Matemātiska, problēmas pārvēršana aritmētiskās darbībās, 60
Matemātiska, veikšana, 126-7
Matemātisko darbību veikšana, 126
Matemātisko principu lietošana, 127
Matemātisko zīmju lietošana, 126
Materiāli aktīvi, 181
Matu augšana, 104
Matu funkcijas, 103, 104, 149
Matu ķemmēšana, 150
Matu struktūra, 122
Matu un nagu funkcijas, 104
Mazās kaunuma lūpas, 116
Mazgājamo mašīnu lietošana, 156
Mazgāšanās vannā, dušā, 149
Mazgāšanās, 149
Mēbeles, 129, 156, 174
Mēbeles, dzīvojamās telpas aprīkošana ar mēbelēm, 153
Medicīnas māsas, 188
Medicīniskā aprūpe, 20
Medicīniskās rehabilitācijas dienesti, 203
Medicīniskie sociālie darbinieki, 188
Mēle, 111
Melīgums, 51
Menarhe, 91, 227
Mēness cikli, 185
Menopauze, 91, 92, 93, 227
Menorāģija, 91
Menstruāciju funkcijas, 91, 227
Menstruāciju uzraudzība, 150
Menstruālais cikls, diskomforts, 93
Menstruālais cikls, regularitāte, 91
Menstruālās asiņošanas apjoms, 91
Menstruālie izdalījumi, 91
Mērķtiecīga izturēšanās, 57
Meteorisms, 83-4
Metodiski, 50
Metro izmantošana, 147
Meža ugunsgrēki, 184
Miastenija gravis, 98
Miega cikls, 52
Miega daudzums, 52
Miega kvalitāte, 52
Miega uzturēšana, 52
Miegss, 52
Miegss, ātro acskustību fāze, 52
Mierīgums, 50
Migrācija, 182
Mijiedarbība atbilstoši sabiedrības noteikumiem, 160
Mijiedarbība atbilstoši sociālajām normām, 160

- Mijiedarbība, uzvedības regulēšana
mijiedarbības laikā, 160
Mijklībošana, 75
Mīkstās aukslējas, 111
Mīlestība, 55
Minerālvielu līdzsvars, 86
Miokardīts, 74
Mirstības informācija, 4
Mītnes un tā aprīkojuma uzturēšana,
157
Mitrums, 183, 186
Mobilitāte un transportēšana, lietas un
tehnoloģijas, 174
Mobilitāte, 138-48
Modrība, 48
Monokulārās redzes asums tālumā, 62
Monokulārās redzes asums tuvumā, 62
Monoparēze, 96, 97, 99
Monoplēģija, 96, 97, 99
Monotona runa, 72
Mošejas apmeklēšana, 169
Motivācija, 51
Motocikla vadīšana, 147
Motoriskā perseverācija, 101
Motoriskie refleksi, 99
Motorizēta transportlīdzekļa vadīšana,
147
Motorizētie un nemotorizētie
transportlīdzekļi, 174
Motorizēto transportlīdzekļu lietošana
privāti, 174
Motorlaivas vadīšana, 147
Muguras smadzenes, 107
Muguras smadzenes, jostas un krustu
daļa, 108
Muguras smadzenes, kakla daļa, 107
Muguras smadzenes, krūšu daļa, 107
Muguras smadzenes, zirga aste, 108
Muguras smadzeņu nervi, 108
Mugurkaulāja jostas daļa, 121
Mugurkaulāja kakla daļa, 120
Mugurkaulāja krustu daļa, 121
Mugurkaulāja krūšu daļa, 120
Mugurkaulājs, 120
Muita, 190
Mundrums, 50
Muskuļa atrofija, 19
Muskuļa funkcijas, 96-9
Muskuļa izturība, 98-9
Muskuļa izturība, izolēta, 98
Muskuļa izturība, muskuļa grupas, 99
Muskuļa izturība, visu ķermeņa
muskuļu, 99
Muskuļa paralīze, 96
Muskuļa parēze, 96
Muskuļa sasprindzinājums, 102
Muskuļa spasticitāte, 97
Muskuļa spazma, 102
Muskuļa spēks, 96-7
Muskuļa spēks, izolētu muskuļu un
muskuļu grupu, 96
Muskuļa spēks, ķermeņa apakšējās
daļas muskuļi, 96
Muskuļa spēks, rumpja muskuļi, 97
Muskuļa spēks, viena ķermeņa puse,
96, 226
Muskuļa spēks, viena locekļa muskuļi,
96
Muskuļa spēks, visu ķermeņa muskuļu,
97
Muskuļa spēks, visu locekļu muskuļi,
96
Muskuļa spraigums, 97
Muskuļa stīvuma sajūta, 102
Muskuļa tonuss, 97-8
Muskuļa tonuss, izolēta muskuļa un
muskuļu grupas, 97
Muskuļa tonuss, ķermeņa apakšējās
daļas muskuļos, 98
Muskuļa tonuss, rumpja, 98
Muskuļa tonuss, viena ķermeņa puses
muskuļos, 97
Muskuļa tonuss, viena locekļa
muskuļos, 97
Muskuļa tonuss, visos ķermeņa
muskuļos, 98
Muskuļa tonuss, visu locekļu
muskuļos, 98
Muskuļa vājums, 96
Muskuļu spazmas sajūta, 102
Muskuļu stīvuma sajūta, 102
Mute, 111
Mutisku ziņojumu uztvere
komunikācijas laikā, 133

- Muzikālu vokālu skaņu atveidošana, 73
 Mūzikas instrumenta spēlēšana, 168-9
 Mūzikas nošu pieraksts, 134
- Nabadzība, 171, 233
 Nabadzības mazināšanas programmas, 201, 202
 Nagu funkcijas, 103, 104, 122
 Nagu struktūra, 122
 Naids, 55
 Nakts aklums, 62, 63, 225
 Nakts svīšana menopauzes laikā, 92
 Narkolepsija, 52
 Narkotiku izmainīta apziņa, 48
 Naturopātiski ārstniecības līdzekļi, 173
 Nauda, 154, 166, 181
 Naudas krāšana, 166
 Neapmaksāts darbs, 166
 Neapbrīnināmība, 50
 Neatlaidība, 57, 101
 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesti, 198
 Neatliekamās palīdzības dienesti, 203
 Neformālā izglītība, 164
 Neformālo sociālo attiecību veidošana, 161
 Neformālu attiecību veidošana ar draugiem, 162
 Neformālu attiecību veidošana ar kaimiņiem, 162
 Neformālu attiecību veidošana ar līdzaudžiem, 162
 Neformālu attiecību veidošana ar līdzdzīvotājiem, 162
 Neformālu attiecību veidošana ar paziņām, 162
 Neirālās protēzes, 174
 Neirālās protēzes, 174
 Neitrālie termini SFK, 218
 Nekustamā īpašuma aģentūras, 195
 Nemateriāli aktīvi, 181
 Nemērķtiecīgas nepatvaļīgas muskuļu kontrakcijas, 101
 Nemiers, 54
 Nepatvaļīga kustība, 100, 101
 Nepatvaļīga kustības reakcija, 100
 Nepatvaļīga muskuļu kontrakcija, 99
 Nepatvaļīgas lielo muskuļu kontrakcijas, 100
 Nepatvaļīgas muskuļu kontrakcijas, 101
 Nepatvaļīgas muskuļu kontrakcijas, 99, 101
 Nepilnīgas urīnpūšļa iztukšošanās sajūta, 90
 Neregulāra elpošana, 78
 Neregulāra sirdsdarbība, 74
 Neregulāra sirdsdarbība, 80
 Nervu sistēmas struktūra, 107-8
 Nervu, muskuļu un skeleta sistēmas un ar kustībām saistītās funkcijas, 94-102
 Nesaturēšana, imperatīva prasība, 89
 Nesaturēšana, reflektoriska, 89
 Nesaturēšana, stresa, 89
 Nesaturēšana, urīnpūšļa pārpildīšanās, 89
 Nespēja kā medicīnisks jautājums, 20
 Nespēja kā politisks jautājums, 20
 Nespēja, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 17, 18, 19-21, 211, 213, 216, 242
 Nespējas domēns, 3, 7, 8, 10, 14, 15, 21, 22, 216
 Nespējas kompensācijas sistēmas, 5
 Nespējas modelis, interaktīvais, 8, 17, 18, 19
 Nespējas modelis, medicīniskais, 19, 20
 Nespējas modelis, SFK, 18
 Nespējas modelis, sociālais, 19, 20
 Nespējas perspektīva sabiedrībā, 6, 7, 15, 16, 27, 213
 Neuzmanīgs, 50
 Nevarība, 3, 211, 213, 242
 Neveikla runa, 72
 Neverbālu ziņojumu uztvere komunikācijas laikā, 133
 Neverbālu ziņojumu veidošana un producēšana, 134
 Neveselība, 3-4, 8, 10, 11-13, 15, 16, 19, 22, 24, 47, 105, 213
 Neveselība, smaguma skala, 226
 Neveselības identifikācija, 226-7

- Neveselības pieredze, 15, 123, 229
 Neveselības, mijiedarbība starp tām, 227
 Nīderlandes sadarbības centrs, saistībā ar SNNK, 247
 Niere, 116
 Nieru funkcijas, 89
 Nieru mazspēja, 89
 Nistagms, 64
 Nodarbinātība, citu darbinieku pārraudzīšana, 165, 166
 Nodarbinātība, daļslodzes, 166
 Nodarbinātība, darba apmeklēšana paredzētajā laikā, 165, 166
 Nodarbinātība, darba attiecību pārtraukšana, 165
 Nodarbinātība, darba meklēšana un darba atrašana, 165, 166
 Nodarbinātība, darba pārtraukšana, 165
 Nodarbinātība, darba saglabāšana, 165
 Nodarbinātība, iegūt pārceļšanu augstākā darbā un citus paaugstinājumus darbā, 165
 Nodarbinātība, īslaicīgs darba līgums, 166
 Nodarbinātība, izstrādājumi un tehnoloģijas, 176
 Nodarbinātība, izvīrīšanās darbā, 165
 Nodarbinātība, nepieciešamo uzdevumu veikšana, lai tiktu algots, 165
 Nodarbinātība, pakļaušanās pārraudzībai, 165, 166
 Nodarbinātība, pilnas slodzes, 165, 166
 Nodarbinātība, tikt algotam un piekrist darba nosacījumiem, 165
 Nodomi, 56, 57
 Nogaršot, 67, 125
 Nogurdināmība, 80
 Nokrišņi, 183
 Nomāktības izjušana, 50
 Nomoda stāvoklis, nomods, 48, 52
 Norīšanas akts barības vadā, 82
 Norīšanas akts mutē, 82
 Norīšanas akts rīklē, 82
 Normatīvi uzskati, normas, 191
 Nosvērtība, 50
 Notārs, 198
 Notikumu sakārtošana secībā, 58
 Notirpums, 67, 68
 Novājēšana, 84
 Novērtēšanas instrumenti un SFK, 47, 105, 124, 172, 221-2, 251
 Novirze no normas (anomālija), 213
 Ogļhidrātu maiņa, 85
 Olbaltummaiņa, 85
 Oligospermija, 92
 Oligūrija, 89
 Olnīcas, 116
 Onkulis, 163, 187
 Optimisms, 50
 Optiskās un dzirdes ierīces, 175
 Orgasms, 90, 91, 92
 Orientēšanās funkcijas, 48
 Orientēšanās laikā, 49
 Orientēšanās personā, 49
 Ozona līmenis, 186
 Ožas funkcijas, 67
 Ožas funkcijas, 67
 Ožas uztvere, 56
 Paaugstināta jutība pret gaismu, 63
 Padotie, 188
 Padoto attieksmes, 191
 Pakalpojumi, 195
 Pakalpojumu dienesti, 195
 Pakalpojumu dienesti, sistēmas un politika, 195
 Pakalpojumu izmantošana, 13
 Pakalpojumu politika, 196
 Pakalpojumu sistēmas, 195
 Pakļaušanās sabiedrības nosacījumiem, kas nosaka paša lomu, 160
 Palīdzība citiem barības uzņemšanā, 158
 Palīdzība citiem īstenot interpersonālas attiecības, 158
 Palīdzība citiem pārvietoties, 158
 Palīdzība citiem pašaprūpē, 158
 Palīdzība citiem saziņā, 158

- Palīdzība citiem veikt pārvietošanos, 158
 Palīdzība citiem veselības uzturēšanā, 158
 Palīdzība citiem, 157
 Palielināts ķermeņa svars, 84
 Palīgierīces vai citu personu palīdzība, 15, 17, 19, 24, 173-7, 203, 204, 214, 232
 Palīgierīču uzturēšana, 157
 Palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas kultūrai, atpūtai un sportam, 177
 Palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas nodarbinātībai, 176
 Palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas personīgai lietošanai ikdienas dzīvē, 174
 Palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas reliģijā un garīgajā darbībā, 178
 Palīgizstrādājumi un palīgtehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām, 175
 Palīgizstrādājumi un tehnoloģijas apmācībai, 175-6
 Palikt guļus stāvoklī, 139
 Pamatmācības, 125-6
 Pamatprasmju apgūšana, 126
 Pamatskola, 204
 Pamatvielmiņas līmenis, 85
 Pamatzināšanau apguve, 125-6
 Papildu maņu funkcijas, 67-8
 Paplašinātās ģimenes attiecību veidošana, 163
 Paplašinātās ģimenes attieksmes, 190
 Paradoksāla elpošana, 78
 Paradumi, 17
 Paraparēze, 96, 98, 99
 Paraplēģija, 96, 98, 99
 Paraplēģiska gaita, 102
 Parasimpātiskā nervu sistēma, 108
 Parastais un gaisa pasts, 196
 Pārdomāšana, 57
 Pareizrakstība, 125
 Parestēzija, 67, 68
 Parēze, 98, 99
 Parkinsona slimība, 98
 Pār kvalificēšanās dienests, 205
 Pārlicība, 51
 Pārmaiņas dzīves laikā, 218
 Pārmērīgas jutības reakcijas, 78
 Pārmērīgs locītavu kustīgums, 94
 Pārnešana ar rokām, 141
 Pārnešana uz galvas, 141
 Pārnešana uz pleciem, gurniem un muguras, 141
 Pārraugis, 187
 Pārtika, 173
 Pārtikas sagriešana šķēlēs, 155
 Pārtikas, dzērienu uzglabāšana, 156
 Partneri, 187
 Pārvietojamās un stacionārās rampas, 178, 179
 Pārvietošanās ārpus mājām un citām ēkām, 146
 Pārvietošanās braucamkrēslā, 146
 Pārvietošanās citās ēkās, ārpus mājām, 146
 Pārvietošanās ēku iekšienē, ārienē un ap tām, 146
 Pārvietošanas ierīces, 174
 Pārvietošanās izmantojot staigāšanas palīgierīci, 146
 Pārvietošanās mājās, 145
 Pārvietošanās no stāva uz stāvu, 145
 Pārvietošanās paša mājā, 145
 Pārvietošanās, 144
 Pārvietošanās, izmantojot aprīkojumu, 146
 Pārvietošanās, lietojot transportlīdzekli, 146-8
 Pasaules Veselības Asambleja, 3, 25, 246, 249
 Pastiprināta menstruālā asiņošana, 91
 Pastiprināta zarnu peristaltika, 82
 Pasts, 196
 Paša veiktā darba pārraudzīšana, 165
 Pašaprūpe un citu aprūpe, atbalsta dienests, 202
 Pašaprūpe, 149-52
 Pašnodarbinātība, 166
 Pašnoveikšanās un laika izjūta, 60
 Pašpārlicinātība, 51
 Pašvaldības iestādes, 206
 Patērētāji, 192

- Patērētāju padomes, 195
 Patēriņa preču ražošanas, dienesti, sistēmas, politika, 193
 Patēriņa preču ražošanas dienesti, 192
 Patēriņa preču ražošanas dienesti, sistēmas un politika, 192
 Patēriņa preču ražošanas politika, 193
 Patēriņa preču ražošanas sistēmas, 192
 Patoloģija, 12
 Patoloģiski pamatīga domāšana, 56, 57
 Patvaļīgo kustību kontrole, 100
 Patvaļīgo kustību koordinācija, 100
 Patvaļīgo kustību koordinācija, 100
 Patvertnes bezpajumtniekiem, 195
 Pazemināta auglība, 92
 Pazemināta garšas sajūta, 67
 Pazemināta jutība uz gaismu, 63
 Pazemināts ķermeņa svars, 84
 Paziņas, 187
 Paziņu, līdzaudžu, kolēģu, kaimiņu un kopienas locekļu attieksmes, 190
 Pēcvidusskolas apmācības institūcijas, 204
 Pedantiskums, 50
 Pēdas kaulu kustīgums, 95
 Pēdas kaulu mobilitāte, 95
 Pēdas locītava, pēdas un kāju pirkstu locītavas, 120
 Pēdas locītavas un pēdas muskuļi, 120
 Pēdas locītavas un pēdas saites un fascijas, 120
 Pēdas locītavas un pēdas struktūras, 120
 Peldēšana, 145
 Pensija, 202, 251
 Perifēriskās redzes zudums, 62, 63
 Peristaltika, 82
 Personālās aprūpes nodrošinātāji un palīgi, 188
 Personālie faktori, 8, 10, 11, 16, 17, 19, 213-4, 216, 219, 251
 Personālas aprūpes nodrošinātāju un palīgu attieksmes, 191
 Personība, 50, 55
 Personīgā patēriņa lietas vai vielas, 173
 Personīgās laivas lietošana, 147
 Personīgi lietojamās lietas un tehnoloģijas ikdienas dzīvē, 173
 Piedalīšanās lugā, 169
 Pieeja, 15, 16
 Pieejamība, 171, 179, 203, 204, 233, 240
 Pielāgojami galdi, 176
 Pielāgoti transportlīdzekļi, 174
 Pieradinātie dzīvnieki, 188
 Pieredze dzīvojot ar nespēju, 15, 123, 229
 Pieres daivas, 57
 Pieturas punkti, nespēja, 21
 Pieturēšanās pie ģērbšanās nosacījumiem, 151
 Pieturēšanās pie medicīniskiem un citiem ar veselību saistītiem padomiem, 152
 Pigmentācija, 103
 Pilnuma sajūta kuņģī, 84
 Pilnvaroti lēmumu pieņēmēji, 187
 Pilsētas zemes lietošanas politika, 180
 Pilsoņa juridiskā stāvokļa izmantošana, 170
 Pilsoņa tiesību baudīšana, 170
 Pilsoņu sociālā dzīve, iesaistīšanās tajā, 170
 Pirmās nepieciešamības preču savākšana, 154
 Pirmās nepieciešamības priekšmetu iegāde, 153-4
 Pirmsskolas iestādes, 164, 204
 Plakstiņa aizsargreflekss, 64
 Plakstiņa funkcijas, 64
 Plakstiņa noslīdējums, 64
 Plakstiņš, 109
 Plānošana, 5, 57, 130, 155, 157, 180, 194
 Plānošanas akts, 194
 Plānošanas kodeksi, 194
 Plānu izpilde, 57
 Plānu izpilde, 57
 Plānu veidošana, 130
 Plašsaziņas līdzekļu dienesti, 199
 Plašsaziņas līdzekļu politika, 200
 Plašsaziņas līdzekļu sistēmas, 200
 Platības plānošana un attīstība, 180

- Plaukstas kauli, 95
 Plaukstas kaulu kustīgums, 95
 Plaukstas locītava, 119
 Plaukstas muskuļi, 119
 Plaukstas saites un fascijas, 119
 Plaukstas struktūra, 119
 Plaukstas un acs koordinācija, 54
 Plaukstas un rokas izmantošana, 143
 Plaukstu un pirkstu locītavas, 119
 Plaukstu vai roku pagriešana vai savīšana, 143
 Plaušas, 114
 Plaušu emfizēma, 78
 Pleca apvidus āda, 122
 Pleca apvidus locītavas, 118
 Pleca apvidus saites un fascijas, 118
 Pleca apvidus struktūra, 118
 Pleca locītavas izmežģījums, 94
 Pleca rajona muskuļi, 118
 Pleca stīvums, 94
 Plūdi, 184
 Policija, 198
 Polimenoreja, 91
 Politika politiskajā darbībā, 206
 Politiskā biroja vadīšana, 170
 Politiskā dzīve un pilsonība, iesaistīšanās, 170
 Poliūrija, 89
 Populācija, 182
 Populācijas blīvums, 182
 Populācijas izpēte un novērtējums, 5
 Populācijas veselība, 4
 Populācijas veselības novērtējums, 6
 Posturālā hipotensija, 76
 Potītes reflekss, 99
 Poza, 54
 Prasmes apgūšana, 126
 Precīzu plaukstas kustību izmantošana, 142
 Preču un pakalpojumu iegāde, 153
 Preču vai pakalpojumu apmaiņa, 166
 Premenstruālā spriedze, 91
 Preses informācijas dienesti, 199, 200
 Pretstatā, 50
 Prieks, 55
 Priekšlaicīga ejakulācija, 90
 Priekšmeta palaišana vaļā, 142
 Priekšmeta satveršana, 142
 Priekšmeta vilkšana, 143
 Priekšmetu grūšana ar apakšējām ekstremitātēm, 142
 Priekšmetu grūšana, 143
 Priekšmetu ķeršana, 143
 Priekšmetu mešana, 143
 Priekšmetu nolikšana, 141
 Priekšmetu pacelšana, 141
 Priekšmetu pacelšana, 142
 Priekšmetu pārņemšana plaukstās, 141
 Priekšmetu pārņemšana, 142
 Priekšmetu pārņemšana, pārvietošana un apiešanās ar tiem, 141-3
 Priekšmetu pārvietošana ar apakšējām ekstremitātēm, 142
 Priekšmetu pārvietošana, 141
 Priekšmetu turēšana, 142
 Priekšniecības attieksmes, 190
 Priekšnieki, 187
 Primārās aprūpes dienesti, 203
 Privātās ēkas, projekts un celtniecības līdzekļi, 179
 Privāto ēku ieejas un izejas, projekts un līdzekļi, 179
 Privāto ēku pieejamība, projekts un līdzekļi, 179
 Problēmas risināšana, 58
 Problēmu risināšana, 127
 Produkcija un tehnoloģijas, 173-181
 Produkcijas un tehnoloģijas lauku zemes attīstībā, 180
 Produkcijas un tehnoloģijas piepilsētas zemes attīstībā, 180
 Produkcijas un tehnoloģijas pilsētas zemes attīstībā, 180
 Profesionālās attiecības, atrašana, 160
 Profesionālās darbības novērtējums, 5
 Profesionālās izaugsmes dienesti, 205
 Profesionālās programmas, 204
 Profesionālo asociāciju dienesti, 205
 Profesionālo skolu izglītība, 164
 Profesionāļi, citi, 188
 Profilakse, 6, 13
 Projektētāji, 188
 Proprioceptīvās funkcijas, 67
 Prosodija, 72

- Prostata, 117
Protēzists, 188
Protēžu un ortopēdisko aparātu ierīces, 174
Protēžu un ortopēdisko aparātu labošana, 157
Psalmu dziedāšana, 72, 73
Psihiska stabilitāte, 50
Psihiskais negatīvisms, 54
Psihiskās funkcijas, 10, 12
Psiholoģiskā dziņa, 50-4
Psiholoģiskā griba, 51
Psiholoģiskais novērtējums, 17
Psiholoģiskās slodzes un stresa pārvarēšana, 131
Psihomotoriskā kavēšana, 54
Psihomotoriskā kontrole, 54
Psihomotoriskais uzbudinājums, 54
Psihomotoriskās funkcijas, 54
Psihomotorisko funkciju kvalitāte, 54
Publiskai un privātai lietošanai paredzētajās ēkās ceļa atrašanas, ceļa maršrutizācijas un vietu apzīmēšanas plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 179
Publiskai un privātai lietošanai paredzētajās ēkās ieeju un izeju plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 178-9
Publiskai un privātai lietošanai paredzētajās ēkās pieeju iekšējam aprīkojumam plānošanā, konstruēšanā un celtniecībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 178-9
Pudeļu un kārbu atvēršana, 151, 152
Pusloka kanāli, 110
Pusložu garoza, 107
Pūšana, 79
Putekļu slaucīšana, 155
Putekļu sūcēju lietošana, 156
PVO klasifikāciju kopa, 247
PVO starptautisko klasifikāciju kopa, 3, 4
Radzene, 109
Raizes, 55
Rakstāmmašīnas izmantošana, 136
Rakstāmmašīnu lietojums, 136
Rakstisku ziņojumu producēšana, 127
Rakstisku ziņojumu uztvere komunikācijas laikā, 134
Rakstīšana neredzīgo (Braila) rakstā, 125
Rakstīšana, 59, 127
Rakstīta ziņojuma veidošana, 135
Rakstītāju, kas drukā neredzīgo (Braila) stilā, lietošana, 136
Rakstītas valodas saprašana, 127
Rakstītas valodas uztvere, 59
Rakstura īpašības, 17
Rase, 7, 17
Raukt pieri, 134
Redzamā attēla peldēšana vai tā pārklāšanās ar zirnekļa tīklu, 63
Redze un ar to saistītās funkcijas, 62-4
Redzes asums, 62
Redzes attēla kvalitāte, 63
Redzes funkcijas, 62, 63, 220, 225
Redzes kairinātāji, 56
Redzes kontrasta jutība, 63, 220
Redzes kvalitāte, 63, 220, 225
Redzes lauka funkcijas, 63
Redzes maldi, 184
Redzes uztvere, 56
Reflektoriska nesaturēšana, 89
Regurgitācija, 82
Rehabilitācijas dienesti, 5, 23, 203, 220, 246, 247, 250
Rehidratācija, 86
Reibonis, 66
Reiboņa sajūta, 66
Rēķināšana, 60, 127
Relaksācija, 168
Reliģijā un garīgajā darbībā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 177
Reliģiskā mācība, 191
Reliģiskā pārliecība, 190
Reliģiskās apvienības, 199
Reliģiskās organizācijas, 199
Reliģiskie līderi, 187
Reproduktīvās funkcijas, 92
Reproduktīvās sistēmas struktūra, 116

- Resnā zarna, 115
 Respekts, SFK lietošanas ētiskās vadlīnijas, 244
 Rētas veidošanās, 103
 Retrogrādā menstruācija, 91
 Ribstarpu muskuļi, 114
 Rīkle, 111
 Rīkles mutes daļa, 111
 Rikšas izmantošana, 147
 Rīku uzturēšana un remontēšana, 157
 Risinājuma atrašana uz jautājumiem vai situācijām, 127
 Risinājumu rašana uz jautājumiem vai situācijām, 127
 Riska faktori, 4
 Rīstīšanās, 80
 Rīšana, 82
 Rokas vai kājas atbalsta funkcijas, 100
 Roku pirkstu nagi, 122
 Rolleris, 174
 Romantisku attiecību radīšana un uzturēšana, 163
 Romantisku attiecību uzturēšana, 163
 Rūgtas garšas sajūta, 67
 Rumpja muskuļi, 121
 Rumpja saites un fascijas, 121
 Rumpja struktūra, 120
 Rumpja un muguras āda, 122
 Runas artikulācija, 71
 Runas ātrums, 72
 Runas izšķirtspēja, 65
 Runas juceklīgums, 72
 Runas melodiskums, 72
 Runas nepārtraukts plūdums, 72
 Runas plūdums un ritms, 72
 Runas skaņu veidošana, 71
 Runas toņa skanējuma modulācija, 72
 Runāšana, 59, 134
 Runātas valodas uztvere, 59
 Rūpes par ādu, 149
 Rūpes par dzīvniekiem, 157
 Rūpes par iedzīves priekšmetiem un palīdzība citiem, 156-8
 Rūpes par iedzīves priekšmetiem, 156
 Rūpes par istabas un āra augiem, 157
 Rūpes par kāju pirkstu nagiem, 150
 Rūpes par matiem, 150
 Rūpes par nagiem, 149
 Rūpes par roku pirkstu nagiem, 150
 Rūpes par savu veselību, 152
 Rūpes par zobiem, 149, 150
 Sabiedrības attieksmes, 191
 Sabiedriskā darbība, 5
 Sabiedriskā transporta lietošana, 147
 Sabiedriskais transports, 197
 Sabiedriskās ēkas ceļa norādes, projektēšana, līdzekļi un tehnoloģijas, 179
 Sabiedrisko ekonomisko fondu pārvaldīšana, 167
 Sabiedrisko ēku ieejas un izejas, līdzekļi un tehnoloģijas, 178
 Sabiedrisko ēku pieejamība, līdzekļi un tehnoloģijas, 178
 Sabiedriskums, 50
 Sadarbība, 50
 Sadzīšana, 103
 Sadzīve, 153-8
 Sajūtas, kas saistītas ar dzimumfunkcijām un reproduktīvām funkcijām, 92
 Sajūtas, kas saistītas ar muskuļiem un kustību funkcijām, 102
 Sajūtas, kas saistītas ar urīna izvadīšanas funkcijām, 90
 Sajūtu mērķtiecīgs lietojums, 125
 Sakaru līdzekļu un tehniku lietojums, 136
 Sakaru pakalpojumu dienesti, 196
 Sakaru pakalpojumu dienesti, sistēmas un politika, 196
 Sakaru pakalpojumu politika, 196
 Sakaru pakalpojumu sistēmas, 196
 Saldas garšas sajūta, 67
 Sališķanās, 139
 Sāļas garšas sajūta, 67
 Samaņas zudums, 48
 Samazināts sistoles tilpums, 74
 Sanitārija, 196
 Sāpes apakšējās ekstremitātēs, 69
 Sāpes augšējās ekstremitātēs, 69
 Sāpes daudzās ķermeņa daļās, 69

- Sāpes galvā un kaklā, 69
 Sāpes gūžas locītavā, 69
 Sāpes iegurņa rajonā, 69
 Sāpes kādā ķermeņa daļā, 68
 Sāpes krūškurvī, 69
 Sāpes kuņģī vai vēderā, 69
 Sāpes locītavās, 69
 Sāpes mugurā, 69
 Sāpes muguras lejasdaļā, 69
 Sāpes plecā, 69
 Sāpes rumpī, 69
 Sāpes, 68-70
 Sāpes, izstarojošas dermatomā, 70
 Sāpes, izstarojošas segmentā vai apvidū, 70
 Sāpes, vispārējas, 68
 Sāpju sajūta, 68
 Saprašanās, 50
 Sarepējuma veidošanās, 103
 Sarežģītas prasmes apgūšana, 126
 Sarežģīti aprēķini, 60
 Sarežģīti ekonomiskie darījumi, 167
 Sarežģītu problēmu risināšana, 127
 Saruna ar vairākiem cilvēkiem, 136
 Saruna ar vienu personu, 135
 Saruna un sakaru līdzekļu un tehniku lietojums, 135-7
 Saruna, 135, 136
 Sarunas pabeigšana, 135
 Sarunas uzsākšana, 135
 Sarunas uzturēšana, 135
 Sarunu ierīce, 178
 Saslimstības informācija, 4, 13
 Saules gaisma, 184
 Sava aktivitātes līmeņa pārvaldīšana, 131
 Sava ķermeņa apzināšanās, 60
 Savas identitātes apzināšanās, 60
 Saviebties, 134
 Savstarpējās palīdzības organizācijas, 198, 199
 Sazināšanās neredzīgo (Braila) rakstā, 134
 Saziņas līdzekļi un tehnoloģijas, 175
 Saziņas pulsts, 175
 Secīgas sarežģītas kustības, 60
 Sēdēšana, 139
 Sēdus stāvokļa saglabāšana, 140
 Sēklinieki, 117
 Sekošana noteikumiem, 126
 Sekot noteikumiem, 126
 Seksuālā uzbudināšanās, 90, 92
 Seksuālās sagatavošanās fāze, 90
 Seksuāli transmisīvās slimības, izvairīšanās no, 152
 Semantiskā atmiņa, 54
 Semantiskās un simboliskās nozīmes organizēšana, 59
 Sevis noslaucīšana, 149
 Sevis pārvietošana guļot, 140
 Sevis pārvietošana sēžot, 140
 Sevis pārvietošana, 140
 Sevis saprašana, 58
 Sezonālas laika maiņas, 184
 SFK apmācības materiāli, 252
 SFK aptaujas anketu lietošana, 221
 SFK bloku funkcijas, 220
 SFK darba definīcijas, 21, 217, 221, 251
 SFK datubāzes, 251
 SFK definīcijas, 221
 SFK informācijas izmantošana sabiedrībā, ētiskās vadlīnijas, 245
 SFK īpašības, 7
 SFK kategorijas, 8, 10, 13, 16, 21, 211, 217, 220-1, 225, 229, 231, 234-5, 237, 251
 SFK klasifikācijas daļas, 216, 219
 SFK klasifikācijas komponentes, 216
 SFK klasifikācijas kopums, 7
 SFK klasifikācijas skatījums, 3, 7, 13
 SFK klasifikācijas vienība, 7-8, 10, 217
 SFK klīniskā izmantošana, 5, 250-1
 SFK klīniskās lietošanas ētikas vadlīnijas, 244-5
 SFK kodēšana, 3, 5, 11, 12, 15, 21-3, 21-2, 23, 219-33
 SFK lietojums apsekojumos, 221
 SFK lietojums, 5
 SFK lietošana izglītībā, 5
 SFK lietošana, iejaukšanās novērtēšanai, 251

- SFK lietošanas ētiskās vadlīnijas, 244-5
SFK mērķi, 5
SFK neiekļaujamie termini, 221
SFK pārlūkprogramma, 225
SFK prezentācijas, 8
SFK sastāvdaļas, 3, 8, 11, 14-7, 18, 19, 22-4, 213-4, 216, 222, 229-32, 235, 237, 251
SFK skaitliskais kodējums, 220
SFK strukturālās pazīmes, 21
SFK un datu salīdzināmība, 5
SFK, apmierinājuma, iesaistīšanās vai apmierinājuma izjūtas kodēšana, 224
SFK, darba definīcijas, 21, 217, 221, 251
SFK, datorizācija, 251
SFK, iekļaušanas termini, 221
SFK, īsā versija, 9, 21, 250
SFK, kā karkass, 3, 4, 6, 7, 16, 251
SFK, klīniskā lietojuma versijas, 250
SFK, lietošana, 21
SFK, minimālā veselības informācija, 253
SFK, neiekļaušanas termini, 221
SFK, pilnā detalizētā versija, 9, 12, 21, 250
SFK, slimības vēstures veidlapas, 251
SFK, turpmākā virzība, 250
SFK, versija pētniecībai, 250
Siekalu dziedzeri, 115
Siekalu izdalīšanās, 81
Siekalu tecēšana, 81
Signālsistēmas, 175
Simbolu apzīmējumu sistēmas, 134
Simpātiskā nervu sistēma, 108
Simptomi un pazīmes, 13
Sinagogas apmeklēšana, 169
Sirds asinsapgāde, 75
Sirds funkcijas, 74
Sirds kambari, 113
Sirds kambaru kontrakciju spēks, 74
Sirds kontrakcijas izkrišanas sajūta, 80
Sirds mazspēja, 74
Sirds priekškambari, 113
Sirds vārstu funkcijas, 74
Sirds, 113
Sirdsdarbības frekvence, 74
Sirdsdarbības ritms, 74
Sirdsklauves, 80
Sistēmas politiskajā darbībā, 206
Sistēmas, 192
Sistematizēšana, 57
Skābas garšas sajūta, 67
Skaļa kliegšana, 72
Skaņa, 185
Skaņas avota lokalizācija, 65
Skaņas esamības sajūta, 65
Skaņas intensitāte, 185
Skaņas izšķirtspēja, 65
Skaņas kvalitāte, 185
Skaņas larerizācija, 65
Skaņas uztvere, 65
Skaņu atkārtošana, 72
Skaņu atšķiršana un sajaukšana, 65
Skaņu atšķiršana, 55
Skaņu fona diferenciācijas, 65
Skaņu ierakstošās un uztverošās ierīces, 175
Skaņu pārraidošās sistēmas, 175
Skaņu rindas veidošana, 73
Skatīšanās, 125
Skeneris, 174, 176
Skicēšana, 134
Skolas izglītība, 164
Skolas soli un kabineta aprīkojums, 176
Skolotāji, 164, 187, 188
Skotoma, 62, 63
Skriešana, 145
Skriešanas modelis, 102
Skūšanās, 150
Slaucīšana, 155
Slaucīt grīdu, 155
Slēpošana, 146
Slidošana, 146
Slimība, 3, 4, 8, 13, 15, 16, 19, 20, 212, 219
Slimības sekas, 4
Slimnīcas, 203, 204
Slinkums, 50
Slodzes tolerances funkcijas, 80
Smadzenītes, 107
Smadzeņu apvalki, 108

- Smadzeņu deniņu daiva, 107
 Smadzeņu funkcijas, 12, 48, 57, 107, 213, 227
 Smadzeņu pakauša daiva, 107
 Smadzeņu paura daiva, 107
 Smadzeņu pieres daiva, 107
 Smadzeņu tilts, 107, 262
 Smaganas, 111
 Smaguma sajūta muskulī, 102
 Smaidīt, 134
 Smakšana, 80
 Smarža, 56, 67, 186
 Smaržas sajūta, 67
 Smaržot, 125
 Sniega vētras, 184
 Sniegs, 183
 Sniegšanās pēc priekšmeta, 143
 SNNNK pārskatīšana, 246-9
 SNNNK, 1980, 3, 5, 7, 12, 18, 211, 213, 244, 246, 247, 248, 249
 Sociālā atbalsta dienesti, 202
 Sociālā atbalsta dienesti, sistēmas un politika 202
 Sociālā atbalsta politika, 203
 Sociālā atbalsta sistēmas, 202
 Sociālā diskriminācija, 16, 19
 Sociālā drošība, 5, 6, 201, 202
 Sociālā politika, 5
 Sociālā vide, 10
 Sociālais dzimums (dzimte), 7, 17, 214
 Sociālais kapitāls, 171, 233
 Sociālais pamats, 17
 Sociālais stāvoklis, 214
 Sociālais vai tiesiskais stāvoklis, 160, 170, 214
 Sociālās apdrošināšanas programmas, 201
 Sociālās atbalsta programmas, 202
 Sociālās distances saglabāšana, 160
 Sociālās drošības dienesti, 201
 Sociālās drošības sistēmas, 202
 Sociālās normas, paradumi un ideoloģija, 191
 Sociālās palīdzības programmas 201-2
 Sociālās palīdzības programmas, 201, 202
 Sociālās pārmaiņas, 20
 Sociālekonomiskais raksturojums, 7
 Sociālie darbinieki, 188
 Sociālie mājieni attiecībās, 159
 Socializēšanās, 169
 Sociālo pabalstu programmas 251
 Somatizācija, 57
 Spastiska dizartrijs, 71
 Spastiska gaita, 102
 Specializētas rakstīšanas ierīces, 175
 Spēks, 51
 Speršana, 142
 Spiediena pret ādu vai uz tās sajušana, 68
 Spiediena sajūta aiz acsābola, 64
 Spiediena sajūta krūškurvī, 80
 Spiediena sajūta, 67
 Spiediens ausī, 66
 Spieģšana, 72
 Spieķkaula reflekss, 125, 199, 200
 Spontāns aborts, 92
 Sporta organizācijas, 125, 177, 198
 Sporta organizācijas, 125, 177, 199
 Spriedums, 58
 Spriedze, 54, 55
 SSK-10, 4, 13, 219, 246
 Staigāšana ap šķēršļiem, 144
 Staigāšana pa dažādām virsmām, 144
 Staigāšana pa ielu tuvākā apkārtnē, pilsētā, 146
 Staigāšana pa kuģa klāju, vilcienā vai citā transportlīdzeklī, 144
 Staigāšana pa kustīgām virsmām, 144
 Staigāšana pa ledu un sniegu, 144
 Staigāšana pa slīpām virsmām, 144
 Staigāšana un pārvietošanās, 144-6
 Staigāšana, 144
 Stājas saglabāšanas reakcijas, 100
 Standartnoteikumi par iespēju izlīdzināšanu personām ar nespēju (1993), 6, 170
 Starpsmadzenes, 107
 Starptautiskā nespējīgo personu organizācija, 242
 Starptautiskā standartizācijas organizācija (ISO), 173, 192, 251
 Starptautiskās politiskās organizācijas, 192, 206

- Statestēzija, 67
 Statistiskās normas, 213
 Stāvēšana uz ceļiem, 138
 Stāvēšana, 139
 Stāvokļa stāvus saglabāšana, 140
 Stāvokļa uz ceļiem saglabāšana, 140
 Stažēšanās, 165
 Stereotipi, 101
 Stereotipiskas runas modulācija, 72
 Sterilitāte, 92
 Stiepes izraisīts motoriskais reflekss, 99
 Stigma, 16, 19, 239
 Stila atdarināšana, 17
 Stostīšanās, 72
 Stostīšanās, 72, 240
 Stresa pārvarēšana, 129, 131
 Stresa radīta nesaturēšana, 89
 Stresa un citu psiholoģisko prasību pārvarēšana, 131
 Stress, 212
 Struktūras, kas saistītas ar kustībām, 118-21
 Studenti, 161, 188
 Stupors, 48
 Subjektīvā labklājība un SFK, 251
 Summārie populācijas veselības mērījumi, 4
 Svara zudums, 84
 Sveicienu izteikšana ierastā veida, 135
 Svešinieki, 188
 Svešinieku attieksmes, 191
 Svešķermeņa sajūta acī, 64
 Svētbilde, 134
 Sviedru dziedzeri, 122
 Svilpšana, 79, 185
 Svīšana, 103

 Šaha vai kāršu spēlēšana, 169
 Šķaudīšana, 79
 Šķebināšana, 66
 Šķebināšanas sajūta, 84
 Šķidrumu ieliešana dzeršanai, 152
 Šķīvju, pannu, katlu un ēdiena gatavošanas piederumu mazgāšana, 155
 Šūšana, 156

 Tahikardija, 74
 Tahilalija, 72
 Tahipnoja, 78
 Taksometra lietošana, 147
 Taksonomiskie principi, 211
 Taksonomiskie un terminoloģiskie jautājumi, 211-18
 Tālākizglītība, 204
 Tālvadības kontrole ieejai un izejai, 174, 176
 Tante, 163, 187
 Tauku dziedzeri, 122
 Tauku maiņa, 86
 Tauste, 56, 67, 68
 Taustes funkcijas, 67
 Taustes uztvere, 56
 Taustīšana, 67, 125
 Teātra apmeklēšana, 169
 Tekoša ūdens dzeršana, 152
 Telefona lietošana, 136
 Telefonija, 196
 Telefons, 175, 196
 Telekomunikācijas ierīču lietošana, 136
 Telekomunikācijas regulējošās instances, 196
 Teletaips, 196
 Teleteksts, 196, 200
 Televīzija, 175, 199, 200
 Televīzijas un video iekārtas, 175
 Temperaments, 50
 Temperatūra, 183
 Temperatūras sajūta, 67
 Tempļa apmeklēšana, 169
 Termina "citi precizēti" lietošanā SFK, 221
 Termina "neprecizēts" lietojums SFK, 221
 Termini SFK, 3, 6, 7, 10, 13, 21, 49, 171, 211, 216, 217, 235
 Terminu uzlabošana, 243
 Termoregulācijas funkcijas, 87
 Tetraparēze, 96, 98, 99
 Tetraplēģija, 96, 98, 99
 Tieksme gūt pieredzi, 50
 Tiesas un citas institūcijas, 198

- Tiesības uz pašnoteikšanos vai autonomiju, 170
 Tieslietu dienesti, 198
 Tieslietu dienesti, sistēmas un politika, 198
 Tieslietu politika, 198
 Tiešās ģimenes attieksmes, 190
 Tievā zarna, 115
 Tīklene, 109
 Tīks (rauste), 101
 Tirgošanās ar precēm, 167
 Tīrīšanas līdzekļi, 174
 Tirpšana, 67, 68, 103
 Titru veidošanas pakalpojumi, 199
 Tolerance pret aukstumu, 87
 Tolerance pret karstumu, 87
 Tradicionālie līderi, 206
 Traheja, 113
 Transportēšanas dienesti, 197
 Transportēšanas dienesti, sistēmas un politika, 196
 Transportēšanas maršruts, 194
 Transportēšanas palīdzības dienesti, 202
 Transportēšanas palīgi, 188
 Transportēšanas plānošana, 197
 Transportēšanas politika, 197
 Transportēšanas sistēmas, 197
 Transportlīdzekļa uzturēšana, 157
 Transs, 48
 Traucējums, 4, 8, 13, 212
 Trauma, 8, 212
 Trīce, 101
 Troksnis ausīs, 66
 Trombembolija, 75
 Tualetes izmantošana, 150
 Tuklums, 84
 Tupēšana, 138
 Tupus stāvokļa saglabāšana, 139

 Ūdens aizture, 86
 Ūdens iegūšana, 154
 Ūdens līdzsvara uzturēšana, 86
 Ūdenstilpnes, 182
 Ūdeņaina vēdera izeja, 83
 Ugunsdrošības un darba drošības standarti, 193
 Ugunsdzēsēju dienests, 133, 193, 198
 UNESCO Starptautiskā izglītības standartklasifikācija, 204
 Universālums un SFK, 7, 22, 248
 Universitātes izglītība, 164
 Urīna aizture, 89
 Urīna filtrācija, 89
 Urīna izvades funkcijas, 89
 Urīna izvadīšanas aizture, 89
 Urīna izvadīšanas biežums, 89
 Urīna izvadīšanas regulēšana, 150
 Urīna izvadsistēmas funkcijas, 89-90
 Urīna izvadsistēmas struktūra, 116
 Urīna nesaturēšana, 89, 90
 Urīna savākšana, 89
 Urīna spiedīga nesaturēšana, 89
 Urīnizvadkanāls, 116
 Urīnpūslis, 116
 Urīnpūšļa automātisms, 89
 Urīnpūšļa funkcijas, 89
 Urīnpūšļa hipotonija, 89
 Urīnpūšļa iztukšošana, 89
 Urīnpūšļa pilnuma sajūta, 90
 Urīnvadi, 116
 Urīnvadu funkcijas, 89
 Urīnvadu obstrukcija, 89
 Uroģenitālās un reproduktīvās sistēmas struktūras, 116-7
 Uzacis, 109
 Uzbudinājums, 55, 90
 Uzbudināmība, 50
 Uzdevums, 7, 10, 11, 14, 15, 123, 216, 229, 243, 239
 Uzmanība, 53
 Uzmanības dalīšana, 53
 Uzmanības koncentrēšana, 126
 Uzmanības maiņa, 53
 Uzmanības noturība, 53
 Uzmanības sadalīšana, 53
 Uzņemties izpildīt daudzējādus uzdevumus grupā, 130
 Uzņemties izpildīt daudzējādus uzdevumus patstāvīgi, 130
 Uzņemties izpildīt daudzējādus uzdevumus, 130
 Uzņemties izpildīt sarežģītu uzdevumu, 129

- Uzņemties izpildīt vienkāršu uzdevumu grupā, 129
 Uzņemties izpildīt vienkāršu uzdevumu patstāvīgi, 129
 Uzņemties izpildīt vienkāršu uzdevumu, 129
 Uzpūšanās sajūta, 84
 Uzstājība, 51
 Uzticamība, 51, 171
 Uzticības personas, 187
 Uztura iegāde, 154
 Uztura panesamība, 83
 Uztura patērēšana, 152
 Uztura un fiziskās sagatavotības vadīšana, 152
 Uzturs, līdzsvarota uztura uzturēšana, 152
 Uzturvielu uzkrāšana ķermenī, 83
 Uztveres funkcijas, 55
 Uzvedības veids, 17
- Vaginisms, 90
 Vairāku locītavu stabilitāte, 95
 Vairogdziedzeris, 115
 Vāja dizartrija, 71
 Vajadzību novērtējums, 5
 Valdība, vietējā, reģionālā un nacionālā, 206
 Valodas atšifrēšana, 58
 Valodas integratīvās funkcijas, 58
 Valodas uztvere, 58
 Vannas istabas un tualetes tīrīšana, 155
 Varavīksnene, 109
 Vārdu izteikšana, 125
 Vārdu saprašana, 125
 Vāvuļošana, 72, 73
 Vazomotoriskās funkcijas, 75
 Vecāki, 162, 163, 164, 187
 Vecāki, būt šai lomā, 162
 Vecums, novecošanās, 17, 212-4
 Vecvecāki, 163, 187
 Vēdergraizes, 84, 85
 Veģetatīvs stāvoklis, 48
 Veiktspēja, kā apzīmētājs, 123, 226, 229, 230, 231, 232, 235, 237
 Veiktspēja, kā konstrukcija, 8, 11, 14-5, 17, 19, 22, 23, 24, 123-4, 216, 229-32, 235, 237
 Vējš, 184
 Vēlētās amatpersonas, 206
 Vēlīns spontāns aborts, 92
 Velosipēda labošana, 157
 Velosipēda vadīšana, 147
 Vemšana, 81, 82
 Vēnas, 113
 Vēnu funkcijas, 75
 Vēnu sašaurināšanās, 75
 Vēnu varikoze, 75
 Verbālās un fiziskās agresijas kontrole, 160
 Verbālās un fiziskās agresijas kontrolēšana, 160
 Vernikes (Wernicke's) afāzija, 58
 Vērtības, 190, 214, 237
 Veselības apdrošināšana, 5, 201
 Veselības aprūpes darbinieks, 5
 Veselības aprūpes profesionāļi, 188
 Veselības aprūpes profesionāļu attieksmes, 191
 Veselības aprūpes sistēma, 5, 6
 Veselības aprūpes vadība, 6
 Veselības determinantes, 4
 Veselības dienesti, sistēmas un politika, 203
 Veselības domēni, 3, 7, 22, 211-2
 Veselības gala rezultāts, 4, 5
 Veselības gala rezultātu novērtēšana, 5, 23, 220
 Veselības informācijas sistēmas, 5
 Veselības izpēte, 4, 5
 Veselības komponentes, 4
 Veselības politika, 5, 204
 Veselības sistēma, 203, 212
 Veselības statistika, 5
 Veselības stāvokļi, 3, 4, 5, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 212, 220, 224
 Veselības stāvokļu etioloģija, 4, 13
 Veselības un drošības pārraudzības institūcijas, 195
 Veselības veicināšana, 6
 Veselības veicināšanas un slimību profilakses dienesti, 203

- Vestibulārais labirints, 110
Vestibulārās funkcijas, 65
Vibrācija, 186
Vibrācijas sajūšana, 67
Vide, esošā, 15, 229, 232
Vide, pašreizējā, 7, 11, 15, 19, 24, 123, 214, 229, 230, 232, 238, 239, 241, 252
Vide, sociālā, 16, 20
Vide, standartizētā vai vienveidīgā, 3, 11, 15, 47, 105, 123, 124, 172, 214, 229, 230, 232, 252
Vide, tuvākā, 173
Vides faktori, 3, 4, 5, 8, 10, 13, 15, 16-9, 21, 22, 24, 123, 171, 213-4, 216, 219, 222, 224, 225, 226, 229, 230, 232-3, 239, 233, 238, 243, 248
Vides faktori, apzīmētājs, 171
Vides faktori, kodēšana, 171
Vides faktori, šķēršļi, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
Vides faktori, veicinātāji, 6, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 243
Vides faktoru apzīmētājs, 171, 233
Vides faktoru kodēšana, 225, 232
Vides katastrofas, 184
Vides kontroles vienības, 174
Vides pārveidošana, 5
Vides pielāgotas spējas, 214
Vides plānošanas politika, 194
Vides šķēršļi, 11, 17, 22, 24, 171-2, 214, 222, 230, 232-3, 238, 243
Vides veicinātāji, 6, 11, 17, 22, 24, 171, 172, 214, 222, 230, 232, 233, 243
Vidusauss, 109
Vidusskola, 204
Vidusmadzenes, 107
Viedoklis un pārliecība, 190
Vielmaiņas un endokrīnās sistēmas funkcijas, 85-7
Vielu ļaunprātīga lietošana, 51
Vienas locītavas stabilitāte, 95
Vienkārši aprēķini, 60
Vienkāršu problēmu risināšana, 127
Vienkāršu vai sarežģītu uzdevumu izpilde, 129
Vienu vecāku bērni, 187
Vienveidīgā vide, 3, 11, 15, 47, 105, 123, 124, 172, 214, 229, 230, 232, 252
Viesuļvētra, 184
Vilciena izmantošana, 147
Virpuļviesuļi, 184
Vīrs, 163
Virsmu un tās struktūras sajūšana, 67
Virsnieres, 115
Virspusēja vai sekla elpošana, 79
Virtuves tīrīšana un galda piederumu mazgāšana, 155
Virziena rādītāji un ielu apgaismojums, 180
Virziena rādītājs, 179, 180, 181
Visa ķermeņa mazgāšana, 149
Vispārēja locītavu stabilitāte, 95
Vispārēja paralīze, 98
Vispārējie izstrādājumi un tehnoloģijas personīgai lietošanai ikdienas dzīvē, 174
Vispārējie izstrādājumi un tehnoloģijas reliģijā un garīgajā darbībā, 177
Vispārējie izstrādājumi un tehnoloģijas sevis pārvietošanai un mobilitātei telpās un ārpus tām, 174
Vispārējie novērtēšanas instrumenti, 15, 19, 21-2
Vispārējie uzdevumi un prasības, 129-132
Vispārējie uzdevumi un vajadzības, 129-132
Vispārēju zīmju un simbolu uztvere komunikācijas laikā, 133
Vispārīgās garīgās funkcijas, 48-52
Vispārīgās psihosociālās funkcijas, 49
Vispārīgie izstrādājumi un tehnoloģijas kultūrai, atpūtai un sportam, 177
Vitamīni un citas piedevas, 173
Vītiligo, 238
Vizuāli telpiskā uztvere, 56
Zāles, 173
Zarnu nosprostošanās, 82
Zarnu paralīze, 82
Zemes formas, 182

- Zemes izmantošanā lietojamie līdzekļi un tehnoloģijas, 180
Zemes izmantošanas politika, 180
Zemes lietošanas plānošanas dienesti, 194
Zemes lietošanas plānošanas dienesti, sistēmas un politika, 194
Zemes lietošanas plānošanas politika, 194
Zemes lietošanas plānošanas sistēmas, 194
Zemes, ūdens vai gaisa piesārņojums, 184
Zemestrīces, 184
Ziemeļamerikas sadarbības centrs saistībā ar SNNNK, 247
Zīlīšu reflekss, 64
Zilums, 103
Zīmējumu un fotogrāfiju uztvere komunikācijas laikā, 133
Zīmes un simboli, izteikšanās ar un producēšana, 134
Zīmēšana, 81, 134
Zīmju valoda, izteikšanās ar un producēšana, 59, 134-55
Zīmju valodas uztvere, 59
Zināšanu lietošana, 126-8
Zinātkāre, 50
Zinātniski simboli, 134
Ziņojumu dekodēšana, 58, 59
Ziņojumu veidošana ar formālas zīmju valodas palīdzību, 135
Ziņojumu veidošana ar ķermeņa valodas palīdzību, 134
Ziņojumu veidošana ar vārdiem, 134
Ziņojumu veidošana ar zīmējumu un fotogrāfiju palīdzību, 134
Ziņojumu veidošana ar zīmju un simbolu palīdzību, 134
Ziņojumu veidošana ar žestu palīdzību, 134
Ziņojumu veidošana saziņai, 133-5
Zirga vilktu ratu vadīšana, 147
Zīšana, 81
Zobi, 111
Zobu griešana, 101
Zobu higiēna, 150
Zobu protēžu kopšana, 150
Zobu tīrīšana, 150
Zvaigznīšu vai uzliesmojumu redzēšana, 63
Zvanīšanas sajūta ausīs, 66
Žāvāšanās, 79
Žults pūslis un žultsvadi, 115
Žults veidošanās, 82

